John R. Little - Bruce Lee - Umjetnik života

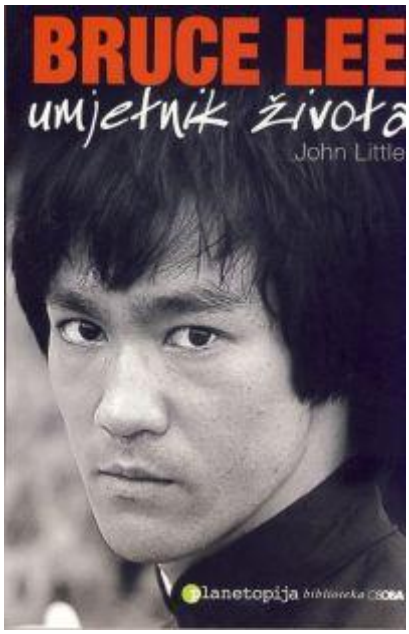

PREDGOVOR Put umjetnika

U našim se životima ne pojavljuje mnogo doista iznimnih ljudi. Oni malobrojni ostavljaju dubok trag kad se njihov odabrani životni put sastane s našim. Štoviše, susret s iznimnim ljudskim bićem u protjecanju naše svakodnevice može odrediti našu sudbinu.

Pretpostavljam da većina ljudi može imenovati tek mali broj onih koji su svojim utjecajem izmijenili njihove živote. Tako vas je možda nadahnuo otac, učitelj ili prijatelj, pisac ili povijesna ličnost. Budući da ste uzeli ovu knjigu u ruke, nedvojbeno smatrate da bi Bruce Lee mogao biti među tim malobrojnim pojedincima koji su snažno utjecali na vaš život.

Podrazumijeva se da bi moj život bio potpuno drugačiji da onoga nezaboravnog dana 1963. godine nisam upoznala Brucea. Zahvalna sam

za devet godina braka koje sam imala čast dijeliti s tim iznimnim i darovitim čovjekom. Uz pustolovinu života s osobom koja doista

budi energiju i radost osnivanja obitelji s njim, od Brucea sam naučila mnogo toga što me je usmjeravalo otkako nas je napustio.

Razmišljajući o golemim postignućima koja je Bruce ostvario za svojega kratkog života, sklona sam vjerovati da se energija duše ne gasi smrću fizičkoga tijela. Bruce je već kao mladić često opisivao svoju "tajanstvenu moć", koja gaje vodila prema putovima što ih je izabrao za svojega života. Bruce je bio izniman po tome stoje bio sposoban prepoznati i cijeniti taj tajanstveni dar koji je plamtio u njemu. Instinktivno je znao da njegov život ima svrhu i, premda je dopuštao da stoljetna mudrost govori kroz njega, svoju je vlastitu volju istodobno usmjeravao prema ostvarenju svojih vizija.

Bruce je često govorio da razliku medu ljudima ne čini ono što se dogodi tijekom života, već naše reakcije na okolnosti koje iskušavaju odvažnost te govore o kvaliteti življenja. Prateći dominantne obrasce u Bruceovu životu, opažamo prekretnice izbora i možda vodstvo tajanstvene moći koja je usmjeravala njegov put. Bruce nije slučajno počeo učiti kung fu od učitelja Yip Mana, koji mu je usadio dublje shvaćanje borilačke vještine, neograničeno na tjelesnu dimenziju. Studij filozofije na Sveučilištu Washington nije bio posljedica slučajnosti već želje da borilačke vještine prožme duhom filozofije. Usavršavajući vještinu glume, Bruce nije slučajno odbacio put stručnjaka za stvaranje imidža i umjesto toga radio na otkrivanju i izražavanju svojega istinskog jastva. Nepromjenjiva odluka o daljnjem samoobrazovanju nezasitnim čitanjem i plodnim pisanjem vodila ga je k razvijanju i širenju vlastitoga potencijala.

Bruce je bio iznimno obrazovan čovjek jer nikada nije propuštao priliku da iz kakve "činjenice" ili "situacije" nauči ponešto o sebi. Kao učenjak bio je sposoban usmjeriti intelektualno učenje prema unutarnjem svijetu i pretvoriti ga u oruđe samorazvoja. Kao filozof bio je sposoban primijeniti specifična načela svojega umijeća na općenitije nastojanje života "istinskog" ljudskog bića.

Uistinu iznimna Bruceova značajka bila je sposobnost izražavanja vlastitog procesa učenja u vrijeme dok ga je internalizirao ili proziv-

ljavao. U poučavanju, glumi, pisanju i govoru bio je sposoban izraziti vlastiti proces samootkrivanja. Kao što je i sam govorio, u svojoj borilačkoj vještini i u mediju filma 'jednostavno je i iskreno izražavao sebe". Površno gledano, to bi se moglo nazvati "karizmom" ali tu bismo sposobnost ogoljivanja duše na dubljoj razini trebali nazvati "umijećem". Kao stoje Michelangelo klesao gromadu mramora kako bi otkrio Davida, tako je Bruce ljuštio slojeve svoje najdublje duše kako bi svijetu otkrio svoje istinsko jastvo.

Kad vidite Brucea na filmu, znate li instinktivno da je posrijedi istinsko ljudsko biće? Je li taj proces ogoljivanja ono po čemu se Bruce razlikuje od drugih majstora borilačkih vještina i glumaca:1 Za one koji su ga osobno poznavali, Bruce-glumac bio je isti čovjek kojega smo poznavali u stvarnom životu. U svemu je bio veći od života - na filmu i u stvarnom životu.

Bruceove riječi prikupljene u ovoj knjizi govore toliko mnogo da vjerojatno ne moram tumačiti njegove misli. Jednostavno vas pozivam da zavirite u Bruceove misli te ga bolje upoznate, a možda i samoga sebe. Konačno odredište Bruceova puta bio je unutarnji mir - istinski smisao života. Uvjerena sam da je Bruce, odabravši put samospo-znaje, a ne gomilanja činjenica, put samoizražavanja, a ne

usavršavanja imidža, doista mirno ostvario svoju sudbinu. Ta me činjenica ispunjava unutarnjim mirom. Bruce je rekao: "Upoznavanje samoga sebe traje cijeli život." On nije protratio ni trenutka.

Linda Lee Cadwell

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

Odiseja jedne stare duše

Linda Lee Cadwell

Taje duša proputovala duhovni univerzum uzduž i poprijeko. Bila je mudra jer je živjela u umovima velikih mislilaca ovoga svijeta.

Bila je duboka jer bi njezino obilje ljudskoga iskustva moglo ispuniti jezero bez dna.

Imala je veliku moć, proizašlu iz spoznavanja same sebe u bezbrojnim

životima samopromatranja. U području ne-vremena prebiva mnogo novih duša, a mnoge od njih

odlaze živjeti u ljudski svijet. Ali, stara je duša boravila u nezemaljskom ništavilu čekajući poziv

posebnog tjelesnog domaćina. Slučaj je htio da su srce i um jednoga dječaka privukli pozornost te

stare duše.

Besmrtan će gost još jednom obdariti čovječanstvo svojom mudrošću i suosjećanjem.

Samo trideset i dvije zemaljske godine ta je duša plamtjela strastvenom, tajanstvenom moći.

Bila je pogonska sila mladićeve potrage za istinom oslobađajući besprimjernu stvaralačku i duhovnu snagu.

Stara je duša u svojoj zemaljskoj ulozi dobro služila kapetanima blizancima, Znanju i Mudrosti,

jer je duša umjetnika prebivala medu nama tek kratak trenutak u vremenu.

Nikada uzaludno jer, nakon odiseje te duše, zabilježena je ostavština spoznaja

kako bi oplemenila srce i um, a možda i potaknula sazrijevanje duše onoga tko se usudi zagledati u ogledalo istinskog života.

UVOD

Umjetnik života

Otprilike šest mjeseci prije smrti Bruce Lee je napisao duboko osoban esej "Na svome razvojnom putu" u kojemu je iznio svoje spoznaje o tijeku života. Pišući iz srca, zapisao je svoje najdublje osjećaje prije no što su prošli kroz filter njegova ega.

Između snimanja filma U zmajevu gnijezdu i bilježenja dodatnih zamisli za film Igra smrti, tijekom nekoliko se tjedana vraćao svojemu eseju. Dopunjavao gaje kako su mu spoznaje dolazile - u uredu studija Golden Harvest u Hong Kongu, u radnoj sobi u Kowloon Tongu ili u restoranu. Napisao je ukupno osam inačica toga eseja, a svaka od njih sadržava malo više njegova iskustva u ulozi majstora borilačkih vještina, glumca i, najvažnije, ljudskoga bića.

U završnoj inačici eseja (koju je vjerojatno napisao isključivo zbog vlastitog izgrađivanja, budući da nije objavljena), iznio je tvrdnju koja mnogo govori: "Zapravo sam oduvijek bio majstor borilačkih vještina po vlastitom izboru i glumac po profesiji. Ali, iznad svega, nadam se da ću se usput ostvariti i kao umjetnik života'.'1 Pojam "umjetnik života" odnosi

se na život pojedinca koji se vlastitom neovisnom prosudbom nastoji ostvariti kao potpuno ljudsko biće (odnosno kao tjelesno, mentalno i duhovno biće). Osim toga, "umjetnik života" voljan je ogoliti svoju dušu radi iskrene komunikacije i ne želi sudjelovati u društvenom igrokazu (stvaranju imidža). Kao što je Lee jednom zgodom rekao novinaru Pierreu Bertonu: "Lako bih mogao izvoditi predstavu, biti umišljen i osjećati se jako važno. Ili izvoditi kojekakve izmišljotine i dopustiti da me zaslijepe. Ili vam pokazati pokoji vrlo složen pokret. Ali, iskreno izražavati samoga sebe, ne lagati samome sebi - to je, prijatelju moj, vrlo teško."2

Lee je takvo viđenje nastojao primijeniti na sve: na odnose s prijateljima, članovima obitelji i poslovnim suradnicima; na stvaranje, osmišljanje koreografije, režiranje, filmsku glumu te na pisanje filozofskih rasprava, psihologijskih radova, pjesničkih doživljaja i eseja. Novinaru Tedu Thomasu rekao je: "Moj život... mislim da je život samopropi-tivanje, postupno razotkrivanje vlastitoga jastva, iz dana u dan."3 To je najočitije u njegovu pisanju. Bez obzira na temu, od kineske borilačke kulture do vlastite poezije, Lee je bio "istinski čovjek" koji je ogoljivao svoju dušu.

Iako je studirao na Sveučilištu Vvashington, najveći dio svoje izobrazbe stekao je neformalnim putem, kroz nezasitno čitanje. Budući da je živio prije vremena osobnih računala i strojeva za fotokopiranje, vodio je bilješke te često prepisivao odlomke koje je smatrao istinitima i korisnima. Razmatranje bilježaka nadahnjivalo ga je na daljnje pisanje. Bili su to njegovi dnevnici u kojima je razmatrao misli svojih muških i ženskih istomišljenika. Ova knjiga obuhvaća mnogo njegovih dnevničkih zapisa (primjerice, izvaci iz djela Erica Hoffera Zaneseno stanje uma i knjiga o Gestalt terapiji Fredericka

S. Perlsa) kako biste upoznali utjecaje, stavove i svjetonazore koje je doživljavao bliskima.

Zamisli koje je usvajao čitajući, često su se odražavale i u njegovim privatnim trenucima. Primjerice, u esejima o glumi razmatra Perlsova načela samoostvarenja nasuprot ostvarenju samopredodžbe. Otkrivanje istine u jednoj disciplini, a potom primjenjivanje te istine

u posve drugačijoj disciplini istaknuta je značajka Leejeve genijalnosti: vidio je poveznice ondje gdje ih drugi nisu vidjeli. Čitao je duhovna djela Krishnamurtija i Alana Wattsa te opazio mogućnost izravne primjene na posve drugačiju aktivnost - borilačke vještine. Proučavao je i Perlsova djela s područja psihologije te u njima opazio mogućnost primjene, ne s ciljem liječenja neuroza i depresije, već s ciljem iskrenije i dinamičnije glume.

Premda Leejevi spisi nisu namijenjeni objavljivanju, čine važne dokumente koji nam pružaju uvid u kontekst razvoja Leejevih vjerovanja i umijeća. Uz njegove dnevničke zapise, ova knjiga obuhvaća i njegove eseje, pjesme i filozofske rasprave o širokom rasponu tema. Zbog toga je ironično daje Bruce Lee više od četvrt stoljeća bio poznat ponajprije po svojim tjelesnim vještinama i taktičkim načelima umijeća nenaoružane borbe. Ali, kao što otkriva knjiga Bruce Lee - umjetnik života, takvo površno viđenje posve je netočno.

Lee je bio u jednakoj mjeri pjesnik, filozof, učenjak, glumac, producent, redatelj, pisac, koreograf, majstor borilačkih vještina, suprug, otac i prijatelj. Težio je životu u svim njegovim čudesnim oblicima i bio je očaran onime što je doživljavao. Uvijek mislilac, bio je opčinjen uvidima u duhovne istine koje je moguće steći podešavanjem središta ljudske svijesti. To ne znači da prije čitanja

knjige Umjetnik života morate "isprazniti svoju čašu" i potpuno se osloboditi shvaćanja Brucea Leeja kao majstora borilačkih vještina, ali biste se trebali pripremiti za upoznavanje cjelokupnog Brucea Leeja, "umjetnika života".

Svi koji će se u budućnosti željeti predstavljati kao lučonoše Leejeva umijeća i filozofije, morat će poznavati sve strane toga čovjeka. Jednako će tako morati poznavati, shvaćati i, iznad svega, osjećati temeljni smisao Leejevih inačica eseja "Na svome putu razvoja", ali i dublju poruku osam inačica eseja "Prema osobnom oslobođenju (Jeet kune do)", kao što su sposobni tjelesno izvoditi njegove borilačke tehnike i ponavljati njegova borbena načela.

Veliki umjetnik izražava se putem umjetnosti. Kad pogledamo sliku, možemo u trenutku znati stoje umjetnik osjećao i mislio dok ju

je slikao. Vrijeme je u tom slučaju nevažno jer je emocija jasna i očita kao da ste vi taj umjetnik. Slično tome, promatrajući široke i šarene poteze koje je Lee povukao na platnu života, možemo naslutiti njegovu osobnost, strast, duboka uvjerenja i samu dušu. Ako je umjetnost, kao što je Lee jednom rekao, "glazba duše u vidljivu obliku"4, tada je ova knjiga nedvojbeno njegova simfonija.

Budete li knjigu Umjetnik života čitali u stanju koje je Lee nazivao "tihom sviješću bez izbora", osjećat ćete se kao da zapravo ne čitate knjigu, već ste došli u posjet starom prijatelju. Premda Bruce tjelesno više nije s nama, i dalje može komunicirati s nama svojim zapisima, na način koji prekoračuje granice ljudske smrtnosti. Dok uživamo u njegovu društvu, trebali bismo obratiti pozornost i na njegov savjet: i sami postati "umjetnici života" Svom prijatelju i samima sebi nanijeli bismo veliku štetu kad bismo ga jednostavno

uzdignuli na pijedestal te usvojili njegove riječi i vjerovanja. U pismu Johnu (u osmom dijelu ove knjige) Lee govori o tome:

"Vidiš, John... tvoj način razmišljanja znatno se razlikuje od mojega. Naposljetku, umjetnost je put postizanja "osobne" slobode. Tvoj put nije moj put, kao što ni moj put nije tvoj. Dakle, bez obzira na to možemo li se složiti, upamti da umjetnost "živi" ondje gdje je apsolutna sloboda."5

Veoma je opasno stajati preblizu rijeci tuđih misli - što je struja brža, to će nas lakše povući i udaljiti od nas samih. Stoga jednostavno uživajmo promatrajući rijeku Bruceovih misli na stranicama ove knjige opažajući gdje zaokreće i gdje bjesni, pjeni se i pršti silnom energijom. Ako uzmaknemo i promatramo njegove misli s vlastitog stajališta, s mjesta na kojemu stojimo na obali rijeke života, opažamo širi kontekst - i ono u stoje uprt Bruceov"prst". A na tom mjestu (na kojemu se rijeka misli jednoga čovjeka ulijeva u more ljudskog shvaćanja) napokon ćemo biti sposobni uvidjeti "svu onu nebesku slavu" o kojoj je Lee progovorio prije više od četvrt stoljeća i neposredno doži-

vjeti zadivljujuću spoznaju da smo potpuno svjesni, potpuno ljudski, potpuno živi i potpuno svoji. Jer, kao što je Lee mudro primijetio, samo u procesu spoznavanja samoga sebe možemo spoznati bilo što drugo.

John Little

Ne mogu vas poučavati; mogu vam samo pomagati u spoznavanju samih sebe. Ništa više od toga.6

Bruce Lee

Kad se Bruce Lee u osamnaestoj godini iz Hong Konga vratio u zemlju u kojoj je rođen (Ameriku), sa sobom je donio viziju upoznavanja Amerike s tada slabo poznatom tradicionalnom vještinom kineskog kung fua.

Svojedobno je čak zamišljao utemeljenje lanca kungfu instituta diljem Amerike. Međutim, njegovo se znanje produbilo s godinama te s iskustvima na području filozofije i borilačkih vještina više nije osjećao potrebu za isticanjem vrlina te tradicije - koliko god bila cijenjena.

To ne znači da je odbacio svoje kinesko naslijede i filozofiju; jednostavno je s vremenom počeo tražiti zajednički korijen čovječanstva, suprotan nacionalnosti, kako bi opravdao svoj sustav vjerovanja i svoje postupke. No, unatoč tome, zanimljivo je napomenuti da je, kad je 1972. godine počeo preuzimati nadzor nad filozofskim sadržajem svojih filmova, u njima iznio pouke prikupljene iz istočnjačkih tradicija.

Sljedeći eseji, prilično usredotočeni na kinesku filozofiju i borilačku vještinu, napisani su početkom šezdesetih godina. Ta su djela sjajan odraz strasti koja je mladoga Brucea poticala da sa zapadnjacima podijeli ljepotu svoje kineske kulture.

PRVI DIO - KUNG FU

1-a

TAO KUNG FUA: RAZMATRANJE METODE KINESKE BORILAČKE VJEŠTINE

Kung fu je osobita vještina, profinjeno umijeće, a ne tek tjelovježba ili samoobrana. Za Kineze je kung fu istančano umijeće usklađivanja

uma s tehnikama na kojima mora raditi. Načelo kung fua ne može se naučiti poput znanosti otkrivanjem ili usvajanjem činjenica. Ono se mora razvijati spontano, poput cvijeta, u umu slobodnom od žudnji i emocija. Srž toga načela kung fua jest tao - spontanost univerzuma.

Riječ tao nema odgovarajuću inačicu u engleskom jeziku. Kad bismo je preveli kao Način, "načelo" ili "zakon", previše bismo suzili njezino značenje. Lao-tzu, utemeljitelj taoizma, opisao je tao sljedećim riječima:

"Način koji se može izraziti riječima, nije vječan Način; Ime koje je moguće izreći, nije vječno Ime. Shvaćeno kao bezimeno, to je uzrok Neba i zemlje. Ako mu se pridruži ime, ono je majka svemu. Njegovu duhovnu bit može promišljati samo onaj koji je vječno slobodan od strasti. Onaj koji je sputan žudnjama, ne vidi više od njegova vanjskog oblika. To dvoje, duhovno (jin) i materijalno (jang), premda ih mi nazivamo drugačije, istog su podrijetla. Taje istovjetnost tajna nad tajnama. To su vrata svega suptilnoga i čudesnoga."1

Iz Remek-djela svjetske filozofije: "Tao je bezimeni početak svega, univerzalno načelo u temelju svega, vrhovni, prvobitni obrazac i načelo rasta."2 Huston Smith, autor knjige Religije svijeta, tao objašnjava kao "Način Prvobitne Stvarnosti - Način ili Načelo u temelju života, ili

Način na koji bi čovjek trebao urediti svoj život da bi se uskladio s Načinom funkcioniranja univerzuma."3

Izvor: Rukopis eseja Brucea Leeja "Tao kung fua: razmatranje metode kineske borilačke vještine", s nadnevkom 16. svibnja 1962. godine. Radovi Brucea Leeja.

Premda ne postoji riječ koja bi mogla obuhvatiti njegovo značenje, koristio sam riječ Istina - "Istina" kung fua. "Istinu" bi svaki praktičar kung fua trebao slijediti.

Tao funkcionira putem jina i janga, para komplementarnih sila koje djeluju u svakoj pojavi i u pozadini svake pojave. To načelo jin-janga, poznato i kao t'ai chi, čini temeljnu strukturu kung fua. T'ai chi, ili "uzvišeno odredište" prvi je prije više od tri tisuće godina opisao Chou Chun I.

Načelo janga (bijelo) predstavlja pozitivnost, čvrstoću, muškost, snagu, svjetlost, dan, toplinu i tako dalje. Načelo jina (crno) je suprotnost. Ono predstavlja negativnost, savitljivost, ženskost, slabost, tamu, noć, hladnoću i tako dalje. Prema temeljnoj teoriji t'ai chija, ništa nije toliko stalno da se ne bi promijenilo. Drugim riječima, kad aktivnost (jang) dosegne krajnju točku, postaje neaktivnost, a neaktivnost čini jin. Krajnja neaktivnost ponovno postaje aktivnost, koja je jang. Aktivnost je uzrok neaktivnosti i obrnuto. Taj sustav komplementarnog jačanja i slabljenja je kontinuiran. Iz toga uviđamo da su te dvije sile (jin-jang), premda naoko suprotstavljene, zapravo međusobno ovisne; karakterizira ih suradnja i izmjenjivanje umjesto suprotstavljenosti.

Primjena načela jin-janga u kung fuu izražena je kao zakon sklada. Prema tom zakonu, čovjek se ne bi trebao protiviti snazi i sili suprotstavljanja, već bi trebao biti u skladu s njima. To znači da ne bi trebao činiti ono što nije prirodno ili spontano; važno je ne naprezati se na bilo koji način. Kad protivnik A snagom (jang) djeluje na B, B mu se ne smije oduprijeti (odgovoriti) snagom; drugim riječima, B ne primjenjuje pozitivnost (jang) protiv pozitivnosti (jang), već popušta savit-ljivošću (jin) i vodi A u smjeru vlastite sile, negativnosti (jin) prema

pozitivnosti (jang). Kad snaga A dosegne krajnju točku, pozitivnost (jang) promijenit će se u negativnost (jin), pa ga B može zateći u trenutku neopreznosti i napasti silom (jang). Na taj način cijeli proces nije neprirodan niti usiljen; B skladno i ujednačeno usklađuje svoje pokrete s pokretima A, bez odupiranja ili naprezanja.

Navedena zamisao stvara srodni zakon nesukobljavanja s Prirodom, koji praktičara kung fua poučava kako zaboraviti sebe te slijediti svojega protivnika (snagu) umjesto sebe. On ne istupa, već odgovara na pogodno djelovanje. Osnovna zamisao jest poraziti protivnika pokoravajući mu se i koristeći njegovu snagu. Zato onaj koji vlada kung fuom, nikada ne nasrće na svojega protivnika i nikada se izravno ne suprotstavlja njegovoj sili. U slučaju napada neće pružiti otpor, već će ga nadzirati krećući se u skladu s njime. Taj zakon ilustriraju načela neodupiranja i nenasilja, utemeljena na opažanju prema kojem grane jele pucaju pod teretom snijega koji jednostavna trstika, slabija, ali podatnija, uspijeva izdržati. Konfucije je to ilustrirao u I'Chingu: "Biti u struji prirodna je datost; čovjek je mora slijediti i teći s njome."44 U Tao Te Chingu, evanđelju taoizma, Lao-tzu skrenuo nam je pozornost na vrijednost blagosti. Suprotno općem shvaćanju, načelo jina, kao načelo savitljivosti i podatnosti, povezuje se sa životom i preživljavanjem. Čovjek je sposoban preživjeti zato što je sposoban popustiti. S druge strane, pod utjecajem načela janga, koje se smatra krutim i tvrdim, čovjek se pod pritiskom slama (obratite pozornost na posljednja dva retka,u kojima se prilično točno opisuje revolucija kakvoj su svjedočili mnogi naraštaji):

"Živ je čovjek podatan, mek,

mrtav je krut, ukočen.

Sva su živa stvorenja, trava i drveće

prilagodljiva, ali i podatna,

a mrtvo je krhko i suho.

Nepopustljiva krutost družica je smrti,

a podatna savitljivost družbenica života,

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

nepopustljivi vojnici ne postižu pobjede, najkruće je drvo najspremnije za sjekiru. Snažni i moćni padaju sa svojih položaja, blagi i podatni uzdižu se iznad svih."5

Način kretanja u kung fuu tijesno je povezan s kretanjem uma. Štoviše, umje poučen određivati pokrete tijela. Um zapovijeda, a tijelo izvršava zapovijedi. Budući da um mora upravljati tjelesnim pokretima, način upravljanja umom je važan, ali to nije lako postići. Glen Clark je u svojoj knjizi spomenuo neke emocionalne poremećaje u sportu:

"Svako konfliktno središte, svaka suvišna emocija koja ometa i remeti ravnotežu, narušava prirodni ritam i smanjuje uspješnost na sportskom terenu mnogo više no što je mogu smanjiti tjelesni problemi i sukobi. Emocije koje razaraju unutarnji ritam čovjeka jesu mržnja, ljubomora, požuda, zavist, oholost, taština, pohlepa i strah."6

Ako želimo ispravno izvoditi tehniku kung fua, tjelesnom opuštanju mora slijediti mentalno i duhovno opuštanje kako um ne bi bio samo okretan, već i slobodan. Da bi to postigao, praktičar kung fua mora ostati tih i miran te svladati načelo ne-mišljenja (ivu-hsin). Ne-mišljenje nije prazan um lišen svih emocija, niti su posrijedi jednostavan mir i tišina uma. Iako su mir i tišina važni, načelo ne-mišljenja uglavnom čini "nevezanost" uma. Praktičar kung fua svoj um koristi kao ogledalo - ono ništa ne zahvaća i ništa ne odbija; prima, ali

ne zadržava. Alan Watts kaže da je ne-mišljenje "stanje potpunosti u kojemu um funkcionira slobodno i lako, bez osjećaja da drugi um, ili ego, stoji iznad njega s toljagom."7

Umu treba dopustiti da misli što želi, bez uplitanja zasebnoga mislioca ili ega. Dokle god um misli što želi, prepuštanje ne iziskuje ni najmanji napor, a izostanak napora pri prepuštanju zapravo je izostanak zasebnoga mislioca. Ne postoji ništa što bi trebao poku-

sati jer prihvaća sve što se događa iz trenutka u trenutak, uključujući neprihvaćanje. Stoga ne-mišljenje nije izostanak emocija ili osjećaja, već stanje u kojemu osjećaj nije "ljepljiv" ili blokiran. Takav je um otporan na emocionalne utjecaje."Poput rijeke, sve neprestano teče bez zaustavljanja ili mirovanja."8 Ne-mišljenje je upošljavanje cijeloga uma, kao što koristimo oči kad pogled usmjerimo prema različitim objektima, ali se ne trudimo apsorbirati ništa. Chung-tzu, učenik Lao-tzua, rekao je:

"Dijete cijeli dan netremice gleda zato jer njegove oči nisu usredotočene na neki osobit objekt. Kreće se ne znajući kamo ide i zaustavlja se ne znajući što čini. Stapa se s okružjem i kreće se u skladu s njime. To su načela mentalne higijene."9

Stoga usredotočenost u kung fuu nema uobičajeno značenje ograničavanja pozornosti na jedan jedini objekt mišljenja, već je tek tiha svijest o svemu u sadašnjem trenutku. Takvu usredotočenost moguće je ilustrirati pojmom publike na utakmici; publika nije usredotočena na igrača koji ima loptu, već njezina svijest obuhvaća cijelo igralište. Slično tome, usredotočenost uma praktičara kung fua znači da mu se misli ne zadržavaju ni na jednoj protivnikovoj značajki. To je osobito izraženo u slučaju suočavanja s više protivnika. Primjerice, pretpostavimo da kung fu borca napadaju

desetorica, jedan za drugim, spremni oboriti ga. Čim se riješi jednoga, prelazi na drugoga ne dopuštajući da um "zastane" s bilo kojim od njih. Koliko god udarci brzo slijedili jedan drugoga, on između dva udarca ne dopušta vrijeme za intervenciju. Na taj će se način uspješno sukcesivno obračunati s desetoricom. To je moguće samo ako um bez zaustavljanja prelazi s objekta na objekt. Ako um nije sposoban kretati se na taj način, nedvojbeno će biti poražen između dva obračuna.

Um je prisutan posvuda zato jer nije vezan ni za jedan objekt. Ostaje prisutan zato jer ne prianja uz objekt čak ni dok djeluje na njega. Tijek misli nalikuje na vodu koja ispunjava jezero i koja je uvijek spremna za ponovno istjecanje. Sposoban je koristiti svoju neiscrpnu

moć zato jer je slobodan i može se otvoriti svemu zato jer je prazan. To se može usporediti s onime stoje Chang Chen Chi nazvao "spokojnom refleksijom". Chang Chen Chi zapisao je: "Spokojno podrazumijeva mir i odsutnost misli, a refleksija podrazumijeva živu i čistu svijest. Stoga je spokojna refleksija čista svijest ne-mišljenja."10

Kao što sam već rekao, praktičar kung fua teži usklađenosti sa samim sobom i sa svojim protivnikom. Usklađenost s protivnikom nije moguće ostvariti silom, koja izaziva sukobe i reakcije, već popuštanjem protivnikovoj sili. Drugim riječima, praktičar kung fua potiče spontano djelovanje svojega protivnika i ne pokušava se uplitati vlastitim djelovanjem. Oslobađa se sebe tako što odustaje od svih osjećaja i individualnosti te se sjedinjuje s protivnikom. Umjesto međusobnog isključivanja, suprotstavljanja su se u njegovu umu pretvorila u obostranu suradnju. Kad se njegov ego i svjesna

nastojanja pokore moći koja nije njegova, postiže najviši stupanj djelovanja, ne-djelovanje (wu wei).

PRVI DIO - KUNG FU

Wu znači "ne", a wei znači "djelovanje" "nastojanje", "naprezanje" ili "rad". Wu wei zapravo ne znači ne činiti ništa, već ostaviti um na miru, uzdajući se da će raditi sam po sebi. Wu wei u kung fuu znači spontano djelovanje ili djelovanje duha, pritom vodeća sila nisu osjetila, već um. Praktičar kung fua tijekom vježbe uči zaboraviti sebe i slijediti pokrete svojega protivnika dopuštajući umu slobodu izvođenja vlastitog protupoteza bez misli koje bi se uplitale. Oslobađa se svih mentalnih sugestija otpora i zauzima stav prilagodljivosti. Sve poteze izvodi bez nasrtanja; dopušta da njegov um ostane spontan i nevezan. Čim zastane da bi razmislio, tijek njegovih pokreta je poremećen i njegov će ga protivnik odmah udariti. Stoga svaki potez mora biti izveden "nenamjerno", bez nastojanja.

Wu wei osigurava "spokojnu lakoću". Kao što je Chuang-tzu istaknuo, to pasivno postignuće praktičara kung fua oslobađa nastojanja i naprezanja:

"Prilagodljiva volja uživa spokojnu lakoću, meku poput paperja, tišinu, suzdržavanje od djelovanja, dojam nesposobnosti djelovanja.

Spokojno slobodan od tjeskobe čovjek djeluje

u pogodnu se trenutku, kreće i okreće u skladu sa svijetom.

Ne istupa, već odgovara na primjerene utjecaje.

Po pitanju samoga sebe ne utvrđuj ništa.

Dopusti da sve bude kako jest, kreći se poput vode, miruj poput ogledala,

odgovaraj poput jeke, prolazi brzo poput nepostojećega i budi tih poput čistoće. Oni koji dobivaju, gube. Ne prestiži druge, uvijek ih slijedi."11

Prirodan element u kojemu praktičar kung fua vidi najveću sličnost s načelom wu wei jest voda:

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

"Ništa nije slabije od vode, ali, kad voda nasrne na nešto tvrdo ili otporno, ništa joj ne odolijeva i ništa ne mijenja njezin put."12

Navedeni odlomci iz Tao Te Chinga dočaravaju prirodu vode: voda je toliko fina daje nije moguće uhvatiti šakom, možemo je udariti, ali joj nećemo nanijeti bol; možemo je ubosti, ali je nećemo raniti; možemo je prerezati, ali je nećemo podijeliti. Sama po sebi nema oblik, već se prilagodava onome u čemu se nalazi. Ako je se zagrije do stanja pare, postaje nevidljiva, ali posjeduje dovoljno moći da rascijepi samu Zemlju. Smrznuta se kristalizira u čvrstu stijenu. Najprije je silovita poput slapova Nijagare, a potom mirna poput tihog jezera, zastrašujuća poput bujice i osvježavajuća poput izvora za vrućega ljetnog dana. Isto vrijedi i za načelo wu wei:

"Rijeke i mora gospodare stotinama dolina. Gospodare njima jer je njihova snaga u poniznosti - kraljuju nad svima. Zato savršeni učitelj koji želi voditi, zapravo slijedi. Iako je iznad, on slijedi. Iako je iznad njih, ljudi ga ne doživljavaju kao uvredu. Budući da se on ne nadmeće, nitko se ne nadmeće s njime."13

Svijet je prepun ljudi koji silno žele biti važni ili stvarati nevolje. Zele napredovati, istaknuti se. Takve su ambicije beskorisne praktičaru kung fua koji odbacuje sve oblike nametanja i nadmetanja:

"Onaj tko pokušava stajati na prstima, ne može stajati mirno. Onaj tko previše isteže noge, ne može hodati. Onaj tko se previše nameće,

biva zanemaren. Onaj tko previše ustraje u svojim viđenjima, nalazi malo istomišljenika. Onaj tko prisvaja previše zasluga, ne dobiva čak ni ono što zaslužuje. Onaj tko je previše ohol, uskoro biva ponižen. Takve se osobine osuđuju kao krajnosti pohlepe i aktivnosti kojom čovjek

uništava samoga sebe. Stoga onaj tko se ponaša prirodno, izbjegava takve krajnosti."14

"Oni koji znaju, ne govore;

oni koji govore, ne znaju.

Isključi osjetila,

neka oštro otupi,

čvorovi se raspletu,

svjetlost priguši,

a previranje umiri;

jer, to je mistično jedinstvo

u kojemu mudroga čovjeka ne pokreću osjećaji,

a ni otuđenje,

ni dobitak ni gubitak,

ni slava ni stid.

Zato ga cijeli svijet

uzdiže visoko."15

Uistinu vrstan praktičar kung fua nije nimalo ohol. Prema gospodinu Ericu Hofferu, "ponos je osjećaj vrijednosti proizašao iz nečega što

nije sastavni dio jastva."16 Oholost ističe važnost uzvišenog položaja u očima drugih. Oholost u sebi sadržava strah i nesigurnost jer, ako čovjek želi biti cijenjen i postići visok položaj, automatski podliježe strahu od gubitka toga položaja. Zaštita položaja tada postaje njegova najvažnija potreba, a to rada tjeskobu. Gospodin Hoffer nadalje tvrdi: "Sto jastvo manje obećava i što je slabije, to je potreba za ohološću veća. Ohol se čovjek poistovjećuje sa svojim zamišljenim jastvom; srž oholosti je neuvažavanje samoga sebe."17

Kung fu je, kao što znamo, usmjeren samorazvoju, a unutarnje jastvo je čovjekovo istinsko jastvo. Dakle, da bi ostvario svoje istinsko jastvo, praktičar kung fua ne ovisi o mišljenju drugih. Budući da je potpuno samodostatan, ne može podleći strahu da ga drugi neće cijeniti. Praktičar kung fua posvećen je samodostatnosti, a njegova sreća nikada ne ovisi o vanjskim, tuđim ocjenama. Za razliku od početnika, majstor kung fua je suzdržan, tih i skroman te ne osjeća ni najmanju želju za dokazivanjem. Pod utjecajem vježbanja kung fua njegova vještina postaje duhovna, a duhovne težnje donose mu još veću slobodu, koja izaziva preobrazbu. Slava i položaj njemu ne znače ništa.

Stoga je wu wei umijeće prirodnosti, načelo ne-načela. U kontekstu kung fua, potpuni početnik ne zna ništa o blokadama i udarcima, a osobito o svojoj zaokupljenosti sobom. Kad ga protivnik pokuša udariti, on "instinktivno" odbija udarac. To je sve što može. Ali, čim pouka započne, on uči braniti se i napadati, usmjeravati um i mnoge druge trikove - zbog čega njegov um u raznim trenucima "zastaje". Kad god pokuša udariti protivnika, osjeća se neuobičajeno sputano

(potpuno je izgubio prvotni osjećaj nevinosti i slobode). Ali, mjeseci i godine prolaze, njegova pouka doseže zrelost, a njegov tjelesni stav i način usmjeravanja tehnike prema ne-mišljenju počinju nalikovati na stanje uma u kojemu je bio na samom početku poduke, dok još nije znao ništa, dok je bio potpuno neupućen. Početak i kraj tako postaju prvi susjedi. U glazbenoj ljestvici možemo početi od najnižega tona i

postupno se uspinjati prema najvišemu. Kad stignemo do najvišega, opažamo da se uz njega nalazi najniži.

Slično tome, kad praktičar kung fua dosegne najviši stupanj proučavanja taoističkog učenja, postaje poput neznalice kojoj je tao nepoznanica, koja ne zna ništa o njegovu učenju i ne posjeduje nikakvo znanje. Intelektualno prosuđivanje nestaje s vidika i prevladava stanje ne-mišljenja. Kad postigne potpuno savršenstvo, tijelo i udovi djeluju sami i obavljaju svoje zadatke bez uplitanja uma. Vještina je toliko automatska daje potpuno lišena svjesnih nastojanja.

Kineski sustav tjelovježbe znatno se razlikuje od zapadnjačkoga. Očitaje razlika u tome stoje kineska tjelovježba ritmična, dokje zapadnjačka dinamična i prepuna napetosti; kineska je tjelovježba usmjerena skladnom stapanju s prirodom, dok zapadnjačka nastoji ovladati njome; kineska je tjelovježba ujedno i način života te mentalnog razvoja, dok se zapadnjačka tjelovježba svodi na sport ili gimnastiku.

Glavna je razlika vjerojatno u tome što je kineska tjelovježba jin (savitljivost), dok je zapadnjačka tjelovježba jang (čvrstoća). Zapadnjački um možemo usporediti s hrastom koji, čvrst i krut, odolijeva jakom vjetru. Ali, kad vjetar ojača, hrast puca. S druge strane, kineski je um nalik na bambus koji se povija na jakom vjetru.

Kad vjetar prestane (odnosno, kad dosegne krajnost i promijeni se), bambus se ponovno uspravlja, jači no prije.

Zapadnjačka tjelovježba zapravo je nepotrebno traćenje energije. Pretjerano naprezanje i pretjerani razvoj tjelesnih organa u sklopu zapadnjačkih tjelesnih aktivnosti nepovoljno djeluju na zdravlje. S druge strane, u kineskoj tjelovježbi naglasak je na očuvanju energije; vodeće načelo uvijek je umjerenost, bez pretjerivanja. Ondje se svaki oblik tjelovježbe sastoji od skladnih pokreta usmjerenih normalizaciji, ali ne i uzbuđivanju tjelesnog sustava. Započinje mentalnim postupcima, kojima je osnovni cilj smirivanje i utišavanje uma. Iz tog se temelja nastoji potaknuti normalno funkcioniranje unutarnjih procesa disanja i krvotoka.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

1-b

KUNG FU: ISHODIŠTE ISTOČNJAČKIH BORILAČKIH VJEŠTINA

Kung fu, ishodište istočnjačkog umijeća samoobrane, filozofska je vještina koja služi unapređivanju zdravlja, razvijanju uma i ovladavanju najdjelotvornijim načinom samozaštite.

Filozofija kung fua temelji se na sastavnicama taoizma i chana (zena)

- na idealu usklađenosti, a ne suprotstavljanju sili protivnika. Kao što mesar čuva svoj nož režući duž kosti, praktičar kung fua čuva sebe usklađujući svoje pokrete s protivnikovima.

Izraz kungfu znači "samodisciplina" i "vježbanje" radi ostvarenja konačnoga cilja

- unapređenja zdravlja, razvoja uma ili samozaštite. Jastvo se ne smije razlikovati od protivnika jer je protivnik tek drugi komplementaran (ne suprotan) dio. Nema poražavanja, svladavanja ili

dominacije, već je važno uskladiti pokrete s pokretima protivnika. Kad se on raširi, vi se skupljate; kad se on skuplja, vi se raširite. Stoga je širenje u međuovisnom odnosu sa skupljanjem, i obrnuto, jedno su drugome uzrok i posljedica.

Blagost/čvrstoća nerazdvojna je sila neprestanog međudjelovanja pokreta. Ako biciklist želi nekamo stići, ne može istodobno pritiskati

Izvor. Bruceovom rukom pisan esej o kung fuu, bez naslova. Radovi Brucea Leeja.

PRVI DIO - KUNG FU

obje pedale ili ne pritiskati ni jednu. Da bi se kretao naprijed, mora pritiskati jednu pedalu i puštati drugu. Napredovanje iziskuje jedinstvo" pritiskanja i puštanja. Stoga blagost sama po sebi ne može vječno poništavati veliku silu, kao što ni sama sirova sila ne može poraziti neprijatelja. Ako želimo preživjeti bilo koju bitku, potrebno je usklađeno povezivati blagost i čvrstoću u cjelinu u kojoj katkad dominira jedna, a katkad druga, slijedeći jedna drugu poput valova. Pokreti će tada doista teći jer je čista fluidnost pokreta u njihovu međusobnom izmjenjivanju.

Stoga ni blagost ni čvrstoća ne čine više od polovice razdvojene cjeline koja čini istinsku metodu borilačke vještine. Sklonost obrani proizlazi iz prevelike čvrstoće u krutosti. Sjetite se da najkruće stablo najlakše puca, dok bambus ili vrba odolijevaju povijajući se na vjetru. Zbog toga je praktičar kung fua savitljiv, ali ne i popustljiv, čvrst, ali ne i krut. Kung fu je najbolje usporediti s vodom. Voda može probiti i najtvrđi granit jer je podatna. Vodu ne možemo ubosti ili udariti i povrijediti je jer nije moguće svladati ono što ne pruža otpor.

U stvarnoj primjeni kung fu se temelji na jednostavnosti; prirodna je posljedica tisućljetnog iscrpnog eksperimentiranja te usavršena i iznimno složena tehnika. Sve su tehnike svedene na svoju osnovnu svrhu, bez traćenja ili kićenja, i sve postaje krajnje jasna i logična, zdra-vorazumska prirodnost. Ono najviše izražava se i izvodi uz minimum pokreta i energije.

Metoda s ciljem unapređivanja zdravlja također se temelji na primjeru vode, jer tekuća voda nikada nije ustajala. Cilj nije pretjerano razvijanje ili naprezanje, već normaliziranje funkcije tijela.

BRUCE LEE - UMJETNIK ZlVOTA

1-C

TRENUTAK SHVAĆANJA

Kung fu je osobita vještina, profinjeno umijeće, a ne tek tjelovježba. Posrijedi je istančano umijeće usklađivanja uma s tehnikama na kojima mora raditi. Načelo kung fua ne može se poput znanosti naučiti otkrivanjem ili usvajanjem činjenica. Ono se mora razvijati spontano, poput cvijeta, u umu slobodnom od žudnji i emocija. Srž toga načela kung fua jest tao - spontanost univerzuma.

Izvor: rukopis eseja Brucea Leeja "Trenutak razumijevanja" koji je napisao za potrebe jednoga od predmeta na Sveučilištu VVashington. Radovi Brucea Leeja. Esej je naknadno objavljen na stranicama 134.-136., drugog sveska Biblioteke Brucea Leeja pod naslovom Tao kung fua: razmatranje metode kineske borilačke vještine, John Little(un), Charles E. Tuttle Publishing Companv, Boston, (c) 1997. Linda Lee Cadvvell.

Bruce Lee (desno) i njegov jedini službeni učitelj borilačke vještine, Yip Man.

PRVI DIO - KUNG FU

Nakon četiri godine marljivog uvježbavanja vještine kung fua počeo sam shvaćati i osjećati načelo blagosti - umijeće neutralizi-ranja učinka protivnikova nastojanja i svođenja potrošnje energije na najmanju moguću mjeru. Sve se to čini smireno i bez naprezanja. Zvuči jednostavno, ali je u stvarnosti bilo teško.

Načelo kung fua ne može se poput znanosti naučiti otkri- v»|,f vanjem ili usvajanjem činjenica. Ono se mora razvijati spon- ||f tano, poput cvijeta, u umu slobodnom od žudnji i emocija.

U trenutku kad sam započeo borbu s protivnikom, um mi je bio krajnje uznemiren i nestabilan. Nakon razmjene niza udaraca, moja teorija o blagosti se rasplinula. Moja jedina misao u tom je trenutku bila :"Na ovaj ili onaj način, moram ga potući i pobijediti!"

Moj tadašnji učitelj, profesor Yip Man, voditelj wing chun škole kung fua, prišao mije i rekao: "Leung18, opusti se i smiri um. Zaboravi sebe i slijedi protivnikove pokrete. Dopusti da tvoj um, temeljna stvarnost, izvodi protupoteze bez ikakvog misaonog uplitanja. I nadasve, svladaj umijeće nevezanosti."

"To je to!" pomislio sam."Moram se opustiti!" No, tada sam učinio nešto što je bilo suprotno mojoj volji. Dogodilo se upravo u trenutku kad sam rekao: "Moram se opustiti". Zahtjev truda u riječi moram bio je u suprotnosti s odsutnošću truda u značenju riječi opustiti.

Kad je moja akutna zbunjenost prerasla u ono što psiholozi nazivaju "proturječnošću", učitelj mi je ponovno prišao i rekao: "Leung, štedi se slijedeći prirodan tijek i ne uplići se u njega. Upamti da se ne smiješ suprotstavljati prirodi; nikada se nemoj sučeljavati ni s jednim problemom, već ga nadziri slijedeći njegove zamahe. Ovaj tjedan nemoj vježbati. Idi kući i razmisli o tome."

Sljedeći sam tjedan ostao kod kuće. Nakon što sam mnoge sate proveo u meditaciji i vježbi, odustao sam i otišao ploviti džunkom. Na

pučini sam razmišljao o svojem dotadašnjem vježbanju, naljutio se i udario vodu! Tada mije - u tom trenutku - odjednom sinulo; nije li voda sama srž kung fua? Nije li mi voda upravo objasnila načelo kung fua? Udario sam je, ali je nisam povrijedio. Ponovno sam je udario svom snagom - ali voda nije bila povrijeđena! Tada sam je pokušao uhvatiti šakom, ali ni to nije bilo moguče. Voda, najpodatnija stvar na svijetu, koju je moguće staviti i u najmanju posudu, doimala se samo slabom. A zapravo je mogla prodrijeti kroz najtvrđu tvar na svijetu. To je bilo to! Želio sam biti poput prirode vode.

U trenutku kad sam započeo borbu s protivnikom, um mi IH je bio krajnje uznemiren i nestabilan. Nakon razmjene niza fl udaraca, moja teorija o blagosti se rasplinula. Moja jedina jB misao u tom je trenutku bila: "Na ovaj ili onaj način, moram ;|H ga potući i pobijediti!" jH

Odjednom je preletjela ptica i njen se odraz ocrtavao na vodi. Upravo dok sam bio zaokupljen poukom vode, otkrio mi se još jedan mističan smisao skrivena značenja - ne bi li misli i emocije, koje sam doživljavao suočen s protivnikom, trebale prolaziti poput odraza ptice koja leti nad vodom? Upravo je to profesor Yip podrazumijevao spomenuvši nevezanost - ne biti lišen emocija ili osjećaja, već biti čovjek u kojemu osjećaj nije "ljepljiv" ili blokiran. Dakle, da bih vladao sobom, najprije moram slijediti svoju prirodu umjesto da joj se suprotstavljam.

Voda, najpodatnija stvar na svijetu, koju je moguće staviti i jH u najmanju posudu, doimala se samo slabom. A zapravo je fl mogla

prodrijeti kroz najtvrđu tvar na svijetu. To je bilo to! fl Želio sam biti poput prirode vode. a|

Ležao sam u čamcu osjećajući da sam se sjedinio s taom; postao sam jedno s prirodom. Jednostavno sam ostao ležati i pustio da čamac

PRVI DIO-KUNG FU

slobodno pluta kako mu je volja. U tom sam trenutku postigao stanje dubokog osjećaja u kojemu je suprotstavljanje postalo međusobna suradnja umjesto međusobnog isključivanja, u kojemu više nije bilo sukoba u mojem umu. Cijeli je svijet za mene bio jedno.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

1-D

RAZMIŠLJANJA O KUNG FUU

Kung fu je toliko izniman zato jer nije nimalo osobit. Posrijedi je jednostavno neposredno izražavanje osjećaja uz što manje poteza i energije. Svaki je pokret sam po sebi takav, bez izvještačenosti kojom smo skloni opterećivati pokrete. Sto smo bliže istinskoj metodi kung fua, to se manje energije trati na izražavanje.

Kung fu valja promatrati bez stroge formalnosti, a ako žudimo za složenošću i smrtonosnim tehnikama, ostaje nam tajna. Ako i postoje tajne, njegovi ih praktičari zacijelo previđaju dok "promatraju" i'nastoje" (naposljetku, na koliko je načina moguće suočiti se s protivnikom bez prevelikog odstupanja od prirodnog tijeka). Kung fu cijeni čudesnost

Izvor, neobjavljeni članak Brucea Leeja, napisan 21. prosinca 1964. godine s ciljem opisivanja različitih tehnika koje se primjenjuju u različitim školama kung fua. Radovi Brucea Leeja.

JIA

PRVI DIO - KUNG FU

uobičajenoga, a osnovna zamisao nije svakodnevno povećavanje, već svakodnevno smanjivanje.

Biti mudar u kung fuu ne znači dodavati, već biti sposoban ukloniti složenost i kićenost te jednostavno biti jednostavan - kao što kipar svoje djelo ne oblikuje dodavanjem, već uklanjanjem nepotrebnoga kako bi istina bila potpuno otkrivena. Kung fu je zadovoljan čovjekovim golim rukama, bez kićena ukrasa u obliku šarenih rukavica, koje u pravilu sputavaju prirodnu funkciju ruku. Vrhunac razvoja uvijek se svodi na jednostavnost, dok polovičan razvoj teži kićenju.

Kung fu obuhvaća tri stadija razvoja: primitivan stadij, stadij umijeća i stadij prirodnosti Primitivan stadij je ono početno neznanje na kojemu osoba o umijeću borbe ne zna ništa. U borbi jednostavno" blokira i udara instinktivno ne pitajući se što je ispravno, a što pogrešno. Dakako, osoba na tom stadiju možda ne vlada umijećem, ali je ipak dosljedna sebi.

Drugi stadij, stadij umijeća, započinje kad osoba započne s vježbanjem. Upoznaje različite načine blokiranja i udaranja, različite načine udaranja nogom, stajanja, kretanja, disanja, mišljenja. Nedvojbeno je da stječe znanje o borbi, ali, na žalost, gubi svoje izvorno jastvo i osjećaj slobode, a postupci više ne teku sami po sebi. Um je sklon zastati na različitim pokretima radi procjenjivanja i analize. I, još gore, mogao bi biti "intelektualno sputan" te ostati izvan istinske stvarnosti.

Treći stadij, stadij prirodnosti, slijedi kad praktičar, nakon višegodišnje ozbiljne i marljive prakse, uvidi da kung fu zapravo nije ništa osobito pa se, umjesto da svoj um pretpostavlja umijeću,

prilagođava protivniku poput vode koja upire o zemljani zid - i probija kroz najmanju pukotinu. Ništa se ne mora "nastojati" učiniti, već samo biti slobodan od namjere i bezobličan poput vode. Prevladava uništavilo; praktičar više nije sputan.

Navedena tri stadija vrijede i za različite metode u sklopu prakse kineskog kung fua. Neke su metode prilično primitivne pa obuhvaćaju osnovne grčevite blokade i udarce. Gledano u cijelosti, nedostaju im tijek te izmjena kombinacija. S druge strane, neke "usavršene" metode

teže kićenju i zanose se dotjeranošću i teatralnošću. Bez obzira na to jesu li posrijedi takozvane "čvrste" ili "blage" škole, često obuhvaćaju razmetljive, pretjerane pokrete te mnogo složenih koraka prema jednom jedinom cilju (poput slikara koji, nezadovoljan crtežom jednostavne zmije, docrta još četiri lijepe i skladne nožice).

Primjerice, ako ih se uhvati za ovratnik, praktičari takvih tehnika "najprije će ovo, zatim to i na kraju ono" - ali bi izravan put bio dopustiti protivniku zadovoljstvo hvatanja za ovratnik (ionako ga je već uhvatio) i jednostavno ga udariti posred nosa! Neki praktičari borilačkih vještina istančana ukusa to bi mogli smatrati pomalo sirovim, previše običnim i jednostavnim. No, u svakodnevnom životu primjenjujemo i susrećemo upravo ono obično.

Umijeće je izražavanje jastva; što je metoda složenija i što više sputava, to je manja mogućnost izražavanja osobnog, izvornog osjećaja slobode. Iako u početnom stadiju imaju važnu ulogu, tehnike ne bi smjele biti previše složene, sputavajuće ili mehaničke. Ako ih se čvrsto uhvatimo, njihova će nas ograničenja sputati.

Sjetite se da je čovjek stvorio metodu, a ne metoda čovjeka i ne trudite se prilagoditi nečijem utvrđenom obrascu, koji je primjeren njemu, ali ne nužno i vama. Vi ne "izvodite" tehniku već je "izražavate"; štoviše, ne postoji onaj koji djeluje, već postoji samo djelovanje. Kad vas netko napadne, nećete primijeniti tehniku broj jedan (ili možda "tehniku broj dva"), već ćete, čim postanete svjesni napada, jednostavno djelovati poput zvuka, poput jeke bez ikakve promišljene namjere. Kao da mi se odazovete kad vas pozovem ili uhvatite ono što sam vam dobacio. To je sve.

Nakon svih ovih godina prakse u različitim školama zaključio sam da su tehnike tek jednostavne smjernice koje praktičaru govore je li učinio dovoljno! Ljudi se, dakako, razlikuju po sklonostima pa ću stoga obuhvatiti različite tehnike sjevernjačke i južnjačke škole kung fua. Pomno promatrajte razlike, kao i sličnosti primjene.

PRVI DIO - KUNG FU

1-E

SAMOSTALNO SVLADAJTE SAMOOBRANU

•KS'

Sto biste učinili da vas napadne pljačkaš? Biste li se suprotstavili i situaciju riješili borbom? Ili biste, ako mi dopuštate ovo pitanje, pobjegli jureći koliko bi vas noge nosile? Ali, što biste učinili da je s vama osoba koju volite? Sto tada? To je pitanje vrlo važno.

Da biste shvatili važnost potrebe za samoobranom, dovoljno je uzeti novine i čitati o napadima ne samo na usamljene pripadnike nižeg društvenog sloja, već i o napadima u gusto naseljenim područjima. Stara, pouzdana poslovica kaže: "Biti upozoren znači biti pravodobno naoružan" a ovim vas bilješkama o samoobrani ne želim samo

upozoriti, već vas i naoružati praktičnim znanjem kako biste se mogli suočiti sa svakim neprijateljem, neovisno o njegovoj veličini i snazi.

Nekoliko savjeta o samoobrani

Samoobrana nije zabava. Možda ćete se žestoko boriti da biste izbjegli težu ozljedu pa stoga morate očekivati da ćete biti povrijeđeni. Opisat ću metodu samoobrane koja vas neće poštedjeti povreda, ali će znatno povećati vaše izglede za pobjedom bez zadobivanja težih ozljeda. To ćete morati prihvatiti, a ako vas protivnik dohvati udarcem, presudno je važno (barem na neko vrijeme) zanemariti bol i, umjesto odustajanja, shvatiti je kao poticaj na protunapad i pobjedu. (Imajte na umu sljedeće: ako vas napadne nasilnik, činjenica je daje njegov um jedno-tračan i usredotočen na vaš poraz te da malokad razmišlja o tome što vi možete učiniti. Ako mu svojim postupcima pokažete da se namjerio

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Samostalno svladajte samoobranu" iz 1962. godine. Radovi Brucea Leeja.

na nešto što nije očekivao, prepolovit ćete njegov napadački ego i osujetiti njegov napad, što vam daje psihološku prednost.)

Ovo možda neće zvučati osobito ohrabrujuće, ali ako ste neprestano na oprezu dok hodate, a osobito dok se noću krećete usamljenim mjestima, znatno ćete smanjiti vjerojatnost napada. Motrite svakoga tko vas naoko slijedi i svakoga tko vam se približava. Držite se vanjskog dijela pločnika ili sredine uličice. Osluškujte zvukove koraka koji se približavaju i promatrajte sjene; drugim riječima, kad prođete pokraj ulične svjetiljke, na tlu pred sobom vidjet ćete sjenu onoga tko vas prati. Sjene je moguće opaziti i pod svjetlošću iz kuća te pod svjetlima automobila koji prolaze pokraj vas. Cim u takvim

okolnostima opazite sjenu, osvrnite se i pogledajte tko vas slijedi. I, dakako, uvijek izbjegavajte mjesta duboke sjene.

Najvažnije je predvidjeti napad, što vam omogućuje vikanje, vrištanje ili jednostavno usredotočenost na obračun s napadačem. Budite što bučniji jer na taj način možete zastrašiti prijestupnika.

Ponavljam, u slabo prometnim ulicama hodajte vanjskim rubom pločnika. Time sprečavate mogućnost da vas netko zaskoči iz kuće ili ulaza u vrt kako bi vam oteo torbicu, aktovku ili učinio nešto još gore. U uličicama bez pločnika, a možda i bez ulične rasvjete, zbog istog razloga savjetujem hodati po sredini. Ako to smatrate pametnim, možete čak prijeći na drugu stranu ulice kako biste izbjegli sumnjivu osobu. Ako pođe za vama, barem će vam prilično jasno dati do znanja kakve su joj namjere. Iako ponovno moram naglasiti da uspjeh [napadačeva] napada ovisi o elementu iznenađenja, a ako ste vi dovoljno oprezni da biste osujetili taj element, to čini polovicu uspjeha vašega protunapada. Najvažnije je predvidjeti napad, što vam omogućuje vikanje, vrištanje ili jednostavno usredotočenost na obračun s napadačem. Budite što bučniji jer na taj način možete zastrašiti prijestupnika.

PRVI DIO - KUNG FU

Nadam se da vas nisam uplašio i naveo vas na pomisao da je opasno noću hodati ulicama. To mi nipošto nije namjera, ali novinska izvješća navode na pomisao da su napadi na nedužne ljude sve učesta-liji.

Osnova samoobrane

Samo je jedno osnovno načelo samoobrane: na neprijateljevu najslabiju točku morate što prije primijeniti najdjelotvornije oružje. Premda kažem da je osnovno načelo samo jedno, uputno ga je raščlaniti na dijelove te ga podrobnije razmotriti:

1. stoje najdjelotvornije oružje

2. brzina

3. točka napada ili protunapada. Oružje

Kad bih mogao birati, uvijek bih izabrao nogu. Duža je od ruke, može nanijeti jači udarac i mnogo je snažnija. Dakle, ako vam netko prilazi, vaš udarac nogom pogodit će cilj prije nego njegov udarac rukom, ako oba počinju istom brzinom.

Brzina

Nemate vremena razmišljati o vrsti obrane ili o oružju koje ćete upotrijebiti. Ako niste zamahnuli nogom, logično je da će protivnikov udarac rukom prvi stići do cilja pa je vaša obrana uzaludna. Samo vježba stvara rezultate (u tome vam mogu pomoći). Ako smatrate da vam nekoliko minuta vježbe neće koristiti i uvjereni ste da su izgledi za napad mali, medu onim ste ljudima koji potiču nasilnike i nitko vam ne može pomoći ako se nađete u opasnoj situaciji.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

Samo je jedno osnovno načelo samoobrane: na neprijate Ijevu najslabiju točku morate što prije primijeniti najdjelotvornije oružje.

Točka protunapada

Ako vas napada muškarac, među njegovim najslabijim točkama prepone, oči, trbuh i koljena.

PRVI DIO - KUNG FU

1-F

PSIHOLOGIJA OBRANE I NAPADA

Veličina nikada nije istinski pokazatelj mišićne snage i sposobnosti. Čovjek nižeg rasta neravnotežu snage često nadoknađuje većom okretnošću, gipkošću, brzinom nogu i žustrim pokretima.

Kad se nađete u takvoj situaciji i uhvatite se u koštac s protivnikom, imajte na umu sljedeće: nastojte mu narušavati ravnotežu bez obzira na njegovu veličinu. Krećite se brže od njega i ne obraćajte pozornost na njegovu veličinu, žestoka grčenja lica ili zle riječi. Cilj vam je uvijek napasti protivnikove najslabije točke, koje su uglavnom gravitacijske, izbaciti ga iz ravnoteže i primjenjivati načela poluge tako da njegovo tijelo, i udovi njegova tijela, pridonose njegovu porazu. "Sto su veći, to je njihov pad bolniji."

Pri borbi golim rukama morate naučiti i koristiti glavuJ^H koljena te stopala. Pristup "naguravanja" gjnpgućuje vam^H upotrebu tih dijelova tijela, napose laktovajM| .|H

Pri borbi golim rukama morate naučiti koristiti i glavu, koljena te stopala. Pristup "naguravanja" omogućuje vam upotrebu tih dijelova tijela, napose laktova. Druga jednostavna metoda pri naguravanju s protivnikom jest stati mu na nogu. Taj čin polučuje neočekivane rezultate. U slučaju napada nasilnika valja imati na umu činjenicu da je njegov um jednotračan. On razmišlja vrlo ograničeno, isključivo u smjeru vašega poraza, pa malokad razmišlja o tome što vi možete učiniti, a vi ste u tom slučaju u psihološkoj prednosti. Sposobnost rađa samouvjerenost i samopouzdanje.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja iz njegova džepnog dnevnika, naslovljen "Psihologija obrane i napada", oko 1961. godine.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

1-G

KAKO IZABRATI UČITEUA BORILAČKIH VJEŠTINA

Svim čitateljima koji se namjeravaju početi baviti borilačkim vještinama toplo savjetujem sljedeće: vjerujte samo polovici onoga što vidite i apsolutno ničemu od onoga što čujete.

Prije no što prihvatite pouku bilo kojeg učitelja, zamolite ga da vam jasno opiše svoju metodu i demonstrira koju od tehnika. Ravnajte se prema zdravom razumu, a ako vas uvjeri, svakako prihvatite njegovu pouku.

Kako procijeniti je li učitelj dobar? Zapravo, ovo bi pitanje valjalo postaviti na drugačiji način: Kako procijeniti jesu li metoda ili sustav dobri? Naposljetku, brzinu ili snagu ne možemo naučiti od učitelja, ali možemo procijeniti njegovu vještinu. Stoga ne procjenjujemo razboritost učitelja, već sustava; učitelj samo pokazuje put i vodi svoje učenike prema spoznaji da jedino sami mogu istinski doživjeti i izraziti sustav.

Sustav ne bi trebao biti mehanički ili složen, već jednostavno jednostavan, bez "čarobne moći". Svrha metode (koja je u konačnici zapravo nepostojanje metode) jest podsjetiti praktičara kad je učinio dovoljno. Tehnike nemaju čarobnu moć i nisu ništa osobito, bitna je prirodnost dubokog zdravog razuma.

Međutim, ne dopustite da vas zadive učitelji koji rukama lome opeke, koji imaju nepovredive trbuhe, čelične podlaktice ili su vrlo brzi. Upamtite da ne možete naučiti sposobnost učitelja, ali možete naučiti njegovu vještinu. U svakom slučaju, sposobnost razbijanja kamenja,

Izvor: rukopis eseja Brucea Leeja za knjigu Tao kung fua, prvotno napisan 1964. godine i ponovno objavljen u drugom svesku Biblioteke Brucea Leeja pod naslovom Tao kung fua: razmatranje metode kineske borilačke vještine, John Little(ur.), Charles E.Tuttle Publishing Companv, Boston, (c), 1997. Linda Lee Cadvvell.

primanja udaraca ili visokog skakanja samo su ekshibicije kineskog umijeća kung fua. Najvažnije su tehnike.

Razbijanje opeke i udaranje ljudskoga bića dva su različita čina: opeka nije elastična, dok se ljudsko biće uslijed udarca okrene, padne i slično, pa na taj način raspršuje silu udarca. Kakva je korist od toga ako čovjek ne vlada tehnikom kojom može ostvariti svoj takozvani "ubojiti udarac"? Osim toga, opeke i kamenje se ne miču i ne uzvraćaju udarce. Stoga valja razmatrati sustav, a kao što sam već spomenuo, sustav ne bi smio biti mehanički, složen i kićen, već jednostavno jednostavan.

Sto ako vam "učitelj" ne želi demonstrirati svoj stil? Sto ako je "previše skroman" i nepokolebljivo čuva svoju "smrtonosnu" tajnu? Pomišljate li na istočnjačku skromnost i tajnovitost, želim vam ukazati na sljedeće: premda je točno da se visoko osposobljeni učitelji ne hvale i neki od njih na pouku kung fua ne primaju baš sve, oni su samo ljudska bića te nedvojbeno nisu deset, dvadeset ili trideset godina usavršavali vještinu da potom o njoj ne bi rekli ništa. Čak je i Lao-tzu, autor Tao Te Chinga i čovjek koji je zapisao: "Onaj tko zna, ne govori. Onaj tko govori, ne zna", napisao pet tisuća riječi da bi objasnio svoje učenje.

Cijenjeni učitelji, profesori i stručnjaci (osobito u Americi) govore malo kako bi ostavili dojam da su sposobniji no što doista jesu. Nedvojbeno je da su svladali najviše oblike istočnjačke skromnosti i tajnovitosti jer je svakako lakše izgledati mudro nego govoriti mudro (dakako, još je teže postupati mudro). Sto se čovjek jače želi prikazati vrednijim no što jest, to će više šutjeti. Jer, kad progovori (ili načini pokret), ljudi ga po tome mogu procijeniti.

Nepoznato je uvijek čudesno, a "nositelji crvenog pojasa petnaestog stupnja", "stručnjaci iz supernaprednih škola" i "cijenjeni učitelji" znaju se obaviti velom tajnovitosti. O takvim ljudima govori kineska poslovica: "Šutnja je ukras i štit neznalice."

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

1-H

JEDINSTVO BLAGOSTI I ČVRSTOĆE

Mnogo sam puta čuo kako učitelji iz različitih škola tvrde da njihovi sustavi blagosti ne iziskuju nimalo snage ("snaga" je za njih postala ružna riječ) te da je pukim pomicanjem maloga prsta moguće u zrak baciti bespomoćnog protivnika teškog 140 kilograma.

Moramo priznati da je snaga, premda korištena na mnogo profinjeniji način, u borbi neizostavna te da prosječan protivnik ne nasrće slijepo, pognute glave (to ne čine čak ni igrači ragbija). S druge strane, neki učitelji tvrde da njihov supermoćan sustav može probiti svaku obranu. Ponavljam kako moramo imati na umu da se čovjek kreće i mijenja kao što se trska ili bambus ljuljaju uslijed oluje kako bi "poništili" jak vjetar.

Stoga ni blagost ni čvrstoća ne čine više od polovice cjeline, koja čini istinski put kung fua. Blagost/čvrstoća je nerazdvojna sila neprestanog međudjelovanja pokreta. Shvaćamo ih kao jednu ili dvije istodobno postojeće sile jedne nedjeljive cjeline.

Stoga ni blagost ni čvrstoća ne čine više od polovice S

cjeline, koja čini istinski put kung fua. Blagost/čvrstoća je JH

nerazdvojna sila neprestanog međudjelovanja pokreta. M

Shvaćamo ih kao jednu ili dvije istodobno postojeće sile W

jedne nedjeljive cjeline. m

Ako biciklist želi nekamo stići, ne može istodobno pritiskati obje pedale ili ne pritiskati ni jednu. Da bi se kretao naprijed, mora pritiskati jednu pedalu i puštati drugu. Napredovanje iziskuje jedinstvo"

Izvor: rukopis bilješki Brucea Leeja naslovljen Tao jeet kunea', metode 'šake koja zaustavlja', kineskog boksa s Jun Fan Gung Fu instituta", oko 1967. godine. Radovi Brucea Leeja.

PRVI DIO - KUNG FU

pritiskanja i puštanja. Pritiskanje proizlazi iz puštanja i obrnuto, oboje su jedno drugome uzrok i posljedica. Pokret tada istinski teče jer je čista fluidnost pokreta u njihovu međusobnom izmjenjivanju.

Svaki praktičar borilačkih vještina trebao bi blagosti i čvrstoći pridavati jednaku važnost te ih ne bi smio smatrati međusobno neovisnima. Odbacivanje blagosti ili čvrstoće dovodi do razdvajanja, a razdvajanje vodi u krajnosti.

Blagost i čvrstoća nisu zasebne sile, već komplementarne i kontra-stne, a njihovo ispreplitanje čini jedinstvo". Tu činjenicu uvijek imajte na umu, a ako niste osobito skloni čvrstoći ili blagosti, sposobni ste istinski cijeniti njihovo "dobro/loše". Blagost nasuprot čvrstoći nije situacija, već blagost/čvrstoća kao jedinstvo čine istinski Put.

Svaki praktičar borilačkih vještina trebao bi blagosti i čvrstoći pridavati jednaku važnost te ih ne bi smio smatrati međusobno neovisnima. Odbacivanje blagosti ili čvrstoće dovodi do razdvajanja, a razdvajanje vodi u krajnosti.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

1-1

MOJE VIĐENJE KUNG FUA

Neki učitelji borilačkih vještina skloniji su formi - što je složenija i kićenija, to bolje. Drugi su opsjednuti supermentalnom moći (poput moći kapetana Marvela ili Supermana). Trećima su draže deformirane ruke i noge pa se posvećuju borbi s opekama, kamenjem, daskama i tako dalje.

Osobno iznimnost kung fua vidim u njegovoj jednostavnosti. Kung fu je jednostavno "izravno izražavanje" osjećaja uz minimum pokreta i energije. Svaki je pokret prirodan, bez izvještačenosti kojom ga ljudi nastoje opteretiti. Jednostavan je put uvijek ispravan put, a kung fu doista nije ništa osobito; što smo bliže istinskom putu kung fua, to manje pretjerujemo u izražavanju.

Umjesto da se suoče s borbom takvom kakva jest, neki sustavi borilačkih vještina gomilaju "kićenu zbrku" koja izobličuje i sputava praktičare te im odvlači pozornost od stvarnosti borbe, koja je jednostavna", "izravna" i "netipična". Umjesto da se odmah posvete onom bitnom, kićeni oblici i izvještačene tehnike (organizirani očaj!) izvode se "obredno", s ciljem simuliranja stvarne borbe. Umjesto da "budu" u borbi, ti praktičari na taj način idealistički "čine" nešto vezano uz borbu. I, što je još gore, neupućeno se govori o kojekakvim supermentalnim i duhovnim moćima, pa praktičari idu sve dalje i dalje u apstrakciju i misterij, sve dok njihova izvedba ne počne nalikovati nečemu između akrobatike i suvremenog plesa, što je daleko od stvarnosti borbe.

Sve te složene zbrke zapravo su uzaludni pokušaji "zaustavljanja" i "ustaljivanja" vječno promjenjivih pokreta u borbi te njihova seciranja

Izvor, strojem pisan esej Brucea Leeja "Moje viđenje kung fua", koji je Bruce Lee podijelio članovima podružnica svojega Jun Fan Gung Fu instituta u Oaklandu i Los Angelesu, oko 1967. godine.

PRVI DIO - KUNG FU

i analiziranja kao što se seciraju i analiziraju leševi. Stvarna borba nije ustaljena već je vrlo "živa". Takvi oblici prakse (svojevrsna paraliza) samo "utvrđuju" i "uvjetuju" ono što je bilo fluidno i živo. Kad zanemarite njihovu kićenost i kojekakve dodatke te borbu "realno" sagledate, opažate da su ti roboti (odnosno, praktičari) slijepo posvećeni sustavnoj beskorisnosti prakticiranja "vježbi" ili "akrobacija" koja ne vodi nikamo.

Kung fu valja promatrati bez stroge formalnosti, a ako žudimo za složenošću i smrtonosnim tehnikama, ostaje nam tajna. Ako i postoje tajne, njegovi ih praktičari zacijelo previđaju dok "promatraju" i "nastoje" (naposljetku, na koliko je načina moguće suočiti se s protivnikom bez prevelikog odstupanja od prirodnog tijeka). Istina je da kung fu cijeni čudesnost uobičajenoga, a vježbanje kung fua ne podrazumijeva svakodnevno povećavanje, već svakodnevno smanjivanje. Biti mudar u kung fuu ne znači dodavati, već biti sposoban ukloniti složenost i kićenost te jednostavno biti jednostavan - kao što kipar svoje djelo ne oblikuje dodavanjem, već uklanjanjem nepotrebnoga kako bi istina bila potpuno otkrivena. Ukratko, kung fu je zadovoljan čovjekovim golim rukama, bez kićenog ukrasa u obliku šarenih rukavica, koje u pravilu sputavaju prirodnu funkciju ruku.

Umijeće je izražavanje jastva. Što je metoda složenija i što više sputava, to je manja mogućnost izražavanja izvornog osjećaja slobode! Iako u početnom stadiju imaju važnu ulogu, tehnike ne bi smjele biti previše složene, sputavajuće ili mehaničke. Ako ih se čvrsto uhvatimo, njihova će nas ograničenja sputati. Upamtite da vi

ne "izvodite" tehniku već je "izražavate". Kad vas netko napadne, nećete primijeniti tehniku broj jedan (ili možda tehniku broj dva, položaj broj dva, vrstu broj četiri), već ćete, čim postanete svjesni napada, jednostavno djelovati poput zvuka te odgovoriti bez promišljene namjere. Kao da mi se odazovete kad vas pozovem ili uhvatite ono što sam vam dobacio. To je sve.

One koji Brucea Leeja doživljavaju kao majstora borilačkih vještina mogla bi iznenaditi činjenica da je njegova istinska strast bila filozofija. Još više iznenađuju razmjeri njegova poznavanja istočnjačke i zapadnjačke filozofije.

Najveći dio ovih eseja nastao je u vrijeme dok je Bruce studirao na Sveučilištu Washington, na kojemu je diplomirao filozofiju. To je razdoblje njegova života neizmjerno pridonijelo širenju njegova intelekta te ga izložilo zapadnjačkoj teoretskoj filozofiji. Čitao je djela Platona, Davida Humea, Renea Descartesa, Tome Akvinskoga (redovnika čiju je filozofiju Bruce vjerojatno apsorbirao pedesetih godina, tijekom školovanja u katoličkoj školi u Hong Kongu).

Štoviše, sljedeći eseji otkrivaju njegov svjetonazor ili njegova razmišljanja o metafizici. Primjerice, njegova ranija istraživanja i vjerovanja vezana uz taoizam, napose njegovu metafiziku monizma, nisu samo ostala netaknuta uslijed utjecaja onoga najboljeg od zapadnjačke teoretske filozofije, već su zbog toga utjecaja i ojačala.

No, još je zanimljivije što u tim esejima obraduje teme koje će s godinama shvatiti i izraziti još jezgrovitije, i koje su poslužile kao sjemenke neovisnog razmatranja te potrebe za racionalnim opravdanjem. Ti su eseji i dalje medu njegovim najrječitijim i misaono najpoticajnijim djelima.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-a

ZAŠTO SAM SE POSVETIO FILOZOFIJI

Kad sam se, po završetku snimanja filma Veliki gospodar, vratio s Tajlanda s ekipom iz Golden Harvesta Ltd., mnogi su me pitali što me je ponukalo da napustim karijeru u Americi i vratim se u Hong Kong snimati kineske filmove?

Vjerojatno je vladalo mišljenje daje strašno snimati kineske filmove budući da je kineska filmska industrija toliko slabo razvijena. Na to pitanje ne mogu naći jednostavnijeg odgovora osim da sam Kinez i da kao Kinez moram ispunjavati svoju dužnost. Zapravo, Kinez sam rođen u Americi. Moje američko rođenje bilo je plod slučajnosti ili možda plan mojega oca. Kineski doseljenici u Ameriku, uglavnom iz provincije Kvvangtung, u to su vrijeme osjećali silnu čežnju za domovinom: s nostalgijom su promatrali sve što je bilo vezano uz njihovu domovinu.

Moj je otac bio glasovit operni pjevač, popularan u narodu. Zbog toga je često nastupao u Americi. Ja sam rođen kad je moju majku poveo na jedno od takvih putovanja. jm

U tom kontekstu kineska je opera, sa svojim jedinstvenim kineskim značajkama, imala snažan utjecaj. Moj je otac bio glasovit operni pjevač, popularan u narodu. Zbog toga je često nastupao u Americi. Ja sam rođen kad je moju majku poveo na jedno od takvih putovanja.

Izvor, članak Brucea Leeja iz tajvanskih novina "Ja i jeet kune do", iz 1972. godine, ponovno objavljen u časopisu Bruce Lee: razmatranja jeet kune doa, (c) 1976., Bruce Lee Jeet Kune Do Club, Hong Kong, te u cijelosti objavljen u prvom svesku Biblioteke Brucea Leeja: Zmajeve riječi.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

No, moj otac ipak nije želio da se školujem u Americi. Kad je došlo vrijeme da krenem u školu, poslao me je u Hong Kong (svoju drugu domovinu) k svojim rođacima. Možda zbog naslijeđa, a možda zbog okružja, u vrijeme školovanja u Hong Kongu u meni se rodilo silno zanimanje za snimanje filmova. Moj je otac u to vrijeme poznavao mnoge filmske zvijezde i redatelje. Među njima je bio i pokojni gospodin Chin Kam. Oni su me doveli u studio i dali mi nekoliko uloga. Počeo sam sa sporednima i postupno postao nositelj glavnih uloga.

To je iskustvo bilo vrlo važno u mojem životu. Prvi sam put doživio istinsku kinesku kulturu. Toliko sam se snažno osjećao dijelom te kulture da sam bio opčinjen. Tada nisam bio svjestan i nisam uviđao koliko okružje može imati snažan utjecaj na oblikovanje karaktera i osobnosti. U svakom slučaju, na vrijeme sam shvatio da sam Kinez.

Mislio sam da je pobjeda u poražavanju drugih, ali n<saj^^H shvaćao da pobjeda postignuta silom nije istinska pobjedj^^M Kad sam se upisao na Sveučilište VVashington i kad me^^^H filozofija prosvijetlila, zažalio sam zbog svih svojih prijašnj^^H nezrelih pretpostavki. j^Hi

Od dječačke dobi do adolescencije ponašao sam se problematično izazivajući stroge prijekore starijih. Bio sam krajnje neposlušan, agresivan, naprasit i okrutan. Ne samo što su mi se "protivnici" moje dobi sklanjali s puta, već su čak i odrasli katkad popuštali pred mojom naprasitošću. Nikada nisam otkrio što me je učinilo toliko ratobornim. Kad bih se susreo s nekim tko mi se nije svidio, prva pomisao bila mi je: "Izazovi ga!" Izazovi ga čime? Jedino čega sam se mogao dosjetiti bile su moje šake. Mislio sam da je pobjeda u poražavanju drugih, ali nisam shvaćao da pobjeda postignuta silom nije istinska pobjeda. Kad sam se upisao na Sveučilište Washington i kad me je filozofija prosvijetlila, zažalio sam zbog svih svojih prijašnjih nezrelih pretpostavki.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

Studij filozofije bio je u tijesnoj vezi s ratobornošću mojega djetinjstva. Cesto si postavljam sljedeća pitanja:

- Sto slijedi nakon pobjede?

- Zašto ljudi toliko vrednuju pobjedu?

- Sto je'uzvišenost"?

- Kakva se "pobjeda" može nazvati "slavnom"?

Pomažući mi u odabiru predmeta, voditelj studija mi je, zbog moje radoznalosti, savjetovao odabrati filozofiju. Rekao je: "Filozofija će ti reći zašto čovjek živi." Kad sam svojim prijateljima i rođacima rekao da sam odabrao filozofiju, svi su bili iznenađeni. Svi su smatrali da sam trebao izabrati tjelesnu kulturu jer su kineske borilačke vještine bile jedina izvannastavna aktivnost koja me je zanimala od djetinjstva pa do završetka srednje škole. Zapravo, doimalo se da su borilačke vještine i filozofija međusobno proturječne. Ali, smatram da je teoretski dio kineskih borilačkih vještina zamagljen.

Svaki postupak trebao bi imati svoje zašto i svoje zato, a cijelo područje borilačkih vještina trebalo bi biti poduprto potpunom i vrsnom teorijom. Borilačke vještine želim prožeti duhom filozofije i zbog toga sam ustrajao u namjeri da studiram filozofiju.

Nikada nisam prestao proučavati i vježbati borilačke vještine. Dok razmatram izvor i povijest kineskih borilačkih vještina, uvijek mi se pojavljuje sumnja: svaka grana kung fua ima svoj oblik, svoj utvrđeni stil, ali jesu li to bile prvotne namjere njihovih začetnika? Mislim da nisu. Formalnost može biti prepreka razvoju, a to vrijedi za sve, uključujući filozofiju. Filozofija moj jeet kune do dovodi u novo

područje svijeta borilačkih vještina, a jeet kune do otvara nova obzorja mojoj glumačkoj karijeri.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

Z-b

0 LJUDSKOM RAZUMIJEVANJU

Uljudskome razumijevanju postoje jednostavni dojmovi i jedno-

stavne zamisli. Jednostavan dojam obuhvaća jaču i življu predodžbu no stoje obuhvaća jednostavna zamisao, a ujedno je i uzrok jednostavne zamisli.

Drugim riječima, jednostavne su zamisli kopije jednostavnih dojmova. Primjerice, opazim nešto uzbudljivo i to ostavi dojam na mene, a zbog tog dojma kasnije mogu to i zamisliti. Stoga jednostavne zamisli i točne kopije savršenih zamisli nije moguće raščlaniti na dijelove, one čine jedinstvenu cjelinu.

Premda su složeni dojmovi i složene zamisli u pravilu međusobne kopije (složene zamisli kopije su složenih dojmova), u nekim neuobičajenim slučajevima nije tako. Primjerice, mogu zamisliti mjesto na kojemu nikada nisam bio, ili da čovjek koji ne raspoznaje plavu boju, može, na temelju doživljaja drugih boja, stvoriti vlastitu zamisao te boje.

Usput, pojam "složena zamisao" označava nešto sastavljeno od jednostavnih zamisli. Primjerice, jabuka ima boju, okus, oblik i tako dalje.

Izvor, rukopis filozofskog rada Brucea Leeja sa Sveučilišta VVashington, 18. veljače 1964. godine. Radovi Brucea Leeja.

DRUGI DIO-FILOZOFIJA

s-c

ŽIVLJENJE: JEDINSTVO SVEGA

Mnogi su filozofi poput onih ljudi koji govore jedno, a čine drugo. Ono što propovijedaju često je potpuno drugačije od onog što žive. Filozofiji prijeti opasnost od potpuna svođenja na propovijedanje.

Filozofija nije "življenje", već aktivnost vezana uz teoretsko znanje, a većina filozofa ne živi svoju filozofiju, već jednostavno teoretizira o njoj, promišlja je. A promišljati nešto znači biti izvan toga, odlučiti održavati udaljenost.

U životu spontano prihvaćamo potpunu stvarnost onoga što vidimo i osjećamo, najčešće bez imalo sumnje. Međutim, filozofija ne prihvaća ono u što život vjeruje; filozofija stvarnost nastoji pretvoriti u problem. Tako postavlja pitanja poput: "Je li ovaj stolac, koji vidim pred sobom, doista ovdje?""Može li postojati sam po sebi?" Umjesto da život olakša življenjem u skladu sa životom, filozofija ga otežava zamjenjujući spokojstvo ovoga svijeta nemirom problema. To je kao da normalnog čovjeka upitate kako zapravo diše! Tako će odmah ostati bez daha kad vam počne opisivati proces disanja. Zašto pokušavati zaustaviti i prekinuti tijek života? Zašto stvarati toliku zbrku? Čovjek jednostavno diše.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Življenje: jedinstvo svega" oko 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

Zapad stvarnosti uglavnom pristupa putem teorije, a teorija započinje poricanjem stvarnosti - raspravljanjem o stvarnosti, zaobilaženjem stvarnosti, hvatanjem za sve što nam privuče osjetila - intelekt i odvraća ga od same stvarnosti. Tako filozofija polazi od tvrdnje da vanjski svijet nije temeljna činjenica, daje u njegovo

postojanje moguće posumnjati te da ni jedna od pretpostavki koje potvrđuju stvarnost vanjskog svijeta nije sama po sebi očita, već ih je potrebno raščlaniti, secirati i analizirati. To je kao da svjesno stojimo po strani i pokušavamo kvadrirati krug.

Rene Descartes (1596.-1650.), veliki francuski filozof i matematičar, istaknuo je navedeni problem. Budući da postojanje bilo čega, uključujući moje postojanje, nije izvjesno, što je u univerzumu potpuno izvjesno i izvan svake sumnje:1 Ako sumnjamo u svijet, i čak u cijeli univerzum, što nam preostaje? "Iskoračimo" na trenutak iz toga svijeta i krenimo Descartesovim stopama kako bismo ustanovili što nam doista preostaje.

Prema Descartesu, preostaje nam sama sumnja jer, da bi nešto bilo sumnjivo, mora se doimati takvim, a meni se cijeli univerzum može doimati sumnjivim, izuzev činjenice da mi se takvim doima. Sumnjati znači misliti, a misao je jedino u univerzumu čemu ne možemo zanijekati postojanje jer nijekati znači misliti. Kad netko kaže da misao postoji, time automatski govori da i sam postoji jer ne postoji misao koja među svojim sastavnicama ne sadržava onoga koji misli.

U kineskom taoizmu i ch'anu (zenu) svijet se doživljava kao nerazdvojivo, međusobno povezano polje u kojemu nijedan dio nije moguće odvojiti od drugoga. Drugim riječima, bez slabašnih zvijezda ne bi bilo blještavih zvijezda, a bez okolne tame uopće ne bi bilo zvijezda. Suprotnosti postaju međusobno ovisne umjesto međusobno isključive, a pojedinac i priroda više nisu u sukobu.

Dakle, ako misao postoji, postojim i ja koji mislim i postoji svijet o kojemu mislim; jedno postoji zbog drugoga i nije ih moguće razdvojiti. Dakle, svijet i ja smo u aktivnom međuodnosu; ja sam ono što opaža svijet, a svijet je ono što opažam. Ja postojim za svijet, a svijet postoji za

mene. Kad ne bih imao što vidjeti, o čemu razmišljati ili što zamišljati, ne bih vidio, mislio ni zamišljao. Drugim riječima, ne bih postojao. Združeno postojanje subjekta i njegova svijeta izvjesna je, najvažnija i temeljna činjenica. Jedno ne postoji bez drugoga. Spoznaje o sebi stječem samo promatrajući objekte, okolinu. Ako mislim, mislim o svijetu - i tako nalazim sebe.

Beskorisno je govoriti samo o objektima svijesti, bez obzira na to jesu li posrijedi misli ili voštane svijeće. Objekt mora imati subjekt, a subjekt i objekt čine komplementaran par (a ne par suprotnosti), kao i svi drugi, koji su dvije polovice cjeline te svrha jedan drugome. Ako proniknemo do srži, suprotnosti su jedno ako se promatraju iz središta kruga koji se okreće. Ja ne doživljavam; ja jesam doživljaj. Ja nisam subjekt doživljaja; ja jesam taj doživljaj. Ja sam svijest. Ništa drugo ne može biti ja ili postojati.

Stoga se ne znojimo zato jer je vruće; znojenje jest vrućina. Jednako je istinito reći daje sunce svijetlo zbog sunca. To kinesko shvaćanje nije poznato zato jer je uvriježeno vjerovati da najprije nastupa vrućina, a tijelo se potom, zbog kauzalnosti, oznoji. Preokretanje izaziva zapre-paštenost, kao da kažete "sir i kruh" umjesto "kruh i sir". Taj sablažnjiv i naizgled nelogičan obrat zdrava razuma možda bi se mogao pojasniti sljedećim primjerom "Mjeseca na vodi".

Mjesec na vodi

Pojava Mjeseca na vodi uspoređuje se s ljudskim doživljavanjem. Voda je subjekt, a Mjesec je objekt. Kad nema vode, nema ni Mjeseca na vodi, a jednako je i kad nema Mjeseca. Ali, kad Mjesec izađe, voda ne oklijeva primiti njegov odraz, a dok postoji i najmanja kap vode, Mjesec ne oklijeva pružiti svoj odraz. Jer, Mjesec svoj odraz ne pruža hotimično, kao što ga ni voda ne prima hotimično. Voda je uzrok

tog događaja jednako kao i Mjesec, a kao što voda odražava sjaj Mjeseca, tako Mjesec odražava prozirnost vode.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

Sve doista jest u stvarnom odnosu, u obostranosti u kojoj subjekt stvara objekt jednako kao što objekt stvara subjekt. Tako se onaj koji spoznaje više ne osjeća odvojenim od spoznatoga; onaj koji doživljava više se ne osjeća udaljenim od doživljaja. Stoga cijela zamisao iskorištavanja života, učenja iz iskustva, postaje apsurdna. Drugim riječima, postaje sasvim jasno da doista nemam drugog jastva osim jedinstva s onime što opažam.

Učitelj Lin-Chi iz dinastije T ang rekao je: "Jednostavno budi običan i ništa posebno. Jedi, prazni crijeva, mokri, a kad si umoran, lezi. Neznalica će mi se smijati, ali će me mudar razumjeti." Čovjek ne živi koncepcijski ili znanstveno definiran život; istinska kvaliteta življenja je u jednostavnom življenju. U doživljaju užitka nemojte se na trenutak udaljiti od samoga sebe kako biste ustanovili izvlačite li iz toga najviše što možete. Ako niste zadovoljni tim osjećajem sreće, želite osjetiti da se osjećate sretno - kako biste bili sigurni da ništa ne propuštate.

Življenje se događa kad život živi kroz nas - kad nesputano teče, jer, onaj tko živi, nije svjestan življenja pa stoga jest život koji živi. Život živi, a u životnom tijeku ništa nije upitno. To je zbog toga što je život življenje u sadašnjem trenutku! Potpunost, sadašnji trenutak, jest izostanak težnje svjesnoga uma dijeljenju nedjeljivoga. Kad je potpunost nečega rastavljena, to više nije potpuno. Rastavljeni dijelovi automobila postoje, ali više ne čine automobil u njegovoj izvornoj prirodi, koja je njegova funkcija ili život. Dakle, da bismo živjeli potpuno, odgovor glasi: život jednostavno jest.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-D

JEDINSTVO ČVRSTOĆE I SAVITUIVOSTI

Čvrstoća (jang) i blagost (jin) dva su komplementarna i međuovisna oblika umijeća kung fua. Zamisao "suprotnosti" proizašla je iz izdvajanja čvrstoće i njezina razdvajanja od savitljivosti. Kad se nešto jasno odredi, odmah podrazumijeva i svoju suprotnost.

Savitljivost i čvrstoća na površini se doimaju kao suprotnosti, ali su zapravo međuovisne - komplementarni dijelovi cjeline.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Jedinstvo čvrstoće i savitljivosti". Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

Savitljivost i čvrstoća na površini se doimaju kao suprotnosti, ali su zapravo međuovisne - komplementarni dijelovi cjeline. Njihovo značenje (savitljivost/čvrstoća) proizlazi IZ međusobnog odnosa, a jedno se upotpunjuje KROZ drugo. To je jedinstvo" karakteristično za kinesku filozofiju. U kineskom se jeziku događaji promatraju kao cjelina jer njihova značenja proizlaze iz međusobnih odnosa. Primjerice, kineski znak za "dobro" i znak za "nije dobro" zajedno odražavaju "kakvoću" nečega (dobrog ili ne-dobrog). Jednako tako, kineski znakovi za "dugačko" i "kratko" zajedno znače "duljinu", dok znak za "kupnju" u kombinaciji sa znakom za "prodaju" čini novu riječ "trgovina".

a

Ne samo što sve ima svoj komplementarni dio, već bi i 9 svaka "pojedina" osobitost trebala posjedovati značajku m druge sastavnice. Drugim riječima, savitljivost bi trebala biti ¦ skrivena u čvrstoći, a čvrstoća u savitljivosti. •

Navedeni primjeri govore da sve ima svoj komplementaran dio, s kojim čini cjelinu. Stoga 'jedinstvo" čvrstoće i savitljivosti možemo promatrati bez pretjerane sklonosti jednoj strani kako bismo mogli istinski uvažavati njihovo "dobro/loše". Ne samo što sve ima svoj komplementarni dio, već bi i svaka "pojedina" osobitost trebala posjedovati značajku druge sastavnice. Drugim riječima, savitljivost bi trebala biti skrivena u čvrstoći, a čvrstoća u savitljivosti. U svakom slučaju, savitljivost i mekoća nikada ne bi smjele biti razdvojene jer razdvajanje vodi u krajnosti, a krajnosti nikada nisu najbolji put.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-E

TAOiZAM

Taoizam je filozofija jedinstva univerzuma (monizam), ili reverzije, polarizacije (jin i jang), vječnih ciklusa, ujednačavanja svih razlika, relativnosti svih mjerila te povratka iskonskome, božanskoj inteligenciji, izvoru svega.

Iz te filozofije prirodno proizlazi izostanak težnje sukobima, suprotstavljanju i borbi za prednost. Tako učenje poniznosti i krotkosti iz kršćanskog Govora na gori nalazi racionalan temelj, a u čovjeku se njeguje miroljubivost. Taoizam ističe ne-pružanje otpora i važnost blagosti.

Osnovna zamisao Tao Te Chinga jest NATURALIZAM u smislu wu wei (nedjelovanja), što zapravo znači izostanak neprirodnog djelo-

Izvor. strojem pisane bilješke Brucea Leeja naslovljene "Taoizam", oko 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

vanja. To znači spontanost, odnosno "podupiranje svih stvari u njihovu prirodnom obliku", a na taj im način omogućujemo "spontanu preobrazbu". Tao stoga "ne poduzima ništa, ali ipak ništa ne ostaje neobavljeno". U svakodnevnom životu to se očituje u "stvaranju i podupiranju stvari bez preuzimanja vlasništva nad njima" i "obavljanje posla, ali bez ponosa zbog obavljena posla" - tako prirodan način nadopunjuje sve neprirodne načine kao što su pravila, obredi i slično. Zbog toga taoisti ne vole formalnosti i izvještačenost.

Osnovna zamisao Tao Te Chinga jest NAFURALIZAM u 1 smislu wu wei (nedjelovanja), što zapravo znači izostanak 1 neprirodnog djelovanja. To znači spontanost, odnosno jj "podupiranje svih stvari u njihovu prirodnom obliku", a na JI taj im način omogućujemo "spontanu preobrazbu". iHll

Prirodan način uspoređuje se s načinom vode. Žensko i dječje, to je način slabosti. Iako se doima da se slabost veliča, najjači je naglasak zapravo na 'jednostavnosti". Jednostavan je život prirodan život u kojemu se dobit odbacuje, lukavost napušta, sebičnost uklanja, a žudnje se obuzdaju. To je život "savršenstva koje se doima nepotpunim i punine koja se doima praznom". Takav je život sjajan poput svjetlosti, ali ne zasljepljuje. Ukratko, to je život sklada, jedinstva, zadovoljstva, spokoja, postojanosti, prosvjetljenja, mira i dugovječnosti.

a-F

JIN-JANG

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

¡*

Sklad se smatrao temeljnim načelom ustrojstva svijeta, kozmičkim poljem energije u kojemu su jin i jang vječno komplementarni i vječno

promjenjivi. Europski dualizam shvaća fizičko i metafizičko kao dva zasebna entiteta, u najboljem slučaju kao uzrok i posljedicu, ali nikada u paru, kao zvuk i jeku ili kao svjetlost i sjenu, kao u slučaju kineskog simbola svih pojava: jina i janga.

Dualistička je filozofija vladala u Europi te upravljala razvojem zapadnjačke znanosti. Ali, s pojavom atomske fizike otkrića utemeljena na nedvojbenim pokusima, shvaćena su kao negacija dualističke teorije, a razmišljanje je od tada usmjereno prema monističkom shvaćanju starih taoista.

Atomska fizika ne pravi razliku između materije i energije, a tu razliku nije ni moguće ustanoviti jer su materija i energija zapravo jedna bit, ili barem dva pola iste cjeline. Za razliku od razdoblja kad je na području znanosti vladao mehanicizam, više nije moguće potpuno definirati težinu, duljinu, vrijeme i tako dalje, što su dokazali Einstein, Planck, Whitehead i Jeans.

Izvor: strojem pisane bilješke Brucea Leeja "Jin-jang" oko 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

Jednako tako, taoistička je filozofija temelj iz kojega se razvila akupunktura, u osnovi monistička. Kinezi su cijeli univerzum shvaćali kao posljedicu djelovanja dvaju načela, janga i jina, pozitivnog i negativnog, te su smatrali da sve što postoji, živo ili navodno neživo, postoji isključivo zbog neprestanog međudjelovanja tih dviju sila. Materija i energija, jang i jin, nebo i zemlja, shvaćaju se kao jedno ili kao dva supostojeća pola jedne nedjeljive cjeline.

Kung fu, najstariji oblik samoobrane, možemo odrediti i kao sažetu bit mudrosti i dubokoumne filozofije umijeća samoobrane. U obuhvatnosti i dubini shvaćanja još nije nadmašen. Kung ju znači

"vježbanje i disciplinu s ciljem nalaženja pravoga puta prema cilju" - a to može biti put poboljšavanja zdravlja, put njegovanja duhovnosti ili put samoobrane.

Ciljevi kung fua stoga su poboljšavanje zdravlja, njegovanje duha i samozaštita. Njegova se filozofija temelji na sastavnicama filozofija taoizma, ch'ana (zena) i I'Chinga (Knjiga promjene) - na idealu predavanja ne-volji, blagog savijanja, a potom uspravljanja u još većoj snazi te skladnog prilagođavanja protivnikovim pokretima, bez truda ili opiranja. Kung fu se može opisati kao kineski pokušaj otkrivanja tajni prirode.

Kinesko umijeće kung fua odlikuje se skladom i smirenošću. Praktičar kung fua odbacuje sve oblike nametanja i nadmetanja te prakticira umijeće samozatajnosti - nevezanosti ne samo za protivnika, već i za vlastito 'jastvo".

Popustljivost i predanost ne smiju isključivati snagu jer je snaga potrebna da bi savitljivost mogla podupirati čvrstoću. Kad bi primljivo samoinicijativno nasrnulo, udaljilo bi se od svoje prirode i promašilo put. Pokoravajući se stvaralačkome i slijedeći ga, primljivo postiže svoje primjereno, trajno mjesto. Budući da se Primljivo u svojemu kretanju prilagodava Stvaralačkome, to se kretanje očituje. Tako zemlja rada sva bića, svako prema njegovoj vrsti, u skladu s voljom Stvoritelja.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-G

VVU-HSIN (NE-MIŠUENJE)

Način kretanja u kung fuu tijesno je povezan s kretanjem uma. Štoviše, um je poučen određivati kretanje tijela. Um zapovijeda, a tijelo izvršava zapovijedi.

Ako želimo izvoditi ispravnu tehniku kung fua, tjelesno opuštanje mora slijediti mentalno i duhovno opuštanje kako um ne bi bio samo okretan, već i slobodan. Da bi to postigao, praktičar kung fua mora ostati tih i miran te svladati načelo ne-mišljenja (wu-hsin).

Ne-mišljenje nije prazan um lišen svih emocija, niti su posrijedi jednostavan mir i tišina uma. Iako su mir i tišina važni, načelo ne-mišljenja uglavnom čini "nevezanost" uma. Praktičar kung fua svoj um koristi kao ogledalo - ono ništa ne zahvaća i ništa ne odbija; prima, ali ne zadržava. Alan Watts kaže da je ne-mišljenje "stanje potpunosti u

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Ne-mišljenje". Radovi Brucea Leeja.

kojemu um funkcionira slobodno i lako, bez osjećaja da drugi um, ili ego, stoji iznad njega s toljagom".19

Umu treba dopustiti da misli što želi, bez uplitanja zasebnoga mislioca ili ega.

Način kretanja u kung fuu tijesno je povezan s kretanjem r> uma. Štoviše, um je poučen određivati kretanje tijela. Um || zapovijeda, a tijelo izvršava zapovijedi. j|

Dokle god um misli što želi, prepuštanje ne iziskuje ni najmanji napor, a izostanak napora pri prepuštanju zapravo je izostanak zasebnoga mislioca. Ne postoji ništa što bi trebao pokušati jer prihvaća sve što se događa iz trenutka u trenutak, uključujući neprihvaćanje. Stoga ne-mišljenje nije izostanak misli ili osjećaja, već stanje u kojemu osjećaj nije "ljepljiv" ili blokiran. Takav je um otporan na emocionalne utjecaje. "Poput rijeke, sve neprestano teče bez zaustavljanja ili mirovanja."

Ne-mišljenje je upošljavanje cijeloga uma, kao što koristimo oči kad pogled usmjerimo u različite objekte, ali se ne trudimo apsorbirati ništa. Chunag-tzu, učenik Lao-tzua, rekao je:

"Dijete cijeli dan netremice gleda zato jer njegove oči nisu usredotočene na neki osobit objekt. Kreće se ne znajući kamo ide i zaustavlja se ne znajući što čini. Stapa se s okružjem i kreće se u skladu s njime. To su načela mentalne higijene."20

Stoga usredotočenost u kung fuu nema uobičajeno značenje ograničavanja pozornosti na jedan jedini objekt mišljenja, već je tek tiha svijest o svemu u sadašnjem trenutku. Takvu tihu usredotočenost moguće je ilustrirati pojmom publike na utakmici; publika nije usredotočena na igrača koji ima loptu, već njezina svijest obuhvaća cijelo igralište.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

Slično tome, usredotočenost uma praktičara kung fua znači da mu se misli ne zadržavaju ni na jednoj protivnikovoj značajki. To je osobito izraženo u slučaju suočavanja s više protivnika. Primjerice, pretpostavimo da ga napadaju desetorica, jedan za drugim, spremni oboriti ga. Cim se riješi jednoga, prelazi na drugoga ne dopuštajući da um "zastane" s bilo kojim od njih. Koliko god udarci brzo slijedili jedan drugoga, on između dva udarca ne dopušta vrijeme za intervenciju. Na taj će se način uspješno sukcesivno obračunati s desetoricom. To je moguće samo ako um bez zaustavljanja prelazi s objekta na objekt. Ako um nije sposoban kretati se na taj način, nedvojbeno će biti poražen između dva obračuna.

Um praktičara kung fua prisutan je posvuda zato jer nije vezan ni za jedan objekt. Ostaje prisutan zato jer ne prianja uz objekt čak ni dok djeluje na njega. Tijek misli nalikuje na vodu koja ispunjava jezero i koja je uvijek spremna za ponovno istjecanje. Sposoban je

koristiti svoju neiscrpnu moć zato što je slobodan i može se otvoriti svemu zato jer je prazan. To se može usporediti s onime što je Chang Chen Chi nazvao "spokojnom refleksijom": "Spokojno podrazumijeva mir i odsutnosti misli, a refleksija podrazumijeva živu i čistu svijest. Stoga je spokojna refleksija čista svijest ne-mišljenja."21

Um praktičara kung fua prisutan je posvuda zato jer nije f| vezan ni za jedan objekt. Ostaje prisutan zato jer ne prianja |j| uz objekt čak ni dok djeluje na njega.

Izostanak ograničavanja ili dijeljenja predstavlja završetak duhovne pouke. Kad um nije vezan ni za što, posvuda je. Kad zauzima jednu desetinu, u preostalih devet desetina nije prisutan. Praktičar kung fua trebao bi razviti disciplinu puštanja uma da djeluje na svoj način umjesto da ga nastoji ograničiti na nešto.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

2-H

WU VVEI (NE-DJELOVANJE)

Praktičar kung fua teži usklađenosti sa samim sobom i sa svojim protivnikom. Usklađenost s protivnikom nije moguče ostvariti silom, koja izaziva sukobe i reakcije, već popuštanjem protivnikovoj sili.

Drugim riječima, praktičar kung fua potiče spontano djelovanje svojega protivnika i ne pokušava se uplitati vlastitim djelovanjem. Oslobađa se sebe tako što odustaje od svih osjećaja i individualnosti te se sjedinjuje s protivnikom. Umjesto međusobnog isključivanja, suprotstavljanja su se u njegovu umu pretvorila u obostranu suradnju. Kad se njegov ego i svjesna nastojanja pokore moći koja nije njegova, postiže najviši stupanj djelovanja u kung fuu, djelovanje ne-djelovanja - wu wei.

Wu znači "ne" a wei znači "djelovanje" "nastojanje", "naprezanje" ili "rad". Međutim wu wei zapravo ne znači ne činiti ništa, već ostaviti um na miru, uzdajući se da će raditi sam po sebi. Najvažnije je ne naprezati se ni na koji način.

Wu wei u kung fuu znači "djelovanje uma ili duha", pri čemu vodeća sila nisu osjetila, već um. Praktičar kung fua tijekom vježbe uči zaboraviti sebe i slijediti pokrete svojega protivnika, dopuštajući umu slobodu izvođenja vlastitog protupoteza bez misli koje bi se uplitale. Oslobađa se svih mentalnih sugestija otpora i zauzima stav prilagodljivosti. Sve poteze izvodi bez nasrtanja; dopušta da njegov um ostane spontan i nevezan. Čim zastane da bi razmislio, tijek je njegovih pokreta poremećen i njegov će ga protivnik odmah udariti. Stoga svaki potez mora biti izveden "nenamjerno", bez nastojanja.

7 A «,

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Wu wei". Radovi Brucea Leeja.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

Prirodna pojava najsličnija načelu wu wei jest voda: voda je najpodatnija tvar na svijetu, ali ipak može prodrijeti kroz najtvrđu tvar. Toliko je fina da je nije moguće uhvatiti šakom, možemo je udariti, ali joj nećemo nanijeti bol; možemo je ubosti, ali je nećemo raniti; možemo je prerezati, ali je nećemo podijeliti. Sama po sebi nema oblik, već se prilagođava onome u čemu se nalazi.

Wu wei je umijeće prirodnosti, načelo ne-načela. U kontekstu kung fua, potpuni početnik ne zna ništa o blokadama i udarcima, a osobito o svojoj zaokupljenosti sobom. Kad ga protivnik pokuša udariti, on instinktivno odbija udarac. To je sve što može. Ali, čim poduka započne, on uči braniti se i napadati, usmjeravati um i mnoge druge vještine - zbog toga njegov um u raznim trenucima "zastaje". Kad god

pokuša udariti protivnika, osjeća se neuobičajeno sputano. Potpuno je izgubio prvotni osjećaj nevinosti i slobode. Ali, mjeseci i godine prolaze, njegova pouka doseže zrelost, a njegov tjelesni stav i način usmjeravanja tehnike prema ne-mišljenju počinju nalikovati na stanje uma u kojemu je bio na samom početku pouke, dok još nije znao ništa, dok je bio potpuno neupućen.

Wu wei je umijeće prirodnosti, načelo ne-načela. U kontekstu kung fua, potpuni početnik ne zna ništa o blokadama i udarcima, a osobito o svojoj zaokupljenosti sobom.

Početak i kraj tako postaju prvi susjedi. U glazbenoj ljestvici možemo početi od najnižega tona i postupno se uspinjati prema najvišemu. Kad stignemo do najvišega, opažamo da se uz njega nalazi najniži. Slično tome, kad praktičar dosegne najviši stadij proučavanja kung fua, postaje poput neznalice kojoj je kung fu nepoznanica, koja ne zna ništa o njegovim učenjima i ne posjeduje nikakvo znanje.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

Intelektualno prosuđivanje nestaje s vidika i prevladava stanje ne-mišljenja.

Kad postigne potpuno savršenstvo, tijelo i udovi djeluju sami i obavljaju svoje zadatke bez uplitanja uma. Vještina je toliko automatska da je potpuno lišena svjesnih nastojanja. Zbog toga Kinezi kažu da se vrhunac vještine ostvaruje na gotovo nesvjesnoj razini.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-1

PREPUŠTANJE

Ono je OVDJE i SADA; njegovo opažanje iziskuje samo jedno: otvorenost, slobodu - slobodu težnje otvorenosti, a ne sputanost bilo

kojom zamišlju, shvaćanjem i tako dalje. Mogli bismo do besvijesti uvježbavati, analizirati, slušati predavanja, ali od svega toga ne bi bilo nimalo koristi - tek kad prestanemo razmišljati i kad se prepustimo, možemo početi opažati, otkrivati.

U spokojnom stanju uma povremeno se dogodi predah od njegovih grozničavih aktivnosti, dogodi se prepuštanje, a tek tada, u intervalu između dvije misli, može se dogoditi bljesak RAZUMIJEVANJA - razumijevanja koje nije misao.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Prepuštanje", oko 1960. godine. Esej je pronađen između 120. i 121. stranice, u poglavlju "Duhovnost, čulnost", knjige To je to Alana VVattsa, objavljene 1960. godine, Pantheon Books, New York. Lee je na prvoj stranici ispisao svoju adresu - Avenija Jefferson u Seattleu.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

O ZAPADNJAČKOJ FILOZOFIJI

Metoda filozofije podrazumijeva dobivanje ili stjecanje jasnih informacija o gotovo bilo kojoj temi, ali su neki filozofi, poput Platona, usredotočeni na područje etike i moralnosti. Točnije, usredotočeni su na pitanja "dobroga" i "lošega" te na pitanje što čini "idealan život" kojemu bi čovjek trebao težiti.

Platon kroz lik Sokrata na specifičan način iznosi svoje mišljenje o određenoj temi. Njegova metoda rasprave obuhvaća tri koraka:

1. započinjanje s određenim pretpostavkama

2. proces rasprave kojim se protivnika vodi do

3. njegova zaključka.

Jedini način raščlanjivanja takozvane sokratovske metode rasprave također je proces od tri koraka:

1. ako je istina prvoga uspješno opovrgnuta

2. ako preostale premise logički proizlaze iz polazne premise

3. zaključak je pogrešan.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Filozofija", pronađen u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, Sveučilište Washington, s nadnevkom 7. siječnja 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

DRUGI DIO-FILOZOFIJA

2-K

PLATON

Grčki filozof Platon (oko 428. g. pr. n. e. - 348. g. pr. n. e.) vjerovao je daje obrazovanje važno za sve. Smatrao je da će čovjek postupati pravedno tek kad svlada pravednost, dok nepravedno postupa onaj tko jednostavno nije svjestan drugog načina.

Prema Platonu, svi nastoje biti dobri, a sva djela u konačnici vode nečemu dobrom. Platon je vjerovao daje moralno znanje moguće.

Prema Platonu, svi nastoje biti dobri, a sva djela u konačnicf vode nečemu dobrom. Platon je vjerovao da je moralno znanje moguće.

Izvor: Bruceove rukom pisane bilješke "Platon", pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, Sveučilište VVashington, s nadnevkom 7. siječnja 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

2-L

PLATONOV "GORGIJ A"

Autor: Platon

Vrsta djela: filozofija retorike, etika

Osnovna zamisao i najvažnije iznesene zamisli: Sokrat i Gorgija raspravljaju o primjeni retorike, a Sokrat raspravu započinje opisivanjem retorike kao "umijeća uvjeravanja". Ali, Sokrat tvrdi da ako reto-ričar ne poznaje temu o kojoj govori - to je kao da neznalica poučava neznalicu; nadalje, ako raspravlja o pravednosti i ako poznaje pravednost, tada je pravedan. Stoga ne odobrava nepravdu, a govorenje bez poznavanja materije o kojoj se govori bilo bi nepravedno.

Prema Sokratu, budući da svi ljudi žele postupati težeći dobru, ni jedan se čovjek ne ponaša u skladu sa svojom voljom ako ne poznaje dobro; onaj tko postupa pogrešno, nije svjestan zla koje čini. Stoga bi kazna trebala biti usmjerena ispravljanju, a bolje je podnijeti kaznu za svoja zlodjela nego je izbjeći.

Prema Sokratu, budući da svi ljudi žele postupati teže^HH nekom dobru, ni jedan se čovjek ne ponaša u skladu j^^H svojom voljom ako ne poznaje dobro; onaj tko postuf^^M pogrešno, nije svjestan zla koje čini. j^^H

Iz svega toga, prema Sokratu, proizlazi da bi umijeće retorike valjalo koristiti s ciljem osvješćivanja nepravednosti i kao lijek protiv nepravednosti. Kalikle tvrdi daje nadmoć jačega prirodna pravednost, ali Sokrat tvrdi da mudri imaju snagu; Kalikle odgovara da mudar čovjek traži svoj užitak, ali Sokrat dokazuje da užitak i bol nisu isto što i dobro i loše.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Platonov Gorgija", pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, Sveučilište VVashington, s nadnevkom 7. siječnja 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-M

SOKRAT

Sokrat je naveo Kaliklea da se složi s tvrdnjom prema kojoj je dobro suprotnost zlu te ne mogu istodobno supostojati na istom mjestu. To, s druge strane, ne vrijedi za bol i užitak jer, kad je čovjek vrlo žedan, stoje bolno, potrebna mu je voda za piće, stoje užitak.

Dok pije vodu (kad je žedan), osjeća i bol i užitak. To, dakle, dokazuje da dobro nije moguće poistovjetiti s užitkom, a zlo s boli (kao što je istinito da i loš i dobar čovjek mogu, u različitoj mjeri, osjećati i užitak i bol) zato što dobro i zlo ne mogu supostojati.

Dobro i loše ili užitak i bol postoje isključivo jedno zbog drugoga. To nisu suprotnosti, već komplementarnosti te proizlaze jedno iz drugoga. Prije svega, ako nisam osjetio bol, kako mogu prepoznati užitak, ili obrnuto?

Gledajući u nebo, manju zvijezdu razabirem zahvaljujući većim zvijezdama, a kad ne bi bilo mračnog neba, ne bi bilo ni zvijezda. Nije važna borba između dobra i zla, već je važno teći poput valova na vodi.

Gledajući u nebo, manju zvijezdu razabirem zahvaljuju! većim zvijezdama, a kad ne bi bilo mračnog neba, ne l| bilo ni zvijezda. Nije važna borba između dobra i zla, već j važno teći poput valova na vodi.

Izvor, rukopis filozofskog eseja Brucea Leeja "Sokrat" Sveučilište VVashington, iz 1964. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

2-N

PRIRODA UUDSKE VRSTE

Mjera moralne vrijednosti čovjeka jest njegova sreća. Što je čovjek bolji, to je sreće više. Sreća je istoznačnica zadovoljstva. Nadalje, čovjekova vrijednost određuje što bi trebao raditi. Kad čovjek funkcionira onako kako bi trebao, sretan je.

¦ Stoje ispravno (odnosno, pravedno, etičko, moralno) ponašanje za čovjeka?

¦ Ljudsko biće je (jesti, spavati, tjelesno) entitet koji se obnavlja i reproducira.

¦ Ljudsko biće je entitet osjećaja.

¦ Ljudsko biće je stvaralački entitet.

Zapravo je stvaralačka sposobnost ljudskoga bića ono što ga razlikuje od životinja. Ispravno ponašanje ravna se prema razumu i stvaralačkoj sposobnosti.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke bez naslova, pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, Sveučilište VVashington, s nadnevkom 7. siječnja 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-0

MORALNO PONAŠANJE: RELATIVNO NASUPROT APSOLUTNOME

1. Smatrati moralno ponašanje apsolutnim moglo bi biti jednako vjerovanju da se čin može opisati na bilo koji poznati način.

2. Moguće je smatrati daje čin opisan na određeni način primjenjiv na sve, u svakom trenutku.

3. Smatrati ga relativnim moglo bi biti isto što i smatrati da vrijedi kao funkcija vremena, geografske klime, društvenih i gospodarskih potreba, vjerskih uvjerenja i tako dalje.

4. Smatrati ga relativnim moglo bi biti isto što i smatrati da izražavanje ispravnog ponašanja može značiti daje ispravno ponašanje uvjetovano javnim interesom i tako dalje.

5. Smatrati ga apsolutnim moglo bi biti isto što i smatrati da izražavanje ispravnog ponašanja može uvijek biti jednako definirano.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Moralno ponašanje: relativno nasuprot apsolutnome", pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, Sveučilište VVashington, s nadnevkom 13. siječnja 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

2-P

OBJEKTIVNE I SUBJEKTIVNE PROSUDBE

1. Prosudba je objektivna ako se odnosi na objektivna pitanja; subjektivna prosudba vezana je uz osobno viđenje objektivnoga.

2. Objektivno je činjenično. Subjektivno je pitanje osobnog shvaćanja.

3. Velika je razlika između vašeg MIŠLJENJA zašto je nešto pogrešno i opravdavanja, objašnjavanja i dokazivanja da je nešto pogrešno.

4. Shvaćanje je objektivno ako je predmetna značajka stvarna značajka čina (svojstvena objektivnom).

Svatko je sposoban postići sreću, ali je važan način, ili put njezina postizanja.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Objektivne i subjektivne prosudbe", pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, Sveučilište VVashington, s nadnevkom 13. siječnja 1963. godine. Radovi Brucea Leeja.

ftA

DRUGI DIO - FILOZOFIJA

2-0

RENE DESCARTES

Francuski filozof i matematičar Rene Descartes (1591.-1650.) poznat je ponajprije po svojoj epistemologiji. Epistemologija se smatra "filozofijom znanja", a bavi se pitanjima o tome kako i što znamo? Njegov epistemološki stav nastao je s ciljem opovrgavanja skeptika - onih koji smatraju da ljudi ništa ne mogu znati (i ne znaju) sa sigurnošću. Skepticizam je, prema Descartesovu viđenju, proizašao iz dva pitanja:

1. Kako to znaš?

2. Zašto misliš da to doista znaš (odnosno zašto je to dobar

razlog) ?

Skeptika doista nije moguće pobiti u raspravi. Stvari moraju biti potpuno logične i opravdane da bi ih se moglo prihvatiti. Ono u što se može posumnjati, nije osobito čvrsto.

San - lažna predodžba.

Halucinacija - lažna osjetilna ili mentalna predodžba.

Moguće je pogrešno protumačiti viđenje svijeta.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Descartes", pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, s nadnevkom 13. i 23. siječnja 1963. godine, Sveučilište VVashington. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

2-R

DESCARTESOVE "MEDITACIJE"

Autor: Rene Descartes Vrsta djela: epistemologija Meditacije (1641.)

1. Iznosi mišljenje o apsolutnoj razlici uma/tijela.

2. Tijelo podređeno mehaničkim kauzalnim zakonima.

3. Um je slobodan od mehaničkih kauzalnih zakona i postoji neovisno.

4. Descartes tim razlikovanjem želi pokazati da se učenje katoličke vjere može pomiriti s razvojem i otkrićima na području prirodnih znanosti.

5. Meditacije su Descartesovo najvažnije filozofsko djelo jer sadržavaju njegovo najvažnije metafizičko učenje.

Prva meditacija (sažetak)

U Prvoj meditaciji Descartes iznosi razloge svojega metodološkog skepticizma:

1. Sumnja je korisna jer nas oslobađa predrasuda.

2. Sumnja pokazuje kako um može umaknuti osjetilima.

3. Sumnja nam ne dopušta posumnjati u ono što smo jednom ustanovili kao istinito.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Descartesove Meditacije", pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, s nadnevkom 13. i 26. siječnja 1963. godine, Sveučilište VVashington. Radovi Brucea Leeja.

86 .

DRUGI DIO-FILOZOFIJA

0 onome u što se može sumnjati

1. Descartes se želio osloboditi svih starih vjerovanja, pa čak i onih koja nisu bila posve pogrešna ili još nije dokazano da su pogrešna.

2. Istinitim je smatrao ono što je utemeljeno na osjetilnom opažanju - "primljeno od osjetila ili putem osjetila".

3. Premda osjetila često varaju, Descartes ipak zaključuje da mnogo toga što primamo osjetilima može biti prilično izvjesno (primjerice, izvjesna je činjenica da je sjedio dok je pisao svoje Meditacije).

4. Pa ipak, stvarnim smatramo i ono što opažamo dok samo sanjamo.

5. Možemo li biti sigurni da sadašnji trenutak nije iluzija (san)?

6. Prema Descartesu, Bog je savršeno biće koje ne bi dopustilo da budemo obmanuti.

7. Pa ipak, možemo biti obmanuti i katkad jesmo obmanuti.

8. Zašto bi Bog, koji ne bi dopustio da uvijek budemo obmanuti, dopustio da katkad budemo obmanuti?

9. Descartes priziva zamisao zloćudnog demona koji možda svim silama nastoji zavesti ljude u zabludu. (Napomena: Ozbiljnije rješenje toga problema nalazi se u Četvrtoj meditaciji, u kojoj Descartes tvrdi da pogrešna uporaba slobodne volje čovjeka vodi u zabludu; oholo donijevši zaključak unatoč tome što ne postoji dovoljno razloga koji

bi ga poduprli, čovjek podliježe zabludi. Bog nije odgovoran za zabludu, kao ni za moralnu iskvarenost. Prema prvoj pretpostavci, krivnja je na vragu, a ova se pretpostavka prebacuje na čovjeka. Zabludu ćemo izbjeći jedino ako odlučimo prihvaćati samo ono što je, prema kartezijanskom kriteriju, istinski prihvatljivo.)

10. Descartes nakon Prve meditacije nastavlja živjeti u stanju uvjetnog prosuđivanja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

Prema Descartesu

1. Um i tijelo mogu biti razdvojeni.

2. Um se može osloboditi tijela (kartezijanski dualizam).

3. Ono u što ne može posumnjati jest njegovo vlastito postojanje. On mora biti prisutan (odnosno, postojati) da bi posumnjao sanja li ili je podlegao obmani demona (barem pretpostavlja da je prisutan).

4. Stoga, zaključuje Descartes, vlastito je postojanje nesumnjivo. ("Mislim, dakle jesam.")

Treća meditacija (Dokaz postojanja Boga)

Iznesena su dva oblika argumenta:

1. Najprije se izravno pita o ZAMISLI savršenoga bića - odakle je mogla doći u njegov um? Potječe li od nekog drugog bića? Od njega samoga? Ili mora postojati kakvo savršeno biće koje rada tu zamisao? Njegov je odgovor suvremenom čitatelju skriven u kasnosrednjovjekovnom filozofskom kontekstu u kojemu je izražen. Prema Descartesu, zamisao Boga sadržava više "objektivne stvarnosti" no bilo koja druga zamisao (uključujući zamisao samoga sebe). Ali, savršeniju zamisao ne može iznjedriti manje savršeno biće.

Stoga Descartes zaključuje daje sam Bog u njegov um uveo zamisao Boga.

2. Drugi oblik argumenta proizlazi iz uvjetovanosti njegova vlastitog postojanja, koje se sastoji od neuhvatljivih trenutaka, od kojih se ni jedan ne može sačuvati ili iznjedriti svojega nasljednika. Veliki dio toga argumenta podsjeća na tradicionalan aristotelovski dokaz, ali, sljedeća razlika jasno otkriva da je novi argument tek inačica prvoga - nije potrebno objasniti samo postojanje uvjetovanog bića, ili mislećeg bića, već "bića koje misli i ima stanovitu zamisao o Bogu". Tako načelo, prema kojem su uzroci barem jednako stvarni kao i posljedice, ne dopušta mogućnost da je bilo koje biće manje savršeno od Boga moglo stvoriti Descartesa - ili bilo kojeg čovjeka.

2-1

DESCARTES - MIŠLJENJE

Descartes vjeruje da su neke zamisli prirođene, neke potječu iz vanjskog svijeta, a neke su njihova kombinacija. Odlučuje razmotriti zamisli koje potječu iz vanjskog svijeta i ustanoviti koji su ga razlozi naveli na pomisao da su te zamisli o stvarima (koje misli) slične samim stvarima.

Descartes smatra da stvari u vanjskom svijetu nisu prouzročene njegovom maštom jer, kad mu je vruće pokraj vatre, osjećaj vrućine nehotice se pojavljuje u njemu, sviđalo se to njemu ili ne. Priroda funkcionira na isti način, ali priroda može čovjeka zavesti na pogrešan put jer Descartes smatra da bi većina ljudi u aktivnom odabiru između poroka i vrline izabrala porok. Možda samo umišljamo postojanje vanjskih objekata o kojima imamo zamisli, a čak i ako te

naše zamisli doista proizlaze iz vanjskih objekata, koji se razlikuju od nas, to ipak ne dokazuje da naša zamisao nalikuje na bilo koji objekt u prirodi. Štoviše, sunce se često znatno razlikuje (postoji samo jedno pravo). Descartes zaključuje da "to nije proizašlo iz nesumnjivog mišljenja".

Descartes vjeruje da su neke zamisli prirođene, nel^ potječu iz vanjskog svijeta, a neke su njihova kombinacij Odlučuje razmotriti zamisli koje potječu iz vanjskog svijej i ustanoviti koji su ga razlozi naveli na pomisao da su zamisli o stvarima (koje misli) slične samim stvarima.

Izvor: Bruceove rukom pisane bilješke "Descartesove Meditacije", pronađene u Bruceovoj bilježnici iz filozofije, s nadnevkom 13. i 26. siječnja 1963. godine, Sveučilište VVashington. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

a-T

0 DESCARTESOVOM "COGITO"

Cogito ergo sum, Descartesova maksima, koja u prijevodu glasi: "Mislim, dakle jesam", (zapravo) može značiti samo: "Mislim, dakle mislilac sam." Postojanje jesam", izvedeno iz "mislim", puka je spoznaja.

To je znanje, ali ne i život. A primarna stvarnost nije ono što mislim, već što živim, jer žive i oni koji ne misle. Iako takvo življenje možda i nije pravo življenje. Bože! Kakve li proturječnosti nastojimo povezati u brak života i razuma!

Istinaje'Sum, ergo cogito" - "Jesam, dakle mislim", iako ne misli sve što jest. Nije li svjesno razmišljanje iznad svake svijesti o bivanju? Je li moguće čisto mišljenje, bez svijesti o sebi, bez osobnosti? Je li

moguće čisto znanje bez osjećaja, bez one vrste materijalnosti kojoj odgovaraju osjećaji? Ne osjećamo li možda misao i ne osjećamo li sebe u činu spoznavanja i volje?

Nedostatak Descartesove Rasprave o metodi u njegovoj je odluci da započne pražnjenje sebe od samoga sebe - Descartesa, stvarnog čovjeka, čovjeka od krvi i mesa, čovjeka koji ne želi umrijeti - kako bi mogao biti isključivo mislilac, odnosno apstrakcija. Ali, pravi se čovjek vratio i predaje se svojoj filozofiji.

Nedostatak Descartesove Rasprave o metodi u njegovoj JH je odluci da započne pražnjenje sebe od samoga sebe ¦ - Descartesa, stvarnog čovjeka, čovjeka od krvi i mesa, fl čovjeka koji ne želi umrijeti - kako bi mogao biti isključivojH mislilac, odnosno apstrakcija. fl^H

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Descartes", Sveučilište VVashington, 24. siječnja 1964. i Bruceove rukom pisane bilješke "Cogito ergo sum" iz njegove bilježnice iz filozofije, s nadnevkom 7. siječnja 1964. godine. Radovi Brucea Leeja.

2-U

"BOJA KOJU ŽELIM"

Uzmi boju iz ove limenke i možeš obojiti sobu kojom god bojom želiš. Tu sam izreku čuo u razgovoru s jednim od mojih prijatelja Kineza kad sam spomenuo Tomu Akvinskoga.

Uvjeren sam da te riječi nisu bile njegova umotvorina, ali je ono što je uslijedilo nedvojbeno bilo njegovo tumačenje: ako je čovjek spreman prihvatiti prvu premisu bilo kojega filozofskog sustava, tada mora prihvatiti i ono što proizlazi iz te premise.

Toliko o Tomi Akvinskom i njegovu trećem članku o postojanju Boga iz cijela Summa theologica.

Pet dokaza

¦ "Nije moguće da stvar u istom pogledu i na isti način bude i pokretač i pokrenuto; odnosno, da se pokreće sama... Stoga je potrebno proniknuti u prvoga pokretača, kojega ništa drugo nije pokrenulo, a svi znamo daje to Bog."

¦ "Potrebno je priznati prvi učinkovit uzrok, kojega svi nazivaju Bogom."

¦ "Ne možemo priznati postojanje bića koje je samo po sebi nužno te nužnost nije primilo od drugoga, već u drugima stvara njihovu nužnost. To je ono što svi nazivaju Bogom."

¦ (Gradacija, ili od većeg prema manjem.) "Također mora postojati nešto što je svim bićima uzrok njihova bivanja, dobrote i svakog drugog savršenstva; a to nazivamo Bogom."

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Boja koju želim" Sveučilište VVashington, iz 1964. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

¦ (Inteligencija, odnosno nemogućnost slučajnosti ili svrhe.) "Postoji inteligentno biće koje sva prirodna bića usmjerava prema njihovu cilju, a to biće nazivamo Bogom."22

Navedeni argument postojanja Boga temelji se na prvoj premisi ili na takozvanom "dokazu". Prema tome, odatle i stoga, ako uklonimo prvu Tominu premisu o pokretanju, zapet ćemo na drugoj premisi o učinkovitom uzroku, kao i na trećem, četvrtom i petom argumentu.

Ono što me u tim argumentima uznemiruje (unatoč tome što su rimokatolički svećenici u Hong Kongu u tom smjeru vodili moje rano školovanje) jest očita činjenica da ih mogu prihvatiti ili odbaciti neovisno o njihovoj utemeljenosti.

Primjerice, doživljaj boli ne mora nužno značiti da čovjek shvaća, prihvaća ili čak poriče njezino postojanje: bol je5t. Ali, iz toga ne proizlazi da svi shvaćaju bol na isti način i dolaze do istog zaključka. Dovoljno je bolje promotriti medicinu.

Međutim, kad kažem da bol jest", time ne podrazumijevam da doživljavam kakvu STVAR, ali čini se da je problem u povezivanju te STVARI s nečim drugim. Vjerujem da posrijedi nije samo semantički problem, već da to nije moguće. Na određenu zamisao, pojam ili riječ semantički svi odgovaramo na manje-više isti način, ako su posrijedi zamisao, pojam ili riječ iz našega materinjeg jezika.

Primjerice, doživljaj boli ne mora nužno značiti da čovjek shvaća, prihvaća ili čak poriče njezino postojanje: bol jest. Ali, iz toga ne proizlazi da svi shvaćaju bol na isti način i dolaze do istog zaključka.

No, zapadnjak u svojem razmišljanju razlikuje ono što Kinez ne može razlikovati - štoviše, Kinezi "razliku" čak ne bi smatrali sastavnim dijelom svojega misaonog procesa. Kinezi stvari shvaćaju kao suštinsko JEDNO, ili kao dva supostojeća dijela nedjeljive cjeline. Značenje njima (što god bilo posrijedi) proizlazi iz međusobnog odnosa i upotpunja-

vanja njegovih dijelova. Stoga dijelovi nisu međusobno isključivi, već su međusobno ovisni i proizlaze jedan iz drugoga.

Primjerice, u kineskom se jeziku pojmovi shvaćaju kao cjelina pa nije moguće definirati uzročno-posljedični odnos. Na primjer, znak za "dobro" jest _Jt$', a znak za loše Njihovim povezivanjem

JtJ- nastaje riječ kakvoća. Da bi se oblikovala cijela riječ kakvoća, potrebno je pola pozitivnoga jff. Znak -^if^, označava "dugačko", a znak "kratko", a zajedno (dugačko/kratko) označavaju duljinu nečega. Znak za "kupovinu", ^, i znak za "prodaju", ^, zajedno čine novu riječ trgovina.

Umjesto suprotnosti, pojmovi su komplementarni, a komplementarnosti supostoje. Ne shvaćaju se kao uzrok i posljedica, već su povezani kao zvuk i jeka ili svjetlost i sjena. Dakle, da bi se biciklist kretao, potrebna je nerazdvojna sila neprestanog međudjelovanja pritiskanja i puštanja.

Na početku iznošenja svojih argumenata Toma Akvinski pretpostavlja Biće ili Postojanje, jer kontekst pokretanja podrazumijeva da nešto postoji, odnosno nešto se kreće. Stoga Toma Akvinski u trećem članku od mene traži da iz njegove "limenke boje" prihvatim apsolutno biće koje on shvaća kao Boga.

Filozofiju Tome Akvinskoga skloniji sam shvatiti kao djelo vjere nego kao djelo "razuma". Ne mogu i neću "ismijavati" vjeru kad se razum doima toliko jalovim. Kinezi znaju da najvišu istinu nije moguće izraziti pa, umjesto da se trude, pretpostavljaju i odvajaju jastvo, oni odustaju od svake potrage i svih mentalnih aktivnosti u duhu prianjanja ili vezanja usmjerenog samopotvrđivanju ili duhovnom postignuću; Kinez jednostavno jest ono što jest.

Budući da se Bruce Lee svojim umom razlikovao od svih drugih majstora borilačkih vještina (zapravo i od svih drugih ljudskih bića) svojega vremena, ne bi nas trebalo iznenaditi njegovo silno zanimanje za um i njegovo funkcioniranje.

Knjižnica u njegovu domu sadržavala je mnoga djela o psihologiji i psihoterapiji, iz pera vodećih stručnjaka s toga područja. Iako se Lee nikada nije smatrao kvalificiranim za raspravu o tim pitanjima, mnogo je vremena posvećivao proučavanju mentalnog zdravlja. Lee je (putem pisane riječi) mnoge sate proveo u društvu ljudi kao što su Carl Jung, Carl Rogers i Frederick S. Perls, utemeljitelj Gestalt terapije.

Rezultati istraživanja koje su ti stručnjaci proveli na stotinama (u nekim slučajevima i tisućama) kliničkih pacijenata imali su snažan utjecaj na Bruceova shvaćanja, a mnoga njihova stajališta (napose Perlsova, koja su obuhvaćena ovim dijelom knjige) prepisao je od riječi do riječi, usvajajući ih u cijelosti kako bi bolje shvatio sebe kao ljudsko biće, ali i kako bi svojim učenicima borilačkih vještina pomogao da upoznaju sebe.

Zahvaljujući proučavanju psihologije, Lee je dodatno razvio svoj intelekt te postigao dublje razumijevanje svojih osobnih i društvenih odnosa.

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

3-a

BILJEŠKE O GESTALTTERAPIJI

Zdravlje je primjerena ravnoteža koordinacije svega što jesmo" ('jesmo" više znači "biti um" nego "imati um"). Organizam funkcionira kao cjelina. Mi nismo skup dijelova, već organizam čini vrlo složena koordinacija svih tih sastavnica - ne možemo reći da IMAMO jetru ili srce. Mi JESMO jetra, srce, mozak i tako dalje.

Cilj poticanja procesa rasta i razvoja ljudskog potencijala jest:

a. igrati društvene igre uloga

b. ispuniti praznine u osobnosti kako bi ponovno postala potpuna i cjelovita.

Anksioznost je uzbuđenje koje nosimo u sebi i koje može postati ustajalo i potisnuto ako nismo sigurni koju bismo ulogu trebali igrati - oklijevamo, srce nam počinje jako lupati, a to se uzbuđenje ne može pretočiti u aktivnost pa doživljavamo tremu - ANKSIOZNOST, procijep između SADA i TADA. Dakle, ako ste u SADA, u sadašnjem trenutku, kreativni ste i domišljati. Ako ste u SADA, ne možete podleći anksioznosti jer vaše uzbuđenje odmah teče u spontanu aktivnost.

Anksioznost je uzbuđenje koje nosimo u sebi i koje mc postati ustajalo i potisnuto ako nismo sigurni koju bisr ulogu trebali igrati - oklijevamo, srce nam počinje ja| lupati, a to se uzbuđenje ne može pretočiti u aktivnost doživljavamo tremu.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Bilješke o Gestalt terapiji", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

Smisao života je u življenju; život ne smijemo zamjenjivati, konceptualizirati i uguravati u obrasce sustava. Svjesni smo da manipulacija i nadzor nisu najveće životne radosti - postati stvaran, naučiti zauzimati stav, razviti vlastito središte, njegovati potpunu osobnost, prepuštati se spontanosti - da, da, da.

Ja postupam na svoj način, a ti postupaš na svoj. Ja ne živim zato da bih ostvarivao tvoja očekivanja. Ti ne živiš da bi ostvarivao moja očekivanja. Ti si ti, a ja sam ja,

A ako se kojim slučajem pronađemo, to je divno. Ako ne, tu nema pomoći.

Ako imate karakter, razvili ste krut SUSTAV. Vaše ponašanje postaje tvrdo, predvidljivo i gubite sposobnost nesputanog korištenja svih svojih potencijala u odnosu sa svijetom. Suđeno vam je reagirati na samo jedan način, odnosno onako kako vam vaš karakter nalaže. Stoga se doima paradoksalnim kad kažem da je najplodniji, najkre-ativniji onaj čovjek koji NEMA KARAKTERA. Naše društvo od čovjeka ZAHTIJEVA karakter, napose "dobar" karakter, jer je takav čovjek predvidljiv, može ga se svrstati u određenu kategoriju i tako dalje.

Svjesni smo da manipulacija i nadzor nisu najveće životne|M| radosti - postati stvaran, naučiti zauzimati stav, razvitj^H vlastito središte, njegovati potpunu osobnost, prepuštati se^H spontanosti - da, da, da. Jfk l^H

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

S-b

ODNOS ORGANIZMA PREMA NJEGOVU OKRUŽJU

Ego granica. Ego granica nije fiksna. Ako jest fiksna, postaje karakter, ili oklop, poput kornjačina. Ego granica je diferencijacija između vlastitoga jastva i drugoga.

1. Dva očitovanja ego granice jesu identifikacija i alijenacija.

2. Stoga se unutar ego granice uglavnom nalaze povezanost, ljubav, suradnja; izvan ego granice nalaze se sumnjičavost, neobičnost, nepoznatost.

3. Polarnost privlačenja i odbijanja: želje i gađenja. Polarnost je neprestano na djelu, a unutar granice imamo osjećaj poznatog, ispravnog; izvan granice ostaje nepoznato i pogrešno. Unutra je dobro i loše; ispravno i pogrešno uvijek je stvar granice, ovisno o tome s koje se strane nalazim.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Odnos organizma prema njegovu okružju", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

4. Želja za promjenom temelji se na osjećaju nezadovoljstva. Kad god se želite promijeniti ili želite promijeniti okružje, vaša želja uvijek proizlazi iz nezadovoljstva.

5. Mržnja proizlazi iz želje da se nekoga izbaci s onu stranu granice zbog nečega - otuđivanja, odbacivanja.

Ako su nam neke naše misli ili osjećaji neprihvatljivi, želimo ih odbaciti. Mnogo je takvih načina sprečavanja povrijeđenosti, ali uvijek po cijenu odbacivanja mnogih vrijednih sastavnica našega bića. Ostvarujemo vrlo mali postotak svojih potencijala, a to proizlazi iz činjenice da nismo spremni (ili nije spremno društvo, kako god to želite odrediti) prihvatiti mene, vas, kao organizam koji jest svojim rođenjem, ustrojstvom i tako dalje.

Ne dopuštate si (ili vam nije dopušteno) potpuno biti ono što jeste. Stoga se ego granica sve više sužava. Imate sve manje snage i energije. Sve ste manje sposobni izlaziti na kraj sa svijetom - i sve ste krući, sve više postupate isključivo onako kako vam to nalaže vaš karakter, vaš utvrđeni obrazac.

U živom organizmu odvijaju se tisuće procesa koji iziskuju razmjenu s drugim medijima izvan granica organizma. Stoga se nešto mora dogoditi da bi se prešla ta granica, a to nazivamo kontaktom.

Dodirujemo se, uspostavljamo kontakt i protežemo svoju granicu prema onome s čime uspostavljamo kontakt. Ako smo kruti i nepokretni, granica ostaje gdje je i bila.

Življenjem trošimo energiju; energija nam je potrebna za održavanje stroja, organizma. Proces razmjene naziva se metabolizam. I metabolizam razmjene našega organizma s okružjem i metabolizam unutar našega organizma odvijaju se neprestano, danonoćno.

Gestalt je organska funkcija (hodanje - žeđ - hodanje) - ova je situacija time završena i može se odvijati sljedeća nezavršena situacija, što znači da naš život zapravo nije ništa drugo doli beskonačan niz nezavršenih situacija - nepotpunih gestaltova. Čim dovršimo jednu situaciju, pojavljuje se druga.

inn

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

3-C

TRI VRSTE FILOZOFIJE

1. Tematizam. Govorimo i govorimo o nečemu, ali se ništa ne postiže. Prema znanstvenom objašnjenju, mi obično samo obilazimo i nikada ne stižemo do srži materije.

2. Trebalizam. Trebao bih biti ovakav, trebao bih se promijeniti, to ne bih trebao raditi - stotine tisuča zapovijedi, bez razmišljanja o tome u kojoj mjeri osoba, koja bi to "trebala" učiniti, doista to i može učiniti. Povrh toga, većina ljudi očekuje da će čarobna formula, puka uporaba zvukova "trebao bih to učiniti" doista djelovati i promijeniti stvarnost.

3. Egzistencijalizam. Egzistencijalizam se nastoji osloboditi koncepata te raditi prema načelu svijesti, prema fenomenološkome načelu. Nedostatak današnjih egzistencijalističkih filozofija jest potreba za potporom iz drugog izvora. Egzistencijalisti tvrde da ne posjeduju koncepciju, ali svi pojedinci posuđuju koncepte iz drugih

izvora. Buber posuđuje od judaizma, Tillich od protestantizma, Sartre od socijalizma, Heidegger od jezika, Binswanger od psihoanalize.

Gestalt terapija teži skladu, usklađivanju sa svime činom, sa znanošću, s univerzumom, sa svime što

Gestalt terapija prva je samostalna egzistencijalistička filozofija. Oslanja se na vlastito ustrojstvo jer je Gestalt ustrojstvo, rađanje

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Tri vrste filozofije", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

potreba, primarna biološka potreba. Gestalt terapija teži skladu, usklađivanju sa svime - s medicinom, sa znanošću, s univerzumom, sa svime što jest.

Organizam je uravnotežen sustav koji mora ispravno funkcionirati. Svaki poremećaj ravnoteže doživljava se kao potreba za ispravljanjem neravnoteže. Ali, u sebi praktički imamo stotine nedovršenih situacija. Zašto nismo potpuno zbunjeni i rastrgani u svim smjerovima? To je još jedna spoznaja do koje sam došao: sa stajališta preživljavanja, najneodložnija situacija preuzima nadzor i upravlja.

Pojavljuje se najneodložnija situacija, a vi, kao i u svakoj kritičnoj situaciji, uviđate da mora imati prednost pred svim drugim aktivnostima (primjerice, pobjeći od neočekivane vatre - zadihani stati radi uzimanja kisika - ponovno potrčati).

Organizam je uravnotežen sustav koji mora ispravno funkcionirati. Svaki poremećaj ravnoteže doživljava se kao potreba za ispravljanjem neravnoteže. Ali, u sebi praktički imamo stotine nedovršenih situacija.

ini »._

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

S-D

SAMOREGULACIJA NASUPROT VANJSKOJ REGULACIJI

Važno je upamtiti i shvatiti da SVIJEST per se - sama po sebi -može imati iscjeljujuće djelovanje. Jer, uz potpunu svijest možete opaziti samoregulaciju organizma, možete dopustiti da organizam preuzme nadzor i ne uplitati se, ne smetati mu; na mudrost organizma možemo se osloniti. A kontrast tome je cijela patologija samomanipu-lacije, upravljanja okolišem i tako dalje, što ometa suptilnu samokon-trolu organizma.

Jer, uz potpunu svijest možete opaziti samoregulaciju organizma, možete dopustiti da organizam preuzme nadzor i ne uplitati se, ne smetati mu; na mudrost organizma možemo se osloniti.

1

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Samoregulacija nasuprot vanjskoj regulaciji", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ZIVOTA

Naša samomanipulacija često se uzvisuje pojmom "savjesti" koja nije ništa drugo doli zamisao, projekcija na roditelje. "Put u pakao popločen je dobrim namjerama", a svako stremljenje idealističkoj promjeni polučit će suprotan rezultat - novogodišnje odluke, očaj nastojanja da se bude drugačiji, pokušaji samokontrole i tako dalje.

Ako smo spremni ostati u središtu svojega svijeta, ne smještati središte u svoje računalo ili negdje drugdje, već doista u središte, tada smo dvostrani - tada vidimo dva pola svake pojave. Uviđamo da

svjetlost ne može postojati bez ne-svjetlosti. Ako je sve isto, vi više ne možete biti svjesni. Ako je uvijek svjetlost, vi je prestajete doživljavati. Potreban vam je ritam svjetlosti i tame.

Ako smo spremni ostati u središtu svojega svijeta, ne smj« stati središte u svoje računalo ili negdje drugdje, već dois| u središte, tada smo dvostrani - tada vidimo dva pola svak pojave.

ina

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

3-E

NADREĐENI I PODREĐENI

Ako razmotrimo dva klauna, nadređenog i podređenog, koji na pozornici naše mašte izvode igru samomučenja, najčešće opažamo da su ta dva lika:

Nadređeni

Nadređeni je najčešće ispravan i autoritaran; on zna najviše. Katkad ima pravo, ali je uvijek ispravan. Nadređeni je nasilnik i barata izrazima poput "trebao bi" i "ne bi trebao". Manipulira pomoću zahtjeva i prijetnji katastrofama, poput: "Ne budeš li...., nitko te neće voljeti, nećeš otići u raj, umrijet ćeš", i tako dalje.

Podređeni

Podređeni manipulira obrambenim stavom, opravdavanjima, dodvoravanjima, izigravanjem slabića i sličnim. Podređeni ne posjeduje moć. Podređeni je Mickev Mouse. Nadređeni je supermiš. Podređeni govori: "Dajem sve od sebe", "Gledajte, trudim se i trudim. Nisam kriv za to što mi ne uspijeva", "Imam tako dobre namjere." Jasno je da je podređeni lukav i najčešće prevesla nadređenoga zato

jer nije sirov poput njega. Stoga i nadređeni i podređeni teže kontroli. Kao i svi roditelji i djeca, nadmeću se za kontrolu. Osoba je raščlanjena na onoga koji kontrolira i na kontroliranoga. Taj unutarnji sukob, borba

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Nadređeni i podređeni" u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

između nadređenog i podređenog, nikada ne završava jer se i nadređeni i podređeni bore za život.

To je temelj slavne igre samomučenja. Najčešće uzimamo zdravo za gotovo da nadređeni ima pravo, a nadređeni u mnogim slučajevima iznosi nemoguće perfekcionističke zahtjeve. Dakle, ako ste opterećeni prokletstvom perfekcionizma, potpuno ste potonuli. Taj je ideal mjerilo koje vam uvijek omogućuje tiranizirati samoga sebe, kritizirati sebe i druge. Budući da je taj ideal neostvariv, nikada ga ne možete dosegnuti. Samo ste zaljubljeni u njega pa nema kraja samomučenju, samoprijekorima i samoosudama. Sve se to skriva pod maskom"samo-usavršavanja". Ali, to nikada ne djeluje.

Ako osoba pokuša ispuniti perfekcionističke zahtjeve nadređenoga, posljedica je "živčani slom" ili bijeg u mentalne poremećaje. To je jedno od oruđa podređenoga. Kad uvidimo strukturu svojega ponašanja, a u slučaju samousavršavanja riječ je o rascjepu između nadređenoga i podređenoga, i shvatimo da slušajući možemo postići pomirenje tih dvaju klaunova, uviđamo da ne možemo namjerno izazvati promjene u sebi ili u drugima.

Sljedeća je činjenica presudno važna: MNOGI LJUDI SVOJ ŽIVOT POSVEĆUJU OSTVARIVANJU ZAMISLI O TOME KAKVI BI TREBALI BITI, UMJESTO DA OSTVARUJU SEBE. Razlika između

SAMOOSTVARIVANJA I OSTVARIVANJA SAMOPREDODŽBE vrlo je važna. Većina ljudi živi isključivo za vlastitu predodžbu.

Ondje gdje neki ljudi imaju jastvo, većina ljudi ima prazninu zato jer su ljudi previše zaokupljeni PROJICIRANJEM ove ili one predodžbe. Posrijedi je također prokletstvo ideala. Prokletstvo je u tome što ne biste smjeli biti ono što jeste. Svaka vanjska kontrola, pa čak i interna-lizirani oblik vanjske kontrole ("trebao bi") narušava zdravo funkcioniranje organizma. Samo je jedna stvar koja bi trebala kontrolirati situaciju. Ako shvaćate situaciju u kojoj se nalazite i dopuštate da situacija u kojoj se nalazite određuje vaše postupke, tada učite izlaziti na kraj sa životom. Primjerice, ne vozite u skladu s određenim programom, već

vozite u skladu sa situacijom (isto vrijedi i u borbi). Brzina vaše vožnje

razlikuje se kad ste umorni, dok pada kiša i tako dalje.

Sto smo manje sigurni u sebe, što je naša veza sa samima sobom i

sa svijetom slabija, to više težimo kontroli.

SADA = DOŽIVLJAJ = SVIJEST = STVARNOST

Gestalt terapija = fenomenološki pristup (svijest o onome što jest)

+ bihevioristički pristup (ponašanje u sadašnjem trenutku).

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

3-F

ČETIRI OSNOVNA FILOZOFSKA PRISTUPA

1. Tematizam izostavlja sve emocionalne reakcije ili druge stvarne teškoće - kao da smo stvari. U psihoterapiji tematizam nalazimo u racionaliziranju i intelektualiziranju te igrama "interpretacije" u kojima psihoterapeut kaže: "Ovo je bit vaših teškoća." Ovaj se pristup temelji na nesudjelovanju.

2. Prema trebalizmu odrastate potpuno okruženi onime što biste trebali i onime što ne biste trebali činiti, a najveći dio vremena provodite igrajući tu igru sa samim sobom - igru koju osobno nazivam "igra nadređenoga i podređenoga", "igra samousavrša-vanja" ili "igra samomučenja". Trebalizam se temelji na pojavi nezadovoljstva.

3. Egzistencijalistički (jest-izam") pristup je vanjski pokušaj otkrivanja istine, ali stoje istina? Istina se nalazi u skupini onoga što nazivam "igrama podešavanja".

4. Gestalt nastoji shvatiti postojanje svake pojave na temelju načina na koji nastaje, nastalo ne pokušava shvatiti postavljajući pitanje zašto, već pitanje kako; putem sveprisutnog Gestalt ustrojstva; putem napetosti nezavršene situacije, koja je biološki čimbenik. Drugim riječima, u Gestalt terapiji nastojimo biti u skladu sa svakom pojavom, a osobito s Prirodom, zato jer smo

^dio Prirode.

U Gestalt terapiji nastojimo biti u skladu sa svakom | pojavom, a osobito s Prirodom, zato jer smo dio Prirode.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Četiri osnovna filozofska pristupa", u Razno. Bilješke o Gestalt terapiji. Radovi Brucea Leeja.

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

3-G

MIŠLJENJE JE UVJEŽBAVANJE

Mišljenje je imaginativno uvježbavanje uloge koju morate igrati u društvu. Kad dođe trenutak izvedbe, a vi niste sigurni hoće li vaša izvedba biti dobro primljena, pojavljuje se trema.

Trema se u psihijatriji naziva "anksioznost". "Što ću morati reći na ispitu?" "Što ću reći u sklopu svojega predavanja?" Upoznajete djevojku i pomišljate: "Što ću morati odjenuti da bih je zadivio?" I tako dalje. Sve je to uvježbavanje uloge koju igrate.

Mišljenje je imaginarno uvježbavanje uloge koju morate \

igrati u društvu. A kad dođe trenutak izvedbe, a vi niste |

sigurni hoće li vaša izvedba biti dobro primljena, pojavljuje j

se trema. »

U slučaju neuroze, dio osobnosti ili potencijala nije na raspolaganju.

"Kontinuum svijesti" "otkrivanje" i "postizanje" potpune svijesti o svakom zbiljskom doživljaju. Ako uspijete ustrajati u tome, uskoro ćete se susresti s neugodnim doživljajem - taj kritičan trenutak često narušava ono što doživljavamo u sadašnjem trenutku. Taj prekid kontinuuma svijesti onemogućuje sazrijevanje, onemogućuje uspješnost terapije, onemogućuje obogaćivanje i produbljivanje braka te onemogućuje razrješavanje unutarnjih sukoba.

Cijela svrha te sklonosti izbjegavanju jest održavanje statusa quo. (Što je status quo? Status quo je zadržavanje uvjerenja da smo djeca.) Djetinjasti smo jer se plašimo prihvatiti odgovornost u sadašnjem

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke, bez naslova, u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ZIVOTA

3-P

ČETIRI OSNOVNA FILOZOFSKA PRISTUPA

1. Tematizam izostavlja sve emocionalne reakcije ili druge stvarne teškoće - kao da smo stvari. U psihoterapiji tematizam nalazimo u racionaliziranju i intelektualiziranju te igrama "interpretacije" u kojima psihoterapeut kaže: "Ovo je bit vaših teškoća." Ovaj se pristup temelji na nesudjelovanju.

2. Prema trebalizmu odrastate potpuno okruženi onime što biste trebali i onime što ne biste trebali činiti, a najveći dio vremena provodite igrajući tu igru sa samim sobom - igru koju osobno nazivam "igra nadređenoga i podređenoga", "igra samousavrša-vanja" ili "igra samomučenja". Trebalizam se temelji na pojavi nezadovoljstva.

3. Egzistencijalistički (jest-izam") pristup je vanjski pokušaj otkrivanja istine, ali stoje istina? Istina se nalazi u skupini onoga što nazivam "igrama podešavanja".

4. Gestalt nastoji shvatiti postojanje svake pojave na temelju načina na koji nastaje, nastalo ne pokušava shvatiti postavljajući pitanje zašto, već pitanje kako; putem sveprisutnog Gestalt ustrojstva; putem napetosti nezavršene situacije, koja je biološki čimbenik. Drugim riječima, u Gestalt terapiji nastojimo biti u skladu sa svakom pojavom, a osobito s Prirodom, zato jer smo dio Prirode.

U Gestalt terapiji nastojimo biti u skladu sa svakć^^H| pojavom, a osobito s Prirodom, zato jer smo dio Prirode. j^^H

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Četiri osnovna filozofska pristupa" u Razno. Bilješke o Gestalt terapiji. Radovi Brucea Leeja.

TREĆI DIO-PSIHOLOGIJA

1-G

MIŠLJENJE JE UVJEŽBAVANJE

išljenje je imaginativno uvježbavanje uloge koju morate igrati u društvu. Kad dođe trenutak izvedbe, a vi niste sigurni hoće li vaša izvedba biti dobro primljena, pojavljuje se trema.

Trema se u psihijatriji naziva "anksioznost". "Sto ću morati reći na ispitu?" "Što ću reći u sklopu svojega predavanja?" Upoznajete djevojku i pomišljate: "Što ću morati odjenuti da bih je zadivio?" I tako dalje. Sve je to uvježbavanje uloge koju igrate.

Mišljenje je imaginarno uvježbavanje uloge koju morat igrati u društvu. A kad dođe trenutak izvedbe, a vi nist sigurni hoće li vaša izvedba biti dobro primljena, pojavljuj se trema.

U slučaju neuroze, dio osobnosti ili potencijala nije na raspolaganju.

"Kontinuum svijesti" "otkrivanje" i "postizanje" potpune svijesti o svakom zbiljskom doživljaju. Ako uspijete ustrajati u tome, uskoro ćete se susresti s neugodnim doživljajem - taj kritičan trenutak često narušava ono što doživljavamo u sadašnjem trenutku. Taj prekid kontinuuma svijesti onemogućuje sazrijevanje, onemogućuje uspješnost terapije, onemogućuje obogaćivanje i produbljivanje braka te onemogućuje razrješavanje unutarnjih sukoba.

Cijela svrha te sklonosti izbjegavanju jest održavanje statusa quo. (Stoje status quo? Status quoje zadržavanje uvjerenja da smo djeca.) Djetinjasti smo jer se plašimo prihvatiti odgovornost u sadašnjem

Izvor: Bruceove rukom pisane bilješke, bez naslova, u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

trenutku. Zauzeti svoje mjesto u povijesti, biti zreo, znači odustati od uvjerenja da imamo roditelje, da moramo biti pokorni ili prkosni, ili odustati od drugih inačica dječjih uloga koje igramo.

SAZRIJEVANJE JE PRELAŽENJE PUTA OD POTPORE OKOLINE PREMA SAMOPOTPORI. Međutim, neurotično dijete svoj potencijal neće koristiti za samopotporu, već za igranje lažnih uloga. Te lažne uloge trebale bi potaknuti okolinu na pružanje potpore, umjesto korištenja vlastitoga potencijala. Okolinom manipuliramo bespomoćnošću, ustrajanjem u gluposti, postavljanjem pitanja, udvornim laskanjem - i tako dolazimo do krajnje granice, do mrtve točke.

Mrtva točka događa se kad nismo u stanju sami sebi pružiti potporu, koja nam ne stiže iz okoline. Netko nema oči, netko nema uši, netko nema noge na kojima bi stajao, netko nema izgleda, netko nema emocija. Da bismo ispunili te praznine, koje se u pravilu doživljavaju kao zasićenost životom, ispraznost i usamljenost, moramo proći kroz mrtvu točku i kroz njezine frustracije, što nas najčešće navodi na zaobilaženje frustracija, a time i procesa učenja.

Okolinom manipuliramo bespomoćnošću, ustrajanjem u gluposti, postavljanjem pitanja, udvornim laskanjem - i tako dolazimo do krajnje granice, do mrtve točke.

TREČI DIO - PSIHOLOGIJA

3-H

UČENJE

Dva su načina učenja. Prvi je prikupljanje informacija; netko vam kaže koje će vam zamisli biti korisne, kakav je svijet. Vi to unesete u svoje računalo i igrate igru podešavanja. Odgovara li ova zamisao drugim zamislima?

Međutim, pohranjivanje informacija nije najbolji način učenja. Učenje je spoznavanje, otkrivanje onoga što je u nama. Spoznajući otkrivamo vlastitu sposobnost, vlastite oči; spoznajemo da bismo otkrili svoj potencijal, da bismo vidjeli što se događa, da bismo ustanovili kako možemo obogatiti svoje živote, da bismo ustanovili koja će nam raspoloživa sredstva omogućiti da izađemo na kraj s teškom situacijom. Smatram da se sve to događa u sadašnjem trenutku.

Sva nagađanja, svi pokušaji stjecanja informacija i primanja vanjske pomoći neće dovesti do sazrijevanja. Stoga svi koji rade sa mnom, moraju neprestano biti svjesni sadašnjeg trenutka. "Doživljavam ovo; sada doživljavam ovo; sada više ne želim raditi; sada mi je dosadno." Odatle možete razlučiti što vam je od sadašnjeg iskustva prihvatljivo, kada želite pobjeći, kad ste spremni pretrpjeti, kad patite i tako dalje. Sposobnost istinskog opažanja je zdravlje, a svijet se zbog nje otvara.

Izvor: Bruceove rukom pisane bilješke "Učenje", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

3-1

PROCES "URAVNOTEŽENJA"

Uravnoteženje je mirenje suprotnosti kako više ne bi tratile energiju u uzaludnoj međusobnoj borbi, već se povezale u "plodonosnoj kombinaciji i međudjelovanju".

Stoje suprotno postojanju? Prvi odgovor bio bi "nepostojanje" ali to nije točno. Suprotnost bi bila anti-postojanje, kao što je anti-materija suprotnost materiji. U znanosti smo se napokon vratili predsokratovskom filozofu Heraklitu, koji je tvrdio da sve teče, da je sve

struja, proces. Ne postoje "stvari". NIŠTAVILO je u istočnjačkom jeziku "ne-stvarnost". Na Zapadu ništavilo shvaćamo kao prazninu, nepostojanje. U istočnjačkoj filozofiji i u suvremenoj fizici ništavilo (ne-stvarnost) je oblik procesa, vječnoga kretanja.

Na Zapadu ništavilo shvaćamo kao prazninu, nepostojanje. U istočnjačkoj filozofiji i u suvremenoj fizici ništavilo (ne-stvarnost) je oblik procesa, vječnoga kretanja.

Znanost nastoji otkriti prvobitnu materiju, ali, što više raščlanjujemo materiju, to više nalazimo druge oblike materije. Nalazimo kretanje, a kretanje je energija; kretanje, djelovanje, energija, ali nema stvari. Stvari, manje ili više, nastaju uslijed čovjekove potrebe za sigurnošću. Stvar omogućuje manipulaciju i igranje igara podešavanja. Ti koncepti, to "nešto", mogu se sastaviti u nešto drugo. "Nešto" je stvar pa na taj način čak i apstraktna imenica postaje stvar.

Izvor: Bruceove rukom pisane bilješke "Proces uravnoteženja", u Razno. Bilješke.

Radovi Brucea Leeja.

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

Da bismo shvatili značenje bavljenja stvarima - da bismo stvari vratili u život, moramo ih ponovno pretvoriti u proces. Reifikacija, pretvaranje procesa u stvar, funkcija je onoga što nazivam implozivnim, katato-ničkim slojem ili slojem smrti.

Ako imate tijelo, ako imate um, te su stvari očito objekti koji pripadaju onome što se naziva 'ja". "Ja" sam ponosni vlasnik - ili prezrivi vlasnik - uma, tijela, svijeta. Stoga kažem: "Imam određeno tijelo" (koje je "netko"), umjesto da shvatim kako ja JESAM određeno tijelo, netko. U Gestalt terapiji razmatramo kako se osoba

služi jezikom i opažamo - što se osoba više otuđila od same sebe, to više koristi imenice umjesto glagola, a osobito riječ "ono".

"Ono" je "stvar" prikladna za upotrebu ako se želi izbjeći življenje. Ako sam živ, govorim, izražavam se. Ako sam mrtav, "posjedujem" izražavanje riječima; ovaj će jezik postići izraz i tako dalje. Opažate da je takav opis uglavnom nizanje imenica, a od života preostaje jedino njihovo povezivanje.

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Proces", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

tfU^-e ^//Ct^ ^ ^ "''-/-JUvC " '^Ttct -C<^C^ ^cr&T^C '

a-J

PROCES

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

3-K

KRAJNJA GRANICA (MRTVATOČKA - FOBIČNI SLOJ)

Kad uspijemo shvatiti svoju nevoljkost u prihvaćanju neugodnih iskustava, možemo prijeći na sljedeći sloj, fobični sloj, sloj otpora, protivljenja onome što jesmo. Na tom se sloju događaju svi "ne bi trebao", koje sam već razmotrio.

Ako prijeđemo fobično stanje, protivljenje, nalazimo se na mrtvoj točki. Na toj točki osjećamo da nismo živi, osjećamo mrtvilo. Osjećamo da smo ništa, da smo stvari. U svakom dijelu terapije moramo proći kroz taj implozivni sloj da bismo stigli do istinskog jastva. To je ono čega se većina psihoterapijskih škola i psihoterapeuta ustručava jer se i oni također plaše mrtvila. Posrijedi,

dakako, nije smrt, već strah i osjećaj smrti, nestajanja. Mašta se shvaća kao stvarnost.

U svakom dijelu terapije moramo proći kroz taj implozivni sloj da bismo stigli do istinskog jastva. To je ono od čega se većina psihoterapijskih škola i psihoterapeuta ustručava jer se i oni također plaše mrtvila.

Kad prijeđemo implozivni sloj, opažamo nešto vrlo neobično. Najdramatičnije se očituje u katatoničnom stanju kad pacijent, koji se doimao poput leša, eksplozivno živne. To se događa i kad se implozivno stanje raspline - događa se eksplozija.

Ta je eksplozija konačan neurotični sloj koji se događa kad prođemo implozivno stanje. Smatram da je taj put neophodan da bismo postati autentični. Četiri su osnovne vrste eksplozije: eksplozija

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Krajnja granica (Mrtva točka-fobični sloj)" u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

Nevjerojatna pojava koju je vrlo teško shvatiti jest činjenica da je doživljaj, svijest o sadašnjem trenutku dovoljna za razrješavanje svih teškoća, posebice neurotičnih teškoća. Ako ste potpuno svjesni mrtve točke, ona će kolabirati, a vi ćete odjednom osjetiti da ste je prošli (primjerice, prirodna sklonost u odabiru između dviju prehrambenih namirnica).

u radost, u tugu, u orgazam i u gnjev. Eksplozije su katkad vrlo blage - što ovisi o količini energije uložene u implozivni sloj.

Osnovni fobični stav jest strah da budemo ono što jesmo. Ako se usudite istražiti kakvi doista jeste, odmah ćete doživjeti olakšanje. Ustanovit ćete da vašu inteligenciju ništa ne razvija bolje od

pretvaranja bilo kojeg pitanja u istinsku tvrdnju. Pozadina se odjednom počne otvarati te podrijetlo pitanja postaje vidljivo.

Četiri su osnovne vrste eksplozije: eksplozija u radost, tugu, u orgazam i u gnjev. Eksplozije su katkad vrlo blag - što ovisi o količini energije uložene u implozivni sloj.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

3-L

HESSE O ČOVJEKOVOJ VLASTITOJ VOUI

Vlastita volja je jedina vrlina koja se ne obazire na čovjekove zakone. Čovjek s vlastitom voljom poštuje drugačiji zakon, zakon koji smatram istinski svetim - vlastiti zakon, vlastitu "volju".

Sto znači posjedovati vlastitu volju? Ne znači li to "samovolju"? Ljudski instinkt krda iziskuje prilagođavanje i pokoravanje - ali na najviše položaje ne biramo krotke, neodlučne i slabe, već upravo ljude koji posjeduju vlastitu volju, junake.

Čovjek s vlastitom voljom nema drugoga cilja osim vlastitoga razvoja. On cijeni samo jedno, tajanstvenu moć u sebi, koja mu nalaže živjeti i pomaže mu rasti. Tu moć nije moguće pohraniti, povećati ni pojačati pomoću novca i moći jer su novac i moć izumi nepovjerenja. Oni koji nemaju povjerenja u životvornu silu u sebi, ili ne posjeduju tu silu, pokušavaju je nadoknaditi zamjenama kao stoje novac.

Ako čovjek vjeruje u sebe, ako mu je jedina želja ostvariti svoju sudbinu slobodno i čisto, sve silno precijenjene i mnogo preskupe stvari počinje shvaćati kao puke dodatke, koje je možda zgodno imati i koristiti, ali nikada nisu prijeko potrebni.

Njegova jedina živuća sudbina jest nijem, nepobitan zakon u njegovu srcu, koji je zbog ugodnih navika teško poštovati, ali ga čovjek s vlastitom voljom smatra svojom sudbinom i božanstvom.

Izvor: Bruceove rukom pisane bilješke "Hesse o čovjekovoj vlastitoj volji", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

TREĆI DIO - PSIHOLOGIJA

3-M

PREMA OSLOBOĐENJU

Metoda izbora jest njegovanje otpora, a gdje je otpor, nema razumijevanja. A takozvani discipliniran um nije slobodan um. Metoda izbora, koliko god zahtjevna, ukorijenjuje um u određeni obrazac - kristalizaciju. Utvrđivanje oblika ne može donijeti slobodu (od fluidnosti). Ta vrsta besmislenog disciplíniranja uma nije primjeren odgovor na vječno promjenjiv trenutak u borbi. Tom vječno promjenjivom trenutku valja pristupati na nov način, iznova, jer je trenutak uvijek nov.

Bavljenje klasičnim oblicima prepreka je istini jer oblici još nisu ostvareni. Kako bi um, plod podijeljenog mehaničkog oblika, mogao shvatiti bezobličnо?

Bavljenje klasičnim oblicima prepreka je istini jer oblici još nisu ostvareni. Kako bi um, plod podijeljenog mehaničkog oblika, mogao shvatiti bezobličnо?

Izvor. Bruceove rukom pisane bilješke "Prema oslobođenju", u Razno. Bilješke. Radovi Brucea Leeja.

ČETVRTI DIO

ft?

gfip POEZIJA

Dok nije vježbao, pisao scenarije, igrao se sa svojom djecom ili poučavao borilačke vještine, Brucea se često moglo zateći u pisanju poezije. Taj je medij volio kao sredstvo izražavanja osjećaja i doživljaja, koje je njegovoj duši omogućilo izraziti se na platnu života.

Lee je uživao i u prevođenju kineske poezije na engleski jezik (poznat je primjer njegove prevodilačke aktivnosti pjesma "Mraz", iz pera kineskog pjesnika Tzu-yeha) te u dodavanju vlastite, jedinstvene literarne interpretacije pjesnikovih osjećaja.

Leejeve su pjesme, prema američkim standardima, prilično mračne - odrazi dubljih, slabije otkrivenih zakutaka ljudske psihe. Mnoge izražavaju učestali doživljaj prolazne prirode života i ljubavi te strastvenost ljudske čežnje.

I, stoje najvažnije, ove pjesme otkrivaju drugu stranu Brucea Leeja: tankoćutnu dušu koja traži razumijevanje, ljubav i zajedništvo. Njegove pjesme odražavaju vjerovanje daje život ono što učinite od njega, ali vam je za to na raspolaganju samo sadašnji trenutak.

ČETVRTI DIO - POEZIJA

4-a

KIŠA, CRNI OBLACI

Kiša,

crni oblaci,

otpali cvjetovi i blijedi Mjesec, užurbana jata ptica, dolazak samotne jeseni -vrijeme da se rastanemo.

Gore oblaci plove nebom, brzo, brzo prolaze, ili se stapaju.

Mnogo je toga rečeno, ali ipak nismo iscrpili svoje osjećaje. Dug mora biti ovaj rastanak, pa upamti -upamti da su moje misli oduvijek s tobom.

Dobra se vremena vjerojatno neće vratiti. U trenutku - našemu će rastanku doći kraj. Kad dani budu kratki, a sumorne noći duge.

Pročitaj ovu pjesmu što ti je ostavljam, pročitaj je

kad te preplavi tišina svijeta,

ili kad te uzburka nemir.

Dug mora biti ovaj rastanak, pa upamti -

upamti da su sve moje misli oduvijek s tobom.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja "Kiša". Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

4-b

ONKRAJ ZAPADNOG BRDA

Onkraj zapadnog brda žarko Sunce zalazi, žutim zlatom zrak ispunjava.

Na samotnom vrhu, daleko od izmaglice u daljini, zlatni zmaj stoji zagledan,

sa snovima koji blijede i iščezavaju na žarkom zapadu.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja "Onkraj zapadnog brda". Radovi Brucea Leeja.

1

Četvrti dio - poezija

4-C

UMIRUĆE SUNCE

Umiruće sunce sjetno na daleku obzorju. Jesenji vjetar puše nemilosrdno; žuto lišće pada.

Na planinskom vrhu,

dva se potoka nevoljko razilaze,

Jedan na zapad, drugi na istok. Sunce će ujutro opet izaći. Lišće će u proljeće opet zazelenjeti. Moramo li biti poput planinskog potoka, nikada više zajedno?

lU- /U^- AviU /u**. ^ ft, ^irr^l^ . A>*v*^e-----;—-

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja "Umiruće sunce". Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

4-D

UUBAVJE POPUT RASPLAMSANOG PRIJATELJSTVA

Ljubav je poput rasplamsanog prijateljstva. U početku je plamen vrlo lijep, često vruć i vreo, ali ipak lagan i treperav.

Kad ljubav ostari, naša srca sazriju, a ljubav naša postane nalik ugljevlju, dubokoga žara i neugasiva.

Izvor: pjesma koju je Bruce Lee izgovorio Lindi Lee Cadvvell, navedena u njezinoj knjizi Bruce Lee: The Man Only I Knew, New York, VVarner Books ©,1975.

¦n/i

Četvrti dio - poezija

4-E

PONOVNO TE DRŽIM U NARUČJU

Ponovno te držim u naručju; ponovno sam se izgubio u vlastitom raju.

Ti i ja u ovom smo trenutku

u zlatnom čamcu što slobodno pluta na osunčanoj pučini, daleko, daleko od ljudskoga svijeta. Sretan sam dok valovi plešu oko nas.

Previše analize uništava spontanost,

kao što previše svjetlosti zasljepljuje moje oči.

Previše istine me osupne.

Unatoč svim preprekama,

ljubav i dalje postoji među nama.

Uzaludno je vaditi nečist iz blatne vode, jer će postati još mutnija. Ali, ostaviš lije, ako se razbistri, razbistrit će se sama.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja, oko 1964. g. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

4-D

?UBAV JE POPUT RASPLAMSANOG PRIJATELJSTVA

Ljubav je poput rasplamsanog prijateljstva. U početku je plamen vrlo lijep, često vruć i vreo, ali ipak lagan i treperav.

Kad ljubav ostari, naša srca sazriju, a ljubav naša postane nalik ugljevlju, dubokoga žara i neugasiva.

Izvor: pjesma koju je Bruce Lee izgovorio Lindi Lee Cadvvell, navedena u njezinoj knjizi Bruce Lee: The Man Only I Knew, Nevv York, VVarner Books ©,1975.

ČETVRTI DIO - POEZIJA

4-E

PONOVNO TE DRŽIM U NARUČJU

Ponovno te držim u naručju; ponovno sam se izgubio u vlastitom raju.

Ti i ja u ovom smo trenutku

u zlatnom čamcu što slobodno pluta na osunčanoj pučini, daleko, daleko od ljudskoga svijeta. Sretan sam dok valovi plešu oko nas.

Previše analize uništava spontanost,

kao što previše svjetlosti zasljepljuje moje oči.

Previše istine me osupne.

Unatoč svim preprekama,

ljubav i dalje postoji medu nama.

Uzaludno je vaditi nečist iz blatne vode, jer će postati još mutnija. Ali, ostaviš lije, ako se razbistri, razbistrit će se sama.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja, oko 1964. g. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ZIVOTA

4-F

SVE RIJEKE PREMA ISTOKU ILI ZAPADU

Sve rijeke prema istoku ili zapadu

moraju se uliti u more;

struja iz unutrašnjosti

teče pokraj samotnog otoka.

Zlatni i srebrni kamenčići pomiješani, morske trave i alge ispreplетene. Rijeke rođene iz planinskog snijega bujaju u silan val.

Širok, treperav luk

utrkuje se sa sivilom.

Bijeli vrhovi poput otkucaja srca

poneseni valom.

Val s planinskih vrhova postaje

čekić koji kleše stijene te ostavlja isklesane oblike

i ulaštene površine.

Od stijene do kamena i pijeska.

Sunce u zadnjem naletu

gura val prema obali,

umorna se meduza

gnijezdi u plićaku.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja, oko 1963. g. Radovi Brucea Leeja.

Četvrti dio-poezija

4-G

U ČAMCU NA JEZERU VVASHINGTON

Živim u sjećanju na san

što došao je i prošao.

U samoći sjedim u svojemu čamcu,

koji slobodno pluta na mirnu jezeru.

Modrim nebom lastavice lete u parovima, na mirnoj vodi kineske patke plivaju, jedna uz drugu. Naslonjen na veslo, promatram vodu u daljini. Nebo u daljini, voljeno biće u daljini.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

Plamteće Sunce zalazi na daleku obzorju,

a zalazak uskoro hita svojemu vrhuncu

kroz sve moguće faze silovitosti i raskošne ljepote.

Zalazak Sunca navodno je znak mira,

ali večer poput mekih i nevidljivih

spona ljubavi samo pojačava bol u mojem srcu.

Nad jezerom izlazi sjajan, okrugao Mjesec pa srebrnom svjetlošću oblijeva obzorje. Gledam u vodu - svijetla je poput noći.

Dok oblaci plove pokraj Mjeseca, vidim ih kako plutaju u jezeru i osjećam se kao da veslam nebom.

Odjednom pomišljam na tebe - tvoj odraz u mojemu srcu.

Jezero spokojno spava,

ne čuje se ni najtiši šum valova.

Ležeći u čamcu,

pokušavam prizvati zemlju snova u kojoj bih te mogao potražiti.

Ali, jao, snovi ne dolaze.

Samo pokretna točka vatre u tami,

svjetlo čamca u daljini.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja "U čamcu na jezeru VVashington". Radovi Brucea Leeja.

ČETVRTI DIO - POEZIJA

4-H

NA TRENUTAK

Na trenutak

okolina ne ispušta ni zvuka.

Vrijeme staje.

Raj snova se ostvaruje.

t

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

4-1

ŠEĆUĆI OBALOM JEZERA VVASHINGTON

Povjetarac na obali već je prohladan i blag. Stapanje jezera i neba u daljini tek je crvena pruga zalaska Sunca.

Duboka tišina jezera potpuno utišava buku u meni. Duž puste obale šećem sporim koracima:

Samo uplašene žabe žurno bježe. Tu i tamo kuće, a iz njih pršte hladna zrnca svjetlosti.

Blještav Mjesec

sja iz samotnih dubina neba.

Na mjesečini polako ulazim u

kung fu stanje. Tijelo i duša stapaju se ujedno.

i i

.144! 1 14

\u\-Uti

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja "Sećući obalom jezera VVashington". Radovi Brucea Leeja.

ČETVRTI DIO - POEZIJA

4-|

NOĆNA KIŠA

Ove duge noći sjedim u visokoj kuli i slušam jesenju kišu onkraj mojega prozora.

Ne čuju se zvukovi ljudskoga života, osim povremene žurbe okašnjela putnika.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja "Noćna kiša". Radovi Brucea Leeja.

Na mračnome nebu

divlja guska u samotnu letu.

U studenoj tami

oglasi se cvrčak,

voda žalobno kapa

sa stabala tunga,

a cvjetovi sjetno lepršaju

i padaju na kišom natopljenu zemlju.

Tuga se nadvila nad svijet.

Ne usudim se izaći u vrt kako ne bih vidio par leptira u igri na suncu, medu cvijećem.

Četvrti dio - poezija

4-K

NAŠE JE ZAJEDNIŠTVO POPUT SLATKOG SNA

Naše je zajedništvo poput

slatkog sna, preslatkog, previše gorko-slatkog, čije se buđenje trebalo dogoditi

u raju.

A ti ćeš sada nestati poput sna. I samo se u snu možemo ponovno sastati. Kako bismo svoj život proživjeli

ponovno, kao srpanj, kolovoz i rujan.

Draga, posjeti me u snovima, da bismo život ponovno

proživjeli u zemlji zelenila.

Mnogo je toga rečeno,

ali ja još nisam iscrpio svoje

osjećaje. Prognana iz mojega uma, ulaziš u moje srce. Upamti da su moje misli oduvijek s tobom.

Kada, oh! Kada ćemo ponovno šetati držeći se za ruke ti i ja?

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja, bez naslova, oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

4-L

OKOLINA NE ISPUŠTA NI ZVUKA

Okolina ne ispušta ni zvuka.

Vrijeme odjednom staje.

Polako se prepuštaš mojem naručju.

Godine života ne dosežu stotu,

ali je u njima ipak tisuču godina tuge.

Dok su dani kratki, a sumorne noći duge,

ne bismo li mogli poći na usamljenu šetnju pod mjesečinom?

Sjajan Mjesec, opet, kako li bjelinom sja, sja na moju samotnu postelju. Dugo ležim u postelji sa svojim mislima, razdiran tugom prevrćem se u nesanici. Navlačim odjeću, koračam amo-tamo. Zvijezde i planeti blijede na nebu, zagledan u Mjesec, oklijevam, sam. Kome da otkrijem svoju sjetnu misao?

Dobra se vremena vjerojatno neće vratiti. Našemu će rastanku u trenutku doći kraj. Tjeskobno zaustavljam automobil pokraj ceste, oklijevajući, hvatamo se za ruke.

Gore oblaci plove nebom, brzo, brzo prolaze ili se stapaju. Latice tiho padaju, ptice pjevaju u brdima. Od sada dug mora biti naš rastanak, pa zastanimo još jednom, nakratko.

ČETVRTI DIO - POEZIJA

Poput planinskih potoka, rastajemo se i opet sastajemo. Sve je tiho,

samo s vremena na vrijeme usamljeni lavež.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja, bez naslova. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

4-M

PROLJEĆE JE.

Proljeće je, a negdje u noći lutnja svira.

Pjeva o mladosti i radosti, i o ljubavi.

Ali, što može značiti meni, kad je moje srce s tobom tisuću li daleko?

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja, bez naslova. Radovi Brucea Leeja.

Četvrti dio - poezija

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja. Radovi Brucea Leeja.

4-N

ŠTO VIDIM

Sam lutam u tišini,

a na nebu dvije odbjegle papige

slijeću u strahu od ribara.

Dvije ribe plivaju, jedna bijela, druga zlatna. S drvene ograde

ružičasta ruža seže prema Suncu.

Među cvijećem dva leptira lete. Oni možda znaju kamo žele doći, ali ne znaju kako onamo stići.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IVOTA

4-0

KOLIBRIĆ

Zrake izviru s istoka poput purpurnih strijela. Kolibrić polijeće.

Veselo lepršа po purpurnom nebu, tražeći lijepu ružičastu ružu.

Na planinskom vrhu,

daleko od ljudskog svijeta,

nalazi ružičastu ružu koja ga čeka.

Nad planinskim vrhom lebdi

u tišini ponad ruže, i čeka

dok se zora iz purpurne presvlači u zlatnu.

Sunce odlazi prema poslijepodnevu, vremenu za rastanak. Kolibrić nerado uzlijeće. Lebdi, tri puta oblijeće ružu, a tada odlazi svojem gnijezdu, daleko, daleko na istoku.

Kroz prozor sam promatrao grimizan završetak dana, potom srebrni smiraj noći.

U mojoj pustoj sobi ne čuje se ni šum. Tko zna da, cijelu večer u postelji, nisam bolestan, pa čak i ne spavam?

no -„

ČETVRTI DIO-POEZIJA

Sekunda je kao sat,

sat postaje kao cijela noć dok ležim otvorenih očiju,

čekajući da Sunce izađe.

Oh, kad bih mogao biti kolibrić

pa hitro odletjeti k tebi.

U snu se događa najveća divota

jer više nisam kolibrić,

a ona više nije ružičasta ruža.

Više nema podneva ili noći,

već je vječno jutro.

Kako silno želim da jednoga dana

taj san više ne bude san.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja "Kolibrić". Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ZIVOTA

4-P

MRAZ

Mladiću,

iskoristi svaku minutu svojega vremena.

Dani prolete; uskoro ćeš i ti ostarjeti.

Ako mi ne vjeruješ, pogledaj onamo, u dvorište, kako mraz svjetluca bijelo,

hladno i okrutno na travi koja je nekoć bila zelena.

Ne shvaćaš li da smo ti i ja kao grane jednoga stabla?

Tvoju radost prati moj smijeh; s tvojom tugom poteku moje suze.

Ljubavi,

bi li život mogao biti drugačiji tebi i meni?

Izvor, pjesma "Mraz" pjesnika Tzu-yeha, koju je Bruce Lee preveo na engleski jezik.

OTPAO LIST

Vjetar se neobuzdano poigrava s kišom.

Izvan vrta malen žuti list

očajnički se drži za svoju rodnu granu.

Podižem list

i stavljam ga u knjigu,

pružam mu dom.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja. Radovi Brucea Leeja.

bruce lee - UMJETNIK ZlVOTA

4-R

PREMDA JE NOĆ STVORENA ZA LJUBAV

Premda je noć stvorena za ljubav, dan se prebrzo vraća.

I tako vrijeme leti puno nade, premda je ona daleko.

Druge misli dolaze i prolaze, ali misao o tebi

ostaje duboko u mojemu srcu.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja. Radovi Brucea Leeja.

Četvrti dio - poezija

4-1

NIJEMA SVIRALA

Ne želim biti ni vlasnik

ni vlasništvo.

Više ne priželjkujem raj,

i, još važnije, više ne strahujem od pakla.

Lijek za svoju bol

od samog početka nosim u sebi,

ali ga nisam uzeo.

Moja je boljka nastala u meni,

ali je nisam opazio

sve do ovog trenutka.

Sada znam da svjetlost neću pronaći

ako, poput svijeće, ne budem sam sebi gorivo,

proždirući samoga sebe.

Izvor: "Cordov završni govor" iz Bruceova primjerka scenarija Nijeme svirale, autora Brucea Leeja, 19. listopada 1970. godine. Radovi Brucea Leeja.

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

4-T

OTKAKO SI OTIŠLA

Sunce je nisko na zapadu; oproštajna je pjesma otpjevana; rastajemo se.

Naslonjen na veslo od sandalovine promatram vodu,

u daljini, nebo.

U daljini, voljena, u daljini.

Otkako si otišla, ne znam jesi li daleko ili blizu, znam samo da su boje prirode izblijedjele, a moje je srce puno beskrajnih žudnji.

Ležeći najednom jedinom jastuku,

pokušavam prizvati zemlju snova u kojoj bih te mogao potražiti. Jao! Snovi ne dolaze, samo se slaba svjedost svjetiljke stapa sa sjenkama. Moj čamac plovi niz mirnu rijeku, pokraj voćnjaka uz obalu.

Ostavljam ti svoje pjesme. Pročitaj ih.

Kad te preplavi tišina svijeta, ili kad te uzburka nemir.

Da bismo nastavili veslati u svojem čamcu, pričekali smo zalazak Sunca.

Lagan povjetarac mreška modru površinu i ljulja lopoče.

ČETVRTI DIO - POEZIJA

Na obali,

gdje cvjetovi trešanja padaju poput kiše, nakratko opažamo ljubavnike u šetnji.

Silovita me žudnja razdire. Žarko im želim otkriti svoju strast. Jao, moj čamac plovi sve dalje, prepušten struji. Moje se srce tužno osvrče.

Dvije lastavice, i dvije lastavice, uvijek lastavice lete u paru. Kad ugledaju kulu od zada, ili sjajni paviljon,

Jedna nikada ne sleti bez druge. Kad naiđu na mramornu ogradu, ili na pozlaćen prozor, ne razdvajaju se.

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

Moj čamac brzo plovi niz rijeku

pod nebom prošaranim oblacima.

Promatram vodu,

svijetla je poput noći.

Dok oblaci plove pokraj Mjeseca,

vidim ih kako plutaju u rijeci

i osjećam se kao da veslam nebom.

Mislim na svoju voljenu,

koja se tako ogleda u mojemu srcu.

Izvor, rukopis pjesme Brucea Leeja, bez naslova. Radovi Brucea Leeja.

Četvrti dio - poezija

4-U

RASTANAK

Tko zna kad ćemo se sastati. Možda ćemo čekati godinama, a možda vječno.

Uzmimo stoga grudu gline, namočimo je, izmijesimo je, i načinimo lik tvoj i lik moj.

Tada ih razbijmo, zdrobimo ih, pa ih, uz malo vode, zamijesimo zajedno.

Od te ćemo gline ponovno načiniti lik tvoj i lik moj.

Tako će u mojoj glini biti malo tebe,

a u tvojoj glini malo mene.

I ništa nas nikada neće razdvojiti.

Za života ćemo uvijek biti jedno drugome u srcu, a mrtvi zajedno pokopani.

Izvor: pjesma gospođe Kuan, bez naslova, koju je Bruce Lee preveo na engleski jezik. Gospođa Kuan bila je supruga Chao Mengfua, slavnoga slikara u vrijeme dinastije Yuan. Bila je i slikarica te je neko vrijeme poučavala na carskom dvoru. Prema predaji, Chao je, zašavši u srednju životnu dob, razmišljao o tome da uzme ljubavnicu. Gospođa Kuan napisala je suprugu ovu pjesmu, koja gaje ganula i potaknula da se predomisli.

Bruce Lee je za jeet kune do jednom rekao: "To je umijeće mirne duše - poput mjesečine odražene na dubokom jezeru"23 To može zvučati iznenađujuće, pa čak i za one koji su bili Leejevi učenici u njegovim školama u Oaklandu, Seattleu i Los Angelesu, i koji se sjećaju da je pouka isticala učinkovit i neklasičan pristup borbi - što je suprotno duhovnim istinama. No, ta izjava ipak nije bila Bruceovo pjesničko poziranje. Premda je uvijek razmišljao filozofski, u određenom trenutku njegova života sva su njegova dotadašnja istraživanja kung fua, filozofije, psihologije i čak poezije postigla očitovanje u stvaranju nečega novog - i u dubini koja se rijetko viđa u svijetu borilačkih vještina.

To nešto bilo je oblikovanje nove spoznaje o životu koja je, proširena, utjecala na Leejev pristup borbi. Njegov pristup borbi utemeljenje - prvi put u povijesti - na potpunoj slobodi pojedinačnog praktičara. Isprva je, početkom 1967. godine, jeet kune do (ili JKD, kako gaje Lee često nazivao) bio nov pristup borilačkoj vještini, proizašao iz Leejeva višegodišnjeg proučavanja znanosti o čovjeku (kineziologije, fiziologije i tako dalje), a zamislio gaje kao jednostavan, izravan i djelotvoran sustav borbe općenito. Međutim, Lee je 1970. godine pretrpio ozljedu leđa (ili se pogoršalo stanje prethodne ozljede) koja ga je prisilila na nekoliko mjeseci mirovanja u krevetu. Budući da privremeno nije mogao vježbati tijelom, Lee je uvježbao um kao nikada do tada, što mu je omogućilo duboke uvide u ljudske mogućnosti, koji su sezali mnogo dalje od isključivo područja borbe i tijela.

Lee je počeo nalaziti odgovore. Počeo je shvaćati zašto ljudska bića čine to što čine - zašto se bore, što ih motivira, kako se razvijaju i rastu te

čemu u konačnici vode sve njihove svakodnevne aktivnosti Zbog toga je opazio ograničenja svojstvena svakom "sustavu" ili "metodi" borbe - uključujući vrlo djelotvornu metodu koju je sam osmislio. Lee je počeo smišljati "metodu bez metode", "stil bez stila", koji će praktičaru omogućiti neograničenu tjelesnu i duhovnu slobodu.

Stoga konačan cilj jeet kune doa nije bio učinkovitiji način svladavanja protivnika, već učinkovitiji način svladavanja samoga sebe, oslobađanja od unutarnjih "kočnica", nesigurnosti, strahova i potisnutih emocija - drugim riječima, oslobađanje od svega što pojedincu onemogućuje potpuno samo-izražavanje. Shvatio je da istinski potrebne savjete i pomoć čovjek ne može dobiti ni od koga osim od samoga sebe, stoga je zapisao: "Svatko mora sam težiti ostvarenju. Nitko vam to ne može pružiti"24

Ovaj dio knjige čine komentari Brucea Leeja o njegovim novim uvidima u ljudske mogućnosti; počinje njegovim jedinstvenim pristupom borbi, a završava naputkom o duhovnoj slobodi za sva ljudska bića. Ovaj dio obuhvaća osam inačica eseja koje je Lee napisao pripremajući se za svoju prvu javnu raspravu o svojemu novom uvjerenju. Konačna inačica naposljetku je, u rujnu 1971. godine, objavljena u časopisu Black Belt pod naslovom "Oslobodite se klasičnog karatea".25 (Usput, taj je članak naknadno objavljen i u knjizi Legendarni Bruce Lee, u izdanju Ohara Publications, Santa Clarita, Kalifornija, a vrijedi ga pročitati zbog uvida u konačni razvoj i izražavanje njegova misaonog procesa.)

Čitajući različite inačice Bruceova eseja, opazit ćete daje svakim pisanjem dolazio do novih zamisli, a sve su te zamisli važne, pružaju nam dodatne uvide te kontekst i dodatno pojašnjavaju njegovo viđenje osnovne prirode jeet kune doa. Potrebno je napomenuti da se u eseju "Prvobitan izvor jeet kune doa" uopće ne spominje borba - a to je, prema Leejevim riječima, "prvobitan izvor" jeet kune doa. Ovo je prvi put da su javnosti ponuđeni svi njegovi eseji ojeet kune dou.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

S-a

JEET KUNE DO: METODA "ŠAKE KOJA ZAUSTAVLJA"

Jeet kune do je vježbanje i disciplina s ciljem dosezanja osnovne stvarnosti u borbi. Osnovna stvarnost je povratak temeljnoj slobodi, koja je jednostavna, izravna i neklasična.

Dobar praktičar jeet kune doa ne suprotstavlja se sili i ne popušta potpuno. Prilagodljiv je poput opruge; protivnikovoj se snazi ne suprotstavlja, već se usklađuje s njom. Ne ravna se prema određenoj

tehnici; protivnikova tehnika postaje njegova tehnika.

Na okolnosti valja odgovarati bez izvještačenog i prethodno utvrđenog obrasca. Djelovati bi trebalo poput sjene, koja se trenutačno prilagođava pokretnom objektu. Potrebno je samo spontano dopuniti drugu polovicu jedinstva".

U jeet kune dou ne dodajemo, već uklanjamo. Posrijedi nije svakodnevno povećavanje, već svakodnevno smanjivanje. Vrhunac razvoja uvijek se svodi na jednostavnost. Polovičan razvoj teži kićenju. Stoga nije važno koliko je nepromjenjivog znanja nagomilano, već je važno ono što se doista može primijeniti."Bivanje"je nedvojbeno vrednije od "djelovanja".

Razumijevanje jeet kune doa dolazi kroz osobni osjećaj, iz trenutka u trenutak u odrazu odnosa, a ne iz procesa izolacije. Biti znači biti u odnosu. Izolacija je smrt. Svaka tehnika, koliko god vrijedna i poželjna, postaje bolest ako je um opsjednut njome.

Naučite načela, ravnajte se prema njima, a potom ih odbacite. Ukratko, uđite u kalup, ali nemojte dopustiti da vas sputava, te slijedite načela, ali ne dopustite da vas ograničavaju.

Izvor, šapirografom umnožen tekst koji je Bruce Lee podijelio članovima losanđe-leske Chinatovvn škole oko 1967. godine.

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

Razumijevanje jeet kune doa dolazi kroz osobni osjećaj, izj trenutka u trenutak u odrazu odnosa, a ne iz procesa izola-| cije. Biti znači biti u odnosu. Izolacija jaKnrt.

"¦'sHMk.

Moji sljedbenici u jeet kune dou, poslušajte me - utvrđeni obrasci ne dopuštaju prilagodljivost i podatnost. Istina je izvan svih utvrđenih obrazaca. Pokušajte oblikovati čvrsto svezanu papirnu vrećicu punu vode!

Dozrijevanje u ovom umijeću donosi bezobličan oblik. To je nalik na otapanje leda u vodu, koja se može prilagoditi svakoj strukturi. Ono što nema oblika, može biti u svim oblicima, onaj tko nema stila, može se prilagoditi svakom stilu.

U temeljnoj slobodi primjenjujemo sve načine i nismo sputani ni jednim od njih, te jednako tako primjenjujemo sve tehnike i sredstva koja služe ostvarenju cilja. Jedino je važna djelotvornost.

Kad spoznate istinu jeet kune doa, nalazite se u neodređenom središtu kruga bez oboda.

Bruce Lee, predsjednik jeet kune doa

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

S-b

PREMA OSOBNOM OSLOBOĐENJU (JEET KUNE DO): I.

Ojeet kune dou se već mnogo pisalo ovdje i u inozemstvu, osobito u Hong Kongu. Ali, nijedan do tih članaka ne dopire do njegove srži; to je tek pitanje razine preciznosti. Doista je teško pisati o tome što jeet kune do (JKD) jest, lakše je pisati o tome što nije.

0 JKD-u još nisam napisao članak, možda zbog želje da izbjegnem pretvaranje PROCESA u STVAR. Jedna se zen priča doima primjerenom za početak ovoga članka:

Jedan je učeni čovjek došao zen učitelju kako bi doznao štogod o zenu. Dok je zen učitelj govorio, učeni gaje čovjek često prekidao

primjedbama poput: "O, da, i to imamo" i sličnim. Zen učitelj je naposljetku ušutio te učenu čovjeku stao točiti čaj. No, točio je

1 nakon što se čaj prelio iz šalice."Dosta! U šalicu ne stane više!" prekinuo gaje učeni čovjek. "Doista", odgovorio je zen učitelj. "Kako ti možeš kušati moj čaj ako najprije ne ispraznиš svoju šalicu?"

Nadam se da će moji drugovi u borilačkim vještinama sljedeće retke pročitati otvorena uma, ostavivši za sobom sve terete predrasuda i zaključaka; usput, taj je način sam po sebi oslobađajući - naposljetku, korisnost šalice je u njezinoj praznini.

S druge strane, sljedeće retke shvatite osobno jer, premda govore o JKD-u, osnovna zamisao je razvoj praktičara borilačkih vještina, a ne praktičara "kineskih" borilačkih vještina i slično. Neka jednom zauvijek

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Prema osobnom oslobođenju (jeet kune do)" oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

bude jasno da je praktičar borilačkih vještina prije svega ljudsko biče, što je naše jastvo. Nacionalna pripadnost nije ni u kakvoj vezi s borilačkom vještinom.

Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi utvrđenih obrazaca; sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Pretpostavimo da je nekoliko osoba, poznavatelja nekoliko različitih borilačkih vještina, upravo svjedočilo borbi. Uvjeren sam da bi svatko iznio drugačije viđenje borbe. To je prilično razumljivo jer borbu ne možemo promatrati "kakva jest" - svatko će je "protumačiti" u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti, primjerice, sa stajališta boksača, hrvača, praktičara karatea, juda, kung fua ili sljedbenika

bilo koje metode. Stoga je svaki pokušaj opisivanja borbe zapravo djelomično viđenje ukupnosti borbe, ovisno o sklonostima osobe. Borba kakva jest, jednostavna i sveukupna, nedvojbeno nije uvjetovana time što ste vi praktičar "kineske", "korejske" ili koje već borilačke vještine. Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Stil je klasificirani odgovor na odabranu sklonost.

Prije no što razmotrimo JKD, ustanovimo točno što je klasičan stil borilačke vještine. Prije svega moramo uvidjeti nepobitnu činjenicu da je stil čovjekova tvorevina. Zanemarimo mnoge živopisne priče njihovih utemeljitelja o mudrom i tajanstvenom redovniku, posebnom glasniku koji se pojavio u snu, svetom otkrivenju, preplavljenosti zlatnom svjetlošću i sličnome. Stil ne bi smio biti sveta istina, skup zakona i načela koja se ne smije prekršiti. Čovjek, ljudsko biće, uvijek je važniji od bilo kojeg stila.

Utemeljitelj određenog stila može biti izložen kakvoj djelomičnoj istini, ali s vremenom, a osobito nakon smrti utemeljitelja, "njegovi" postulati, "njegova" sklonost, "njegova" zaključna formula (neprestano učimo, nikada ne zaključujemo) postaju zakon. Smišljaju se

vjerovanja, nalažu se obredi utvrđivanja, oblikuju se zasebne filozofije i, naposljetku, nastaju ustanove kako bi ono što je možda započelo kao osobna fluidnost utemeljitelja, bilo pretvoreno u utvrđeno, nepromjenjivo znanje - organiziran i klasificiran odgovor iznesen logičkim slijedom, sačuvan univerzalni lijek za masovno uvjetovanje. Dobronamjerni su sljedbenici na taj način od znanja

načinili ne samo svetište, već i grobnicu u kojoj je pokopana utemeljiteljeva mudrost.

Ako doista sagledamo stvarnost borbe kakva doista jest, a ne kakva bismo željeli da bude, ne možemo ne primijetiti da stil donosi podešavanje, pristranost, poricanje, osuđivanje i mnogo opravdavanja. Ukratko, ponuđeno je rješenje sam uzrok problema jer postavlja ograničenja i prepreke našemu prirodnom razvoju, a time nam stoji na putu prema istinskom shvaćanju.

Dakako, izravno odgovarajući na "drugu istinu", drugi utemeljitelj ili možda nezadovoljni učenik može "urediti" suprotan pristup - kao u slučaju mekog stila nasuprot tvrdom stilu, unutarnje škole nasuprot vanjskoj školi i tako dalje - koji uskoro također postaje velika organizacija s vlastitim zakonima i izabranim obrascem. Tako započinje duga

jeet kune do - oslobođenje

borba u kojoj svaki stil tvrdi da jedini posjeduje "istinu". Dakle, premda je ljudsko biće potpuno i univerzalno - a stil je djelomična projekcija pojedinca te ograničena na odabrani segment i nikada potpuna - stil je odavno postao važniji od njegovih praktičara. Još je gore to što su ti stilovi često suprotstavljeni - jer se u pravilu razlikuju filozofskim pristupom; stoga stilovi razdvajaju ljude umjesto da ih ujedinjuju.

Istinu nije moguće strukturirati ili ograničiti.

Čovjek se ne može potpuno izraziti ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna, uključujući sve "što jest" kao i sve "što nije", bez omiljenih poteza ili pristupa, nema ograničenja, uvijek je nova i živa, nikada nije utvrđena i neprestano se mijenja. Borba nipošto ne smije biti ograničena na osobne

sklonosti, uvjetovanost pod utjecajem okoline ili na tjelesnu građu - iako su sve to sastavnice ukupnosti borbe. Međutim, upravo takva "osobna sigurnost" ili "štaka" ograničava i onemogućuje razvoj praktičara borilačkih vještina. Štoviše, mnogi praktičari toliko zavole svoje "štake" da više nisu sposobni hodati bez njih. Stoga je svaka posebna tehnika, koliko god klasično ispravna ili mudro osmišljena, zapravo bolest, ako čovjek postane opsjednut njome. Nažalost, mnogi praktičari borilačkih vještina upadaju u zamku takvih opsesija. Takvi su tragači neprestano u potrazi za učiteljem koji će "zadovoljiti" njihove osobite želje.

Sto je jeet kune do?

Da ne bi bilo zabune, moram reći da NISAM izmislio novi stil, kombiniran, izmijenjen ili kakav već, odnosno ukalupljen u točno određen oblik i zakone, različit od "ovoga" stila. Jeet kune do nije oblik posebnog uvjetovanja s utvrđenim vjerovanjima i osobitim pristupom. Borbu ne promatra iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova i, premda u postizanju cilja primjenjuje sve načine i sredstva (naposljetku, djelotvorno je sve što postiže cilj), nije ograničen ni na što od toga, pa je stoga i slobodan od svega. Drugim riječima, premda obuhvaća sve

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

Borba nipošto ne smije biti ograničena na osobne sklonosti uvjetovanost pod utjecajem okoline ili na tjelesnu građu -iako su sve to sastavnice ukupnosti borbe. Međutim, upravo takva "osobna sigurnost" ili "štaka" ograničava i onemogućuje razvoj praktičara borilačkih vještina.

Definirati JKD kao stil - kung fu, karate, kickboxing, uličnu tučnjavu u stilu Brucea Leeja - značilo bi potpuno promašiti smisao jer se njegovo učenje ne može jednostavno svesti na sustav. Ako JKD nije

sustav ni metoda, neki bi mogli zaključiti daje neutralan ili neopredijeljen. Ali, ni to nije točno jer JKD istodobno jest "ovo" ine-ovo", pa nije ni suprotnost stilovima niti im nije suprotnost. Da bi postigao potpuno razumijevanje, čovjek mora... [nedovršeno]

kutove, sam nije obuhvaćen ničime. Jer, kao što sam već spomenuo, svaka struktura, koliko god uspješno zamišljena, postaje kavez ako je praktičar njome opsjednut.

jeet kune do - oslobođenje

5-C

PREMA OSOBNOM OSLOBOĐENJU (JEET KUNE DO): II.

Ja sam učitelj, ali i učenik jer se neprestano razvijam i pojednostavnjujem, ali sam uglavnom poznat kao učitelj, i to notorno skup jer moji učenici od mene traže moje vrijeme pa plaćaju njegovu vrijednost.

Vrijeme mi mnogo znači jer i sam učim pa se često prepustim radosti vječnog razvijanja i pojednostavnjivanja. Nije mi osobito drago prekinuti tijek vremena radi pisanja članka o JKD-u.

O jeet kune dou se već mnogo pisalo ovdje i u inozemstvu, osobito u Hong Kongu. Ali, nijedan do tih članaka ne dopire do njegove srži; to je tek pitanje razine preciznosti. Prvi ću priznati da pisanje članka o jeet kune dou nije lak, rutinski zadatak; doista je teško pisati o tome što jeet kune do (JKD) jest, lakše je pisati o tome što nije.

Ne želim reći da mi nije stalo do toga, ali o JKD-u još nisam napisao članak, možda zbog želje da izbjegnem pretvaranje PROCESA u STVAR. Započet ću sa zen pričom. Nekim će čitateljima ta priča biti poznata; u svakom slučaju, izabrao sam je zbog primjerenosti. Ne zbog toga što je zen toliko tajanstvena pomodnost ili nešto osobito.

Pripovijedanje je djelotvoran način "razgibavanja" sposobnosti shvaćanja, stava i uma:

Jedan je učeni čovjek došao zen učitelju kako bi doznao štogod o zenu. Dok je zen učitelj govorio, učeni gaje čovjek često prekidao primjedbama poput: "O, da, i to imamo" i sličnim. Zen učitelj je naposljetku ušutio te učenu čovjeku stao točiti čaj. No, točio je

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Prema osobnom oslobođenju (jeet kune do)", oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

i nakon što se čaj prelio iz šalice."Dosta! U šalicu ne stane više! prekinuo gaje učeni čovjek. "Doista" odgovorio je zen učitelj. "Kako ti možeš kušati moj čaj ako najprije ne ispraznиš svoju šalicu?"

Premda mi razum govori daje to uzaludno, nadam se da će svi oni koji su ogrezli u utvrđenim vjerovanjima, kao i moji drugovi u borilačkim vještinama, sljedeće retke pročitati otvorena uma, ostavivši za sobom

—đ^*^Le a -

•fef^t <«_^ /Ai^'

sve terete predrasuda i zaključaka; usput, taj je način sam po sebi oslobađajući - naposljetku, korisnost šalice je u njezinoj praznini.

S druge strane, sljedeće retke shvatite osobno jer, premda govore o JKD-u, osnovna zamisao je razvoj praktičara borilačkih vještina, a ne praktičara "kineskih" borilačkih vještina i tako dalje. Praktičar borilačkih vještina prije svega je ljudsko biće, stoje naše jastvo. Nacionalna pripadnost nije ni u kakvoj vezi s borilačkom vještinom.

Življenje je neprestan proces odnosa pa stoga, molim vas, zaustavite sve mentalno klepetanje, izađite iz zaštitne ljušture izolacije, iz toga oholog zaključka ili čega već, i uspostavite IZRAVAN odnos s onime što govorim. Prestanite sa svim intelektualnim ili mentalnim besmislicama, urazumite se i imajte na umu da ne tražim vaše odobravanje te da ne želim utjecati na vas. Umjesto da uvjetujem vaše razmišljanje i kažem: "Ovo je ovako" i "Ono je onako", bit ću i više nego zadovoljan ako, pročitavši ovaj članak, počnete samostalno učiti i istraživati.

i nakon što se čaj prelio iz šalice."Dosta! U šalicu ne stane više! prekinuo ga je učeni čovjek. "Doista", odgovorio je zen učitelj. "Kako ti možeš kušati moj čaj ako najprije ne ispraznis svoju šalicu?"

Premda mi razum govori daje to uzaludno, nadam se da će svi oni koji su ogrezli u utvrđenim vjerovanjima, kao i moji drugovi u borilačkim vještinama, sljedeće retke pročitati otvorena uma, ostavivši za sobom

/zp&r šći

vCĆAtnt^ -rf^*«^. -Ću-C-^V ssČl A. 'XjiZ^)%ČJ?%tsL

IfiP

sve terete predrasuda i zaključaka; usput, taj je način sam po sebi oslobađajući - naposljetku, korisnost šalice je u njezinoj praznini.

S druge strane, sljedeće retke shvatite osobno jer, premda govore o JKD-u, osnovna zamisao je razvoj praktičara borilačkih vještina, a ne praktičara "kineskih" borilačkih vještina i tako dalje. Praktičar

borilačkih vještina prije svega je ljudsko biće, stoje naše jastvo. Nacionalna pripadnost nije ni u kakvoj vezi s borilačkom vještinom. Življenje je neprestan proces odnosa pa stoga, molim vas, zaustavite sve mentalno klepetanje, izađite iz zaštitne ljušture izolacije, iz toga oholog zaključka ili čega već, i uspostavite IZRAVAN odnos s onime što govorim. Prestanite sa svim intelektualnim ili mentalnim besmislicama, urazumite se i imajte na umu da ne tražim vaše odobravanje te da ne želim utjecati na vas. Umjesto da uvjetujem vaše razmišljanje i kažem: "Ovo je ovako" i "Ono je onako", bit ću i više nego zadovoljan ako, pročitavši ovaj članak, počnete samostalno učiti i istraživati.

Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi utvrđenih obrazaca; sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Pretpostavimo daje nekoliko osoba, poznavatelja nekoliko različitih borilačkih vještina, upravo svjedočilo borbi. Uvjeren sam da bi svatko iznio drugačije viđenje borbe. To je prilično razumljivo jer borbu ne možemo promatrati"kakvajest", pa će je svatko "protumačiti" u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti, primjerice, sa stajališta boksača, hrvača, praktičara karatea, juda, kung fua ili sljedbenika bilo koje metode.

Stoga je svaki pokušaj opisivanja borbe zapravo djelomično viđenje ukupnosti borbe, ovisno o sklonostima osobe. Borba kakva jest, jednostavna i sveukupna, nedvojbeno nije uvjetovana time što ste vi praktičar "kineske", "korejske" ili koje već borilačke vještine. Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Stil je klasificirani odgovor na odabranu sklonost.

Prije no što razmotrimo JKD, ustanovimo točno što je klasičan stil borilačke vještine. Prije svega moramo uvidjeti nepobitnu činjenicu da je stil čovjekova tvorevina. Zanemarimo mnoge živopisne priče njihovih utemeljitelja o mudrom i tajanstvenom redovniku, posebnom glasniku koji se pojavio u snu, svetom otkrivenju i sličnome. Stil ne bi smio biti sveta istina, skup zakona i načela koja se ne smije prekršiti. Čovjek, živo, kreativno ljudsko biće, uvijek je važniji od bilo kojeg utvrđenog, besplodnog stila.

Primjerice utemeljitelj određenog stila može biti izložen kakvoj djelomičnoj istini, ali čak i ako u procesu otkrivanja nije pokušao organizirati tu djelomičnu istinu, njegovi učenici i sljedbenici nakon njegove smrti sve "njegove" postulate, "njegove" sklonosti, "njegovu" zaključnu formulu (neprestano učimo, prijatelji moji, nikada ne zaključujemo) pretvaraju u zakon. Smišljaju se vjerovanja, nalažu se obredi utvrđivanja, oblikuju se zasebne filozofije i, naposljetku, nastaju ustanove

TL2

jeet KUNE do - oslobođenje

kako bi ono što je možda započelo kao osobna fluidnost utemeljitelja, bilo pretvoreno u utvrđeno, nepromjenjivo znanje - organiziran i klasificiran odgovor iznesen logičkim slijedom, sačuvan univerzalni lijek za masovno uvjetovanje.

Dobronamjerni su sljedbenici na taj način od znanja načinili ne samo svetište, već i grobnicu u kojoj je pokopana utemeljiteljeva mudrost. Dakako, izravno odgovarajući na "drugu istinu", drugi utemeljitelj ili možda nezadovoljni učenik može "urediti" suprotan pristup - kao u

slučaju mekog stila nasuprot tvrdom stilu, unutarnje škole nasuprot vanjskoj školi i tako dalje - koji uskoro također postaje velika organizacija s vlastitim zakonima i izabranim obrascem. Tako započinje duga borba u kojoj svaki stil tvrdi da jedini posjeduje "istinu". Stilovi su tek djelomični i organizirani dijelovi jedinstvene cjeline.

Ako sagledamo stvarnost borbe kakva doista jest, a ne kakva bismo željeli da bude, ne možemo ne primijetiti da stil donosi podešavanje, pristranost, poricanje, osuđivanje i mnogo opravdavanja. Ukratko, ponuđeno je rješenje sam uzrok problema jer postavlja ograničenja i prepreke našemu prirodnom razvoju, a time nam stoji na putu prema istinskom shvaćanju.

Žalosno je to što se stilovi u pravilu razlikuju filozofskim pristupom pa su stoga suprotstavljeni i razdvajaju ljude umjesto da ih ujedinjuju.

Čovjek se ne može potpuno izraziti ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna, uključujući sve "što jest" kao i sve "što nije", bez omiljenih poteza ili pristupa, nema ograničenja, uvijek j&tt)ya i živa, nikada nije utvrđena i neprestano se mijenja.

Istinu nije moguće strukturirati ili ograničiti.

Čovjek se ne može potpuno izraziti ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna, uključujući sve "što jest" kao i sve "što nije", bez omiljenih poteza ili pristupa, nema

ograničenja, uvijek je nova i živa, nikada nije utvrđena i neprestano se mijenja. Borba nipošto ne smije biti ograničena na vaše osobne sklonosti, uvjetovanost pod utjecajem okoline ili tjelesnu građu - iako su sve to sastavnice ukupnosti borbe. Međutim, upravo takva "osobna sigurnost" ili "štaka" ograničava i onemogućuje razvoj praktičara borilačkih vještina. Štoviše, mnogi praktičari toliko zavole svoje "štake" da više nisu sposobni hodati bez njih. Stoga je svaka posebna tehnika, koliko god klasično ispravna ili mudro osmišljena, zapravo bolest, ako čovjek postane opsjednut njome. Nažalost, mnogi praktičari borilačkih vještina, nekadašnji i današnji, upadaju u zamku takvih opsesija. Takvi su tragači neprestano u potrazi za učiteljem koji će "zadovoljiti" njihove osobite bolesti.

Sto je jeet kune do?

Ili, točnije, što jeet kune do nijer" Da ne bi bilo zabune, moram reći da NISAM izmislio novi stil, kombiniran, izmijenjen ili kakav već, odnosno ukalupljen u točno određen oblik i zakone, različit od "ovoga" stila.

JKD nije oblik posebnog uvjetovanja s utvrđenim vjerovanjima i osobitim pristupom. Borbu ne promatra iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova i, premda u postizanju cilja primjenjuje sve načine i sredstva (naposljetku, djelotvorno je sve što postiže cilj), nije ograničen ni na što od toga, pa je stoga slobodan od svega. Drugim riječima, premda obuhvaća sve kutove, sam nije obuhvaćen ničime. Jer, svaka opsjednutost bilo kojom strukturom, koliko god uspješno zamišljenom, lako može postati kavez: budite oprezni!

Definirati JKD kao stil - kung fu, karate, kickboxing, uličnu tučnjavu u stilu Brucea Leeja - značilo bi potpuno promašiti smisao jer se njegovo učenje jednostavno ne može svesti na sustav. Ako JKD nije sustav ni metoda, neki bi mogli zaključiti daje neutralan ili

neopredijeljen. Ali, ni to nije točno jer JKD istodobno jest "ovo" i "ne-ovo", pa nije ni suprotnost stilovima niti im nije suprotnost. Da bi to potpuno shvatio, čovjek mora... [nedovršeno]

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

5-D

JEET KUNE DO - ŠTO NIJE (JEET KUNE DO): III.

Ojeet kune dou (JKD) se već mnogo pisalo ovdje i u Hong Kongu. Ali, ni jedan do tih članaka ne dopire do njegove srži; to je tek pitanje razine preciznosti.

Prvi ću priznati da svaki pokušaj kristaliziranja jeet kune doa u pisanom obliku nije lak, rutinski zadatak, lakše je pisati o tome što nije. O JKD-u još nisam napisao članak, možda zbog želje da izbjegnem pretvaranje procesa u stvar.

Započet ću sa zen pričom. Nekim bi čitateljima ta priča mogla biti poznata. Izabrao sam je zbog primjerenosti - ne zbog toga što je zen toliko tajanstvena pomodnost ili nešto osobito, jer nije. Ovu priču shvatite kao svojevrsno "razgibavanje" sposobnosti shvaćanja, stava i uma. To vam je potrebno da biste pročitali ovaj članak, u suprotnom možete zaboraviti na njega.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Jeet kune do: što nije", oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

Jedan je učeni čovjek došao zen učitelju kako bi doznao štogod o zenu. Dok je zen učitelj govorio, učeni gaje čovjek često prekidao primjedbama poput: "O, da, i to imamo" i sličnim. Zen učitelj je naposljetku ušutio te učenu čovjeku stao točiti čaj. No, točio je i nakon što se čaj prelio iz šalice. "Dosta! U šalicu ne stane više!"

prekinuo gaje učeni čovjek. "Doista" odgovorio je zen učitelj. "Kako ti možeš kušati moj čaj ako najprije ne ispraznіš svoju šalicu?"

Nadam se da će moji drugovi u borilačkim vještinama sljedeće retke pročitati otvorena uma, ostavivši za sobom sve terete predrasuda i zaključaka. Usput, taj način sam po sebi ima moć oslobađanja. Naposljetku, korisnost šalice je u njezinoj praznini.

S druge strane, sljedeće retke shvatite osobno jer, premda govore o JKD-u, osnovna zamisao je razvoj praktičara borilačkih vještina, a ne praktičara "kineskih" borilačkih vještina, japanskih" borilačkih vještina i tako dalje. Praktičar borilačkih vještina prije svega je ljudsko biće, što je naše jastvo. Nacionalna pripadnost nije ni u kakvoj vezi s borilačkom vještinom. Stoga, molim vas, izađite iz zaštitne ljušture izolacije, iz toga oholog zaključka ili čega već, i uspostavite IZRAVAN odnos s onime što govorim - prestanite sa svim intelektualnim ili mentalnim besmislicama i urazumite se.

Dobro upamtite da je život neprestan proces odnosa. Upamtite i da ne tražim vaše odobravanje te da vas ne želim uvjeriti u svoj način razmišljanja. Umjesto da uvjetujem vaše razmišljanje i kažem: "Ovo je ovako" i "Ono je onako" bit ću i više nego zadovoljan ako, pročitavši ovaj članak, počnete samostalno učiti i istraživati.

O bezuvjetnom opažanju

Pretpostavimo da je nekoliko osoba, poznavatelja nekoliko različitih borilačkih vještina, upravo svjedočilo pravoj uličnoj tučnjavi. Uvjeren

sam da bismo od svih tih pobornika stilova čuli različite opise. To je prilično razumljivo jer osoba borbu ne može vidjeti onakvom "kakva

jest" - jer je često zaslijepljena odabranim segmentima sa stajališta praktičara kung fua, boksača, praktičara karatea, hrvača, praktičara juda ili bilo koje druge metode, pa če je prirodno protumačiti u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti. Borba kakva jest - jednostavna i sveukupna - nedvojbeno nije uvjetovana time što ste vi praktičar "kineske", "korejske" ili koje već borilačke vještine. Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi omiljenih utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Stil je klasificirani odgovor na odabranu sklonost.

Prije no što razmotrimo JKD, ustanovimo točno što je klasičan stil borilačke vještine. Prije svega moramo uvidjeti nepobitnu činjenicu da su stilovi čovjekova tvorevina. Zanemarimo mnoge živopisne priče njihovih utemeljitelja o mudrom i tajanstvenom redovniku, posebnom glasniku koji se pojavio u snu, svetom otkrivenju i sličnome. Stil ne bi smio biti sveta istina, skup zakona i načela koja se ne smije prekršiti.

bruce lee - umjetnik ZlVOTA

Čovjek, živo, kreativno ljudsko biće, uvijek je važniji od svakog utvrđenog stila.

Recimo da je prije mnogo vremena jedan praktičar borilačkih vještina bio izložen kakvoj djelomičnoj istini. Čak i ako u procesu otkrivanja nije pokušao organizirati tu djelomičnu istinu (stoje bila učestala sklonost u čovjekovoj potrazi za sigurnošću i izvjesnošću života), njegovi su učenici i sljedbenici nakon njegove smrti njegovu "hipotezu", "njegovu" pristranu sklonost, "njegove" postulate i, vrlo vjerojatno, "njegovu" zaključnu formulu (neprestano učimo, nikada ne zaključujemo) pretvorili u zakon. Smišljaju se dojmljiva vjerovanja, nalažu se obredi utvrđivanja, oblikuju se zasebne filozofije i tako dalje, te naposljetku nastaje ustanova. Tako ono što je možda

započelo kao osobna fluidnost utemeljitelja, postaje utvrđeno, nepromjenjivo znanje - organiziran i klasificiran odgovor iznesen logičkim slijedom, svojevrstan sačuvan univerzalni lijek za masovno uvjetovanje. Dobronamjerni, odani sljedbenici na taj su način od znanja načinili ne samo svetište, već i grobnicu u kojoj je pokopana utemeljiteljeva mudrost.

Dakako, izravno odgovarajući na "tuđu istinu", drugi utemeljitelj ili možda nezadovoljni učenik može "urediti" suprotan pristup - kao u slučaju mekog stila nasuprot tvrdom stilu, unutarnje škole nasuprot vanjskoj školi i svih tih separacijskih besmislica. Taj pristup uskoro također postaje velika organizacija s vlastitim zakonima i izabranim obrascem. Tako započinje dugo suparništvo u kojemu svaki stil tvrdi da jedini posjeduje istinu, iako su stilovi, u najboljem slučaju, tek dijelovi izdvojeni iz jedinstvene cjeline.

Ako doista sagledamo stvarnost borbe kakva doista jest, a ne kakva bismo željeli da bude, ne možemo ne primijetiti da stil donosi podešavanje, pristranost, poricanje, osuđivanje i mnogo opravdavanja. Ukratko, ponuđeno je rješenje sam uzrok problema jer postavlja ograničenja i prepreke našemu prirodnom razvoju, a time nam stoji na putu prema istinskom shvaćanju. Budući da se često razlikuju filozofskim pristupom pa su stoga suprotstavljeni, stilovi razdvajaju ljude umjesto da ih ujedinjuju.

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

Istinu nije moguće strukturirati ili ograničiti.

Čovjek se ne može potpuno izraziti ako mu je nametnuta djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna, uključujući sve "što jest" kao i sve "što nije", bez omiljenih poteza ili pristupa, nema ograničenja, uvijek je nova i živa, nikada nije utvrđena i neprestano se mijenja. Borilačka vještina nipošto ne smije biti ograničena na vaše

osobne sklonosti, uvjetovanost pod utjecajem okoline ili tjelesnu gradu, iako su sve to sastavnice ukupnosti borilačke vještine.

Ograničavanje bilo koje vrste — odnosno postavljanje borbe u odabrani obrazac - uvijek dovodi do otpora između utvrđenog obrasca "kako bi trebalo biti", nasuprot vječno promjenjivom "kako jest". Uputno je upamtiti da se cjelina očituje u svim dijelovima, ali izdvojen dio, djelotvoran ili ne, ne čini cjelinu. Stoga bismo mogli reći da se izreka o opasnosti ograničenih spoznaja u potpunosti odnosi na one koji su uvjetovani određenim pristupom borbi.

Najbolji obrazac borbe čovjek možda osmišlja zbog toga što se ne želi naći u neizvjesnosti i biti nesiguran. Koji god bio razlog, sljedbe-

nici su sputani i ograničeni unutar granica stila, koji je nedvojbeno uži od njihova ljudskog potencijala. Kao i u svemu ostalome, duže uvježbavanje oponašanja nedvojbeno će unaprijediti mehaničku preciznost i uobičajenu, rutinsku sigurnost. Međutim, upravo takva "osobna sigurnost" ili "štaka" ograničava i onemogućuje razvoj praktičara borilačkih vještina. Štoviše, mnogi praktičari toliko zavole svoje "štake" da više nisu sposobni hodati bez njih. Stoga je svaka posebna tehnika, koliko god mudro osmišljena, zapravo bolest, ako čovjek postane opsjednut njome. Na žalost, mnogi praktičari borilačkih vještina, nekadašnji i sadašnji, upadaju u zamku takvih opsesija. Takvi su tragači neprestano u potrazi za učiteljem koji će "zadovoljiti" njihove osobite bolesti.

Sto jeet kune do nije?

Neka jednom zauvijek bude jasno da nisam izmislio novi stil - kombiniran, izmijenjen ili kakav već, odnosno ukalupljen u točno

određen oblik i zakone, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje drugove osloboditi vezanosti uz stilove, obrasce ili učenja.

Dakle, stoje točno jeet kune do? U doslovnom prijevodu, jeet znači "presresti, zaustaviti"; kune je "šaka", a do je "način, osnovna stvarnost" - ili "način šake koja zaustavlja". Upamtite da je izraz jeet kune do tek naziv koji koristimo, ogledalo u kojemu promatramo sebe. Izraz me ne zanima niti se bavim njime; više me zanima njegovo svojstvo oslobađanja.

Za razliku od tradicionalnog pristupa, ne postoji niz pravila, klasifikacija tehnika i slično, što bi činilo takozvanu JKD metodu borbe. Prije svega, metoda borbe ne postoji. Osmišljavanje takve metode prilično je slično ulijevanju pola litre vode u papirnatu vrećicu s ciljem njezina oblikovanja, premda se danas iznose mnogi jalovi argumenti u izboru boje, teksture i drugih značajki papirnate vrećice.

Ukratko, JKD nije oblik posebnog uvjetovanja s utvrđenim vjerovanjima i osobitim pristupom. Borbu ne promatra iz određenog kuta,

već iz svih mogućih kutova i, premda u postizanju cilja primjenjuje sve načine i sredstva - naposljetku, djelotvorno je sve što postiže cilj - nije ograničen ni na što od toga, pa je stoga slobodan od svih načina i sredstava. Drugim riječima, premda obuhvaća sve kutove, sam nije obuhvaćen ničime, u nečemu je, ali nije od toga.

Definirati JKD kao stil (kung fu, karate, kickboxing, ulična tučnjavu u stilu Brucea Leeja i tako dalje) značilo bi potpuno promašiti smisao jer se njegovo učenje jednostavno ne može svesti na sustav. Ako JKD nije sustav ni metoda, neki bi mogli zaključiti daje neutralan ili neopredijeljen. Ali, ni to nije točno jer JKD istodobno jest "ovo" i "ne-ovo". Stoga nije ni suprotnost stilovima niti im nije suprotnost. Da bi to potpuno shvatio, čovjek mora prekoračiti dvojnost "za" i "protiv" te sagledati osnovnu cjelinu. Unutar potpunoga jednostavno nema razlika; sve jest. Dobar praktičar JKD-a oslanja se na neposrednu intuiciju.^

Cesto se postavlja pitanje je li JKD protiv oblika. Istina je da u JKD-u nema utvrđenih položaja ili kata. Međutim, zahvaljujući instinktivnom tjelesnom osjećaju znamo da za svaki tjelesni pokret

i za svakog pojedinca uvijek postoji najdjelotvorniji i najuspješniji način postizanja svrhe izvedbe, to jest odgovarajuća snaga, ravnoteža u kretanju, ekonomično kretanje i korištenje energije i tako dalje. Jedno su živi, djelotvorni pokreti koji oslobađaju. Jalovi, klasični položaji koji sputavaju i uvjetuju, nešto su posve drugo. Osim toga "neposjedo-vanje oblika" suptilno se razlikuje od posjedovanja "ne-oblika". Prvo je neznanje, a drugo transcendencija.

Umijeće je sloboda izražavanja jastva.

Ako djelotvornost mehaničke rutine sve može učiniti praktičarima borilačkih vještina, tada je sve u redu. Nažalost, borba je, kao i sloboda, nešto što se ne može unaprijed osmisliti. Utvrđenim oblicima jednostavno nedostaje prilagodljivost i potpunost pa se ne mogu prilagoditi onome stoje vječno promjenjivo.

Na ovom bi mjestu mnogi pitali: "Kako možemo postići tu neograničenu slobodu?" To vam ne mogu reći jer bih time stvorio pristup. Premda vam mogu reći što to nije, ne mogu vam reći što jest. To ćeš, prijatelju, morati sam otkriti jer je vrijeme da shvatiš jednostavnu činjenicu: nema druge pomoći osim samopomoći. A, osim toga, tko kaže da slobodu moramo "postići"?

Čini se daje mudrost u tradicionalnoj borilačkoj vještini neprestan proces prikupljanja utvrđenog znanja; primjerice, prvi stupanj poznaje određeni broj položaja ili tehnika, drugi stupanj poznaje nešto više, a praktičar borilačke vještine "X", stručnjak za udaranje nogom, trebao bi ovladati ručnom tehnikom "Y", ili obrnuto.

Slobodu ne moramo "postići" jer je oduvijek posjedujemo; sloboda nije nešto što ćemo naposljetku postići strogim i vjernim pridržavanjem određenih formula. Formule mogu samo ograničiti slobodu, a utvrđeni oblici samo guše kreativnost i nameću osrednjost. Takozvane duhovne vježbe ne razvijaju obećanu unutarnju moć, već dovode do psihološke konstipacije. Imajte na umu da sloboda nije ideal, priželjkivani cilj. Mi ne "postajemo" već jednostavno jesmo". Cilj vježbanja

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

borilačke vještine jest: "biti" um, umjesto "posjedovati" um, osloboditi duh umjesto sputavati tijelo.

Učenje nipošto nije puko oponašanje ili sposobnost prikupljanja utvrđenog znanja i prilagođavanja prikupljenom znanju. Učenje je neprestan proces otkrivanja, koji nikada ne dovodi do konačnog zaključka. U JKD-u ne započinjemo prikupljanjem, već otkrivanjem uzroka našega neznanja, što često obuhvaća proces odbacivanja. Obrasci, tehnike, učenja i slično tek dotiču rub istinskog razumijevanja. No, njegova je dubina u umu pojedinca, a sve dok je

netaknuta, sve je neizvjesno i tek površno. Istinu nećemo spoznati sve dok osobno ne shvatimo cijeli proces ustrojstva našega bića. Naposljetku, poznavanje borilačke vještine u konačnici jednostavno znači poznavanje samoga sebe, a JKD može postati razumljiv samo uslijed energičnog i neprestanog procesa samopropitivanja i samospoznavanja.

Na žalost, većina učenika borilačkih vještina sklona je konformizmu. Malo je učenika koji se u izražavanju nauče oslanjati na sebe. Umjesto toga, učenici vjerno ili slijepo slijede učitelja, autoritet i učiteljev nametnuti obrazac. Učenik tako osjeća da više nije sam te nalazi sigurnost u masovnom oponašanju. Međutim, na taj se način potiče razvoj ovisnoga uma umjesto neovisnog istraživanja, koje je presudno važno za istinsko razumijevanje. Stoga će učenik, zbog svakodnevnog uvjetovanja, vjerojatno biti vješt u skladu s obrascem, ali neće shvatiti sebe.

Većina učitelja borilačkih vještina zaglavila je u rutini. Budući da ovise o metodi i samo uvježbavaju sustavnu rutinu, njihovo učenje može iznjedriti samo šablonirane zatvorenike u skladu s beživotnim, sustavnim konceptom. Učitelj, uistinu dobar učitelj, nikada ne daje istinu, već je vodič koji upućuje prema istini.

Stoga dobar učitelj, ili točnije vodič, pojedinačno proučava svakog učenika te mu pomaže da se osvijesti i krene u istraživanje samoga sebe, iznutra i izvana, te se naposljetku poveže sa svojim bićem. Primjerice, da bi učeniku pomogao u razvoju, učitelj bi ga mogao suočiti s promišljenim frustracijama. Sve u svemu, učitelj djeluje kao katalizator pa

uz golemo razumijevanje mora posjedovati i tankoćutan um te veliku sposobnost prilagodavanja i usklađivanja.

Mijenjanje s promjenom jest nepromjenjivo stanje.

Koliko nam često različiti "profesori" i "učitelji" - a doista smo okruženi mnogim filozofima i teoretskim istraživačima - govore da je borilačka vještina sam život? Pitam se koliko njih doista razumije život. Život nedvojbeno ne podrazumijeva stagniranje, nešto djelomično ili sputavajući okvir. Život je neprestano kretanje, ritmično, ali i ne-ritmično kretanje. Osim toga, život je proces neprestane promjene.

Umjesto da se bezuvjetno prepuste tom procesu promjene, mnogi "učitelji" borilačkih vještina, nekadašnji i današnji, stvorili su iluziju nepromjenjivih oblika, utvrdili ono što vječno teče, raščlanili ukupnost, uredili izabrani obrazac, isplanirali spontanost i tako dalje. Osvrnite se uokolo i opazit ćete da u borilačkim vještinama danas imamo različite rutinske izvođače, iluzioniste, zatupljene šablonizirane robote, obožavatelje prošlosti - sve organizatore očaja.

Žalosno je promatrati kako iskreni učenici marljivo izvode vježbe oponašanja, slušaju vlastite krike i duhovne povike. U većini slučajeva nude se sredstva koja su toliko složena da iziskuju golemu pozornost, pa se cilj postupno zaboravlja. Stoga takvi učenici svoju metodičku rutinu izvode tek kao reakciju, umjesto da reagiraju na ono "što jest". Više ne "osluškuju" okolnosti, već ponavljaju svoje okolnosti. Te su jadne duše nesvjesno postale klasična družina. "Plod" su uvjetovanja koje je za njih osmišljeno prije više stotina i tisuća godina.

Prst uperen prema Mjesecu

U borbi općenito ne postoji standard, a izražavanje mora biti slobodno. Ta je oslobađajuća istina stvarnost samo ako je pojedinac

kao takvu doživljava i živi, i ta je istina daleko iznad bilo kojeg stila ili discipline. Upamtite i daje JKD samo izraz koji se koristi, plovilo koje nas prenosi na drugu stranu, a kad stignemo na drugu stranu, valja ga odbaciti, ne nositi ga na leđima. Ovih nekoliko odlomaka u najboljem slučaju čine tek "prst uperen prema Mjesecu". Molim vas da prst ne shvatite kao Mjesec i da se ne zagledate u njega te na taj način previdite divan prizor neba. Naposljetku, prst je koristan zbog toga što pokazuje dalje od sebe, prema svjetlosti koja obasjava njega i sve.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

uz golemo razumijevanje mora posjedovati i tankoćutan um te veliku sposobnost prilagodavanja i usklađivanja.

Mijenjanje s promjenom jest nepromjenjivo stanje.

Koliko nam često različiti "profesori" i "učitelji" - a doista smo okruženi mnogim filozofima i teoretskim istraživačima - govore da je borilačka vještina sam život? Pitam se koliko njih doista razumije život. Život nedvojbeno ne podrazumijeva stagniranje, nešto djelomično ili sputavajući okvir. Život je neprestano kretanje, ritmično, ali i ne-ritmično kretanje. Osim toga, život je proces neprestane promjene.

Umjesto da se bezuvjetno prepuste tom procesu promjene, mnogi "učitelji" borilačkih vještina, nekadašnji i današnji, stvorili su iluziju nepromjenjivih oblika, utvrdili ono što vječno teče, raščlanili ukupnost, uredili izabrani obrazac, isplanirali spontanost i tako dalje. Osvrnite se uokolo i opazit ćete da u borilačkim vještinama danas imamo različite rutinske izvođače, iluzioniste, zatupljene šablonizirane robote, obožavatelje prošlosti - sve organizatore očaja.

IZ4

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

Žalosno je promatrati kako iskreni učenici marljivo izvode vježbe oponašanja, slušaju vlastite krike i duhovne povike. U većini slučajeva nude se sredstva koja su toliko složena da iziskuju golemu pozornost, pa se cilj postupno zaboravlja. Stoga takvi učenici svoju metodičku rutinu izvode tek kao reakciju, umjesto da reagiraju na ono "što jest". Više ne "osluškuju" okolnosti, već ponavljaju svoje okolnosti. Te su jadne duše nesvjesno postale klasična družina. "Plod" su uvjetovanja koje je za njih osmišljeno prije više stotina i tisuća godina.

Prst uperen prema Mjesecu

U borbi općenito ne postoji standard, a izražavanje mora biti slobodno. Ta je oslobađajuća istina stvarnost samo ako je pojedinac kao takvu doživljava i živi, i taje istina daleko iznad bilo kojeg stila ili discipline. Upamtite i daje JKD samo izraz koji se koristi, plovilo koje nas prenosi na drugu stranu, a kad stignemo na drugu stranu, valja ga odbaciti, ne nositi ga na leđima. Ovih nekoliko odlomaka u najboljem slučaju čine tek "prst uperen prema Mjesecu". Molim vas da prst ne shvatite kao Mjesec i da se ne zagledate u njega te na taj način previdite divan prizor neba. Naposljetku, prst je koristan zbog toga što pokazuje dalje od sebe, prema svjetlosti koja obasjava njega i sve.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

S-E

PREMA OSOBNOM OSLOBOĐENJU (JEET KUNE DO): IV.

Korisnost šalice je u njezinoj prazninu

Jedan je učeni čovjek došao zen učitelju kako bi doznao štogod o zenu. Dok je zen učitelj govorio, učeni gaje čovjek često prekidao

primjedbama poput: "O, da, i to imamo" i sličnim. Zen učitelj je naposljetku ušutio te učenu čovjeku stao točiti čaj. No, točio je i nakon što se čaj prelio iz šalice."Dosta! U šalicu ne stane više!" prekinuo gaje učeni čovjek. "Doista", odgovorio je zen učitelj. "Kako ti možeš kušati moj čaj ako najprije ne ispraznиš svoju šalicu?"

Nadam se da će moji drugovi u borilačkim vještinama sljedeće retke pročitati otvorena uma, ostavivši za sobom sve terete predrasuda i zaključaka - usput, taj čin sam po sebi ima moć oslobađanja - ali, s druge strane, ovaj članak shvatite osobno jer, premda govori o JKD-u, osnovna zamisao je razvoj praktičara borilačkih vještina, a ne praktičara "kineskih" borilačkih vještina, japanskih" borilačkih vještina i tako dalje. Praktičar borilačkih vještina prije svega je čovjek, što je naše jastvo. Nacionalna pripadnost nije ni u kakvoj vezi s borilačkom vještinom. Molim vas da ne prihvaćate i ne poričete ono što ću reći; od vas tražim samo da odustanete od prosuđivanja i slušate bezuvjetno.

Pretpostavimo da je nekoliko osoba, poznavatelja nekoliko različitih borilačkih vještina, upravo svjedočilo borbi. Uvjeren sam da ćemo

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Prema osobnom oslobođenju (Jeet kune do)", oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

nakon borbe čuti različite opise. To je prilično razumljivo jer osoba borbu ne može vidjeti onakvom "kakva jest" jer je promatra u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti - primjerice, promatra je sa stajališta boksača, hrvača, praktičara karatea, praktičara juda, praktičara kung fua ili bilo koje druge metode. Svaki pokušaj opisivanja borbe zapravo je intelektualna i emocionalna reakcija,

pristrano viđenje cjelokupne borbe; u ovom slučaju reakcija ovisi o čovjekovim sklonostima. Borba nije uvjetovana time što ste vi praktičar korejske, kineske ili koje već borilačke vještine. Istinsko shvačanje počinje kad se osoba oslobodi omiljenih utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Stil

Sto je zapravo klasičan stil borilačke vještine? Prije svega moramo uvidjeti nepobitnu činjenicu da su stilovi čovjekova tvorevina. Bez obzira na mnoge živopisne priče njihovih utemeljitelja o mudrom i tajanstvenom redovniku, posebnom glasniku koji se pojavio u snu, svetom otkrivenju i sličnome - stil ne bi smio biti sveta istina, skup zakona i načela koji se ne smije prekršiti. Čovjek, ljudsko biče, uvijek je važniji od bilo kojeg stila.

Utemeljitelj određenog stila mogao je biti izložen kakvoj djelomičnoj istini, ali s vremenom, a osobito nakon smrti utemeljitelja, ta djelomična istina postaje zakon, ili, još gore, vjera predrasuda protiv "drugačijih" stilova. Da bi se to znanje prenosilo s naraštaja na naraštaj, različite je reakcije bilo potrebno organizirati i klasificirati te iznijeti logičkim slijedom. Domišljena su vjerovanja, određeni su obredi utvrđivanja i veličanja, ustanovljene su zasebne filozofije i nastale su organizacije. Nastao je jasno određen oblik, a svi koji dolaze učiti, bit će sputani njime.

Tako ono što je možda započelo kao osobna fluidnost utemeljitelja, postaje utvrđeno znanje, svojevrstan sačuvan univerzalni lijek za

masovno uvjetovanje. Odani sljedbenici na taj su način od znanja načinili ne samo svetište već i grobnicu u kojoj je pokopana

utemeljiteljeva mudrost. Zbog prirode organizacije i očuvanja, sredstva postaju toliko složena da iziskuju golemu pozornost, pa se cilj postupno zaboravlja.

Ako doista sagledamo stvarnost kakva uistinu jest, a ne kakvu bismo željeli, ne možemo ne primijetiti da stil donosi pristranost, podešavanje, interpretaciju, opravdavanje, osuđivanje, poricanje i tako dalje; ukratko, ponuđeno je rješenje sam uzrok problema jer postavlja ograničenja i prepreke svjetlosti koja bi trebala rasvijetliti naše sjene i [premostiti nam] put prema istinskom shvaćanju. Ako doista i potpuno promatramo sveobuhvatno, opažamo daje cilj ujedno i sredstvo, daje odgovor u pitanju, da su jedno drugome uzrok i posljedica.

U svakom slučaju, sljedbenici određenog stila borbe često prihvaćaju njegov "organizirani segment" kao cjelokupnu stvarnost borbe. Dakako, izravno odgovarajući na "drugu istinu", drugi utemeljitelj ili možda nezadovoljni učenik može "urediti" suprotan pristup, koji uskoro također postaje velika organizacija s vlastitim zakonima i utvrđenim djelomičnim obrascima. Ti stilovi proizlaze iz dijeljenja cjeline i nisu razdvojeni samo filozofijom, pa stoga i suprotstavljeni

- čime razdvajaju ljude - već svaki stil tvrdi da jedini posjeduje "istinu". Dakle, premda je ljudsko biće potpuno i univerzalno - a stil je djelomičan, zaslijepljen odabranim segmentom i stoga nikada potpun - stil je odavno postao važniji od svojih praktičara.

Stih "To je klasificirani odgovor na odabranu sklonost."

Čovjek se ne može potpuno izraziti ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna (uključuje sve "što jest", kao i sve "što nije"), bez omiljenih poteza ili pristupa, nema

ograničenja, uvijek je nova i živa; nikada nije utvrđena i neprestano se mijenja. Borba nipošto ne smije biti ograničena na vašu osobnu sklonost, tjelesnu građu ili uvjetovanost pod utjecajem okoline - iako su sve to sastavnice ukupnosti borbe. Ograničavanje bilo koje vrste

- odnosno postavljanje borbe u odabrani obrazac - uvijek dovodi do otpora između utvrđenog obrasca "kako bi trebalo biti", nasuprot vječno promjenjivom "kako jest".

Upamtite da se cjelina očituje u svim dijelovima, ali izdvojen dio, djelotvoran ili ne, ne čini cjelinu. Na području prava postoje odvjetnici u kaznenim predmetima, odvjetnici koji se bave poslovnim pravom i tako dalje; takvo što, na žalost, ne postoji u "ukupnoj/potpunoj borbi". Omiljeni segmenti u "ukupnoj/potpunoj borbi" ne prolaze osobito dobro. Stoga možemo reći da se izreka o opasnosti ograničenih spoznaja u potpunosti odnosi na one koji su uvjetovani određenim pristupom borbi.

Kad uvidimo da stil često "utvrđuje" ili "ograniči" stvarnost u odabrani kalup, shvatit ćemo da je taj navodni lijek zapravo bolest. Najbolji obrazac borbe čovjek možda "organizira" zbog toga što se ne želi naći u neizvjesnosti i biti nesiguran. Koji god bio razlog, sljedbenici su "sputani" i "ograničeni" unutar granica stila, koji je nedvojbeno uži od njihova ljudskog potencijala. Kao i u svemu ostalome, duže uvježbavanje oponašanja nedvojbeno će unaprijediti mehaničku preciznost i uobičajen obrazac sigurnosti; no upravo takva "osobna

sigurnost" ili "štaka" ograničava i onemogućuje razvoj te praktičaru borilačkih vještina priječi put prema ponovnom sjedinjavanju s potpunošću svojega bića. Mnogi praktičari toliko zavole svoje "štake" da više nisu sposobni hodati bez njih. Stoga je svaka posebna tehnika,

koliko god klasično ispravna i mudro osmišljena, zapravo bolest, ako čovjek postane opsjednut njome. Mnogi praktičari borilačkih vještina, rangirani i nerangirani, upadaju u zamku takvih opsesija. Takvi su praktičari borilačkih vještina, kao i većina zainteresiranih za borilačke vještine, neprestano u potrazi za učiteljem koji će "zadovoljiti" njihove osobite bolesti.

ŠtojeJKD?

Da ne bi bilo zabune, ja NISAM izmislio novi stil - kombiniran, izmijenjen ili kakav već, odnosno ukalupljen u točno određen oblik i zakone, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje drugove osloboditi vezanosti uz stilove, obrasce ili kalupe. Više o tome kasnije, ali u međuvremenu upamtite da je izraz jeet kune do tek naziv koji koristimo, ogledalo u kojemu promatramo sebe. Naziv doista nije ništa osobito.

Za razliku od tradicionalnog pristupa, ne postoji niz pravila, klasifikacija tehnika i slično, što bi činilo takozvanu JKD metodu borbe. Prije svega, metoda borbe ne postoji. Osmišljavanje takve metode prilično je slično ulijevanju pola litre vode u papirnatu vrećicu s ciljem njezina oblikovanja - premda se danas iznose [brojni] jalovi argumenti o izboru boje, teksture i drugih značajki papirnate vrećice. Ukratko, JKD nije oblik posebnog uvjetovanja s utvrđenim vjerovanjima i osobitim pristupom. Stoga zapravo nije "masovno" umijeće. Strukturalno gledano, borbu ne promatra iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova jer nije vezan ni uz koji sustav. Stoga njegove tehnike nije moguće svesti na sustav. Premda u postizanju cilja primjenjuje sve načine i sredstva (djelotvorno je sve što postiže cilj), nije ograničen ni na što od toga, pa je stoga slobodan od svih načina i sredstava. Drugim

riječima, premda obuhvaća sve kutove, sam nije obuhvaćen ničime; jer, kao što sam već rekao, svaka struktura, koliko god djelotvorno ustrojena, postaje kavez ako je praktičar njome opsjednut. Definirati JKD kao stil (kung fu, karate, kickboxing i tako dalje) značilo bi potpuno promašiti smisao jer se njegovo učenje ne može svesti na sustav. Ako JKD nije sustav ni metoda, možda je neutralan ili neopredijeljen. Ali, ni to nije točno jer JKD istodobno jest "ovo" i "ne-ovo" nije ni suprotnost stilovima niti im nije suprotnost. Da bi to potpuno shvatio, čovjek mora prekoračiti dvojnost "za" i "protiv" te sagledati osnovnu cjelinu. Unutar potpunoga jednostavno nema razlika; sve JEST. Dobar praktičar JKD-a oslanja se na neposrednu intuiciju.

"Neposjedovanje oblika" i posjedovanje "ne-oblika"

Cesto se postavlja pitanje je li JKD protiv oblika. Istina je da u JKD-u nema utvrđenih položaja ili kata; međutim, zahvaljujući instinktivnom tjelesnom osjećaju znamo da za svaki tjelesni pokret i za svakog pojedinca uvijek postoji najdjelotvorniji i najuspješniji način postizanja svrhe izvedbe - to jest odgovarajuća snaga ravnoteža u kretanju, ekonomično kretanje i korištenje energije i tako dalje. Jedno su živi, djelotvorni pokreti koji oslobađaju. Jalovi, klasični položaji koji sputavaju

i uvjetuju, nešto su posve drugo. Osim toga "neposjedovanje oblika" suptilno se razlikuje od posjedovanja "ne-oblika"; prvo je neznanje, a drugo transcendencija.

Ako djelotvornost mehaničke rutine sve može učiniti praktičarima borilačkih vještina, tada je sve u redu; na žalost, borba je, kao i sloboda, nešto što se ne može unaprijed osmisliti. Utvrđenim oblicima jednostavno nedostaje prilagodljivost i potpunost pa se ne mogu

prilagoditi onome stoje vječno promjenjivo. Na ovom bi mjestu mnogi pitali kako možemo postići tu neograničenu slobodu? To vam ne mogu reći jer bih time stvorio pristup. Premda vam mogu reći što to nije, ne mogu vam reći što jest."To" ćeš, prijatelju, morati sam otkriti jer je vrijeme da shvatiš jednostavnu činjenicu: nema druge pomoći osim samopomoći. A, osim toga, tko kaže da slobodu moramo "postići"?

Čini se da je mudrost u tradicionalnoj borilačkoj vještini nepre-stan proces prikupljanja utvrđenog znanja - primjerice, prvi stupanj poznaje određeni broj položaja ili tehnika, drugi stupanj poznaje nešto više, a praktičar borilačke vještine X, stručnjak za udaranje nogom, trebao bi ovladati ručnom tehnikom Y, ili obrnuto. Vanjsko prikupljanje utvrđenoga znanja o sebi nije proces JKD-a; štoviše, JKD je proces otkrivanja uzroka vlastitog neznanja, a često obuhvaća odbacivanje. Gomilanje utvrđenoga znanja ne mora nužno donijeti istinu. Istina nam se otkriva kad sami shvatimo cijeli proces ustrojstva našega bića. Nema te količine utvrđenoga znanja ili "tajnog učenja" koje se može usporediti s jasnoćom razumijevanja. Obrasci, učenja i slično tek dotiču rub borilačke vještine. Njezina je bit u ljudskom umu, a sve dok je netaknuta, sve je neizvjesno i tek površno.

Upamtite, drugovi, da poznavanje borilačke vještine u konačnici jednostavno znači poznavanje samoga sebe, aJKD može postati razumljiv samo zbog energičnog i neprestanog procesa samospoznavanja. Već sam rekao da slobodu ne moramo "postići" jer je oduvijek posjedujemo; sloboda nije nešto što ćemo naposljetku postići strogim i vjernim pridržavanjem određenih formula. Sloboda nije ideal, priželjkivani cilj. Mi ne "postajemo", već jednostavno jesmo". Stoga je cilj vježbanja

jeet kune do - oslobođenje

JKD-a "biti" um, umjesto "posjedovati" um. Shvatite jednom zauvijek da jalovi obrasci ne mogu postići takvu životnost i svježinu, a utvrđeni oblici samo guše kreativnost i nameću osrednjost. Osim toga, mistične mentalne vježbe ne razvijaju obećanu unutarnju moć, već dovode do psihološke konstipacije. U unutarnjem ili vanjskom vježbanju JKD-a korištene su tehnike često privremena sredstva s ciljem oslobađanja duha umjesto sputavanja tijela.

Kad sam stigao u Sjedinjene Američke Države, poučavao sam svoju inačicu wing chun stila - tada sam imao svoj "kineski" sustav. Međutim, sustavi i organizacije danas me više ne zanimaju. Organizirane ustanove najčešće rađaju šablonirane zatvorenike sustavno ustrojenog koncepta, a učitelji su često zaglavljeni u rutini. Dakako, još je gore to što nametanje beživotnog utvrđenog oblika onemogućuje njihov prirodni razvoj.

Učitelj, uistinu dobar učitelj, nikada ne daje istinu, već je vodič koji upućuje prema istini. Primjenjuje minimum oblika kako bi svoje učenike vodio prema bezobličnome. Nadalje, ističe važnost sposobnosti ulaženja u oblik tako da taj oblik ne postane kavez, ili ističe važnost slijeđenja načela bez sputanosti njima. Primljivo, bezuvjetno opažanje bez isključivanja iznimno je važno u razvijanju borilačke vještine - "sveobuhvatna pozorna svijest" bez središta ili oboda, biti u njoj, ali ne biti od nje. Iznad svega, učitelj ne bi smio ovisiti o određenoj metodi te sa svojim učenicima uvježbavati sustavne rutine; umjesto toga proučava svakog učenika te mu pomaže da se osvijesti i krene u istraživanje samoga sebe, iznutra i izvana, te se naposljetku poveže sa svojim bićem. Takvo poučavanje, koje zapravo nije poučavanje, iziskuje tankoćutan um te veliku sposobnost prilagođavanja i usklađivanja, što je u današnje vrijeme rijetkost.

Jednaka su rijetkost i iskreni te ozbiljni učenici. Mnogi su učenici motivirani kratkotrajnim entuzijazmom; neki od njih dolaze sa

sebičnim motivima, ali su, nažalost, većinom drugorazredni praktičari, konformisti. Prosječan učenik borilačkih vještina malokad nauči izražavati samoga sebe; umjesto toga vjerno slijedi učitelja, autoritet

i nametnuti obrazac. Pretpostavljam da čovjek u masovnom oponašanju nalazi sigurnost; nažalost, na taj se način potiče razvoj ovisnoga uma umjesto neovisnog istraživanja. Tradicijom sputani učitelji svakodnevnim poučavanjem utvrđuju uvjetovanost te ne pokušavaju shvatiti istinsku stvarnost, jer ih ta stvarnost osuđuje. Njihovi učenici s vremenom mogu shvatiti određene rutine te čak svladati vještinu određenoga obrasca. Ali, nisu shvatili sebe. Drugim riječima, ovladali su manipulacijskom, rutinskom vještinom, ali ne i onime što sami jesu.

Praktičar borilačke vještine sazrijevajući uviđa da njegđ^H| udarac nogom ili rukom zapravo nije u tolikoj mjeri oruđ^^H za svladavanje protivnika, koliko oruđe za eksploziju krc^^H vlastitu svijest, vlastiti ego, vlastiti strah i sve mentalr^^M blokade. ^BBfl

Borilačka vještina nije puki čin ispunjavanja vremena i prostora kakvim preciznim pokretom. To mogu i strojevi. Praktičar borilačke vještine sazrijevajući uviđa da njegov udarac nogom ili rukom zapravo nije u tolikoj mjeri oruđe za svladavanje protivnika, koliko oruđe za eksploziju kroz vlastitu svijest, vlastiti ego, vlastiti strah i sve mentalne blokade. Doista, udarci nogom i rukom u konačnici su sredstvo prodiranja u dubinu vlastitoga bića s ciljem uspostavljanja ravnoteže unutarnjeg težišta te postizanja sklada. S tim presudno važnim unutarnjim oslobađanjem dolazi vanjsko očitovanje oruđa kojim raspolaže. Svaki pokret uspješnog praktičara borilačkih vještina proizlazi iz te potpunosti bića, iz toga sveobuhvatnog stava.

Koliko nam često različiti "profesori" i "učitelji" - a doista smo okruženi mnogim filozofima i teoretskim istraživačima - govore da je borilačka vještina sam život; ali pitam se koliko njih doista uvažava tu izjavu i razumije je. Doista, život nije nešto djelomično, okvir. Život nikada nije stagnacija. Život je neprestano kretanje, ne-ritmično kretanje, kao i neprestana promjena. Umjesto da se bezuvjetno prepuste toj promjeni, mnogi "učitelji" borilačkih vještina, nekadašnji

jeet kune do - oslobođenje

i današnji, stvorili su iluziju nepromjenjivih oblika, utvrdili ono što vječno teče, raščlanili ukupnost, uredili izabrani obrazac, isplanirali spontanost, razdvojili skladno jedinstvo na dvojnost mekoga nasuprot tvrdome, prepustili se stvaranju i veličanju "dobrih starih vremena" i tako dalje.

Rezultat je prilično očit. Na području borilačkih vještina danas imamo različite rutinske izvođače, iluzioniste, napuhane slabiće, organizirani očaj i mnogo, mnogo zatupljenih šabloniziranih robota koji slušaju svoje krike i duhovne poklike. Oni svoju metodičku rutinu izvode tek kao reakciju, umjesto da reagiraju na ono "što jest". Više ne "osluškuju" okolnosti, već "ponavljaju svoje okolnosti". Te su jadne duše nesvjesno postale organizirani oblici. Ukratko, "plod" su uvjetovanja koje se ponavlja stotinama i tisućama godina.

U borbi općenito ne postoji standard, a izražavanje mora biti slobodno. Ta je oslobađajuća istina stvarnost samo ako je pojedinac kao takvu doživljava i živi, i taje istina daleko iznad bilo kojega stila ili discipline. Upamtite i da je JKD samo izraz koji se koristi, plovilo koje nas prenosi na drugu stranu, a kad stignemo na drugu stranu, valja ga odbaciti, ne nositi ga na leđima.

Ovih nekoliko odlomaka u najboljem slučaju čine tek "prst uperen prema Mjesecu". Molim vas da prst ne shvatite kao Mjesec i da se ne

zagledate u njega te na taj način previdite svu veličanstvenost neba. Naposljetku, prst je koristan zbog toga što "pokazuje dalje od sebe, prema svjetlosti koja obasjava njega i sve".

bruce lee - umjetnik života

5-F

PREMA OSOBNOM OSLOBOĐENJU (JEET KUNE DO): V.

Borbu ne možemo vidjeti onakvom "kakva jest", primjerice, sa stajališta boksača, hrvača, ili praktičara bilo koje druge metode, jer je promatramo u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti. Upamtite daje svaki sport ili vještina (što uključuje judo, karate i kung fu), svaki pokušaj opisivanja borbe zapravo "osobno" viđenje, osobna mentalna inačica ili pristrano viđenje cjelokupne borbe, ovisno o čovjekovim sklonostima.

Borba nipošto nije uvjetovana time što ste vi praktičar korejske, japanske kineske ili koje već borilačke vještine. Premda bi hrvač... mogao udariti nogom ili rukom kako bi premostio jaz u svojem području, istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Slično tome, čovjek se ne može potpuno izraziti - ključna riječ je potpuno - ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna (uključuje sve "što jest", kao i sve "što nije"), bez ograničenja i omiljenih poteza, uvijek je nova i živa, nikada nije utvrđena i neprestano se mijenja. Borba nije ograničena vašom sklonošću, vašom tjelesnom građom ili uvjetovanošću pod utjecajem okoline, iako su sve to sastavnice ukupnosti borbe.

Ako osoba ograniči borbu na određeni obrazac, ne može se slobodno izražavati. Kako bi se mogla slobodno izražavati kad pred sobom ima

predodžbu svojega utvrđenog obrasca "kako bi trebalo biti", nasuprot vječno promjenjivom "kako jest". Budući da ne želi neizvjesnost i nesigurnost, čovjek "organizira" odabrani obrazac borbe,

Izvor: esej Brucea Leeja "Prema osobnom oslobođenju (JKD)" oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

jeet KUNE DO - OSLOBOĐENJE

mehaničku preciznost pokreta, planiranu spontanost i tako dalje. Zbog uvježbavanja oponašanja takvih organiziranih "teorijskih obrazaca" praktičarovo se područje slobode izražavanja sve više sužava. Naposljetku, pogrešna sredstva vode pogrešnom cilju. Volja će uskoro postati paralizirana u okviru takvoga jalovog obrasca te ga naposljetku prihvatiti kao potpunu stvarnost.

U današnje vrijeme mnogi praktičari borilačkih vještina svoju metodičku rutinu izvode tek kao reakciju, umjesto da reagiraju na ono "što jest". Više ne "osluškuju" okolnosti, već "ponavljaju svoje okolnosti". Unutar potpunoga jednostavno nema razlika.

JKD - novi stil?

Da ne bi bilo zabune, ja NISAM izmislio "novi" stil - "kombiniran", "izmijenjen" ili kakav već, odnosno ukalupljen u točno određen oblik, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje drugove osloboditi vezanosti uz stilove, obrasce ili kalupe. Upamtite

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

da je izraz jeet kune do tek naziv koji koristimo, ogledalo u kojemu promatramo sebe. Naziv doista nije ništa osobito.

Stoje klasičan stil?

Za razliku od tradicionalnog pristupa, ne postoji niz pravila, klasifikacija tehnika i slično, što bi činilo takozvani JKD sustav/metodu borbe. Prije svega, sustav/metoda borbe ne postoji, premda postoji progresivan pristup vježbanju. Osmišljavanje takve metode prilično je slično pokušaju ulijevanja pola litre vode u papirnatu vrećicu s ciljem njezina oblikovanja. Doima se da njezin oblik ovisi o odnosu. Voda je na određeni način dobar primjer JKD-a. Po pitanju strukture, mnogi JKD pogrešno shvaćaju kao kombinirani stil jer je njegova djelotvornost u korištenju svakog sredstva za postizanje cilja, baš kao što voda pronalazi put do pukotine. Budući da JKD nije suprotan stilu niti nije suprotan stilu, neki su zaključili daje neutralan ili jednostavno neopredijeljen. Ponavljam da to nije točno jer JKD istodobno jest "ovo" i "ne-ovo". Da bi to potpuno shvatio, čovjek mora prekoračiti dvojnost "za" i "protiv" te sagledati osnovnu cjelinu. Dobar praktičar JKD-a oslanja se na neposrednu intuiciju.

Stoje klasičan stil borilačke vještine? Prije svega moramo uvidjeti nepobitnu činjenicu da su stilovi čovjekove tvorevine. Zanemarimo mnoge živopisne priče o njihovim utemeljiteljima — o mudrom i tajanstvenom redovniku, posebnom glasniku koji se pojavio u snu, svetom otkrivenju i sličnome. Stil ne bi smio biti nalik na Bibliju, skup zakona i načela koji se ne smije prekršiti. Kakva god je propaganda stoljećima širena, klasičan je stil tvorevina ljudskog bića. Dakako, ljudska se bića uvijek razlikuju po kvaliteti poduke, tjelesnoj gradi, razini razumijevanja, uvjetima okoline, sklonostima i tako dalje. Stoga je većina klasičnih stilova ustrojena i prikupljena iz nečijih sklonosti u određenim okolnostima.

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

/: n

L /Cl.

- ^ofcer ' ¦•»

One cannot really see a fight "as is" say from the point of view of a boxer, a "L^r^. wrestler, or anvone who is taught by a particular method; because he will se fight according to the limits of his "particular conditioning". Fighting is not some-thing dictated by your c^nd^ioning as a Chinese martial artist, a Japanese martial artist, ect., ect.^Take for instance the boxer: he will probably critisize the fact that the two fighters are too close to allow crispy punching room. On the other hand, the wrestler will complain that one of the fighter should crowd and smother the other's "crispyness"thus be close enough to apply grappl^ing tactics.So a split second between the above two statements, the boxer could have switched into grapplingttactics when there is no punching room. The wrestler, when out of distance, could have kicked or punched as a mean to bridge the gap for his specLalty. True observation begins when devoids of set patterns, and freedom of expression occurrs when one is bevond systems.

One cannof"'express"fully----the important word here is fully----when one is imposed

Zpartial strutture or style. For how can one be truly aware when there is a screen e's set pattern as opposed to "what is". What is is to^al (including what is and what is not), without boundarjt, alive, always fresh and new^ ^^^^^^^^^^^^^^^^^^ ^jfb to set the record straight, I have not invented a new style, that is, set vithin distinct form as apart from 'this' style or 'that1 style. On the contrary, I hope to free

my followers from styles.As I've mentioned, styles "set" and "trap" reality into a

?\

crepice mould. Freedom just cannot be preconceived, and where there is freedom, there ju^t is nrither goođ J>r its reaction bad. My onlv-mn^pri^ a^<- t^-V-^^

N__^—--;f Sj,FT -*y ZTyuviJi-a-Cc-fi-r(, ji^u^tf^ uS<~LA. -tfćfin.

Utemeljitelj je mogao biti izložen kakvoj djelomičnoj istini, ali s vremenom ta djelomična istina postaje sekta, zakon, ili - još gore - pristrana vjera. Nadalje, da bi se to "znanje" prenosilo s naraštaja na naraštaj, različite je reakcije bilo potrebno organizirati i klasificirati te iznijeti logičkim slijedom. Tako ono stoje možda započelo kao osobna fluidnost utemeljitelja, postaje utvrđeno znanje, sačuvano i upakirano za mnoge mlađe naraštaje, za masovno svjetsko širenje i za masovnu indoktrinaciju.

bruce lee - umjetnik života

Zbog prirode organizacije i očuvanja, sredstva uskoro postaju toliko složena da iziskuju golemu pozornost, pa se cilj uskoro zaboravlja. Dakako, nastaju još mnogi "drugačiji" stilovi, vjerojatno kao izravan odgovor na "tuđu" istinu. Svaki stil tvrdi da jedini posjeduje istinu. Ako čovjek želi proučavati stablo, nije li besmisleno raspravljati o tome koji mu se list, koji oblik grane ili koji cvijet sviđa? Jer, kad shvatite korijen, shvaćate i sve cvjetove. Usput, plastične biljke mogu izgledati lijepo - ako volite mrtve stvari.

Navodni lijek klasičnoga stila zapravo je bolest. Stil "utvrđuje" i "zatvara" djelomičnu stvarnost u odabrani kalup. Njegovi su praktičari stoga sputani ograničenjima stila, koji je nedvojbeno uži od njihova vlastitog potencijala (razmotriti P. C.-jevu "kontrolu").

Mnogi su praktičari borilačkih vještina drugorazredni. Malo njih nauči izražavati sebe, pa umjesto toga vjerno slijede nametnuti obrazac. Nedvojbeno je da su mnogi od njih stekli "rutinsku uspješnost" kakvu

propisuje/nalaže njihov obrazac. Ali, nisu spoznali sebe, a poznavanje borilačke vještine u konačnici znači poznavanje samoga sebe. Stoga čovjek ne smije slijepo slijediti besmislen obrazac. Slijepo slijeđenje besmislenog obrasca nedvojbeno će sputati i izobličiti naš prirodni razvoj. Umjesto toga, čovjek sebe nalazi zbog istraživanja samoga sebe, prilagodljive svijesti i samoizražavanja. Takvo je znanje proces koji se neprestano nastavlja, a praktičar koji posjeduje tu značajku, izražava se potpuno slobodno.

Slobodu nije moguće unaprijed odrediti, a fluidnost je potpuni izostanak otpora, u obliku djelomično utvrđenog obrasca, prirodnom, ne-ritmičkom tijeku. Upamtite da pristrana utvrđena pristranost nije dovoljno prilagodljiva da bi izlazila na kraj s vječno promjenjivom potpunošću. Mnogi pripadnici različitih stilova postali su otupjeli, šablonizirani roboti. Postali su organizirani oblici, žrtve uvjetovanja prenošenog tisućama godina. Praktičar borilačkih vještine nikada nije inačica "ovog" ili "onog" stila. Nipošto nije plod, već živ pojedinac, a upamtite daje pojedinac uvijek važniji od sustava.

jeet kune do - oslobođenje

Doima se daje mudrost u tradicionalnoj borilačkoj vještini nepre-stan proces prikupljanja- primjerice, bijeli pojas poznaje dva položaja, smeđi pojas poznaje četiri položaja i tako dalje. To nije točno. Prikupljanje utvrđenoga znanja NIJE proces JKD-a; štoviše, JKD je proces otkrivanja uzroka neznanja. Najčešće obuhvaća odbacivanje, svojevrsno svakodnevno smanjivanje umjesto svakodnevnog povećavanja. Moramo upamtiti da slobodu oduvijek posjedujemo jer sloboda nije nešto što ćemo naposljetku postići pridržavanjem određene formule. Mi ne "postajemo", već jednostavno jesmo". Stoga je cilj vježbanja JKD-a "biti" um, umjesto "posjedovati" um. Jalovi obrasci ne mogu postići takvu životnost i svježinu. Utvrđeni oblici samo ograničavaju i sputavaju praktičara. Osim toga, mistične

mentalne vježbe ne razvijaju obećanu/navodnu unutarnju moć, već dovode do psihološke konstipacije. U unutarnjem ili vanjskom vježbanju JKD-a tehnike se primjenjuju s ciljem oslobađanja duha umjesto sputavanja tijela.

Cesto se postavlja pitanje je li JKD protiv oblika. Za svaki tjelesni pokret uvijek postoji najdjelotvorniji i najuspješniji način njegove izvedbe, to jest odgovarajuća snaga, ravnoteža, ekonomično kretanje i korištenje energije i tako dalje. Međutim, jedno su živi, djelotvorni pokreti koji oslobađaju, dok su jalovi, klasični položaji koji sputavaju i uvjetuju, nešto posve drugo. Osim toga "neposjedovanje oblika" suptilno se razlikuje od posjedovanja "ne-oblika". Prvo je neznanje, a drugo transcendencija.

Istina je put bez staze. Jeet kune do je svježa crvena krv koja se prenosi ljudskim venama i tijelima. Posrijedi je potpuna svijest koja ne poznaje "prije" ili "poslije". Stoga jeet kune do nije organizirana ustanova sa svojim članovima. Ili ga shvaćate ili ga ne shvaćate, i to je to. Dok sam poučavao svoj kineski sustav kung fua, imao sam sustav. Kad sam stigao u Ameriku, imao sam svoj "kineski" institut, ali danas više ne vjerujem u sustave (kineske ili ne-kineske) ni u organizacije. Velike organizacije, domaći i strani ogranci, podružnice i tako dalje ne moraju nužno biti mjesta na kojima će praktičar borilačkih vještina otkriti/pronaći sebe. Najčešće je suprotno. Da bi se postigao velik

bruce lee - umjetnik 2iv0ta

broj učenika, potrebno je ustanoviti standarde kojih če se podružnice pridržavati. Stoga će svi članovi biti uvjetovani u skladu s propisanim sustavom. Mnogi će vjerojatno završiti kao robovi sustavne rutine.

Vjerujem u poučavanje samo nekoliko učenika odjednom, jer učitelj mora neprestano i budno promatrati svakog pojedinca kako bi uspostavio izravan odnos. Dobar učitelj ne smije biti usredotočen na rutinu, a u današnje su vrijeme mnogi upravo takvi. Svaki trenutak poučavanja iziskuje tankoćutan um koji se neprestano mijenja i prila-godava. Iznad svega, učitelj nikada ne smije prisiljavati učenika na prila-godavanje svome omiljenom obrascu, prethodno utvrđenom obliku. Učitelj pokazuje put istine, otkriva učenikove slabe točke te ga potiče na istraživanje iznutra i izvana, kako bi se naposljetku povezao sa svojim bićem. Taj je proces prilično nalik na skrb za plod koji dozrijeva - potrebno je pustiti da se dozrijevanje odvija samo od sebe. Dakako, plastičan bi se plod mogao doimati "ljepšim".

jeet kune do - oslobođenje

Mnogi učitelji [borilačkih] vještina tvrde da je borilačka vještina sam život; ali pitam se koliko njih doista uvažava tu izjavu i razumije je. Život nedvojbeno nije nešto djelomično, okvir. Život je neprestano kretanje, ne-ritmično kretanje, kao i neprestana promjena. Umjesto da se prepuste toj promjeni, mnogi "učitelji" i vođe na području borilačkih vještina, nekadašnji i današnji, stvorili su iluziju nepromjenjivih oblika, utvrdili ono što vječno teče, raščlanili ukupnost, uredili izabrani obrazac, isplanirali spontanost, razdvojili jedinstvo na dvojnost mekoga nasuprot tvrdome, i tako dalje. Nije ni čudo da je naš prirodni razvoj onemogućen ispraznim ponavljanjem nečijeg nametnutog obrasca. Borilačka vještina nije puki čin ispunjavanja vremena i prostora kakvim preciznim pokretom. To mogu i strojevi. Borilačka vještina nije ni niz intelektualnih rasprava ili cirkuskih točaka. Praktičar borilačkih vještina mora biti potpuno svjestan i sposoban kreativno izražavati sebe. Njegov je tjelesni pokret vidljivo očitovanje njegove duše. Doista, borilačka vještina je izravno izražavanje ljudske duše.

Mehanička učinkovitost ili manipulacijska vještina nikada nisu toliko važne kao izloženost našoj unutarnjoj svijesti. Upamtite da praktičar borilačke vještine nije tek tjelesni izvođač kakve sposobnosti kojom je nadaren. Praktičar borilačke vještine zbog sazrijevanja uviđa da njegov udarac nogom ili rukom zapravo nije u tolikoj mjeri oruđe za svladavanje protivnika, koliko oruđe za eksploziju kroz vlastitu svijest, vlastiti ego, vlastiti strah i sve mentalne blokade. Doista, svakoje oruđe u konačnici sredstvo prodiranja u dubinu vlastitoga bića s ciljem postizanja (i/ili) ponovnog uspostavljanja ravnoteže unutarnjeg težišta. S tim presudno važnim unutarnjim oslobađanjem dolazi vanjsko očitovanje oruđa kojim raspolaže. Svaki pokret uspješnog praktičara borilačkih vještina proizlazi iz te potpunosti bića, iz te sveobuhvatne svijesti.

Naposljetku, praktičar JKD-a koji tvrdi da je JKD isključivo JKD, jednostavno nije shvatio bit. Još uvijek je usredotočen na svoj samo-ograničavajući otpor; utvrđen je u svojemu nazadnom obrascu te je, dakako, i dalje sputan drugim modificiranim obrascem pa je sposoban

kretati se samo unutar njegovih granica. Nije shvatio jednostavnu činjenicu da je istina izvan svih kalupa i obrazaca te da svijest nikada nije isključiva.

Još jednom ću vas podsjetiti daje JKD samo izraz koji se koristi, plovilo koje nas prenosi na drugu stranu, a kad stignemo na drugu stranu, valja ga odbaciti, ne nositi ga na leđima. Ovih nekoliko odlomaka u najboljem slučaju čine tek "prst uperen prema Mjesecu". Molim vas da prst ne shvatite kao Mjesec i da se ne zagledate u njega te na taj način previdite svu veličanstvenost neba. Naposljetku, prst je koristan zbog toga što pokazuje dalje od sebe, prema svjetlosti koja obasjava njega i sve.

jeet kune do - oslobođenje

5-C

PRISTRANA UVJETOVANOST (JEET KUNE DO): VI.

Borbu ne možemo vidjeti onakvom "kakva jest" primjerice, sa stajališta boksača, hrvača ili praktičara bilo koje druge metode, jer je promatramo u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti. Svaki pokušaj opisivanja borbe zapravo je "osobno" viđenje, osobna mentalna inačica ili pristrano viđenje cjelokupne borbe, ovisno o čovjekovim sklonostima.

Borba nipošto nije uvjetovana time što ste vi praktičar kineske, japanske ili koje već borilačke vještine, niti se temelji na vašim sklonostima. Uzmimo za primjer slučaj boksača: on će vjerojatno kritizirati preveliku blizinu boraca koja ne ostavlja prostora za "oštre" udarce. S druge strane, hrvač bi mogao reći da bi jedan od boraca trebao nasr-nuti na drugoga i onemogućiti mu "oštrinu" kako bi bili dovoljno blizu za primjenu taktike čvrstog zahvata. Stoga je u djeliću sekunde između navedenih izjava - gledano sveobuhvatno - boksač mogao prijeći na sputavajuću tehniku čvrstog zahvata ako nije bilo dovoljno prostora za oštre udarce. Hrvač bi na udaljenosti mogao udariti nogom ili rukom kako bi premostio jaz u svojem području. Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Borbu ne možemo vidjeti onakvom "kakva jest", primjerice,, sa stajališta boksača, hrvača ili praktičara bilo koje drug metode, jer je promatramo u skladu s ograničenjim vlastite uvjetovanosti.

Izvor: esej Brucea Leeja "Pristrana uvjetovanost", oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

bruce lee - umjetnik života

Čovjek se ne može potpuno izraziti - ključna riječ je potpuno - ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna (uključuje sve "što jest" kao i sve "što nije"), bez ograničenja i omiljenih poteza, uvijek je živa i neprestano se mijenja. Kako bi čovjekova svijest mogla biti prilagodljiva kad pred sobom ima predodžbu svojega utvrđenog obrasca "kako bi trebalo biti", nasuprot vječno promjenjivom "kako jest"? Budući da ne želi neizvjesnost i nesigurnost, čovjek "organizira" odabrani obrazac borbe, obrazac izvještačenog odnosa s protivnikom, planiranu spontanost i tako dalje. Zbog uvježbavanja oponašanja takvih organiziranih "teorijskih obrazaca" praktiča-rovo se područje slobode izražavanja sve više sužava. Pogrešna sredstva vode pogrešnom cilju pa će čovjek uskoro postati paraliziran u okviru takvih obrazaca te ograničene obrasce prihvatiti kao stvarnost, neograničeno. Štoviše, mnogi praktičari borilačkih vještina svoju metodičku rutinu izvode tek kao reakciju, umjesto da reagiraju na ono "što jest". Više ne "osluškuju" okolnosti, već "ponavljaju SVOJE okolnosti".

Čovjek se ne može potpuno izraziti - ključna riječ je JH potpuno - ako su mu nametnuti djelomična struktura ili ifl stil. Borba "kakva jest" je potpuna (uključuje sve "što jest", kao i sve "što nije"), bez ograničenja i omiljenih poteza, |H uvijek je živa i neprestano se mijenja. JjJH

Je li JKD novi stil?

Da ne bi bilo zabune, ja NISAM izmislio novi stil ili kombinirani stil, odnosno stil ukalupljen u točno određen oblik, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje sljedbenike osloboditi vezanosti uz stilove, obrasce ili kalupe. Jeet kune do tek je naziv koji koristimo te, analogijom, ogledalo u kojemu promatramo sebe.

Navodni lijek obrasca zapravo je bolest jer stvarnost utvrđuje i ograničava u odabranom kalupu. Kao što komadom papira ne možemo

jeet kune do - oslobođenje

omotati, oblikovati vodu, tako se ni borba ne smije prilagođavati ni jednom stilu. Slobodu jednostavno nije moguće prethodno utvrditi, a gdje je sloboda, tamo nema ni dobroga, ni njegove suprotnosti, lošega. Unutar potpunoga jednostavno nema razlika.

Zabrinut sam za one koji su nesvjesno podvrgnuti uvjetovanju i utvrđivanju pod utjecajem djelomične i iznimno klasične strukture, pa stječu samo "rutinsku djelotvornost" umjesto slobode samoizražavanja. Takvi praktičari u većini slučajeva postaju otupjeli, šablonizirani roboti koji slušaju svoje krikove i urlike. Oni su organizirani oblici. Oni su klasične blokade. Ukratko, oni su plod tisućljetne uvjetovanosti.

Borbu ne smijemo promatrati iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova. Zbog toga jeet kune do poučava primjenu svih načina i sredstava za postizanje cilja (djelotvornost nije ustrajanje u klasičnom obliku; djelotvorno je sve što postiže cilj), ali (ovo je prilično važno "ali") nije njima sputan. Drugim riječima, premda struktura JKD-a obuhvaća sve kutove, sama nije obuhvaćena ničime. Razlog je jednostavan: svaka struktura, koliko god inteligentno zamišljena, postaje kavez ako je praktičar njome opsjednut. Dobar je učenik onaj

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

Čovjek se ne može potpuno izraziti - ključna riječ je potpuno - ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba"kakvajest" je potpuna (uključuje sve "što jest", kao i sve "što nije"), bez ograničenja i omiljenih poteza, uvijek je živa i neprestano se mijenja.

Kako bi čovjekova svijest mogla biti prilagodljiva kad pred sobom ima predodžbu svojega utvrđenog obrasca "kako bi trebalo biti", nasuprot vječno promjenjivom "kako jest"? Budući da ne želi neizvjesnost i nesigurnost, čovjek "organizira" odabrani obrazac borbe, obrazac izvještačenog odnosa s protivnikom, planiranu spontanost i tako dalje. Zbog uvježbavanja oponašanja takvih organiziranih "teorijskih obrazaca" praktiča-rovo se područje slobode izražavanja sve više sužava. Pogrešna sredstva vode pogrešnom cilju pa če čovjek uskoro postati paraliziran u okviru takvih obrazaca te ograničene obrasce prihvatiti kao stvarnost, neograničeno. Štoviše, mnogi praktičari borilačkih vještina svoju metodičku rutinu izvode tek kao reakciju, umjesto da reagiraju na ono "što jest". Više ne "osluškuju" okolnosti, već "ponavljaju SVOJE okolnosti".

Čovjek se ne može potpuno izraziti - ključna riječ je potpuno - ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna (uključuje sve "što jest", kao i sve "što nije"), bez ograničenja i omiljenih poteza, JH| uvijek je živa i neprestano se mijenja. |H

Je li JKD novi stil?

Da ne bi bilo zabune, ja NISAM izmislio novi stil ili kombinirani stil, odnosno stil ukalupljen u točno određen oblik, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje sljedbenike osloboditi vezanosti uz stilove, obrasce ili kalupe. Jeet kune do tek je naziv koji koristimo te, analogijom, ogledalo u kojemu promatramo sebe.

Navodni lijek obrasca zapravo je bolest jer stvarnost utvrđuje i ograničava u odabranom kalupu. Kao što komadom papira ne možemo

omotati, oblikovati vodu, tako se ni borba ne smije prilagodavati ni jednom stilu. Slobodu jednostavno nije moguće prethodno utvrditi, a gdje je sloboda, tamo nema ni dobroga, ni njegove suprotnosti, lošega. Unutar potpunoga jednostavno nema razlika.

Zabrinut sam za one koji su nesvjesno podvrgnuti uvjetovanju i utvrđivanju pod utjecajem djelomične i iznimno klasične strukture, pa stječu samo "rutinsku djelotvornost" umjesto slobode samoizražavanja. Takvi praktičari u većini slučajeva postaju otupjeli, šablonizirani roboti koji slušaju svoje krikove i urlike. Oni su organizirani oblici. Oni su klasične blokade. Ukratko, oni su plod tisućljetne uvjetovanosti.

Borbu ne smijemo promatrati iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova. Zbog toga jeet kune do poučava primjenu svih načina i sredstava za postizanje cilja (djelotvornost nije ustrajanje u klasičnom obliku; djelotvorno je sve što postiže cilj), ali (ovo je prilično važno "ali") nije njima sputan. Drugim riječima, premda struktura JKD-a obuhvaća sve kutove, sama nije obuhvaćena ničime. Razlog je jednostavan: svaka struktura, koliko god inteligentno zamišljena, postaje kavez ako je praktičar njome opsjednut. Dobar je učenik onaj

koji je sposoban ući u kalup, ali ne dopušta da ga taj kalup sputava, sposoban je slijediti načela, ali ne dopušta da ga ograničavaju ili sputavaju. To je važno jer primljivo, bezuvjetno opažanje bez isključivanja presudno je važno u jeet kune dou. Stoga nije važno imati sustavnu filozofiju borbe ili metodu borbe, već je važno nepristrano promatrati što se događa u stvarnoj borbi, iznutra i izvana.

JKD vjeruje da slobodu oduvijek posjedujemo jer sloboda nije nešto što ćemo naposljetku postići uslijed procesa prikupljanja. Mi ne "postajemo", već jednostavno'jesmo". Stoga je cilj vježbanja "biti" um, umjesto "posjedovati" um. Preobraženo stanje je tek stanje "bivanja", a ne stanje "postajanja"; ono nije ideal, cilj koji priželjkujemo i koji valja postići. Jalovi obrasci samo izobličuju i sputavaju svoje praktičare, a mistične mentalne vježbe ne razvijaju unutarnju moć, već dovode do psihološke konstipacije. U unutarnjem ili vanjskom vježbanju JKD-a tehnike se primjenjuju s ciljem oslobađanja duha umjesto sputavanja tijela. Definirati JKD kao poseban sustav (kung fu, karate, kickboxing i tako dalje) značilo bi potpuno promašiti smisao. JKD je izvan svih struktura i zasebnih stilova.

jeet kune do - oslobođenje

Definicija: Stil je klasificirani odgovor na odabranu sklonost.

Jeet kune do nipošto nije metoda sastavljena od klasificiranih tehnika, već način potpunog samoizražavanja. Ne postoji niz pravila, klasifikacija tehnika i slično, što bi činilo sustav borbe. JKD nije cilj, već proces, neprestano kretanje, a ne utvrđen, nepromjenjiv obrazac; ujedno je i sredstvo i cilj, svakako, ali nikada sredstvo za ostvarenje cilja. Mnogi ljudi pogrešno vjeruju da je JKD kombinirani stil, da je neutralan ili jednostavno neopredijeljen. To nije točno jer JKD istodobno jest "ovo" i "ne-ovo". Stoga JKD nije suprotan stilovima niti nije suprotan stilovima. Da bi to potpuno shvatio, čovjek mora prekoračiti dvojnost "za" i "protiv" te sagledati osnovnu cjelinu. Dobar praktičar JKD-a oslanja se na neposrednu intuiciju.

Mnogi ljudi pogrešno vjeruju da je JKD protiv oblika. Mislim da to neću podrobno razmatrati jer će sljedeći odlomci razjasniti to pitanje. Potrebno je shvatiti sljedeće: uvijek postoji najdjelotvorniji i

najuspješniji način izvođenja bilo kojeg pokreta (osnovni zakoni odgovarajuće snage, položaja tijela, ravnoteže, rada nogu i tako dalje ne smiju biti prekršeni). Međutim, jedno su živi, djelotvorni pokreti, dok su jalovi, klasični položaji koji sputavaju i uvjetuju, nešto posve drugo. Osim spomenutoga, potrebno je opaziti suptilnu razliku između "neposje-dovanja oblika" i posjedovanja "ne-oblika". Prvo je neznanje, a drugo transcendencija.

Krajnji cilj JKD-a jest put prema osobnom oslobođenju. Pouka jednostavno pokazuje put prema osobnoj slobodi i zreloj nutrini. Jeet kune do svojim praktičarima nipošto ne nameće utvrđeni obrazac. Mehanička učinkovitost ili manipulacijska vještina nikada nisu toliko važne kao razvijanje unutarnje svijesti. Upamtite da praktičar borilačke vještine nije tek tjelesni izvođač kakve sposobnosti kojom je nadaren.26

Praktičar borilačke vještine zbog sazrijevanja uviđa da njegov udarac nogom ili rukom zapravo nije u tolikoj mjeri oruđe za svladavanje protivnika, koliko oruđe za eksploziju kroz vlastitu svijest,

vlastiti ego, vlastiti strah i sve mentalne blokade. Doista, sva su oruđa u konačnici sredstvo prodiranja u dubinu vlastitoga bića s ciljem postizanja potpune stabilnosti unutarnjeg težišta. S tim presudno važnim unutranjim oslobađanjem dolazi vanjsko očitovanje oruđa kojim raspolaže. Stoga čujemo izraze kao što su "ono udara" umjesto ja udaram". To jednostavno znači da je udarac izveden s tom potpunošću bića, sa sveobuhvatnim stavom, bez vanjske svijesti onoga koji udara. Pouka se svodi na upotpunjavanje tako da praktičar postaje potpun čovjek, a ne svojevrstan nadčovjek. Važnije je biti slobodan čovjek nego slavan borac.

Istina je put bez staze. Posrijedi je potpuno izražavanje koje ne poznaje "prije" ili "poslije". Stoga jeet kune do nije organizirana ustanova sa svojim članovima. Ili ga shvaćate ili ga ne shvaćate, i to je to. Ne vjerujem u velike organizacije s domaćim i stranim ograncima, podružnicama, počasnim članovima i tako dalje. Da bi se doprlo do masa, potrebno je ustanoviti uređen, nepromjenjiv sustav. Stoga će članovi biti uvjetovani u skladu s tim sustavom.

Vjerujem u poučavanje samo nekoliko učenika odjednom, jer učitelj mora neprestano i budno promatrati svakog pojedinca kako bi uspostavio izravan odnos. Dobar učitelj ne smije biti usredotočen na rutinu, a u današnje su vrijeme mnogi upravo takvi. Svaki trenutak poučavanja iziskuje tankoćutan um koji se neprestano mijenja i prilagođava. Učitelj učeniku nikada ne smije nametati beživotan obrazac, utvrđeni oblik. Za razliku od tradicionalnih borilačkih vještina koje se poučavaju prenošenjem utvrđenih oblika, JKD je moguće poučavati samo osobnim i pojedinačnim doživljavanjem u sadašnjem trenutku.

Umjesto da prihvate promjenu, mnogi takozvani vođe stvorili su iluziju nepromjenjivih oblika i dvojnosti mekoga nasuprot tvrdome. Naš je prirodni razvoj onemogućen beskrajnim ponavljanjem sustavno uređenog obrasca. Mnogi učitelji borilačkih vještina tvrde da je borilačka vještina sam život; ali malo ih je koji to doista shvaćaju. Doista, život nije stagnacija, isprazan obrazac, nešto beživotno. Život je neprestano kretanje, ne-ritmično kretanje. Život je promjena, preobrazba

i sve to. Nije dovoljno tek ispunjavati vrijeme i prostor svojevrsnim uređenim pokretima; to mogu i strojevi.

Praktičar borilačkih vještina mora se izražavati potpuno slobodno. Mora biti svjestan. Njegovi su tjelesni pokreti vidljivo očitovanje njegove duše. Doista, borilačka vještina je izražavanje ljudske duše.

Mnogi su praktičari borilačkih vještina drugorazredni, konformisti. Malo njih nauči izražavati sebe. Stoga vjerno slijede nametnuti obrazac. Stoga će s vremenom vjerojatno shvatiti neke beživotne rutine i biti vješti u skladu s tim obrascem, ali neće shvatiti sebe. Drugim riječima, ovladat će manipulacijskom vještinom, ali ne i onime što sami jesu. Jedino samospoznaja vodi slobodi. Ziv čovjek nije ukalupljena reprodukcija ovog ili onog stila. Ziv čovjek je pojedinac, a pojedinac je uvijek važniji od sustava.

Jeet kune do nije za svakoga. Poučavao sam mnoge, ali je vrlo malo onih koji postaju moji učenici. Mnogi ne iskazuju sposobnost razumijevanja niti njezine ispravne primjene, tjelesno ili mentalno. Borilačku vještinu ne smijemo prenositi svima, bez razlike; učenik je mora zaslužiti. Malokad sam vjerovao nositeljima crnoga pojasa koji su poku-

cali na moja vrata radi pouke. Mudrost je za mene sveta i duboko je poštujem. Ako kandidat ne dokaže daje vrijedan i dostojan povjerenja, neću ga poučavati. Bez obzira na njegov položaj.

Mnogi učitelji borilačkih vještina svoje tehnike i načela izvode iz intelektualnih teorija, a ne iz osobnog iskustva. Takvi učitelji mogu govoriti "o" borbi, a mnogo je vrsnih govornika, ali je nisu sposobni doista poučavati. Mogu donijeti kakav zakon ili osmisliti kakav način, ali će njihovi učenici biti tek uvjetovani i ograničeni, umjesto da se oslobode i budu bolji praktičari. Doista, ograničeni su unutar granica sustava koji je nedvojbeno uži od njihova potencijala. Sto metoda više

ograničava, to je manje mogućnosti za individualnu slobodu izražavanja.

Vrstan učitelj je vrstan sportaš. Uvjeren sam da će ga mladi muškarci s godinama nadmašiti. No, mora biti vrstan praktičar među svojim vršnjacima, tjelesno i mentalno. Tjelesno nesposoban i neaktivan učitelj može pomoći osrednjim učenicima, ali nikada ne može uistinu osjetiti ili razumjeti.

Naposljetku, praktičar JKD-a koji tvrdi daje JKD isključivo JKD, jednostavno nije shvatio bit. Još uvijek je usredotočen na svoj samo-ograničavajući otpor; utvrđen je u svojemu nazadnom obrascu te je, dakako, i dalje sputan drugim modificiranim obrascem pa je sposoban kretati se samo unutar njegovih granica. Nije shvatio jednostavnu činjenicu da je istina izvan svih kalupa i obrazaca te da svijest nikada nije isključiva. Jeet kune do je samo izraz koji se koristi, plovilo koje nas prenosi na drugu stranu, a kad stignemo na drugu stranu, valja ga odbaciti, ne nositi ga na leđima. Ovih nekoliko odlomaka u najboljem slučaju čine tek prst uperen prema Mjesecu. Molim vas da prst ne shvatite kao Mjesec.

jeet kune do - oslobođenje

5-H

JKD (JEET KUNE DO): VII.

Svi koji pišu o jeet kune dou, pišu u skladu sa svojim znanjem. Borbu ne možemo vidjeti onakvom "kakva jest", primjerice, sa stajališta boksača, hrvača ili praktičara bilo koje druge metode, jer je promatramo u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti.

Borba nipošto nije uvjetovana time što ste vi praktičar kineske, japanske ili koje već borilačke vještine. Uzmimo za primjer boksača: on će vjerojatno kritizirati preveliku blizinu boraca koja ne ostavlja

prostora za "oštre" udarce. S druge strane, hrvač bi mogao reći da bi jedan od boraca trebao nasrnuti na drugoga i onemogućiti mu "oštrinu" kako bi bili dovoljno blizu za primjenu taktike čvrstog zahvata. Stoga je u djeliću sekunde između navedenih izjava boksač mogao prijeći na sputavajuću tehniku čvrstog zahvata ako nije bilo dovoljno prostora za oštre udarce. Hrvač bi je na udaljenosti mogao udariti nogom ili rukom kako bi premostio jaz u svojem području. Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Izvor: esej Brucea Leeja "JKD", oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

Čovjek se ne može potpuno "izraziti" - ključna riječ je potpuno -ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Kako bi mogao biti potpuno svjestan kad pred sobom ima predodžbu svojega utvrđenog obrasca nasuprot onome "kako jest"? Ukupnost onoga što jest (uključujući ono što jest i ono što nije) bez granica i tako dalje. Zbog uvježbavanja takvoga organiziranog "teorijskog" obrasca praktičarovo se područje slobode izražavanja sve više sužava. Postaje paraliziran u okviru obrasca te ga prihvaća kao stvarnost. Više ne "osluškuje" okolnosti, već "ponavlja" svoje okolnosti.

Svoju metodičku rutinu izvodi tek kao reakciju, umjesto da reagira na ono što jest. Takvi su praktičari otupjeli, šablonizirani roboti koji slušaju svoje krikove i urlike. Oni su klasične blokade; oni su organizirani oblici; ukratko, oni su plod tisućljetne uvjetovanosti.

Da ne bi bilo zabune, ja NISAM izmislio novi stil ili kombinirani stil, odnosno stil ukalupljen u točno određen oblik, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje sljedbenike osloboditi stilova. Kao što sam već rekao, stilovi "utvrđuju" i "zatvaraju"

stvarnost u odabrani kalup. Slobodu jednostavno nije moguće prethodno utvrditi, a gdje je sloboda, tamo nema ni dobroga, ni njegove suprotnosti, lošega. Zabrinut sam za one koji su nesvjesno podvrgnuti uvjetovanju i utvrđivanju pod utjecajem djelomične strukture, pa stječu samo rutinsku djelotvornost umjesto slobode individualnog izražavanja.

Jeet kune do borbu ne promatra iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova. Primjenjuje sve načine i sredstva za postizanje cilja, ali (ovo je prilično važno "ali") nije njima sputan; drugim riječima, premda JKD obuhvaća sve kutove, sam nije obuhvaćen ničime. Svaka struktura, koliko god inteligentno zamišljena, postaje kavez ako je praktičar njome opsjednut. Vrijednost je u slobodi korištenja tehnike i njezina odbacivanja. Definirati JKD kao poseban sustav (kung fu, karate i tako dalje) značilo bi potpuno promašiti smisao. JKD je izvan svih struktura i zasebnih oblika. Međutim, JKD nemojte pogrešno shvatiti kao kombinirani stil, neutralan ili jednostavno neopredijeljen jer je istodobno "ovo" i "ne-ovo". Nije suprotan stilovima niti nije suprotan stilo-

vima. Da bi to shvatio, čovjek mora prekoračiti dvojnost "za" i "protiv" te sagledati osnovnu cjelinu. Dobar praktičar JKD-a oslanja se na neposrednu intuiciju.

Istina je put bez staze. Posrijedi je potpuno izražavanje koje ne poznaje prije ili poslije. Stoga jeet kune do nije organizirana ustanova sa svojim članovima. Ili ga shvačate ili ga ne shvaćate, i to je to. (Postojao je Jun Fan kung fu institut, postojala je metoda wing chuna, ali takva ustanova ili metoda više ne postoje.)

Drugorazredni praktičar

Praktičar borilačkih vještina u većini je slučajeva ono što nazivam drugorazrednim praktičarom, konformist. Malo njih nauči izražavati sebe; umjesto toga vjerno slijede obrazac. S vremenom će vjerojatno shvatiti neke beživotne rutine i biti vješt u skladu s tim obrascem, ali neće shvatiti sebe. Uvježbavanje rutina i utvrđenih obrazaca s vremenom će dovesti do uspješnog svladavanja rutina i utvrđenih obrazaca, ali jedino samosvijest i samoizražavanje mogu dovesti do istine. Ziv čovjek nije beživotan plod "ovog" ili "onog" stila; on je pojedinac, a pojedinac je uvijek važniji od sustava.

Mnogi učitelji borilačkih vještina svoje tehnike i načela izvode iz intelektualnih teorija, a ne iz primjene. Takvi učitelji mogu govoriti "o" borbi (a mnogo je vrsnih govornika), ali je nisu sposobni doista poučavati. Mogu donijeti prvi zakon ili osmisliti kakvo načelo udaranja, ali će učenik biti tek uvjetovan i ograničen, umjesto da se oslobodi kako bi se razvio u boljeg praktičara. Doista, "kalup" i "sustav" ograničavaju i ometaju stvarnost.

Kao i u svakom sportu, čuli smo daje praktičar borilačkih vještina prije pet stotina godina mogao skočiti na krov - ako želite znati kako, razmotrite pravilnu izvedbu skoka u vis na Olimpijskim igrama - ali sam uvjeren u sljedeće: vrhunska izvedba na području borilačkih

bruce lee - umjetnik 2IV0TA

Čovjek se ne može potpuno "izraziti" - ključna riječ je potpuno -ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Kako bi mogao biti potpuno svjestan kad pred sobom ima predodžbu svojega utvrđenog obrasca nasuprot onome "kako jest"? Ukupnost onoga što jest (uključujući ono što jest i ono što nije) bez granica i tako dalje. Zbog uvježbavanja takvoga organiziranog "teorijskog" obrasca praktičarovo se područje slobode izražavanja sve više sužava.

Postaje paraliziran u okviru obrasca te ga prihvaća kao stvarnost. Više ne "osluškuje" okolnosti, već "ponavlja" svoje okolnosti.

Svoju metodičku rutinu izvodi tek kao reakciju, umjesto da reagira na ono što jest. Takvi su praktičari otupjeli, šablonizirani roboti koji slušaju svoje krikove i urlike. Oni su klasične blokade; oni su organizirani oblici; ukratko, oni su plod tisućljetne uvjetovanosti.

Da ne bi bilo zabune, ja NISAM izmislio novi stil ili kombinirani stil, odnosno stil ukalupljen u točno određen oblik, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje sljedbenike osloboditi stilova. Kao što sam već rekao, stilovi "utvrđuju" i "zatvaraju" stvarnost u odabrani kalup. Slobodu jednostavno nije moguće prethodno utvrditi, a gdje je sloboda, tamo nema ni dobroga, ni njegove suprotnosti, lošega. Zabrinut sam za one koji su nesvjesno podvrgnuti uvjetovanju i utvrđivanju pod utjecajem djelomične strukture, pa stječu samo rutinsku djelotvornost umjesto slobode individualnog izražavanja.

Jeet kune do borbu ne promatra iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova. Primjenjuje sve načine i sredstva za postizanje cilja, ali (ovo je prilično važno "ali") nije njima sputan; drugim riječima, premda JKD obuhvaća sve kutove, sam nije obuhvaćen ničime. Svaka struktura, koliko god inteligentno zamišljena, postaje kavez ako je praktičar njome opsjednut. Vrijednost je u slobodi korištenja tehnike i njezina odbacivanja. Definirati JKD kao poseban sustav (kung fu, karate i tako dalje) značilo bi potpuno promašiti smisao. JKD je izvan svih struktura i zasebnih oblika. Međutim, JKD nemojte pogrešno shvatiti kao kombinirani stil, neutralan ili jednostavno neopredijeljen jer je istodobno "ovo" i "ne-ovo". Nije suprotan stilovima niti nije suprotan stilo-

vima. Da bi to shvatio, čovjek mora prekoračiti dvojnost "za" i "protiv" te sagledati osnovnu cjelinu. Dobar praktičar JKD-a oslanja se na neposrednu intuiciju.

Istina je put bez staze. Posrijedi je potpuno izražavanje koje ne poznaje prije ili poslije. Stoga jeet kune do nije organizirana ustanova sa svojim članovima. Ili ga shvaćate ili ga ne shvaćate, i to je to. (Postojao je Jun Fan kung fu institut, postojala je metoda wing chuna, ali takva ustanova ili metoda više ne postoje.)

Drugorazredni praktičar

Praktičar borilačkih vještina u većini je slučajeva ono što nazivam drugorazrednim praktičarom, konformist. Malo njih nauči izražavati sebe; umjesto toga vjerno slijede obrazac. S vremenom će vjerojatno shvatiti neke beživotne rutine i biti vješt u skladu s tim obrascem, ali neće shvatiti sebe. Uvježbavanje rutina i utvrđenih obrazaca s vremenom će dovesti do uspješnog svladavanja rutina i utvrđenih obrazaca, ali jedino samosvijest i samoizražavanje mogu dovesti do istine. Ziv čovjek nije beživotan plod "ovog" ili "onog" stila; on je pojedinac, a pojedinac je uvijek važniji od sustava.

Mnogi učitelji borilačkih vještina svoje tehnike i načela izvode iz intelektualnih teorija, a ne iz primjene. Takvi učitelji mogu govoriti "o" borbi (a mnogo je vrsnih govornika), ali je nisu sposobni doista poučavati. Mogu donijeti prvi zakon ili osmisliti kakvo načelo udaranja, ali će učenik biti tek uvjetovan i ograničen, umjesto da se oslobodi kako bi se razvio u boljeg praktičara. Doista, "kalup" i "sustav" ograničavaju i ometaju stvarnost.

Kao i u svakom sportu, čuli smo daje praktičar borilačkih vještina prije pet stotina godina mogao skočiti na krov - ako želite znati kako, razmotrite pravilnu izvedbu skoka u vis na Olimpijskim igrama - ali sam uvjeren u sljedeće: vrhunska izvedba na području borilačkih

bruce lee - umjetnik 2IV0TA

vještina temeljit će se na budućem razvoju, a ne na mnogim zastarjelim metodama koje postoje.

Vrstan učitelj je vrstan sportaš. Istina, uvjeren sam da će ga snažni mlađi muškarci s godinama nadmašiti, ali mora biti vrstan praktičar među svojim vršnjacima, tjelesno i mentalno. Tjelesno nesposoban i neaktivan učitelj može pomoći osrednjem učeniku, ali nikada ne može uistinu razumjeti.

Kao što komadom papira ne možemo omotati, oblikovati vodu, tako se ni borba ne smije prilagođavati ni jednom sustavu, a osobito je se ne smije svoditi na vrlo klasičan okvir. Takav okvir samo razara i ograničava život pojedinca, ali i situacije. Navodni lijek za takav okvir je sam po sebi bolest. U praksi JKD-a nema položaja ili oblika jer JKD nije metoda klasificiranih tehnika, zakona i tako dalje, koji bi činili sustav borbe. JKD primjenjuje sustavan pristup poduči, ali nikada metodu borbe. Nadalje, JKD nije cilj, već proces; sredstvo, ali ne i cilj; neprestano kretanje umjesto utvrđenog, nepromjenjivog obrasca.

Krajnji cilj JKD-a jest put prema osobnom oslobođenju. JKD pokazuje put prema osobnoj slobodi i zrelosti. Mehanička učinkovitost ili manipulacijska vještina nikada nisu toliko važne kao razvijanje unutarnje svijesti jer svladavanje pokreta bez unutarnje svijesti dovodi do imitacijskog ponavljanja, pukog proizvoda. Istinski praktičar "osluškuje" okolnosti, dok praktičar klasike "ponavlja" svoje okolnosti. Upamtite da praktičar borilačke vještine nije tek tjelesni izvođač kakve sposobnosti kojom je nadaren. Sazrijevajući, uviđa da njegov udarac nogom zapravo nije u tolikoj mjeri oruđe za svladavanje protivnika, koliko oruđe za eksploziju kroz vlastiti ego i sve njegove besmislice.

jeet kune do - oslobođenje

Pouka se tada svodi na upotpunjavanje tako da praktičar postane potpun čovjek.

JKD, u biti, nastoji vratiti učenika u njegovo prvobitno stanje kako bi mogao "slobodno" izražavati vlastiti potencijal. Pouka se sastoji od minimuma oblika u prirodnom razvoju njegovih oruđa prema bezobličnosti. Ukratko, potrebno je biti sposoban uči u kalup, ali ne dopustiti da postane kavez, ili slijediti načela, ali ne biti sputan njima. To je važno jer je primljivo, bezuvjetno opažanje bez isključivanja temelj praktičara JKD-a. "Sveobuhvatna pozorna svijest" bez središta ili oboda; biti u njoj, ali ne biti od nje.

Na kraju, praktičar JKD-a koji tvrdi da je JKD isključivo JKD, jednostavno nije shvatio njegovu bit. Još uvijek je usredotočen na svoj samoograničavajući otpor; utvrđen je u svojemu nazadnom obrascu. Dakako, i dalje je sputan drugim modificiranim obrascem pa je sposoban kretati se samo unutar njegovih granica. Nije shvatio jednostavnu činjenicu da je istina izvan svih kalupa i obrazaca te da svijest nikada nije isključiva. Jeet kune doje samo izraz koji se koristi, plovilo koje nas prenosi na drugu stranu, a kad stignemo na drugu stranu, valja ga odbaciti, ne nositi ga na leđima. Naposljetku podsjećam čitatelje da su ovih nekoliko odlomaka tek prst uperen prema Mjesecu. Molim vas da prst ne shvatite kao Mjesec.

bruce lee - umjetnik 2IV0TA

S-l

PREMA OSOBNOM OSLOBOĐENJU (JKD: VIII.)

Korisnost šalice je u njezinoj praznini, a isto se može reći za praktičara borilačke vještine koji nema oblika, pa je stoga slobodan od "stila" jer nema predrasuda prema borbi - nema sklonosti ili

nesklonosti. Zbog toga je fluidan, prilagodljiv i sposoban prekoračiti dvojnost, prema jednoj, temeljnoj ukupnosti.

Nadam se da ćete i vi biti poput prazne šalice te mi se pridružiti u ovoj kratkoj raspravi, ali sa mnom putujte bez mnogo prtljage, odnosno sav teret utvrđenih mišljenja i zaključaka ostavite za sobom. S druge strane, sve što ću reći, shvatite osobno jer je vezano uz razvoj praktičara borilačkih vještina općenito, a ne uz razvoj "kineskog praktičara borilačkih vještina", japanskog praktičara borilačkih vještina", "korejskog

Izvor: esej Brucea Leeja "Jeet kune do - prema osobnom oslobođenju" i njegova rukom pisana bilješka "Zen priča o posluživanju čaja", oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

praktičara borilačkih vještina", "američkog praktičara borilačkih vještina".. Naposljetku, praktičar borilačkih vještina je prije svega ljudsko biće, što obuhvaća sve nas. Nacionalna pripadnost, sama po sebi, nije ni u kakvoj vezi s uspješnošću na području borilačkih vještina.

Zamislimo da je nekoliko osoba, poznavatelja nekoliko različitih borilačkih vještina, upravo svjedočilo borbi. Nedvojbeno je da ćemo nakon borbe čuti različite opise. To je prilično razumljivo jer osoba borbu ne može vidjeti onakvom "kakva jest" jer je promatra kroz prizmu boksača, hrvača, praktičara karatea, juda ili drugih metoda, odnosno u skladu s ograničenjima vlastite uvjetovanosti. Svaki pokušaj opisivanja borbe zapravo je intelektualna reakcija, pristrano viđenje cjelokupne borbe; u ovom slučaju reakcija ovisi o čovjekovim sklonostima. Međutim, borba u stvarnosti nije uvjetovana time što ste

vi praktičar korejske, kineske ili koje već borilačke vještine. Istinsko shvaćanje počinje kad se osoba oslobodi omiljenih utvrđenih obrazaca, a sloboda izražavanja postiže se kad osoba izađe iz sustava.

Čovjek se ne može potpuno izraziti ako su mu nametnuti djelomična struktura ili stil. Borba "kakva jest" je potpuna (uključujući sve "što jest", kao i sve "što nije"), bez omiljenih poteza ili pristupa, nema ograničenja, uvijek je nova i živa; nikada nije utvrđena i neprestano se mijenja. Borba nipošto ne smije biti ograničena na osobne sklonosti, na tjelesnu građu ili uvjetovanost pod utjecajem okoline - iako su sve to sastavnice ukupnosti borbe. Ograničavanje bilo koje vrste - odnosno postavljanje borbe u odabrani kalup - uvijek dovodi do otpora između utvrđenog obrasca "kako bi trebalo biti", nasuprot vječno promjenjivom "kako jest".

bruce lee - umjetnik života

Da ne bi bilo zabune, ja nisam izmislio novi stil - kombiniran, izmijenjen ili kakav već, odnosno stil ukalupljen u točno određen oblik i zakone, različit od "ovoga" stila ili "one" metode. Štoviše, nadam se da ću svoje sljedbenike osloboditi vezanosti uz stilove, obrasce ili kalupe. Stoga upamtite daje izraz jeet kune do tek naziv koji koristimo, ogledalo u kojemu promatramo sebe. Naziv doista nije ništa osobito.

Stoje zapravo klasičan stil borilačke vještine? Prije svega moramo uvidjeti činjenicu da su stilovi čovjekove tvorevine. Zanemarimo mnoge živopisne priče njihovih utemeljitelja (primjerice, o "mudrom, starom redovniku" o "posebnom glasniku koji se pojavio u snu", o "svetom otkrivenju" i sličnome): stil ne bi smio biti sveta istina, skup zakona i načela koji se ne smije prekršiti. Čovjek, ljudsko biće, uvijek je važniji od bilo kojeg stila.

Utemeljitelj određenog stila mogao je biti izložen kakvoj djelomičnoj istini, ali s vremenom, a osobito nakon smrti utemeljitelja, ta djelomična istina postaje zakon, ili, još gore, vjera predrasuda protiv "drugačijih" sekta. Da bi se to znanje prenosilo s naraštaja na naraštaj, različite je reakcije bilo potrebno organizirati i klasificirati te iznijeti logičkim slijedom. Tako ono što je možda započelo kao osobna fluid-nost utemeljitelja, postaje utvrđeno znanje, svojevrstan sačuvan univerzalni lijek za masovno uvjetovanje.

Sljedbenici su na taj način od znanja načinili ne samo svetište, već i grobnicu u kojoj je pokopana utemeljiteljeva mudrost. Zbog prirode organizacije i očuvanja, sredstva postaju toliko složena da iziskuju golemu pozornost, pa se cilj postupno zaboravlja. Sljedbenici tada prihvaćaju "nešto organizirano" kao cjelokupnu stvarnost borbe. Dakako, kao izravan odgovor na "tuđu istinu", može se pojaviti još mnogo "drugačijih" pristupa. Ti pristupi uskoro također postaju velike organizacije, a svaka tvrdi da jedina posjeduje "istinu". Stil postaje važniji od svojih praktičara.

Navodni lijek klasičnoga stila zapravo je bolest. Stil "utvrđuje" i "zatvara" stvarnost u odabrani kalup. Najbolji obrazac borbe čovjek možda "organizira" zbog toga što se ne želi naći u neizvjesnosti i biti

nesiguran. Koji god bio razlog, sljedbenici su sputani i ograničeni unutar granica stila, što nedvojbeno ograničava njihov potencijal. Kao i u svemu ostalome, duže uvježbavanje oponašanja nedvojbeno će unaprijediti mehaničku preciznost, ali je područje slobode izražavanja sve uže. Stoga praktičar može slijediti formule i "držati laktove uz tijelo", "obuzdavati se", "biti ovo" ili "biti ono", ali će, dugoročno gledano, jednostavno biti oblikovan prema nečijoj zamisli.

Upamtite da se cjelina očituje u svim dijelovima, ali izdvojen dio, djelotvoran ili ne, ne čini cjelinu. Stoga bismo mogli reći da se izreka o opasnosti ograničenih spoznaja u potpunosti odnosi na one koji su uvjetovani određenim pristupima borbi.

Kad bi puka djelotvornost mehaničke rutine sve mogla učiniti praktičarima borilačkih vještina, tada bi sve bilo u redu. Na žalost, borba je, kao i sloboda, nešto što se ne može unaprijed osmisliti. Utvrđenim oblicima jednostavno nedostaje prilagodljivost pa se ne mogu prilagoditi onome stoje vječno promjenjivo. Na ovom bi mjestu mnogi pitali kako možemo postići tu neograničenu slobodu? To vam ne mogu reći jer bih time stvorio pristup. Premda vam mogu reći što to nije, ne mogu vam reći što jest."To" ćeš, prijatelju, morati sam otkriti jer nema druge pomoći osim samopomoći. A, osim toga, tko kaže da slobodu moramo "postići"?

Čini se daje mudrost u tradicionalnoj borilačkoj vještini neprestan proces prikupljanja utvrđenog znanja - primjerice, prvi stupanj crnog pojasa poznaje određeni broj tehnika, drugi stupanj poznaje nešto više, a praktičar borilačke vještine "X", stručnjak za udaranje nogom, trebao bi ovladati ručnom tehnikom "Y", ili obrnuto. Prikupljanje utvrđenoga znanja nije proces JKD-a; štoviše, JKD je proces otkrivanja uzroka neznanja, a često obuhvaća proces odbacivanja. Upamtite, prijatelji moji, da poznavanje borilačke vještine u konačnici jednostavno znači poznavanje samoga sebe, a JKD može postati razumljiv samo zbog samospoznavanja.

Slobodu oduvijek posjedujemo i ne moramo je postizati pridržavanjem određenih formula. Mi ne "postajemo" već jednostavno jesmo".

Stoga je cilj vježbanja JKD-a: "biti" um, umjesto "posjedovati" um. |

Jalovi obrasci ne mogu postići takvu životnost i svježinu, a utvrđeni |

oblici samo guše kreativnost i nameću osrednjost. Osim toga, mistične |

mentalne vježbe ne razvijaju obećanu unutarnju moć, već dovode do |

psihološke konstipacije. U unutarnjem ili vanjskom vježbanju JKD-a "|

korištene su tehnike često privremena sredstva s ciljem oslobađanja |

duha umjesto sputavanja tijela.

Za razliku od tradicionalnog pristupa, ne postoji niz pravila, klasi- |

fikacija tehnika i slično, što bi činilo takozvanu JKD metodu borbe. ?

Prije svega, metoda borbe ne postoji. Osmišljavanje takve metode prilično je slično ulijevanju pola litre vode u papirnatu vrećicu s ciljem]

njezina oblikovanja (te raspravljanju o "najboljoj" boji ili teksturi papirnate vrećice).

Ukratko, JKD nije oblik posebnog uvjetovanja s utvrđenim vjerovanjima i osobitim pristupom. Stoga zapravo nije "masovno" umijeće. Borbu ne promatra iz određenog kuta, već iz svih mogućih kutova jer se ne temelji ni na kojem sustavu. Premda u postizanju cilja primjenjuje sve načine i sredstva (djelotvorno je sve što postiže cilj), nije ograničen njima, pa je stoga slobodan od svih načina i sredstava. Drugim riječima, premda obuhvaća sve kutove, sam nije obuhvaćen ničime; jer svaka struktura, koliko god djelotvorno ustrojena, postaje kavez ako je praktičar njome opsjednut.

Definirati JKD kao stil (kung fu, karate, kickboxing i tako dalje) značilo bi potpuno promašiti smisao. Ako JKD nije sustav ni metoda, možda je neutralan ili neopredijeljen. Ali, ni to nije točno jer JKD istodobno jest "ovo" i "ne-ovo", nije ni suprotnost stilovima niti im nije suprotnost. Da bi to potpuno shvatio,

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

čovjek mora prekoračiti dvojnost "za" i "protiv" te sagledati osnovnu cjelinu. Unutar potpunoga jednostavno nema razlika; sve jest. Dobar praktičar JKD-a oslanja se na neposrednu intuiciju.

Kad sam stigao u Sjedinjene Američke Države, poučavao sam svoju inačicu wing chun stila - tada sam imao svoj "kineski" sustav. Međutim, sustavi i organizacije danas me više ne zanimaju. Organizirane ustanove najčešće rađaju šablonirane zatvorenike sustavno ustrojenog koncepta, a učitelji su često zaglavljeni u rutini. Dakako, još je gore što nametanje beživotnog utvrđenog oblika onemogućuje njihov prirodni razvoj. Učitelj, uistinu dobar učitelj, nikada ne daje istinu, već je vodič koji upućuje prema istini. Primjenjuje minimum oblika kako bi svoje učenike vodio prema bezobličnome. Nadalje, ističe važnost sposobnosti ulaženja u oblik tako da taj oblik ne postane kavez, ili važnost slijeđenja načela bez sputanosti njima.

Primljivo, bezuvjetno opažanje bez isključivanja iznimno je važno u jeet kune dou, ili u borilačkim vještinama, "sveobuhvatna pozorna svijest" bez središta ili oboda, biti u njoj, ali ne biti od nje. Iznad svega, vjerujem da učitelj ne bi smio ovisiti o određenoj metodi i uvježbavanju sustavne rutine; umjesto toga proučava svakog učenika te mu pomaže da se osvijesti i krene u istraživanje samoga sebe, iznutra i izvana, te se naposljetku poveže sa svojim bićem. Takvo poučavanje, koje zapravo nije poučavanje, iziskuje tankoćutan um te

veliku sposobnost prilago-đavanja i usklađivanja, stoje u današnje vrijeme rijetkost.

Jednaka su rijetkost i iskreni te ozbiljni učenici. Mnogi su učenici motivirani kratkotrajnim entuzijazmom; neki od njih dolaze sa zlim namjerama, ali su, nažalost, većinom drugorazredni praktičari, konfor-

misti. Drugorazredan praktičar borilačkih vještina malokad nauči izražavati samoga sebe; umjesto toga vjerno slijedi nametnuti obrazac. S vremenom bi mogao shvatiti određene rutine te čak svladati vještinu određenoga obrasca. Ovladao je manipulacij-skom vještinom, ali nije shvatio što sam jest.

Borilačka vještina nije puki čin ispunjavanja vremena i prostora kakvim preciznim pokretom. To mogu i strojevi. Praktičar borilačke vještine sazrijevajući uviđa da njegov udarac nogom ili rukom zapravo nije u tolikoj mjeri oruđe za svladavanje protivnika, koliko oruđe za eksploziju kroz vlastitu svijest, vlastiti ego, sve mentalne prepreke. Doista, udarci nogom i rukom u konačnici su sredstvo prodiranja u dubinu vlastitoga bića s ciljem uspostavljanja ravnoteže unutarnjeg težišta. S tim presudno važnim unutarnjim oslobađanjem dolazi vanjsko očitovanje oruđa kojim raspolaže. Svaki pokret uspješnog praktičara borilačkih vještina proizlazi iz te potpunosti bića, iz toga sveobuhvatnog stava.

Koliko nam često različiti "profesori" i "učitelji" (a doista smo okruženi mnogim filozofskim i katkad skolastičkim profesorima) govore da je borilačka vještina sam život. Pitam se koliko njih doista uvažava tu izjavu i razumije je. Doista, život nije nešto djelomično, okvir. Život nikada nije stagnacija. Život je neprestano kretanje, ne-ritmično kretanje, kao i neprestana promjena. Umjesto da se bez

predrasuda prepuste toj promjeni, mnogi "učitelji" borilačkih vještina - nekadašnji i današnji - stvorili su iluziju nepromjenjivih oblika, utvrdili ono što vječno teče, raščlanili ukupnost, uredili izabrane obrasce, isplanirali

jeet kune do - oslobođenje

spontanost, razdvojili skladno jedinstvo na dvojnost mekoga nasuprot tvrdome, čvrstih zahvata, nasuprot udaljenosti i tako dalje.

Rezultat je danas prilično očit: danas imamo mnogo zatupljenih šabloniziranih robota koji slušaju svoje krike i duhovne poklike. Oni svoju metodičku rutinu izvode tek kao potencijalnu reakciju, umjesto da reagiraju na ono "što jest". Više ne osluškuju okolnosti, već "ponavljaju svoje okolnosti". Te su jadne duše nesvjesno postale organizirani oblici, oni su klasične blokade; ukratko, "plod" su uvjetovanja koje se ponavlja stotinama i tisućama godina.

Cesto se postavlja pitanje je li JKD protiv oblika. Istina je da u JKD-u nema utvrđenih položaja ili kata. Međutim, za svaki tjelesni pokret uvijek postoji najdjelotvorniji i najuspješniji način postizanja svrhe izvedbe, to jest odgovarajuća snaga, ravnoteža u kretanju, ekonomično kretanje i korištenje energije i tako dalje. Jedno su živi, djelotvorni pokreti koji oslobađaju; jalovi, klasični položaji koji sputavaju i uvjetuju, nešto su posve drugo. Osim toga "neposjedovanje oblika" suptilno se razlikuje od posjedovanja "ne-oblika"; prvo je neznanje, a drugo transcendencija.

U borbi općenito ne postoji standard, a izražavanje mora biti slobodno. Ta je oslobađajuća istina stvarnost samo ako je pojedinac kao takvu doživljava i živi. I taje istina daleko iznad bilo kojega stila ili discipline.

Upamtite da je JKD samo izraz koji se koristi, sredstvo koje vas nosi preko prepreka, poput čamca koji koristimo da bismo stigli na drugu obalu rijeke. Kad stignemo na drugu stranu, valja ga odbaciti, ne nositi ga na leđima. Ovih nekoliko odlomaka u najboljem slučaju čine tek "prst uperen prema Mjesecu". Molim vas da se ne zagledate u prst jer tada nećete vidjeti Mjesec i previdjet ćete svu veličanstvenost neba. Naposljetku, prst je koristan zbog toga što "pokazuje dalje od sebe, prema svjetlosti koja obasjava njega i sve".

bruce lee - umjetnik ZlVOTA

s-J

Razvoj na području borilačkih vještina mora se temeljiti na osjećaju slobode. Uvjetovan um nikada nije slobodan um.

Uvjetovanje ograničava osobu unutar okvira određenoga sustava.

Puko ponavljanje ritmičnih, odmjerenih pokreta lišeno je "živosti" i "izvornosti". Ono postaje sidro koje sputava i veže, gomilanje sve veće količine oblika, jedan oblik odavde, drugi odande (modifikacija uvjetovanja), sredstva i ciljevi.

Odnos je razumijevanje.

Sto ste više svjesni, to se više iz dana u dan oslobađate onoga što ste naučili pa je vaš um uvijek nov, neopterećen prethodnim uvjetovanjem.

Istina je vaš odnos s protivnikom; ona je neprestano usklađeno kretanje. "Ziva" je; nikada nije statična.

Sto ste više svjesni, to se više iz dana u dan oslobađate onoga što ste naučili pa je vaš um uvijek nov, neoptereć prethodnim uvjetovanjem.

Izvor: rukopis rada Brucea Leeja "Bilješke o jeet kune dou", oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

BILJEŠKE 0 JEET KUNE DOU

jeet kune do - oslobođenje

Oblik je održavanje otpora, isključivo uvježbavanje izabranog obrasca. Umjesto da stvarate otpor, uđite ravno u pokret kako se pojavi. Ne osuđujte - svijest neopterećena predrasudama može dovesti do usklađivanja s protivnikom u potpunom razumijevanju onoga što jest.

Izolacija je ograničen obrazac.

Uvjetovan nepotpunom metodom, praktičar se s protivnikom suočava kroz zaslon otpora - zapravo "izvodi" svoje stilizirane blokade i sluša vlastite krikove, ne opažajući što protivnik doista čini.

Da bi se uskladila s protivnikom, osoba mora izravno opažati - a izravnog opažanja nema ondje gdje postoji otpor, stav "ovo je jedini istinski način".

POTPUNOST znači biti sposoban slijediti ono što jest, jer se ono što jest neprestano kreće i neprestano mijenja, a ako je čovjek sputan nepotpunim viđenjem, neće biti sposoban slijediti brze pokrete onoga što jest.

Sto god tko mislio o uputnosti uvođenja zahvaćanja i zamahivanja u vlastiti stil, nije moguće raspravljati o nužnosti stjecanja savršene obrane od toga. Štoviše, to čine gotovo svi nesputani borci (raznovrsnost u napadu) - moraš udariti odande gdje se ruka nalazi.

Sustav postaje važan - a ne ljudsko biće!

Poznavati sebe znači proučavati se na djelu, u odnosu s drugom osobom.

Da bi shvatio borbu, čovjek joj mora prići na vrlo jednostavan i izravan način.

Odnos je proces samospoznavanja. Odnos je ogledalo u kojemu opažate sebe - biti znači biti u odnosu.

Utvrđeni obrazac nema mogućnosti prilagođavanja, primljivosti - nudi bolji kavez.

ISTINA JE IZVAN SVIH OBRAZACA.

Oblici: isprazno ponavljanje koje nudi uređenu i oku ugodnu mogućnost bijega od samospoznavanja sa živim protivnikom.

Gomilanje je samoograničavajući otpor, a kićene tehnike jačaju otpor.

bruce lee - umjetnik života

5-K

Slobodu nije moguće unaprijed odrediti. Spoznavanje slobode iziskuje pozoran um, um pun energije, um sposoban za neposredno opažanje bez procesa gradacije, bez zamisli o cilju koji valja postići polako.

Područje slobode praktičara klasičnih borilačkih vještina sve se više sužava.

U razumijevanju nema osudivanja ni potrebe za obrascem djelovanja. Samo promatrate - gledate i opažate. Um koji opaža je živ, pokretan, pun energije, a samo takav um može razumjeti istinu.

Klasične metode i tradicija um čine robom - više niste pojedinac, već puki proizvod. Vaš je um plod duge prošlosti.

Život je opsežan, bezgraničan - nema granica.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Dodatne bilješke ojeet kune dou". Radovi Brucea Leeja.

DODATNE BILJEŠKE 0 JEET KUNE DOU

jeet kune do - oslobođenje

Uvjerenje i metoda nisu put istine, već je opažanje put istine. To je stanje opuštene svijesti, primljive svijesti, bezuvjetne svijesti.

Čim postignete središte, morate imati i obod; a funkcioniranje iz središta, unutar opsega, jest ropstvo.

To je "sveobuhvatan" osjećaj, bez središta.

Očistite i uklonite sva iskustva i "rodite se iznova".

Kad slušate još nešto, prestali ste slušati. Spoznavanje je neprestano kretanje; stoga nema statičnog stanja, nema čvrste točke s koje bi se djelovalo. Znanje sputava, ali kretanje spoznavanja ne sputava.

Život je nešto na što nema odgovora; potrebno ga je shvaćati iz trenutka u trenutak. Pronađeni odgovor neizostavno se prilagođava obrascu onoga što smatramo da znamo.

Jednostavnost je unutarnje stanje bivanja u kojemu nema suprotstavljanja ni uspoređivanja; to je kvaliteta opažanja u pristupu bilo kojem problemu. Posrijedi nije tek pristup uma nekom problemu s utvrđenom zamisli ili vjerovanjem, ili s određenim misaonim obrascem.

Jednostavan je um onaj koji funkcionira, koji misli i osjeća bez motiva. Gdje je motiv, mora postojati i način, metoda, sustav discipline. Motiv nastaje iz želje za određenim ciljem, a da bi se taj cilj postigao, mora postojati način, i tako dalje. Meditacija je oslobađanje uma od svih motiva.

Budući da čovjek ne želi biti uznemirivan, ne želi se naći u neizvjesnosti, uspostavlja obrazac ponašanja, mišljenja, obrazac odnosa prema ljudima i tako dalje. Tada postaje rob obrasca i shvaća ga kao stvarnost.

Svako nastojanje uma dodatno će ga ograničiti jer ono podrazumijeva stremljenje određenom cilju; a kad se usredotočite na cilj ili na svrhu, ograničili ste um i takvim umom pokušavate meditirati.

Večeras opažam nešto posve novo, a tu živčanu napetost doživljava um; ali sutra taj doživljaj postaje mehanički jer želim ponoviti taj osjet, njegov užitak. Opis nikada nije stvaran. Stvarno je trenutačno opažanje istine, jer istina nema budućnosti.

bruce lee - umjetnik života

Nepodijeljenom sviješću opažaj ono što jest.

Meditacija, dakako, nipošto ne može biti proces usredotočenja jer je negacija mišljenja najviši oblik mišljenja. Negacija nije suprotnost pozitivnom, već stanje u kojemu nema ni pozitivnoga, ni njegove reakcije - negativnoga. To je stanje potpune praznine.

Usredotočenost je oblik isključivanja, a gdje je isključivanje, ondje je i mislilac koji isključuje. Proturječje stvara mislilac, onaj koji isključuje, onaj koji je usredotočen, jer tada postoji središte iz kojega nije moguće odstupanje, odvraćanje pozornosti.

Svijest nema krajnje granice; svijest je predavanje cijeloga bića nečemu, bez isključivanja.

Usredotočenje je sužavanje uma - ali nas zanima cjelokupan proces življenja, a isključiva usredotočenost na bilo koji aspekt života omalovažava život.

Kako bi mogle postojati metode i sustavi za postizanje nečega što živi? Put, jasno određen put, može voditi do statičnoga, utvrđenoga, mrtvoga, ali ne i do onoga što je živo. Nemojte svoditi stvarnost na statičnost, a potom domišljati metode kojima ćete je postići.

Prihvaćanje, poricanje i uvjerenje onemogućuju razumijevanje. Dopustite da se vaš um i govornikov um zajedno kreću u razumijevanju, tankoćutno; tada postoji mogućnost istinske komunikacije. Razumijevanje nedvojbeno iziskuje stanje bezuvjetne svijesti u kojemu nema uspoređivanja ili osuđivanja, ne čeka se daljnji razvoj onoga o čemu govorimo da bismo se složili ili usprotivili. Nipošto nemojte polaziti od zaključka.

Razumijevanje ne iziskuje samo trenutak opažanja, već neprestanu svijest, neprestano stanje razmatranja u kojemu nema zaključka. Slobodno mišljenje ne postoji - svaka je misao nepotpuna; misao nikada ne može biti potpuna. Misao je odgovor sjećanja, a sjećanje je uvijek nepotpuno jer je plod iskustva; stoga je misao reakcija uma uvjetovanog iskustvom.

jeet kune do - oslobođenje

ZNANJE je, dakako, uvijek vezano uz vrijeme, dok SPOZNAVANJE nije vezano uz vrijeme. ZNANJE potječe iz izvora, iz gomilanja, iz zaključka, a SPOZNAVANJE JE KRETANJE.

Proces dodavanja tek je održavanje pamćenja, koje postaje mehaničko. Učenje nikada nije kumulativno; ono je kretanje, spoznavanje bez početka i kraja.

Postoji svijest bez izbora, bez ikakvog zahtjeva, svijest u kojoj nema napetosti; u tom stanju uma odvija se opažanje. Samo će opažanje riješiti sve naše probleme.

Stanje opažanja i ničega drugog - odnosno stanje bivanja.

Djelovanje je naš odnos prema svemu.

Djelovanje nije pitanje ispravnog i pogrešnog. Ispravno i pogrešno postoje samo kad je djelovanje nepotpuno.

Nije bitna izvorna čistoća pametnoga uma koji želi biti čist, već ono stanje čistoće u kojemu nema poricanja ni prihvaćanja i u kojemu um vidi samo ono što JEST.

Istinu ćemo otkriti kad razmotrimo problem. Problem nikada nije odvojen od rješenja; problem jest rješenje - razumijevanje problema ujedno je njegovo razrješenje.

AKO JE UM OGRANIČEN NA SREDIŠTE, NIJE SLOBODAN; SPOSOBAN JE KRETATI SE SAMO UNUTAR GRANICA TOGA SREDIŠTA.

Onaj tko je izoliran, mrtav je; sputan je u tvrđavi vlastitih zamisli.

Um mora biti širom otvoren da bi u mišljenju funkcionirao slobodno. Ograničen um ne može misliti slobodno.

Usredotočen um nije pozoran um, ali se um u stanju svjesnosti može usredotočiti. Svijest nikada nije isključiva; svijest obuhvaća sve.

bruce lee - umjetnik života

5-L

Jeet kune do nije "metoda usredotočenja ili meditacije". Jeet kune do je "bivanje". JKD je "doživljavanje" "način" koji je "ne-način".

Jeet kune do teži "prosvjet-ljenju", koje proizlazi iz raskidanja svih subjekt-objekt odnosa i suprotstavljenosti u potpunoj praznini (koja nije praznina) - "prosvjetljenje" nije doživljaj ili aktivnost mišljenja samosvjesnog subjekta.

Jeet kune do je svijest o "čistom bivanju" (koja nadilazi subjekt i objekt), trenutačno poimanje bivanja kakvo jest ("neraščlanjene stvarnosti").

Um je osnovna stvarnost koja je svjesna sebe i nije sjedište empirijske svijesti - putem "bivanja" umom umjesto "posjedovanja" uma ("nepostojanje uma i ne-um"; "nepostojanje oblika i ne-oblik").

Sjedini se sa svime što jest.

Smatrati daje ovaj uvid subjektivan doživljaj, koji se može "postići" samo kakvim procesom mentalnog pročišćavanja, znači osuditi samoga sebe na zabludu i besmislenost - "zen koji čisti ogledalo".

To nije tehnika introverzije kojom se nastoji isključiti materiju i vanjski svijet, otkloniti uznemirujuće misli, sjediti u tišini i prazniti

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Dodatne bilješke o jeet kune dou". Radovi Brucea Leeja.

DODATNE BILJEŠKE 0 JEET KUNE DOU

jeet kune do - oslobođenje

um od svih predodžba te se usredotočiti na čistoću vlastite duhovne biti. Zen nije misticizam "introverzije" i "povlačenja". Nije "postignuta kontemplacija".

Ne razdvajajte meditaciju kao sredstvo (dhyana) od prosvjetljenja kao cilja (prajana) - nije ih zapravo moguće razdvojiti, a zen disciplina teži uviđanju te potpunosti i jedinstva prajane i dhvane u svim postupcima.

Tri nedostatka

1. Domišljanje empirijskog jastva koje promatra samo sebe.

2. Shvaćanje vlastitog uma kao svojevrsnog objekta ili imovine te njegovo smještanje u zaseban, izoliran "dio njega" - "posjedovanje" uma.

3. Težnja čišćenju ogledala.

Ta vezanost i posesivna ego-svijest, koja se želi potvrdi u "oslobođenju" lukavo nastoji nadmudriti stvarnost odbacujući misli koje "posjeduje" i praznећi ogledalo uma, koje također "posjeduje" - praznina se također shvaća kao imovina i "postignuće".

Nema prosvjetljenja koje bi valjalo postići niti subjekta koji bi ga trebao postići.

Zen se ne "dostiže" meditacijom čišćenja ogledala, već "samozaboravom u egzistencijalnoj sadašnjosti' života-ovdje i sada". Mi ne "postajemo", već jesmo". Nemojte nastojati "postati", već budite.

Za prazninu (nesvjesno) može se reći da ima dva lika: (1) jednostavno jest to što jest; (2) pojmljena je, svjesna sebe, govoreći neprecizno, taje svijest "u nama" ili, točnije, mi smo "u njoj".

To je shvaćanje stvari onakvima kakve jesu i stanje nevezanosti ni uz što - biti nesvjestan znači biti slobodan od djelovanja relativnoga (empirijskog) uma.

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

Nevezanost

AKO SE MISAO NE ZADRŽAVA NI NA ČEMU - TO JE NEVEZANOST. To NEZADRŽAVANJE izvor je našega života.

Prajna nije samoostvarenje, već čisto i jednostavno ostvarenje koje nadilazi subjekt i objekt.

Opaziti da nema nečega (objekta) - to je istinsko opažanje. Opažanje je posljedica nepostojanja stajališta. To je jednostavno "čisto opažanje" neovisno o subjektu i objektu, pa time i "ne-opažanje".

Zen oslobađa um od robovanja zamišljenim duhovnim stanjima kao "objektima" koji se previše lako hipostaziraju i pretvaraju u idole koji opsjedaju i obmanjuju tragatelja.

Čisto opažanje

"Ne-opažanje" i"ne-um" nisu odbacivanje već ispunjenje. Opažanje bez subjekta i objekta jest "čisto opažanje".

Neposrednom sviješću nastaje "istina koja nas oslobađa" - ne istina kao objekt znanja, već istina proživljena i doživljena u stvarnoj i životnoj svijesti.

Neposrednom sviješću nastaje "istina koja nas oslobađa" -ne istina kao objekt znanja, već istina proživljena i doživljena u stvarnoj i životnoj svijesti.

jeet kune do - oslobođenje

Sto je umjetnost?

Umjetnost je izražavanje osjećaja. Umjetnost mora proizlaziti iz doživljaja ili osjećaja umjetnika.

Mnogo lažne umjetnosti proizlazi iz neiskrenosti ili pokušaja stvaranja umjetničkog djela koje ne proizlazi iz stvarnog doživljaja ili osjećaja. Odgovarajući oblik iziskuje INDIVIDUALNOST, a ne imitativno ponavljanje, jezgrovitost umjesto opsežnosti, jasnoću umjesto nejasnoće, JEDNOSTAVNOST IZRAZA UMJESTO SLOŽENOSTI OBLIKA.

bruce lee - umjetnik života

5-M

PRVOBITAN IZVOR JEET KUNE DOA

Prosvjetljenje

Ono jest to što jest, dok postaje to što jest. Stvarnost u svojoj biti, ješnost" stvari. Stoga je ješnost značenje - posjedovanje slobode u njezinu osnovnom smislu - neograničeno vezanostima, ograničenjima, raščlanjivanjem, složenošću.

Moralno

Poučava nas neosvrtanju nakon što je put zacrtan. Filozofski

Životu i smrti pristupa neutralno (svrha jeet kune doa nije povređivanje -jeet kune do je jedan od načina na koji nam život otkriva svoje tajne).

Borac uvijek mora imati samo jedan cilj pred očima: boriti se, ne gledati ni unatrag ni u stranu. Uklonite prepreke napredovanju - emocionalne, tjelesne ili intelektualne.

Način života, sustav moći volje i nadzora, iako mora biti prosvijetljen intuicijom.

Pristupiti jeet kune dou s nakanom ovladavanja voljom.

Zaboravite pobjedu i poraz, zaboravite ponos i bol: dopustite da vam protivnik zagrebe kožu i udarite u njegovo tijelo; neka on udari u vaše tijelo, a vi mu slomite kosti; neka on slomi vaše kosti, a vi mu

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Prvobitan izvor jeet kune doa" oko 1971. godine. Radovi Brucea Leeja.

JEET kune do - oslobođenje

oduzmite život! Ne brinite hoćete li se izvući - položite svoj život pred njega!

Oruđe (vaše prirodno oružje) ima dvojaku svrhu

a. Uništiti protivnika koji je pred vama - uništenje onoga što stoji na putu miru, pravdi i ljudskosti.

b. Uništiti vlastite impulse iz instinkta samoočuvanja (sve što uznemiruje vaš um) - ne povrijediti niti osakatiti nikoga osim vlastite pohlepe, gnjeva i gluposti. U tom je smislu jeet kune do usmjeren prema vlastitom biću.

Udarci rukom i nogom su oruđe za usmrćivanje ega. To oruđe predstavlja silu intuitivne ili instinktivne usmjerenosti, koja se, za razliku od intelekta ili složenoga, ne dijeli i ne onemogućuje vlastitu slobodu. Oruđe napreduje bez osvrtanja ili gledanja u stranu.

Oruđe je simbol nevidljivoga duha koji održava punu aktivnost uma, tijela i udova.

Stadij zadržavanja (puštanje sebe od sebe)

Točka u kojoj um zastaje kako bi se zadržao - vezanost uz određeni objekt, zaustavljanje tijeka. Ne dopustiti pozornosti da se zaustavi. Transcendirati dualističko shvaćanje situacije.

Prajna nepokretna

Prajna nepokretna zapravo ne podrazumijeva nepokretnost ili neosjetljivost, već podrazumijeva obdarenost uma neograničenom pokretljivošću koja ne poznaje prepreke.

Prajna nepokretna uništava maštarije. Ne kretati se znači ne "zastati" na opaženom objektu. "Jedan um.""Neisticanje."

bruce lee - umjetnik života

Jeet kune do nije sklon "raščlanjivanju" ili "lokalizaciji". Potpunost zadovoljava sve situacije.

Fluidnost uma - Mjesec na rijeci - u kojoj je istodobno pokretan i nepokretan.

Svaki prostor između dva objekta u koji nešto drugo može uči.

"Oruđe" je u "neodređenom središtu kruga koji nema oboda".

Kretanje, ali i nekretanje, u napetosti, ali opušteno, opažanje svega što se događa, ali bez ikakve strepnje zbog ishoda, bez ičega namjerno osmišljenog, bez ičega svjesno proračunatog, bez predviđanja, bez očekivanja - ukratko, držanje nevino poput dječjega, ali uza svu lukavost i domišljatost najbritkije inteligencije potpuno zreloga uma.

Varljiv je um opterećen intelektualno i efektivno. Stoga ne može prijeći s jednoga pokreta na drugi, a da pritom ne zastane i razmisli o sebi, što prekida njegovu prirođenu fluidnost - stvaranje.

Fluidnost je nesputano slijeđenje toka, poput rijeke.

Kotač se okreće ako nije prečvrsto pričvršćen za osovinu. Ako je um vezan, osjeća se sputanim u svakom pokretu pa ništa neće postići spontano. Osim toga, sam će rad biti slabe kvalitete ili možda uopće neće biti dovršen.

Prisjećanje i predviđanje su fine značajke svijesti po kojima se ljudski um razlikuje od nižih životinja. Korisne su i služe određenim svrhama, ali ako su postupci izravno vezani uz problem života i smrti, potrebno je odustati od prisjećanja i predviđanja kako te značajke ne bi ometale fluidnost mentalnih aktivnosti i svjetlosnu brzinu djelovanja.

Agresivne mentalne vježbe jeet kune doa nisu puko filozofsko promišljanje životnoga žara ili nepromjenjivi kalup, već put u područje nerelativnosti, koje je stvarno.

Svrha je primjenjivati vještinu kao sredstvo napredovanja u proučavanju Puta.

Biti pozoran znači biti smrtno ozbiljan; biti smrtno ozbiljan znači biti iskren prema sebi, a iskrenost naposljetku dovodi do Puta.

jeet kune do - oslobođenje

Nirvana

Biti svjesno nesvjestan, ili biti nesvjesno svjestan, jest tajna nirvane. Taj je čin toliko izravan i neposredan da intelekt ne nalazi mjesta da se ubaci i raščlani ga na djeliće.

Borba bilo koje vrste ne može biti zadovoljavajuće riješena sve dok se ne dosegne apsolutna istina. Ako ni jedan od boraca ne može utjecati na drugoga, nije potrebna ni neutralnost, ni nezainteresiranost, već TRANSCENDENCIJA.

Jeet kune do u konačnici nije stvar tehnike, već duhovnog uvida i vježbanja.

Ego se kruto suprotstavlja onome što dolazi izvana, a ta "krutost ega" onemogućuje prihvaćanje svega s čime se suočavamo.

Umjetnost je ondje gdje je APSOLUTNA SLOBODA, jer gdje nema apsolutne slobode, ne može biti kreativnosti.

Biti bez uma znači "svakodnevni um".

Zato jer je tvoja samosvijest ili ego-svijest previše nametljivo prisutna u cijelom rasponu tvoje pozornosti - što ometa slobodno izražavanje sposobnosti koju si do sada stekao ili ćeš je steći. Trebao

bi se osloboditi toga nametljivog jastva - ili ego-svijesti - i primiti se posla koji valja obaviti, kao da se ništa osobito ne događa u tom trenutku.

Voda se neprestano kreće, ali Mjesec zadržava svoje spokojstvo. Um se kreće reagirajući na deset tisuća situacija, ali uvijek ostaje isti.

Potpuna čistoća

Da bi u potpunosti izrazio njezine prirođene aktivnosti, ukloni tjelesne prepreke.

Izoštri tjelesni vid kako bi mogao trenutačno djelovati u skladu s onime što um opaža - opažanje se događa u unutarnjem umu.

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

Stečeno znanje je izgubljeno znanje. Stečeno znanje i vještinu naposljetku bi trebao "zaboraviti" kako bi mogao nesputano i udobno plutati u praznini. Znanje je važno, ali nemoj postati njegovim robom. Nadasve, ne razmišljaj ni o čemu vanjskom i površnom; um je najvažniji.

Svojim stručnim znanjem ne možeš vladati dok ne ukloniš sve svoje tjelesne prepreke i postaneš sposoban održavati um u stanju praznine (fluidnosti), slobodan čak i od tehnike koju si svladao - bez svjesnog napora.

Kad se sva uvježbanost odbaci, kad um uopće nije svjestan vlastitog djelovanja, kad jastvo netragom nestane, umijeće jeet kune doa doseže savršenstvo.

Učenje tehnika odgovara intelektualnom shvaćanju filozofije zena, a poznavanje zena i jeet kune doa ne obuhvaća cijelo područje discipline. Oboje iziskuju dosezanje temeljne stvarnosti, koja je praznina ili apsolutno. Potonje nadilazi sve oblike djelovanja

relativnosti. U jeet kune dou valja zaboraviti sve tehnike te pustiti da nesvjesno riješi situaciju (premda bi tehnika zajamčila svoja čuda automatski ili spontano), da se prepusti potpunosti. Ne posjedovati tehniku znači posjedovati sve tehnike.

Svaka tehnika, koliko god vrijedna i poželjna, postaje bolest ako je um njome opsjednut.

Šest bolesti

1. Zelja za pobjedom.

2. Zelja za pribjegavanjem tehničkom umijeću.

3. Zelja za iskazivanjem svega što ste naučili.

4. Zelja za zastrašivanjem neprijatelja.

5. Zelja za igranjem pasivne uloge.

6. Zelja za sprečavanjem bolesti kojom biste se mogli zaraziti.

jeet kune do - oslobođenje

"Željeti" je vezanost."Želja da se ne želi" također je vezanost. Stoga biti nevezan znači istodobno biti slobodan od obje želje, i pozitivne i negativne. Drugim riječima, to znači istodobno biti i "da" i "ne", što je intelektualno apsurdno. Ali, u zenu nije tako!

Neodređeno središte kruga bez oboda: praktičar jeet kune doa trebao bi biti pozoran kako bi doživio izmjenjivost suprotnosti. Ali, čim njegov um "zastane" na kojoj od njih, gubi fluidnost. Praktičar jeet kune doa trebao bi održavati prazninu uma kako njegova sloboda djelovanja nikada ne bi bila ograničena.

Ako nema nikakvih prepreka, pokreti praktičara jeet kune doa nalik su na bljesak munje ili na odraz u ogledalu.

Duh nedvojbeno upravlja našim postojanjem (nikada ne možemo znati gdje se nalazi), iako je u cijelosti izvan područja tjelesnoga. To nevidljivo sjedište upravlja svakim pokretom u kojoj se god vanjskoj situaciji nađe. Stoga je iznimno pokretljivo, ni u kojem trenutku nigdje ne "zastaje".

Održi stanje duhovne slobode i nevezanosti čim zauzme jeet kune do stav.

"Gospodar kuće": neka oruđe progleda

Svi pokreti proizlaze iz praznine, a umje naziv koji pridružujemo tom dinamičnom obliku praznine. U njoj također nema iskvarenosti, nema ego-motivacije, jer je praznina iskrenost, neiskvarenost i otvorenost koja ne dopušta da bilo što stane između nje i njezinih pokreta.

Jeet kune do zasniva se na tome da vi ne vidite mene, a ja ne vidim vas - jin i jang još se nisu razlučili.

Dok hodate ili mirujete, sjedite ili ležite, dok govorite ili ostajete... u tišini, dok jedete ili pijete, ne dopustite si lijenost, već krajnje revno tražite "OVO".

Umjesto da se zagledaš u srž istine, drži se oblika (teorija) i sve se više zaplići dok se ne nađeš u nerazmrsivoj mreži.

bruce lee - umjetnik života

TO ne vidimo onakvo kakvo jest jer smo zadrti, iskvareni i izopačeni.

Disciplina u skladu s prirodom.

Proces sazrijevanja ne znači postati robom konceptualizacije. Sazrijevanje je spoznavanje onoga stoje u našemu najdubljem jastvu.

Velika je pogreška predviđati ishod borbe; ne biste smjeli razmišljati o tome hoče li završiti pobjedom ili porazom. Jednostavno dopustite da Priroda čini svoje i vaše će oruđe udariti u pravom trenutku.

Jeet kune do

1. Nepostojanje sustava stereotipnih tehnika.

2. Duh "prilagođavanja".

3. Struganje sve nečisti koju je naše biće nakupilo i otkrivanje stvarnosti u njezinoj ješnosti, ili kakva jest, ili u njezinoj golotinji, što odgovara budističkom poimanju praznine.

Zbog čovjekove čistoće srca i praznine uma (wu wei) njegovo "oruđe" preuzima tu značajku i igra svoju ulogu na najvišem stupnju slobode.

Jeet kune do u konačnici nije stvar isprazne tehnike, već visoko razvijene osobne duhovnosti i građe.

Posrijedi nije razvijanje onoga što već jest razvijeno, već ponovno stjecanje onoga što je bilo ostavljeno - iako je to cijelo vrijeme uz nas, u nama, cijelo vrijeme i nikada nije izgubljeno niti izobličeno, samo što smo ga pogrešno koristili.

U sklopu pouke jeet kune doa učenik mora biti aktivan i dinamičan na sve načine. Ali, u stvarnoj borbi njegov um mora biti miran i nimalo uzburkan. Mora osjećati kao da se ne događa ništa važno. Napreduje laganim i sigurnim koracima, a pogled mu nije uperen u neprijatelja, kao što bi mogao biti uperen pogled poremećenog čovjeka. Njegovo se ponašanje ni u čemu ne razlikuje od njegova svakodnevnog ponašanja. U njegovu se izražavanju ne događa nikakva promjena.

jeet kune do - oslobođenje

Ničime ne otkriva daje ušao u borbu na život i smrt.

Tehničku je vještinu potrebno podrediti psihičkoj poduči, koja će praktičara naposljetku uzdići čak na visoku razinu duhovnosti.

Praktičar jeet kune doa suočava se sa stvarnošću, a ne s kristalizacijom oblika.

Oruđe je oruđe bezobličnog oblika.

Ne-stanište znači da je prvobitan izvor svih stvari izvan dosega ljudskog shvaćanja, izvan kategorija vremena i prostora. Budući da tako transcendira sve oblike relativnosti, naziva se "neposjedovanje staništa" što dopušta sve moguće tvrdnje.

On više nije on. Kreće se poput automata. Predao se utjecaju koji je izvan njegove uobičajene svijesti, a to nije ništa drugo doli njegovo vlastito, duboko potisnuto nesvjesno, čije prisutnosti do tada nije bio svjestan.

Umijeće nikada nije ukrašavanje, uljepšavanje; umijeće je plod prosvjetljenja. Drugim riječima, umijeće je tehnika za stjecanje slobode.

Jeet kune do postao je poznat kao umijeće "neutemeljeno na tehnikama ili učenjima" - kakvi i vi jeste.

Odsutnost misli: um je potrebno osloboditi od utjecaja vanjskog svijeta, dopustiti mu da se samostalno kreće nesputan pojavama.

Da bi um bio doveden u oštro žarište te postao pozoran kako bi mogao trenutačno naslutiti istinu, koja je posvuda, mora se osloboditi starih navika, predrasuda, ograničavajućih misaonih procesa čak i same uobičajene misli.

Tri sastavnice

Odsutnost misli je učenje: to znači ne biti ponesen mišlju u procesu mišljenja -ostati netaknut vanjskim objektima - biti u mislima, ali ipak bez misli.

bruce lee - umjetnik 2IV0TA

"Nepostojanje stereotipne tehnike" kao bit s ciljem potpunosti i slobode.

Nevezanost kao temelj.

Svi potezi i pokreti su funkcija.

To je čovjekova izvorna priroda - misao u svom uobičajenom tijeku napreduje bez zastajkivanja; prošle, sadašnje i buduće misli teku u neprekinutoj struji.

Odsutnost znači slobodu od dvojnosti i sve nečisti.

Misao znači misao o takovosti i istinskoj prirodi.

Istinska takovost je predmet misli, a misao je funkcija istinske takovosti.

Meditirati znači uvidjeti postojanost vlastite izvorne prirode. Meditacija je sloboda od svih pojava, a smirenost znači unutarnju neuznemirenost. Smirenost nastupa kad se čovjek oslobodi vanjskih objekata i nije uznemiren.

Istinska takovost je lišena nečistih misli; nije je moguće spoznati poimanjem i mišljenjem.

Nema druge misli osim misli o istinskoj takovosti. Takovost se ne kreće, ali je njezino kretanje i funkcioniranje neiscrpno.

Neaktivnost je izvorno stanje uma; Put je uvijek bez misli.

Znanje podrazumijeva poznavanje praznine i smirenosti uma.

Uvid znači da vaša izvorna priroda nije stvorena.

Biti prazan znači ne posjedovati pojavnost: ne posjedovati stil ili oblik na koji bi protivnik mogao djelovati.

Biti miran znači ne biti stvoren u svojoj takovosti; ne biti stvoren znači ne posjedovati iluzije ili maštarije.

Ne-razvoj zapravo ne znači izostanak svake vrste razvoja. To znači "razvoj putem ne-razvoja". Razvijati se putem razvoja znači djelovati svjesnim umom, odnosno biti prodoran, aktivan.

jeet kune do - oslobođenje

Razdvojenost

Razdvojenost nije moguće izraziti jer, čim je pokušamo izraziti, izražavamo stvar, što znači da na taj način ostajemo u stanju povezanosti sa stvarima.

Kao što žuto lišće možemo protumačiti kao zlatnike kako bismo umirili uplakano dijete, tako navodni tajni pokreti i uvrnuti položaji ne znače ne činiti ništa, već samo ne posjedovati namjeru u onome što se čini.

Ne posjeduj um koji odabire ili odbacuje; biti bez promišljenoga uma znači ne posjedovati misli.

Nema potrebe za ulaganjem truda u poseban razvoj izvan uobičajenog življenja. Takvo se prosvjetljenje ne razlikuje od onoga što se uobičajeno naziva znanjem jer potonje obuhvaća razliku između onoga koji spoznaje i spoznatoga; u prosvjetljenju takva razlika nije moguća.

Dvije bolesti

1. Jedna je jahanje magarca u potrazi za magarcem.

2. Druga je jahanje magarca i nespremnost da se sjaše.

Neki su stilovi skloni izravnim potezima; drugi su skloni zaobljenim, kružnim potezima. Stilovi koji se drže jednoga oblika borbe sputani su stilovi. Jeet kune do je tehnika stjecanja slobode - rad na prosvjetljenju. Umijeće nikada nije kićenje ili uljepšavanje. Izabrana metoda, koliko god zahtjevna, svoje praktičare utvrđuje u obrascu (borba nikada nije utvrđena, već se mijenja iz trenutka u trenutak). Posrijedi je zapravo praksa otpora. Takva praksa dovodi do opterećenosti, razumijevanje nije moguće, a njezini praktičari nisu slobodni jer način borbe nije utemeljen na osobnom izboru i sklonostima. Istina načina borbe poima se iz trenutka u trenutak i samo ako

bruce lee - umjetnik života

je svijest slobodna od osuđivanja, opravdavanja ili bilo kojeg oblika identifikacije.

Jeet kune do prednost daje bezobličnosti pa stoga može preuzeti sve oblike, a budući da ne posjeduje stil, prilagodava se svim stilovima. Zbog toga jeet kune do primjenjuje sve načine i nije sputan nijednim, a jednako tako primjenjuje sve tehnike ili sredstva koja služe ostvarenju njegova cilja. U tom je umijeću djelotvorno sve što ostvaruje cilj.

Mnogi praktičari borilačkih vještina vole "više", vole "drugačije", ne znajući što istina i način iskazuju jednostavnim, običnim pokretima, i zbog toga ih previđaju (ako tajna i postoji, previđena je zbog traganja). Onaj tko je vezan uz tjelesno, usredotočuje se na dahtanje i naprezanje pa propušta tankoćutan način (lepeza i klin); onaj tko je vezan uz intelektualno, usredotočuje se na idealizam i egzotično pa mu nedostaju djelotvornost i istinsko opažanje stvarnosti.

Kad netjelesno i tjelesno nisu jasno utvrđeni i određeni, kad nema kolotečine promjene, čovjek je svladao bezobličan oblik. Ako se čovjek drži oblika, ako mu je um vezan, nije na istinskome putu. Kad tehnika proizlazi iz same sebe, to je način koji proizlazi iz ne-načina.

Nepokretan um

U sparingu nemoj biti previše samosvjestan jer ćeš inače biti sputan - bolje je navesti protivnike na korak naprijed da bi se onemogućilo razmišljanje o uzmicanju.

Pet glavnih postavki

1. Najvišu istinu nije moguće izraziti.

2. Duhovni razvoj nije moguće razvijati.

3. U posljednjem se utočištu ništa ne postiže.

jeet kune do - oslobođenje

4. Poučavanje nije ništa osobito.

5. U udaranju i kretanju nalazi se čudesni tao.

Ostavljanje mudrosti za sobom i ponovno ulaženje u običnu ljudskost.

Kad shvatiš drugu stranu, vraćaš se životu na ovoj strani.

Po dovršetku razvoja (ne-razvoja) misli i dalje nisu vezane uz pojavnosti, čovjek je i dalje u pojavnome, ali pojavno nije u njemu.

Kad su i čovjek i njegovo okružje uklonjeni - ni čovjek ni njegovo okružje nisu uklonjeni - NASTAVI DALJE!

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

Ovo je zapravo priča o težnji jednoga čovjeka oslobođenju, povratku izvornom osjećaju slobode. Za razliku od "najbržih revolveraša"

Divljega zapada, čovjek ne nastoji usavršiti svoje oruđe kako bi uništio protivnika; štoviše, njegovi udarci nogom u stranu, udarci zapešćem, udarci kuke i drugi udarci usmjereni su ponajprije prema njemu samome.

Neprijatelj se pojavljuje zbog jastva. Kad nema znakova (ili pokretanja misli) uzburkanih u vašemu umu, u njemu nema sukoba niti suprotstavljanja; a gdje nema sukoba (u kojem jedan nastoji "srediti" drugoga), nema ni jastva, ni neprijatelja. "Oruđe", u svojemu najboljem obliku, tako predstavlja silu intuitivne ili instinktivne usmjerenosti, koja se, za razliku od intelekta, ne dijeli, ne priječi vlastiti put. Napreduje bez gledanja naprijed ili u stranu.

Osnovni problem praktičara borilačkih vještina poznat je kao "psihička blokada". Ta se blokada događa kad se praktičar upusti u smrtonosnu borbu s protivnikom, a um mu se veže uz misli ili uz objekt na koji naiđe. Za razliku od fluidnoga uma svakodnevnog života, njegov je um"blokiran" nesposoban prijeći s jednoga objekta na drugi bez vezanja ili opterećivanja. Praktičar u tom trenutku prestaje vladati sobom, pa njegovo oruđe u borbi više ne izražava svoju istinsku

Izvor, rukopis bilješke Brucea Leeja "Tema", iz njegovih bilješki za film Nijema svirala, svibanj 1970. godine. Radovi Brucea Leeja.

prirodu. Stoga, imati nešto na umu znači da je um time zaokupljen i nema vremena ni za što drugo; ali pokušaj uklanjanja misli iz uma zapravo je pokušaj njihova nadomještanja nečim drugim!

U konačnici, čovjek bi trebao biti "bez namjere". To ne znači puku odsutnost stvari, u kojoj vlada ništavilo. Objekt ne bi smio zaglaviti u misaonom procesu. Duh je po svojoj prirodi bezobličan i u njemu ne bi

smio zapeti ni jedan "objekt". Ako bilo što zaglavi u njemu, vaša psihička energija gubi ravnotežu; njezinu se uobičajenu aktivnost sputava i više ne teče sa strujom. Gdje je energija neuravnotežena, u jednom je smjeru ima previše, a u drugom nedovoljno. Gdje je previše, energija preplavljuje i nije je moguće držati pod nadzorom; gdje je premalo, energija se nedovoljno obnavlja i slabi. U oba slučaja ne uspijeva izaći na kraj s vječno promjenjivim situacijama.

U konačnici, čovjek bi trebao biti "bez namjere". To ne znači puku odsutnost stvari, u kojoj vlada ništavilo. Objekt ne bi smio zaglaviti u misaonom procesu. Duh je po svojoj prirodi bezobličan i u njemu ne bi smio zapeti ni jedan "objekt".

Ali, gdje vlada stanje "bez namjere" (koje je ujedno i stanje fluid-nosti, praznine uma ili jednostavno uobičajenog uma), duh u sebi ne skriva ništa niti je neuravnotežen u bilo kojem smjeru; transcendira i subjekt i objekt; na promjene u okružju odgovara iz praznine uma i ne ostavlja traga. Riječima Chuang-tzua: "Savršen čovjek koristi svoj um kao ogledalo - ne hvata ništa, ali i ne odbija ništa; prima, ali ne zadržava." Poput vode koja ispunjava jezero i uvijek je spremna za ponovno istjecanje, duh ima neiscrpnu moć zato jer je slobodan, i otvorenje za sve jer je prazan.

bruce lee - umjetnik života

s-o

ISTINSKA VJEŠTINA

Tri mačevaoca sjela su za stol u prepunoj japanskoj gostionici i počela glasno komentirati susjeda, nadajući se da će ga izazvati na dvoboj. Doimalo se da učitelj ne obraća pozornost na njih, ali, kad su njihovi komentari postali nepristojni i zajedljivi, podignuo je štapiće

te žustrim pokretima, s lakoćom uhvatio četiri muhe u letu. Kad je polako odložio štapiće, tri su mačevaoca hitro napustila prostoriju.

Ova priča ilustrira veliku razliku između istočnjačkog i zapadnjačkog načina razmišljanja. Prosječnom bi zapadnjaku bilo zanimljivo vidjeti nekoga tko je sposoban štapićima hvatati muhe, ali bi vjerojatno rekao da to nije ni u kakvoj vezi s njegovom vještinom u borbi. Međutim, istočnjak bi shvatio da čovjek, koji je toliko potpuno ovladao vještinom, otkriva prisutnost uma u svakom postupku. Učitelj je iskazao stanje potpunosti i smirenosti, koje govori o njegovu vladanju sobom.

Jednako je i s borilačkim vještinama. Ubode prstima, udarce nogom u stranu i udarce zapešćem zapadnjak shvaća kao oruđe uništenja i nasilja, što doista čini njihove funkcije. Ali, istočnjak vjeruje da se najvažnija funkcija takva oruđa otkriva kad je ono usmjereno prema sebi te uništava pohlepu, strah, gnjev i glupost.

Ubode prstima, udarce nogom u stranu i udarce zapešćem M

zapadnjak shvaća kao oruđe uništenja i nasilja, što doista JI

čini njihove funkcije. Ali, istočnjak vjeruje da se najvažnija M

funkcija takva oruđa otkriva kad je ono usmjereno prema M

sebi te uništava pohlepu, strah, gnjev i glupost. m

Izvor, rukopis predgovora Brucea Leeja na njegovu primjerku scenarija filma Nijema svirala, 19. listopada 1970. Radovi Brucea Leeja.

jeet kune do - oslobođenje

Manipulacijska vještina nije cilj istočnjaka. Istočnjak svoje udarce usmjerava prema sebi, a ako je uspješan, može sebe čak i oboriti.

Nakon dugogodišnjeg vježbanja nastoji postići presudno važno oslobađanje i ravnotežu svih moći, a to je ono što su tri mačevaoca vidjela u učitelju.

U svakodnevnom životu um je sposoban prijeći s jedne misli ili objekta na drugu misao ili objekt - "biti" um umjesto "posjedovati" um. Međutim, kad je čovjek suočen s protivnikom u borbi na život i smrt, um je sklon zastajanju pa gubi pokretljivost. Problem zastajanja ili blokada opterećuje svakog praktičara borilačkih vještina.

Kwan-yin (Avalokitesvara), boginja milosrđa, katkad se prikazuje s tisuću ruku, od kojih svaka drži drugačije pomagalo. Primjerice, ako joj um zastane na primjeni koplja, sve druge ruke (njih 999) bit će potpuno beskorisne. Sve su njezine ruke učinkovite u najvećoj mogućoj mjeri zato jer njezin um ne zastaje na korištenju jedne ruke, već prelazi s jednoga pomagala na drugo. Stoga njezin lik pokazuje da, u dostizanju najviše istine, čak i tisuću ruku na jednomu tijelu može biti korisno na ovaj ili onaj način.

Pojmovi "odsutnost namjere", "praznina uma" i "ne-vještina" na Istoku se često koriste u opisivanju vrhunskog postignuća praktičara borilačkih vještina. Prema zenu, duh je po svojoj prirodi bezobličan, pa se u njemu ne smiju nalaziti "objekti". Ako se išta nalazi u njemu, narušena je ravnoteža psihičke energije, njegova prirodna aktivnost je sputana i više ne teče sa strujom. Gdje je energija neuravnotežena, u jednom je smjeru ima previše, a u drugom nedovoljno. Gdje je previše, energija preplavljuje i nije je moguće držati pod nadzorom. U oba slučaja ne uspijeva izaći na kraj s vječno promjenjivim situacijama. Ali, gdje vlada stanje "bez namjere" (koje je ujedno i stanje fluidnosti ili ne-mišljenja), duh u sebi ne skriva ništa niti je neuravnotežen u bilo kojem smjeru. Transcendira i subjekt i objekt; na događaje odgovara iz praznine uma.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

Istinsko ovladavanje vještinom nadmašuje svaku pojedinu vještinu. Proizlazi iz ovladavanja sobom - samodisciplinom razvijene sposobnosti prema kojoj čovjek ostaje smiren, potpuno svjestan te potpuno u skladu sa sobom i s okružjem. Tada, i samo tada, čovjek može spoznati sebe.

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

S-P

BORILAČKA VJEŠTINA

Borilačka vještina je, kao i svaka druga vještina, izraz ljudskoga bića. Neki su izrazi privlačni, neki su logični (možda u određenim propisanim situacijama), ali većina je tek puko mehaničko ponavljanje utvrđenoga obrasca.

To je krajnje škodljivo jer živjeti znači izražavati, a da biste izražavali, morate stvarati. Stvaranje nikada nije nešto staro te nipošto nije puko ponavljanje. Dobro upamti, prijatelju, da su svi stilovi čovjekova tvorevina, a čovjek je uvijek važniji od bilo kojeg stila. Stil utvrđuje. Čovjek raste.

Stoga je borilačka vještina u konačnici sportski izraz dinamičnog ljudskog tijela. Još je važnija osoba koja na taj način izražava svoju dušu. Da, borilačka vještina je očitovanje onoga što čovjek jest - njegova gnjeva, njegovih strahova - ali ipak, uza sve te prirodne ljudske sklonosti, koje, naposljetku, svi doživljavamo, "kvalitetan" praktičar borilačke vještine sposoban je, usred sveg tog meteža, i dalje biti ono što jest.

Posrijedi nije pitanje pobjede ili poraza, već je važno biti ono što u tom trenutku jest, biti potpuno predan trenutku i dati sve od sebe. Ishod se prepušta razvoju situacije.

Dakle, biti praktičar borilačkih vještina ujedno znači biti umjetnik života. Budući da je život vječan proces, čovjek bi trebao teći s tim procesom te otkriti kako se može ostvariti i razviti.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja, bez naslova. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

s-p

PREPREKE NA PUTU ZNANJA

U

dugoj povijesti borilačkih vještina doima se da je instinkt slijeđenja i oponašanja prirođen većini praktičara, kako učitelja, tako i učenika. To djelomično proizlazi iz ljudskosti, a djelomično iz obrazaca stilova (pa je danas teško pronaći drugačijeg, izvornog učitelja). Od utemeljenja ustanova, akademija, škola, kwoonova s njihovim stilom ograničenim učiteljima ponavlja se potreba za "onim tko će pokazivati Put".

Svatko pripada stilu koji tvrdi da jedini posjeduje istinu, a ti stilovi postaju ustanove sa svojim tumačenjem Puta, raščlanjuju i razdvajaju sklad čvrstoće te utvrđuju ritmičke oblike kao enciklopediju svojih osobitih tehnika.

Stoga su svi ciljevi, za razliku od sredstava, iluzija, a postajanje je poricanje bivanja. Zbog višestoljetnog ponavljanja zablude, istina postaje zakon ili vjera te postavlja prepreke na putu znanja. Metoda, koja je u svojoj biti neznanje, ograđuje "istinu" u začarani krug.

Takve krugove ne bismo trebali razbijati težnjom znanju, već otkrivanjem uzroka neznanja.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja, bez nadnevka. Radovi Brucea Leeja.

JEET KUNE DO - OSLOBOĐENJE

N

akon filma Veliki gospodar27 započeo je val, zapravo gorljivi val, traženja "drugoga Brucea Leeja" medu raznim vrstama ljudi, napose među praktičarima borilačkih vještina - praktičarima karatea, hapkida, juda i ostalih vještina. Bez obzira na to jesu li ti ljudi sposobni glumiti, ako znaju iole dobro udariti rukom ili nogom te !^M^^^^^m znaju izvesti pokoji trik, producenti 9k IHI^^^^^^^^H će od njih načiniti "zviježđu".

¦¦i*^^^^^^^^^^™ Zaustavimo se na ovom mjestu.

Je li tako jednostavno postati "zvijezdom"? Pa, uvjeravam vas da nije nimalo jednostavno. Mogu vam također reći da što će više filmova Brucea Leeja biti prikazano, to će publika prije uvidjeti ne samo glumačku sposobnost, već i tjelesnu vještinu - opazit će razliku. Primjerice, u filmu Na zmajevu putu, vještini Brucea Leeja pridružuje se vještina američkog šampiona Chucka Norrisa, sedmerostrukog pobjednika Sveameričkog otvorenog prvenstva i Svjetskog prvenstva u karateu. Tu je i Bob Wall, karate šampion teške kategorije iz 1970. godine, te Wong In Sik, stručnjak sedmog stupnja hapkida, kojega su neki gledatelji možda vidjeli u filmu Hapkido.

Izvor, neobjavljen članak, Bruce Lee ga je snimio na audiokasetu, "Objektivna procjena borbene vještine Brucea Leeja prema mišljenju upućenih", snimljen 1972. godine u Hong Kongu. Arhiva Brucea Leeja.

5-R

OBJEKTIVNA PROCJENA BORBENE VJEŠTINE BRUCEA LEEJA PREMA MIŠLJENJU UPUĆENIH

BRUCE LEE - UMJETNIK ZIVOTA

Ljudi će reći: "To je, dakako, samo filmska industrija." Ali, uvjeren sam da publika nije toliko tupa da ne bi sama uvidjela, procijenila i usporedila brzinu, snagu, ritam, koordinaciju, svestranost i druge značajke tih ljudi.

Časopis Black Belt, najveći i vrlo ugledan časopis o borilačkim vještinama, objavio je popriličan broj članaka o Bruceu Leeju, napisanih prije no što je postao glumac. Moram naglasiti da je Black Belt svojevrsno mjerilo međunarodne scene borilačkih vještina - časopis koji posjeduje kvalitetu i autoritet. U ne tako davno obavljenoj ekskluzivnoj anketi, praktičari borilačkih vještina iznijeli su mišljenje, izravno ili neizravno, o borbenoj sposobnosti Brucea Leeja.

Ernest Lieb

Ernest Lieb je nositelj crnog pojasa petog stupnja (karate) i predsjednik Američke karate udruge u Sjedinjenim Američkim Državama. O Bruceu Leeju rekao je: "Upoznao sam gospodina Leeja i imao sam čast nekoliko puta vježbati s njim. Premda sam osvojio četrdeset i dva prvenstva u karateu, mislim da mu nisam ravan. Njegova brzina nadmašuje brzinu većine nositelja crnog pojasa koje poznajem."

Jhoon Rhee

Jhoon Rhee, nositelj crnog pojasa sedmog stupnja u tae kwon dou, općepoznat kao čovjek koji je u Ameriku donio korejsku vještinu tae

kwon doa, Bruceovjeet kune do opisuje kao "vrlo pogodan i praktičan, osobito u uličnom okružju".

Chuck Norris

Chuck Norris, američki prvak u karateu koji je s Bruceom nedavno snimio film Na zmajevu putu, u nedavnom je intervjuu u Hong

jeet kune do - oslobođenje

Kongu milijunima televizijskih gledatelja spremno priznao daje Bruce bio njegov "učitelj" i da ga smatra "fantastičnim". Na ovom mjestu moram dodati da je, uz Chucka, Bruce u to vrijeme podučavao još dvojicu šampiona u karateu - šampiona teške kategorije Joea Lewisa i šampiona lake kategorije Mikea Stonea. Sva trojica pripadaju različitim stilovima i vrlo su ugledni. No, ipak uče od Brucea. U podlistku Sport Vveek časopisa Washington Star, tiskanom u Vvashingtonu, D. C.,16. kolovoza 1970. godine, objavljeno je:

"Tri Bruceova učenika, Joe Lewis, Chuck Norris i Mike Stone, pobijedili su na svim važnim karate natjecanjima u Sjedinjenim Američkim Državama. Joe Lewis bio je opći državni prvak tri godine za redom. Bruce Lee im pristupa i poučava ih gotovo kao što roditelj poučava malo dijete. To je bilo pomalo neugodno promatrati. Kao da uđete u salun na Divljem zapadu i ondje ugledate najbržeg revolveraša u okolini, s urezima po cijelom revolveru. A tada ulazi zgodan momčić koji kaže:'Koliko vam puta moram reći? Sve radite pogrešno!' A revolveraš ga sluša. Pozorno."

BRUCE LEE - UMJETNIK ŽIVOTA

Ken Knudson

Ken Knudson, utjecajan pobornik goju shorei stila i pobjednik mnogih natjecanja, kaže: "Bruceovi udarci nogom i rukom imaju eksplozivnu

moć. Na meni je demonstrirao udarac nogom u stranu koji me je odbacio tako brzo da sam osjećao kao da su mi očne jabučice ostale ondje gdje su bile kad me je udario. U svim svojim tehnikama primjenjuje logiku, i to valjanu logiku." Ken je danas jedan od vrhunskih karatista u Sjedinjenim Američkim Državama.

Allen Steen

Allen Steen, pobjednik karate prvenstva u Long Beachu, devedeset kilograma težak te metar i osamdeset centimetara visok Teksašanin, kaže samo: "Dijelovi njegova [Bruceova] umijeća silno su me zadi-

Wally Jay

Wally Jay, nositelj petog stupnja crnog pojasa u judu te američki judo trener godine, vodi brojne uspješne judo timove. On zna što čini prvaka i dobrog natjecatelja. O Bruceu kaže sljedeće: "Bruce je zanimljiv, izniman i jedinstven." Gospodin Jay kaže i da ga "neprestano zadivljuje Bruceova sposobnost zadržavanja munjevite brzine bez žrtvovanja goleme snage udarca". Wally se borilačkim vještinama bavi više od četrdeset godina. Brucea uspoređuje s "gracioznošću, spret-nošću i snagom crne pantere".

Louis Delgado

Louis Delgado, nositelj crnog pojasa koji je svojedobno pobijedio Chucka Norrisa na Velikom prvenstvu u New Yorku, opisuje Brucea Leeja u časopisu Black Belt, u studenom 1969. godine, sljedećim riječima: "Još nikada nisam vidio nikoga nalik na Brucea Leeja. Upoznao sam nekoliko karatista i ogledao se s njima, ali je Bruce jedini koji me je potpuno zbunio. Dok se borim s njim, krajnje sam zaprepašten."

Jay Mather

U otvorenom pismu kojim najavljuje predstojeće zimsko karate prvenstvo, Jay Mather, organizator natjecanja te nositelj crnog pojasa, kaže daje Brucea njegova sposobnost "učinila legendom njegova vremena".

Hayward Nishioka

Hayward Nishioka, japansko-američki državni prvak u judu, ujedno je i nositelj crnog pojasa u shotokan stilu karatea. Hayward je najednom kalifornijskom sveučilištu obavio znanstveni pokus kako bi otkrio razliku između karate udarca i jeet kune do udarca. Ustanovio

je da je jeet kune do udarac doista snažniji i razorniji od klasičnog karate udarca.

Joe Levvis

Na ovom je mjestu vrijedno spomenuti vrlo zanimljiv susret Brucea Leeja i neosporenog karate prvaka teške kategorije Joea Lewisa (premda sam svjestan da praktičari borilačkih vještina u Hong Kongu slabo poznaju američke praktičare borilačkih vještina). Koliko mogu procijeniti, Joe Levvis osjeća duboko poštovanje prema znanju i sposobnosti Brucea Leeja.

Za one koji ne znaju za imidž Joea Lewisa u američkim borilačkim krugovima, poznat je kao svojevrstan "zločesti dečko" karatea. Mnogi ga smatraju nasilnikom. Pa, doista je slomio pokoje rebro; štoviše, kad se Bob Wall, jedan od njegovih učenika (nastupio je i u Bruceovom filmu Na zmajevu putu), prvi put suočio s Joeom u sparingu slobodnog stila, ovaj mu je udarcem nogom u stranu slomio tri rebra. Premda je Joe po prirodi samoživ i osoran, dobar je u onome što radi. U članku

objavljenom 1968. godine, u godišnjaku časopisa Black Belt, opisana je Lewisova pobjeda na Državnom karate natjecanju u Vvashingtonu, D. C:

"Lewisje bio u iznimnoj formi te očito preporođen novom tehnikom, koja je obuhvaćala jeet kune do, i ambicijom da porazi sve protivnike na njegovu, trećem za redom, karate prvenstvu. Doima se daje

jeet kune do - oslobođenje

tijekom natjecanja odustao od svojega uobičajenog, osornog držanja pa je cijelo vrijeme bio dobro raspoložen, za što je nedvojbeno zaslužan njegov siju Bruce Lee, koji se silno ponosio svojim djelom. Lewis se u borbi kretao spretno kao nikada do tada, a protivnike je svladavao toliko vješto da su se ostali natjecatelji doimali kao njegova blijeda sjena. Kad mu je uručeno odličje, Lewisje smjerno zahvalio svojemu sijuu Bruceu Leeju, pripisujući mu zasluge za svoje usavršavanje. Leivis to do tada još nije učinio! Doimalo se kao da je na strunjaču izašao novi Lewis"

Ako vam je promaknula nedavna vijest, Bruceov jeet kune do - čiji je utemeljitelj - izabran je i primljen u Black Belt Hali of Fame u Americi. To je prvi slučaj da je novija borilačka vještina državno prihvaćena. Ne, jeet kune do nije star nekoliko tisuća, pa čak ni nekoliko stotina godina. Godine 1965. pokrenuo ga je predan i strastven čovjek po imenu Bruce Lee. A njegovu borilačku vještinu ne može zanemariti ni jedan ozbiljan praktičar borilačkih vještina. Uz vještinu i mudrost, on je istinski čovjek i mogu s ponosom reći da je jedan od nas, naš predstavnik istinske biti kineske borilačke vještine. Time završavamo ovaj članak.

Prilično nalik na njegov stav prema borilačkoj vještini, Lee je glumu smatrao izrazom vlastitog jastva pa ju je nazivao "vidljivom glazbom duše". Slabije je poznato daje Lee bio glumac prije no stoje postao

praktičar borilačkih vještina te daje u Hong Kongu snimio osamnaest filmova na kineskom jeziku prije no stoje navršio osamnaest godina.

S glumom se susretao već u vrlo ranoj dobi. Njegov otac Lee Hoi Chuen bio je vrlo slavan izvođač kantonske opere, pa su mnogi prijatelji obitelji Lee bili i ostali glumci.

Gluma je oblik umjetnosti kojim je Bruce bio zaokupljen cijeloga života. Čak i nakon stoje istinski "uspio" u tom poslu te do 1973. godine postao najtraženija osoba u filmskoj industriji, i dalje je kupovao knjige o umijeću i vještini glume i snimanja filmova u nastojanju da produbi svoje razumijevanje te razvije sposobnost ne bi li postao, njegovim riječima, "uspješan majstor izražavanja".

Ovi su eseji nastali između 1971. i 1973. godine, nakon što se Lee vratio u Hong Kong kako bi snimao filmove. Točni nadnevci nisu poznati jer ih Lee nije zabilježio u svojim rukopisima. No, unatoč tome, otkrivaju um duboko posvećen intelektualnoj i profesionalnoj iskrenosti i poštenju, a konačan plod je vrlo lijep i uspješan spoj posla i umjetnosti.

Šesti dio - gluma

6-a

ŠTO JE ZAPRAVO GLUMAC?

Ako se mene pita - a to je samo moje mišljenje - glumac je prije svega, kao vi i ja, isključivo ljudsko biće, a ne glamurozan objekt poznat kao "zvijezda", što je, naposljetku, apstraktna riječ, naslov koji vam ljudi pripisuju.

Ako vjerujete svim tim laskanjima, uživate u njima (mi smo samo ljudska bića i svi u određenoj mjeri uživamo u tome) i zaboravljate da vas ljudi koji su vam "prijatelji", mogu napustiti te se sprijateljiti s

drugim "pobjednikom" čim vi prestanete biti pobjednik, to je vaš izbor. To je vaše pravo (iako takav izbor zaslužuje određenu mjeru samopropitivanja, to je i dalje vaš izbor).

Nakon više od dvadeset godina glumačkog iskustva na to gledam na sljedeći način: glumac je predano biće koje radi vrlo marljivo - toliko vraški marljivo da ga njegova razina razumijevanja čini kvalificiranim umjetnikom samoizražavanja, tjelesnog, psihološkog, ali i duhovnog, opčinjavanja.

Mnogi od vas znaju da sam praktičar borilačkih vještina po vlastitom izboru i glumac po profesiji te da svakodnevnim ostvarivanjem svojega potencijala duhovnim spoznajama i redovitim vježbanjem težim postati i umjetnik života.

Izvor, rukopis bilješki Brucea Leeja "Što je glumac?" Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2iv0ta

e-B

GLUMAC: UKUPNOST

Ovisno o razini razumijevanja pojedinca, filmska je industrija u današnje vrijeme zapravo spoj praktične poslovnosti i kreativne darovitosti, u kojemu su jedna drugoj uzrok i posljedica.

Za administratore u njihovim uredima glumac je roba, proizvod, stvar novca, novca, novca. Njih najviše zanima "prodaje li se ili ne". Privlačnost se odražava na kinoblagaj-nama. I imaju i nemaju pravo. O tome kasnije. Premda kinematografija doista jest spoj praktične poslovnosti i kreativne darovitosti, shvaćanje glumca - ljudskog bića - kao proizvoda pomalo me ljuti.

Glumac, dobar glumac, ne klišeizirani tip, zapravo je "sposoban majstor izražavanja", čovjek koji nije samo spreman, već i umjetnički usklađuje tu nevidljivu dvojnost posla i umjetnosti u uspješno, primjereno jedinstvo. Mnogo je osrednjih ili klišeiziranih glumaca, ali mentalna i tjelesna pouka "sposobnog" glumca nipošto nije lak zadatak. Kao što ne postoje dva jednaka ljudska bića, tako ne postoje ni dva jednaka glumca.

Glumac, dobar glumac, ne klišeizirani tip, zapravo "sposoban majstor izražavanja", čovjek koji nije sa spreman, već i umjetnički usklađuje tu nevidljivu dvojno; posla i umjetnosti u uspješno, primjereno jedinstvo.

Izvor: rukopis bilješki Brucea Leeja "Što je glumac?" Radovi Brucea Leeja.

ŠESTI DIO - GLUMA

Temeljito podučen, dobar glumac u današnje je vrijeme rijetkost - takav glumac mora biti autentičan, mora biti ono što jest. Današnja publika nije glupa; glumac ne može jednostavno izvoditi ono u što želi uvjeriti druge. To je puko oponašanje ili ilustracija, ali nije stvaranje, premda takva površna izvedba može biti iznimno stručno "izvedena".

Stoje tada vrstan glumac? Prije svega, nije "filmska zvijezda", stoje tek apstraktan izraz koji pripisuju ljudi, i simbol. Više je ljudi koji žele postati "filmske zvijezde" od onih koji žele postati glumci. Za mene je glumac ukupnost svega što jest - svoje visoke razine razumijevanja života, svoga primjereno dobrog ukusa, svojih iskustava sreće i nevolja, svoje dubine, svoje izobrazbe i još mnogo, mnogo toga - kao što sam rekao, ukupnost svega što jest.

Glumac također mora biti autentičan u izražavanju samoga sebe, ponašati se kao što bi se doista ponašao u danoj situaciji. No, problem

glumaca nije egoističnost, održavanje smirenosti te produbljivanje znanja otkrivanjem i mnogo dubokog propitivanja duše. Predanost, potpuna predanost, jest ono što glumca drži na vrhu.

No, problem glumaca nije egoističnost, održavanje srni nosti te produbljivanje znanja otkrivanjem i mno dubokog propitivanja duše. Predanost, potpuna predano; jest ono što glumca drži na vrhu.

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

e-c

SAMOOSTVARENJE I OSTVARENJE SAMOPREDODŽBE U UMIJEĆU GLUME

Filmska je industrija međuovisna sprega praktične poslovnosti i kreativne darovitosti, premda se čini da je naglasak na praktičnoj poslovnosti. Nadajmo se da su glumci i glumice doista "majstori i majstorice izražavanja", te da su sposobni uskladiti dvojnost posla i umjetnosti u uspješno, primjereno jedinstvo.

Nadajmo se da su glumci i glumice doista "majsti rice izražavanja" te da su sposobni uskladiti dvof umjetnosti u uspješno, primjereno jedinstvo.

Izvor, rukopis bilješki Brucea Leeja "Samoostvarenje i ostvarenje samopredodžbe u umijeću glume". Radovi Brucea Leeja.

ŠESTI dio - gluma

Osrednje izvođače uopće nije teško pronaći. Kao i na području orilačkih vještina, podučiti majstora izražavanja i pripremiti ga mentalno i tjelesno prilično je teško, a pogodan glumac, s dragocjenom značajkom predanosti, nalazi se vrlo rijetko.

Sto je zapravo glumac? Nije li glumac ukupnost svega što jest ;— svojih razina razumijevanja, svojih sposobnosti da opčini gledatelje ~ato jer je autentičan u izražavanju svojih osjećaja prema onome što scena iziskuje? Po tome možete razlikovati takve umjetnike od običnih. Amerikanci imaju riječ za to - "karizma". Na ekranu vidite ukupnost njegove razine razumijevanja, njegov ukus, njegovu izobrazbu, njegovu lubinu i tako dalje.

Što je zapravo glumac? Nije li glumac ukupnost svega što jest - svojih razina razumijevanja, svojih sposobnosti da opčini gledatelje zato jer je autentičan u izražavanju svojih osjećaja prema onome što scena iziskuje?

bruce lee - umjetnik života

6-C

SAMOOSTVARENJE I OSTVARENJE SAMOPREDODŽBE U UMIJEĆU GLUME

Filmska je industrija međuovisna sprega praktične poslovnosti i kreativne darovitosti, premda se čini da je naglasak na praktičnoj poslovnosti. Nadajmo se da su glumci i glumice doista "majstori i majstorice izražavanja", te da su sposobni uskladiti dvojnost posla i umjetnosti u uspješno, primjereno jedinstvo.

Nadajmo sedf%u glumci i glumice doista "majstori i majstorice izražavanja", te da su sposobni uskladiti dvojnost posla i umjetnosti u uspješno, primjereno jedinstvo.

Izvor, rukopis bilješki Brucea Leeja "Samoostvarenje i ostvarenje samopredodžbe u umijeću glume". Radovi Brucea Leeja.

šesti dio - gluma

Osrednje izvođače uopče nije teško pronaći. Kao i na području borilačkih vještina, podučiti majstora izražavanja i pripremiti ga mentalno i tjelesno prilično je teško, a pogodan glumac, s dragocjenom značajkom predanosti, nalazi se vrlo rijetko.

Sto je zapravo glumac ? Nije li glumac ukupnost svega što jest r- svojih razina razumijevanja, svojih sposobnosti da opčini gledatelje zato jer je autentičan u izražavanju svojih osjećaja prema onome što scena iziskuje? Po tome možete razlikovati takve umjetnike od običnih. Amerikanci imaju riječ za to - "karizma". Na ekranu vidite ukupnost njegove razine razumijevanja, njegov ukus, njegovu izobrazbu, njegovu ubinu i tako dalje.

Što je zapravo glumac? Nije li glumac ukupnost svega što jest - svojih razina razumijevanja, svojih sposobnosti da opčini gledatelje zato jer je autentičan u izražavanju svojih osjećaja prema onome što scena iziskuje?

bruce lee - umjetnik života

6-D

DRUGI GLUMAC IZNOSI SVOJE MIŠLJENJE

Uovom članku iznosim svoje iskreno vjerovanje, svojevrsno

osobno viđenje filmske industrije i osobno iskreno vjerovanje glumca, ali i ljudskog bića. Prije svega, moram preuzeti odgovornost za sebe i postupati ispravno. Scenarij mora biti odgovarajući, redatelj mora biti odgovarajući, bitno je i vrijeme posvećeno pripremi za ulogu. Nakon toga dolazi novac. Za ljude iz filmske industrije (a moram reći daje kinematografija spoj umjetnosti i posla), glumac nije ljudsko biće, već proizvod, roba. Međutim, vi, kao ljudsko biće, imate pravo biti najbolji proizvod u povijesti i truditi se toliko da vas poslovni ljudi moraju poslušati. Sami sebi dugujete postati najbolji mogući

proizvod u skladu s vlastitim uvjetima. Ne najveći ni najuspješniji, već najbolji proizvod - kad to postignete, sve ostalo dolazi samo po sebi.

Navodna "velika zvijezda" ne mora nužno biti vrstan glumac ili glumica. Štoviše, problem je u tome što previše ljudi želi biti zvijezda, a ne glumac. Taj statusni simbol, izraz koji znači naivnost, sklonost da se čuje samo ono što se želi čuti te vjerovanje da će se ti "privjesci" nastaviti ulagivati i kad zvijezda odjednom postane bezvrijedan proizvod; roba koju nije moguće prodati.

Izvor: rukopis eseja Brucea Leeja "Drugi glumac iznosi svoje mišljenje", Hong Kong, oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

Bruce Lee jednom je zapisao d<x "sve vrste znanja u konačnici znale samospoznaju", a potreba za upoznavanjem samoga sebe nedvojbeno je bila jedna od najistaknutijih tema Leejeva učenja - osobito tijekom posljednje četiri godine njegova života. Holivudska super-zvijezda Steve McOueen, blizak prijatelj Brucea Leeja, jednom je izjavio: "Bio je duboko posvećen težnji da otkrije tko je. Ljudima je govorio 'spoznaj samoga sebe... Mudrost je stekao upoznavanjem samoga sebe. O tome smo znali voditi zanimljive i duge rasprave. Sto god radili, ako ne poznajete sebe, nikada nećete biti sposobni cijeniti ništa u životu"28

Ovaj dio knjige predstavlja Leejeva vjerovanja - kako ih je sam odlučio pretočiti na papir - o samospoznaju Različite inačice eseja "Na mojemu razvojnom putu" temelje se na njegovu proučavanju pitanja samoostvarenja - u odnosu na ostvarenje samopredodžbe. To nije bilo tek puko akademsko poziranje, već presudno važan uvid u temeljnu istinu o tome što znači biti ljudsko biće. Ovi eseji nedvojbeno najviše otkrivaju i najzanimljiviji su spisi Brucea Leeja.

sedmi dio - samospoznaja

7-a

PRVI ČLANAK KOJI PIŠEM U HONG KONGU

Ovo je prvi članak u kojemu ću pisati o sebi. To nije uobičajeno. No ipak, u ovom se trenutku pitam za koga pišem ovaj "organizirani kaos". Moram reći da pišem sve ono što želi biti napisano. Ti me osjećaji potiču na iskrenost koliko god je moguće - ah, znam, nisam pozvan na sud da bih govorio istinu i ništa osim istine.

Nedvojbeno je da postajem javna ličnost. Nekada sposoban kineski boksač - nisam strateg, a ako me proglasite taštim, nastojim se ne buniti (vi imate svoje pravo) - odjednom sam poznat glumac. Naglašavam: glumac, a ne zvijezda - i to sam prošao. Žalosno je što previše ljudi želi biti zvijezda, a ne vrstan glumac ili glumica.

Najbolje se osjećam dok svoju vještinu pokazujem gledateljima. Zašto? Zato, dušo, jer sam se vraški namučio da bih za to bio sposoban, a to znači predanost, neprestan marljiv rad, neprestano učenje i otkrivanje te mnogo žrtvovanja.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja, bez naslova, oko 1973, godine.
Radovi Brucea

Leeja.

bruce LEE - umjetnik 2IV0TA

7-b

264

Prije svega, ovaj mi članak nije lako napisati jer je najteže pisati o sebi, jer svatko od nas je vrlo složen. To je slično oku koje vidi vanjski, ali ne vidi unutarnji svijet. Istina je da bi bilo mnogo lakše

kad bih bio sposoban upustiti se u manipulacijsku igru zamišljenoga jastva. Ali, to mi se ne sviđa.

Uvidio sam da se sve, prije ili kasnije, svede na golu činjenicu da čak i pokušaj istinskog pisanja o sebi iziskuje, prije svega, iskrenost prema sebi, sposobnost prihvaćanja odgovornosti da budemo ono što doista jesmo, odnosno ljudska bića.

Dakle, od djetinjstva instinktivno osjećam želju za razvojem i svakodnevnim širenjem svojega potencijala. Prošlo je već podosta vremena otkako sam uvidio i doista shvatio razliku između samoostvarenja i umišljanja ostvarenja samopredodžbe. Zahvaljujući vlastitim opažanjima, uvjeren sam da potpuno iskreno i izravno propitivanje samoga sebe dovodi do razumijevanja.

Istina je da je život proces koji se neprestano nastavlja, |

neprestano obnavlja, te da ga valja "živjeti", a ne "živjeti za f

njega". Život nije moguće ugurati u samostvoreni sigur- «

nosni obrazac, u igru stroge kontrole i lukave manipulacije, j

Istina je da je život proces koji se neprestano nastavlja, neprestano obnavlja, te da ga valja "živjeti", a ne "živjeti za njega". Život nije moguće ugurati u samostvoreni sigurnosni obrazac, u igru stroge kontrole i lukave manipulacije. Umjesto toga, da bi čovjek bio ono što nazivam

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Na svome razvojnom putu"

NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: I.

sedmi dio - samospoznaja

"kvalitetnim" ljudskim bićem, mora biti otvoreno autentičan te imati hrabrosti da bude ono što jest.

Pa ipak, većina ljudi postupa upravo suprotno; održavaju zaštitnu svakodnevnu rutinu sigurnosti (što je nalik na sisanje palca) zamišljajući se u različitim, samostvorenim, utvrđenim, rutinskim obrascima stroge igre.

Budući da sam proživio mnogo takvih uspona i padova, svjestan sam da nema druge pomoći osim samopomoći. Samopomoć se ostvaruje u mnogim oblicima: svakodnevna otkrića zbog bezuvjetnog opažanja; pošteno i svesrdno ulaganje maksimalnog truda; svojevrsna

nepokolebljiva, opsesivna predanost; i, iznad svega, spoznaja da tome nema kraja ni granica jer je život jednostavno proces koji se neprestano nastavlja, neprestano obnavlja. Mislim da je dužnost ljudskoga bića postati otvoreno stvaran, jednostavno biti.

Na ovom je svijetu mnogo ljudi koji nisu sposobni prodrijeti u srž stvari, pa samo intelektualno (ne i emocionalno) govore kako bi učinili ovo ili ono. Govore o tome, ali ipak ne ostvaruju i ne postižu ništa. Dakako, postoje i mnogi drugi, pa možemo razmotriti nekoliko vrsta ljudi. Drugu vrstu čine oni koji govore "trebao bi" biti ovakav, TREBAO bi to promijeniti. Suprotstavljenost onoga što bi trebalo biti (kristalizirano nešto) onome što jest.

Moglo bi se reći da ne posjedujem stil, iako moram priznati da me je poučavao moj učitelj wing chuna, gospodin Yip Man. Nedavno smo zajedno popili čaj. Premda nam se shvaćanja razlikuju, poštujem svojega učitelja. Kako god bilo, on je moj učitelj wing chuna.

Sve se to svodi na moje iskreno i čestito otkrivanje čovjeka po imenu Bruce Lee - odnosno otkrivanje njegove borilačke vještine (koja je uvijek na prvom mjestu), njegova viđenja filmske industrije i na kraju,

ali ne manje važno, tko je zapravo Bruce Lee? Kamo ide? Što nastoji otkriti?

Da bi u tome uspio, čovjek mora stajati na vlastitim nogama i otkriti uzrok vlastitog neznanja. Lijeni i beznadni to mogu zaboraviti te činiti ono što im se najviše sviđa.

sedmi dio - samospoznaja

7-C

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja, bez naslova. Radovi Brucea Leeja.

2.

Ne znam što ću napisati pa jednostavno pišem sve ono što želi biti napisano. Ako moje riječi nekome nešto otkriju i pobude nešto u njemu, to je divno. Ako ne, pa, tu nema pomoći.

Velika većina ljudi osjeća nelagodu u susretu s nepoznatim, odnosno sa svim stranim što zaprijeti njihovu zaštićenom svakodnevnom obrascu. Želeći sačuvati osjećaj sigurnosti, stvaraju odabrane obrasce, koje su sposobni opravdati.

Istina je da su ljudska bića, za razliku od životinja, doista inteligentna. Biti praktičar borilačke vještine podrazumijeva i iziskuje odsutnost predrasuda, praznovjerja, neznanja i si. Te će cirkuske točke vrsni borac ostaviti cirkusantima i to je njegova temeljna, neophodna značajka. Mentalno to znači goruć entuzijazam uz neopredijelje-nost kao odrednicu bivanja.

NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: II.

‹

‹

o

o

Q

bruce lee - umjetnik 2IV0TA

7-D

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja, bez naslova. Radovi Brucea Leeja

Uovom ću članku iznijeti vlastito viđenje borilačkih vještina, ali i glume te života općenito. Dakako, bilježit ću i nasumične misli koje mi se usput pojave, kao i ono što u određenom trenutku osjećam o pisanju ovoga članka. Mislim da bih mogao mnogo toga iznijeti, pa evo. Uvjeren sam da većina ljudi ne voli nepoznato te smatra da smo, za razliku od životinja, doista inteligentna bića.

Međutim, problem je u tome što većina ljudi umjesto jastva ima prazninu. Previše su zauzeti traćenjem presudno važne stvaralačke energije na projiciranje sebe u ovakvom ili onakvom svjetlu. Posvećuju život ostvarenju zamisli o tome kakvi bi trebali biti umjesto da ostvaruju svoj vječno rastući potencijal ljudskog bića; svojevrsno "bivanje" nasuprot posjedovanju - jer mi ne "posjedujemo" um, već jednostavno jesmo" um. Mi smo ono što jesmo.

Nakon što je pitanje inteligencije utvrđeno, pitam se koliko se ljudi doista potrudilo preispitati sve, navodno gotove, inteligentne odgovore kojima nas šopaju tko zna koliko dugo. Možda od trenutka kad smo pokazali prvi znak sposobnosti učenja. Da, posjedujemo dva oka kojima je funkcija promatrati, otkrivati i tako dalje. Pa ipak, mnogi od nas jednostavno ne opažaju u istinskom smislu te riječi. Moram reći daje u korištenju očiju za opažanje neizostavnih mana drugih bića većina ljudi prilično brza u donošenju gotovih osuda.

Jer, lako je kritizirati i slamati duh drugoga, ali upoznavanje samoga sebe traje možda cijeli život. Preuzeti odgovornost za vlastite postupke, dobre i loše, nešto je posve drugo. Naposljetku, svako je znanje zapravo samospoznavanje.

NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: III.

BRUCE LEE - UMJETNIK 2IV0TA

7-E

U POTRAZI ZA NEKIM ISKRENIM (NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: IV)

Dovraga, mi jesmo ono što jesmo, a iskrenost prema sebi čini ključan i presudno važan dio vječnog razvojnog procesa zbog kojeg postajemo "stvarno", a ne izvještačeno ljudsko biće.

Riječ kvaliteta od djetinjstva mi mnogo znači. Nekako to znam i iskreno sam joj posvećen uz mnogo žrtvovanja i usmjerenosti prema cilju, pa možete biti sigurni da će gospodin Kvalitetni uvijek biti prisutan. Jednoga ćete dana, tko zna kako, čuti: "Hej, pa to je kvaliteta. To je nešto STVARNO." To bih volio.

Izvor: rukopis eseja Brucea Leeja "Na svome razvojnom putu", oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

sedmi dio - samospoznaja

Što drugo u životu možete tražiti nego da budete stvarni i da ispunjavate vlastiti potencijal umjesto da energiju tratite na ostvarenje svoje rasplinute predodžbe, koja nije stvarna i znači tračenje vaše životne energije. Pred nama je velik posao koji iziskuje predanost i mnogo, mnogo energije. Da bismo rasli, da bismo spoznavali, potrebne su nam teškoče, koje doživljavamo svakodnevno,

katkad pozitivno, a katkad kao frustraciju. Kako bilo, morate dopustiti da vas vaša Unutarnja Svjetlost izvede iz tame.

Moram reći da pišem ono što mi padne na pamet. Nekima se to može doimati nepovezano, ali, dovraga, to mi nije važno. Jednostavno pišem ono što želi biti napisano u trenutku njegova začeća. Ako smo uspostavili komunikaciju, čemu se iskreno nadam, to je sjajno. Ako nismo, ionako nema pomoći.

Za one koje zanima, ja sam praktičar borilačkih vještina po vlastitom izboru, glumac po profesiji (što je za mene izražajno otkrivanje i/ili upoznavanje sebe), a svakodnevno se ostvarujem kako bih bio i umjetnik života. Naposljetku, sve umjetnosti imaju sličan temelj! Slobodni ste izabrati način izražavanja svojega instinktivnog potencijala. Dakako, kako vi poimate "kvalitetu"? Započet ću s borilačkom vještinom, svojom prvom ljubavi.

Za one koje zanima, ja sam praktičar borilačkih vještina po vlastitom izboru, glumac po profesiji (što je za mene izražajno otkrivanje i/ili upoznavanje sebe), a svakodnevno se ostvarujem kako bih bio i umjetnik života.

BRUCE LEE - UMJETNIK ZIVOTA

7-F

Svaki pokušaj pisanja "smislenog" članka o bilo kome, odnosno o tome kako se netko osjeća i kako razmišlja, prije svega je vrlo težak zadatak. Još je teže pisati o sebi, odnosno smisleno pisati o sebi. Kao da situacija nije dovoljno teška, upravo sam usred priprema za novi film U zmajeva gnijezdu, zajednički pothvat Concorda i Warner Brothersa, uz još jednu produkciju Concorda, film Igra smrti, koji je tek napola dovršen. Imao sam puno posla, ali ovaj članak u ovom

trenutku zaslužuje moju punu pozornost. Ako na neki način uspijem doprijeti do nekoga, bit ću zadovoljan; ako ne, tu nema pomoći.

Dakako, pisanje ovoga članka moglo bi biti manje zahtjevno kad bih si dopustio prepuštanje uobičajenom manipulacijskom igranju uloga, ali mi to ne dopušta moja odgovornost prema sebi. Ja jesam ono što jesam ovdje i sada. Ah, znam, nisam pozvan napisati iskrenu ispovijest, ali želim biti iskren; to je najmanje što ljudsko biće može učiniti, jedini element koji daje smisao ovom članku.

Oduvijek sam bio praktičar borilačkih vještina po vlastitom izboru i glumac po profesiji, ali se iznad svega ostvarujem kao umjetnik života. Da, samoostvarenje nije isto što i ostvarenje samopredodžbe.

1

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Na svome razvojnom putu", oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: V

SEDMI DIO - SAMOSPOZNAJA

Većina ljudi živi samo za svoju predodžbu; zato se umjesto jastva, polazne točke, javlja praznina, jer su previše zaokupljeni projiciranjem sebe na ovaj ili onaj način. Svu svoju energiju trate i rasipaju na projiciranje i osmišljanje pojavnosti, umjesto da je usredotoče na produbljivanje i širenje svojega potencijala, da tu sjedinjenu energiju izraze i primijene s ciljem učinkovite komunikacije i tako dalje. Kad čovjek opazi osobu koja ostvaruje samu sebe, ne može suspregnuti dojam: "Hej, to je stvaran čovjek!"

Ah, znam da svi smatramo da smo inteligentna bića; no ipak se pitam koliko je nas preispitalo i/ili razmotrilo sve gotove činjenice ili istine kojima nas šopaju otkako smo sposobni učiti.

Premda posjedujemo oči, većina nas zapravo ne opaža istinski smisao ovoga svijeta. Istinsko opažanje, u smislu bezuvjetne svijesti, vodi novom otkriću, a otkrivanje je jedan od načina uviđanja vlastitog potencijala. Međutim, ako se te iste oči koriste za opažanje ili otkrivanje tuđih mana, brzo iznosimo gotove osude. Jer, lako je kritizirati i slamati duh nekom drugom, ali upoznavanje samoga sebe traje, možda, cijeli život.

ćsA^^- ->^s^y 6S

Q iJslCĆ^ seks^j

bruce lee - umjetnik 2IV0TA

7-C

Bruce Lee je promjenjiva osoba jer će uvijek učiti, otkrivati i razvijati se. Kao i njegova borilačka vještina, njegovo znanje nikada nije utvrđeno. Neprestano se mijenjaju. Bruce Lee, u najboljem slučaju, predstavlja mogući smjer i ništa više od toga.

Izrazite značajke Brucea Leeja, koje autor smatra divljenja vrijednim, jesu njegova iskrenost prema samome sebi, kvaliteta prije kvantitete (njegovim riječima: "Ostavit ću i milijune ako nešto nije u redu, ali vrag me odnio ako odstupim i za jedan jedini novčić ako nešto mora biti tako."). I na kraju, ali ne manje važno, on je marljiv čovjek, premda bi više od devedeset posto zvijezda u njegovoj koži zanemarilo svoju vrijednost te zlorabilo svoju moć.

Izvor: rukopis bilješki Brucea Leeja "Bilješke za članak". Radovi Brucea Leeja.

NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: VI.

sedmi dio - samospoznaja

7-H

0 SAMOOSTVARENJU (NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: VII.)

eć sam kao dijete instink-

tivno osjećao žarku želju za razvojem i rastom. Smatram da je funkcija i dužnost ljudskog bića, kvalitetnog ljudskog bića (medu koje ne ubrajam ljude koji ne znaju što je istinski smisao života), iskren i čestit razvoj njegova potencijala te "samoostvarenje". Ne ostvarenje samopredodžbe. Premda na ovom mjestu moram dodati da sam nekoć, prije podosta vremena, uživao u ostvarenju samopredodžbe umjesto u "samoostvarenju". Tijekom deset godina otkrio sam joj jednu značajku. Zahvaljujući istinskim osobnim iskustvima i predanom učenju već dugo otkrivam da je najveća pomoć zapravo samopomoć. Nema druge pomoći osim samopomoći, istinski davati sve od sebe, potpuno se posvetiti zadatku, koji nema kraja, već je trajan proces.

Tijekom tih godina svojega razvoja postigao sam mnogo. Dakle, u svojem sam razvoju načinio zaokret od ostvarenja samopredodžbe prema samoostvarenju, od slijepog slijeđenja propagande, organiziranih istina i drugog, prema traženju unutarnjih uzroka svoga neznanja. Ja sam marljiv čovjek.

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja, bez naslova, oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

BRUCE LEE - UMJETNIK ZIVOTA

7-1

Sretan sam jer se svakodnevno i iskreno razvijam, i ne znai gdje je moja krajnja granica. Doista, svaki dan može dor jeti otkriće ili novu spoznaju.

Ah, znam, nisam pozvan napisati iskrenu ispovijest, ali želim biti iskren; to je najmanje što ljudsko biće može učiniti. U osnovi sam

Izvor, rukopis eseja Brucea Leeja "Na svome razvojnom putu", oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

Svaki pokušaj pisanja "smislenog" članka o tome kako se ja, Bruce Lee, osjećam i kako razmišljam, prije svega je vrlo težak zadatak jer sam i dalje u procesu učenja, neprestano otkrivam i neprestano se razvijam.

Kao da taj zadatak nije dovoljno težak, upravo sam usred priprema za novi film L7 zmajevu gnijezdu, zajednički pothvat Concorda i Vvarner Brothersa, uz još jednu produkciju Concorda, film Igra smrti, koji je tek napola dovršen. Imao sam puno posla i odnedavno sam zaokupljen podvojenim osjećajima.

Dakako, pisanje ovoga članka moglo bi biti manje zahtjevno kad bih si dopustio prepuštanje uobičajenom manipulacijskom igranju uloga. Srećom, moja me je samospoznaja uzdignula iznad toga i shvatio sam daje život najbolje živjeti - a ne osmišljavati.

Sretan sam jer se svakodnevno i iskreno razvijam, i ne znam gdje je moja krajnja granica. Doista, svaki dan može donijeti otkriće ili novu spoznaju. Međutim, najveće zadovoljenje tek predstoji, kad čujem kako drugo ljudsko biće kaže: "Hej, to je stvaran čovjek!"

NA SVOME RAZVOJNOM PUTU: VIII.

sedmi dio - samospoznaja

oduvijek bio praktičar borilačkih vještina po vlastitom izboru i glumac po profesiji. Ali, iznad svega, nadam se da ću se usput ostvariti i kao umjetnik života.

Borilačka vještina, zapravo svaka vještina, je nesputano tjelesno izražavanje duše pojedinca. O, da, borilačka vještina podrazumijeva i svakodnevno samot-njačko vježbanje s ciljem unapređivanja ili održavanja kvalitete. Međutim, borilačka vještina podrazumijeva i otkrivanje gole ljudske duše. To je ono što me zanima.

Da, poprilično sam se razvio od onoga dana kad sam se počeo baviti borilačkim vještinama,

ali i dalje se razvijam te nastavljam svoj proces. Živjeti znači slobodno se izražavati putem stvaranja. Moram reći da stvaranje nije nešto utvrđeno, kruto.

Stoga se nadam da će se moji kolege, praktičari borilačkih vještina, otvoriti, biti očito stvarni, i želim im svako dobro u njihovoj potrazi za ciljem.

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

»"I

Druge smo sposobni shvatiti samo ako smo sposobni shvatiti sebe.

Nedostatak samosvijesti čini nas prozirnima; duša koja poznaje samu sebe nije prozirna.

Od grubosti prema bližnjima ne čuva nas načelo pravednosti, već suosjećanje.

Više vjerujemo u ono što oponašamo nego u ono od čega potje-čemo. Sve što proizlazi iz nas, ne može nam pružiti osjećaj apsolutne izvjesnosti. Najbolniji osjećaj nesigurnosti proizlazi iz samoće; ako oponašamo, nismo sami. To vrijedi za većinu nas! Mi smo ono što drugi kažu da jesmo. Sebe uglavnom upoznajemo preko glasina.

Naš osjećaj moći mnogo je jači kad nekome slomimo duh nego kad osvojimo njegovo srce. Jer, danas možemo osvojiti njegovo srce i već sutra izgubiti njegovu naklonost. Ali, kad slomimo ponosan duh, postižemo nešto stoje konačno i potpuno.

Strah proizlazi iz neizvjesnosti. Ako smo potpuno uvjereni u svoju vrijednost ili bezvrijednost, gotovo smo potpuno otporni na strah. Stoga osjećaj krajnje bezvrijednosti može biti izvor hrabrosti.

Većina nas žarko želi vidjeti sebe kao marionetu u rukama drugih te se na taj način osloboditi odgovornosti za postupke potaknute vlastitim upitnim sklonostima i nagonima. Za to se opravdanje hvataju i jaki i slabi. Potonji svoju zlonamjernost skrivaju pod vrlinom poslušnosti; ponijeli su se nečasno zato jer su morali poštovati zapovijedi. Jaki se također opravdavaju tvrdeći da su odabrani instrumenti više moći - Boga, povijesti, sudbine, države ili čovječanstva.

Izvor: rukopis eseja Brucea Leeja "Strastveno stanje uma" oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

STRASTVENO STANJE UMA

sedmi dio - samospoznaja

Kad smo krajnje bespomoćni ili krajnje moćni, sve se doima mogućim - i oba stanja potiču lakovjernost.

Ponos je osjećaj vrijednosti izveden iz nečega što nije sastavni dio nas, dok samopoštovanje proizlazi iz potencijala i postignuća jastva. Ponosni smo kad se poistovjećujemo sa zamišljenim jastvom, vodom, svetim ciljem, zajedničkim vlasništvom. Ponos u sebi sadrži strah i nesnošljivost; bezobziran je i beskompromisan. Sto jastvo manje obećava i što manje potencijala posjeduje, to je jača potreba za ponosom. Srž ponosa je samoodbacivanje. Istina je da ponos,

oslobađajući energije i služeći kao poticaj na postignuće, može izazvati pomirenje s jastvom i postizanje istinskog samopoštovanja.

Osjećaj vlastite vrijednosti stječemo ostvarivanjem svoje darovitosti, marljivošću ili poistovjećivanjem s nečim drugim - uzvišenim ciljem, vođom, skupinom, imovinom i sličnim. Od tri navedena puta najteži je put samoostvarenja. Njime se kreće samo ako su drugi putovi prema osjećaju vlastite vrijednosti manje ili više zapriječeni. Darovite je ljude potrebno poticati i nagovarati na kreativan rad. Njihovi vapaji i tužaljke odjekuju kroz povijest.

Njegovanje duha neodređeno je i teško, a sklonost tome *| malokad je spontana. Ako su prilike za djelovanje brojne, ft Jturalna kreativnost vjerojatno će biti zanemarena. ^

Djelovanje je uzvišeni put prema samopouzdanju i samopošto-vanju. Ako je otvoreno, sve energije teku prema njemu. Većini ljudi je prirođeno, a njegove su nagrade opipljive. Njegovanje duha neodređeno je i teško, a sklonost tome malokad je spontana. Ako su prilike za djelovanje brojne, kulturalna kreativnost vjerojatno će biti zanemarena. Kulturalni procvat Nove Engleske naglo je zastao s osvajanjem Zapada. Relativna kulturalna neplodnost Rimljana možda bi se mogla objasniti prirodom njihova Carstva više nego prirođenim nedostatkom

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

kreativnoga duha. Najdarovitije ljude privukle su nagrade administrativnih položaja, kao što najdarovitije Amerikance privlače nagrade poslovne karijere.

Sudbonosan proces otpočinje kad je osoba prepuštena "slobodi vlastite nemoći" i kad vlastitim trudom mora opravdavati svoje postojanje. Samosvojni pojedinci, usredotočeni na ostvarivanje samih

sebe i dokazivanje vlastite vrijednosti, stvorili su sva velika djela književnosti, likovne umjetnosti, glazbe, znanosti i tehnologije. Ali, kad se samosvojan pojedinac ne može ostvariti niti svoje postojanje opravdati vlastitim nastojanjima, postaje izvorom ogorčenosti i grčeva koji protresaju temelje našega svijeta. Samostalan je pojedinac stabilan dokle god posjeduje samopoštovanje. Održavanje samopouzdanja neprekidan je zadatak koji crpi svu snagu i unutarnje izvore pojedinca. Svakoga dana moramo iznova dokazivati vlastitu vrijednost i opravdavati svoje postojanje. Ako samopoštovanje iz bilo kojeg razloga nije dostižno, samosvojan pojedinac postaje vrlo eksplozivno biće. Okreće leda bezizglednom jastvu i potpuno se posvećuje težnji za ponosom - eksplozivnoj zamjeni samopoštovanja. Svi društveni poremećaji i nemiri proizlaze iz krize pojedinačnog samopoštovanja, a velika nastojanja, u kojima se mase vrlo spremno ujedinjuju, zapravo su težnja za ponosom.

Sklonost djelovanju govori o unutarnjoj neravnoteži. Biti uravnotežen znači biti manje ili više miran. Djelovanje je zapravo mahanje rukama s ciljem uspostavljanja ravnoteže i održavanja. A ako je točno, kao što je Napoleon napisao Carnotu, da je "za umijeće vladanja presudno važno ne dopustiti da u ljudima ugasne žar", tada je to čin narušavanja ravnoteže. Najvažnija razlika između totalitarnog režima i slobodnog društvenog poretka možda je u metodama narušavanja ravnoteže, kojima se ljudi drže aktivnima i usmjerenima.

Govore nam da darovitost sama po sebi stvara mogućnosti. No, katkad se doima da žarka žudnja ne stvara samo vlastite mogućnosti, već i vlastitu darovitost.

ion

sedmi dio - samospoznaja

Sklonost djelovanju govori o unutarnjoj neravnoteži. Biti -m

uravnotežen znači biti manje ili više miran. Djelovanje je B

zapravo mahanje rukama s ciljem uspostavljanja ravnoteže M

i održavanja. ¦

Vremena drastičnih promjena su vremena strasti. Nikada ne možemo biti pripremljeni i spremni za ono što je potpuno novo. Moramo se prilagoditi, a svako radikalno prilagođavanje je kriza samopoštovanja: podvrgnuti smo testu; moramo se dokazati. Stoga je društvo podvrgnuto drastičnoj promjeni sastavljeno od neprilagođenih pojedinaca, a neprilagođeni pojedinci žive i dišu u ozračju strasti.

Strastvena težnja nečemu ne mora uvijek značiti da to doista želimo ili da smo osobito sposobni za to. Ono čemu najstrastvenije težimo često je tek zamjena onoga što doista želimo, ali ne možemo imati. U pravilu se može predvidjeti da ispunjenje pretjerano velike žudnje vjerojatno neće umiriti neugodan nemir. U svakom strastvenom nastojanju samo je nastojanje važnije od objekta nastojanja.

Smjernost nije odbacivanje ponosa već zamjena jednoga ponosa drugim.

Sumnjam da postoji nešto poput impulzivne ili prirodne snošljivosti. Snošljivost iziskuje napor mišljenja i samokontrole. Dobra su djela također malokad izvedena bez namjere i "promišljanja". Stoga se doima da je određena mjera izvještačenosti, poziranja i himbenosti nerazdvojno vezana uz svaki čin ili stav koji podrazumijeva ograničenje naših želja ili sebičnosti. Trebali bismo biti oprezni s ljudima koji smatraju da ne moraju hiniti dobrotu ili čestitost. Nepostojanje licemjerja u takvim situacijama upućuje na sposobnost za najizopačeniju okrutnost. (Himbenost je često neizostavan korak u postizanju autentičnosti. To je oblik u koji istinske sklonosti pritječu i utvrđuju se u njemu.)

Kontrola našega bića nalik je na šifru za otvaranje sefa. Jedan okret malokad otključava bravu. Svako napredovanje i nazadovanje čine korak prema cilju.

bruce lee - umjetnik života

Tajnovitost može biti izvor ponosa. Paradoksalno je da tajnovitost ima istu funkciju kao i hvalisanje: ijedno i drugo su postupci stvaranja maske. Hvalisanjem nastojimo stvoriti zamišljeno jastvo, dok nam tajnovitost pruža uzbudljiv osjećaj da smo prinčevi prerušeni u smjer-nost. Tajnovitost je zahtjevnija i djelotvornija jer samodopadno hvalisanje rada samoprezir. Pa ipak, kao što je Spinoza rekao: "Ljudima ničime nije toliko teško vladati kao vlastitim jezicima, a svoje želje obuzdavaju lakše no svoje riječi."

Da bismo postali drugačiji no što jesmo, moramo biti donekle svjesni što jesmo. Bez obzira na to dovodi li različitost do himbenosti ili istinske promjene - nije je moguće ostvariti bez samosvijesti. Pa ipak, nevjerojatno je da upravo ljudi koji su najviše nezadovoljni sobom i najviše žude za novim identitetom, posjeduju najmanje samosvijesti. Okrenuli su leda neželjenom jastvu i zbog toga ga nikada nisu dobro promotrili. Zbog toga oni najmanje zadovoljni ne mogu ni hiniti ni postići istinsku promjenu. Oni su transparentni, a njihove neželjene značajke odolijevaju svim pokušajima samodramatizacije i preobrazbe.

Bruce Lee je cijeloga života pisao mnogo pisama. Često je pisao svojim prijateljima, nerijetko vrlo podrobno, kako bi ih obavijestio o novim događanjima u karijeri ili o novim filozofsko-duhovnim spoznajama.

Sljedeća su pisma izvaci iz petoga sveska Biblioteke Brucea Leeja (Bruce Lee: Zmajeva pisma), a služe kao kratki prikazi mnogih zamisli iznesenih u ovoj knjizi.

Svako od ovih pisama predstavlja jedan aspekt Bruceove filozofije, psihologije, poezije, samopomoći/samospoznaje te učenja o borilačkim vještinama, a zajedno još jednom dokazuju koliko je bio sposoban sve te oblike povezati u svojem svakodnevnom životu.

osmi dio - pisma

8-a

"ISTINSKI SMISAO ŽIVOTA - UNUTARNJI MIR"

Upućeno PearITso

29

Rujan 1962. godine.

Draga Pearl,

ovo pismo nije lako razumjeti. Sadrži moje snove i moja razmišljanja. U cijelosti, možeš ga shvatiti kao moj način života. Bit će prilično nejasno jer mi nije lako napisati kako se doista osjećam. No, ipak želim pisati i obavijestiti te o tome. Nastojat ću ga jasno napisati i nadam se da ćeš ga ti čitati otvorena uma, i nemoj donositi zaključke dok ga ne pročitaš.

Dva su načina da se dobro zaradi za život. Jedan je posljedica marljivoga rada, a drugi je posljedica maštanja (iako, dakako, također iziskuje rad). Činjenica je da rad i štedljivost rađaju sposobnost, ali je bogatstvo, u smislu materijalnog obilja, nagrada čovjeku koji je sposoban domisliti ono što još nije domišljeno. U svakoj industriji i u svakoj profesiji Amerika traži zamisli. Zamisli su od Amerike učinile ono što jest, a jedna dobra zamisao može od čovjeka načiniti ono što želi biti.

Kung fu je jedan dio mojega života. Ta je vještina znatno utjecala na oblikovanje mojega karaktera i mojih stavova. Kung fuom

u,.«..

bruce lee - umjetnik života

se bavim kao oblikom tjelesne kulture, mentalnog vježbanja, metodom samoobrane i načinom života. Kung fu je najbolja od svih borilačkih vještina, ali u Sjedinjenim Državama ipak cvjetaju kineske izvedenice judoa i karatea, koje čine tek osnove kung fua. To je tako zato jer (još) nitko nije čuo za tu vrhunsku vještinu; osim toga, nema osposobljenih učitelja. Vjerujem da me moja dugogodišnja praksa čini podobnim da postanem prvi učitelj toga pokreta. Preda mnom su još mnoge godine tijekom kojih ću usavršavati svoje tehnike i karakter. Stoga mi je cilj utemeljiti prvi kung fu institut koji će se naknadno proširiti diljem Sjedinjenih Država (za dovršenje cijeloga projekta odredio sam rok od deset do petnaest godina).

To ne namjeravam učiniti isključivo zbog zarade. Imam mnogo motiva: volim upoznavati svijet s uzvišenošću kineske vještine kung fua; uživam poučavati i pomagati ljudima; volio bih imati raskošan dom za svoju obitelj; volio bih stvoriti nešto; i na kraju, ali jedan od najvažnijih motiva jest činjenica daje kung fu dio mene.

Znam daje moja zamisao ispravna pa će stoga rezultati biti zadovoljavajući. O nagradi zapravo i ne razmišljam, već mi je važno pokrenuti mehanizam kojim ću to postići. Moj će doprinos biti mjera moje nagrade i uspjeha.

Pokojnog dr. Charlesa P. Steinmetza, genija elektrotehnike, netko je prije njegove smrti upitao: "Koja će grana znanosti najviše napredovati u sljedećih dvadeset i pet godina?" Dr. Steinmetz je nakon nekoliko minuta razmišljanja ispalio kao iz puške: "Duhovne

spoznaje." Kad čovjek svjesno dođe do presudno važnih spoznaja o uzvišenim duhovnim silama' u sebi i počne ih koristiti u znanosti, poslu i životu, njegov budući napredak bit će besprimjeran.

Osjećam da u sebi nosim tu uzvišenu stvaralačku i duhovnu silu koja je iznad svake vjere, iznad ambicije, iznad samopouzdanja, iznad odlučnosti, iznad vizije. Ona je sve to zajedno. Ta nadmoćna sila daje naboj mojemu umu.

Kad ispustiš kamenčić u lokvu vode, on pokrene niz valova koji se šire sve dok ne obuhvate cijeli bazen. Upravo će se to dogo-

diti kad svojim zamislima pridružim razrađen plan djelovanja. U ovom trenutku mogu gledati u budućnost, vidjeti što je preda mnom. Sanjam (sjeti se da praktični sanjari nikada ne odustaju). Sada možda ne posjedujem ništa osim maloga podrumskog stana, ali, kad se moja mašta pokrene punom parom, zamišljam sjajan kung fu institut na pet ili šest katova, s ograncima diljem Amerike. Nije me lako obeshrabriti, lako zamišljam kako prevladavam prepreke, probijam se i ostvarujem "neostvarive" ciljeve.

Bez obzira na to je li posrijedi božanstvo ili nije, u sebi osjećam golemu silu, neiskorištenu moć, nešto dinamično. Taj osjećaj nije moguće opisati i ne postoji iskustvo s kojim bih ga mogao usporediti. To je nešto poput jake emocije pomiješane s vjerom, ali mnogo jače.

Sve u svemu, cilj mojega planiranja i rada jest otkriti istinski smisao života - unutarnji mir. Znam da sve vrijednosti koje sam spomenuo ne čine unutarnji mir, ali ga mogu činiti, ako se posvetim istinskom postignuću jastva umjesto neurotičnoj borbi. U postizanju toga unutarnjeg mira pomoći će taoističko i zen učenje o nevezanosti.

Ljudi će vjerojatno reći da previše vjerujem u uspjeh. Pa, ne previše. Vidiš, moja volja za djelovanjem proizlazi iz spoznaje da sam SPOSOBAN DJELOVATI. Samo sam spontan, jer u mojemu umu nema sumnji.

Pearl, uspjeh postižu oni koji vjeruju u uspjeh. Ako se ne usredotočiš na nešto, kako to, zaboga, možeš postići?

Srdačno, Bruce

Izvor: rukopis pisma Brucea Leeja upućenog Pearl Tso, rujan 1962. godine. Radovi Brucea Leeja.

bruce lee - umjetnik života

8-b

"ISKORISTI VLASTITO ISKUSTVO I MAŠTU" UpućenoTakvju Kimuri30

Taky,

upravo sam ti poslao T'ai Kik plakat. U paketu je i kineska jakna. Kao što sam rekao, upravo sam se vratio iz Oaklanda, a James Lee će ti poslati lop sao spravu s ugrađenim otporom.

Prije svega, volio bih ti prenijeti najvažnije pravilo poučavanja, a to je ekonomičnost oblika. Poštuj to pravilo i NIKADA nećeš osjećati da moraš DODAVATI nove, takozvane tehnike "podgrijavanja" kako bi zadržao zanimanje svojih učenika.

Izvor, rukopis pisma Brucea Leeja upućenog Takvju Kimuri, oko 1965. godine. Radovi Brucea Leeja.

osmi dio - pisma

Da bih objasnio "ekonomičnost" oblika, teoriju ću ilustrirati na primjeru jedne tehnike. Poslije tu zamisao možemo primijeniti na bilo koju tehniku. Uz zamisao "tri stadija poučavanja" ([1] sinkronizacija jastva, [2] sinkronizacija s protivnikom, [3] u uvjetima borbe), ovaj program poučavanja ne nudi samo beskonačnu rutinu pouke, već i najdjelotvorniji nastavni plan koji će iznjedriti rezultate sa SVIM učenicima. Iskušao sam ih ovdje u Los Angelesu. Bez obzira na to koliko MALO svaki put pokažemo, održavamo zanimanje učenika jer moraju ukloniti suvišne pokrete, a pritom se osjećaju sjajno. Dobro, vratimo se zamisli "EKONOMIČNOSTI OBLIKA".

Kao primjer uzimam pak sao (strelovita ruka) - prvo, "EKONOMIČNOST POKRETA" znači da SVI pokreti kreću iz bai-jong položaja; drugo, RUKE SE POKREĆU PRVE AKO JE POSRIJEDI TEHNIKA RUKU (STOPALO SLIJEDI), A AKO JE POSRIJEDI TEHNIKA NOGU, NAJPRIJE SE POKREĆU NOGE.

Stoga naglasi navedene "dvije istine" izvodeći pak sao najprije na način dodira rukom - drugim riječima, učenici su u bai-jong položaju i dodiruju jedni drugima ruke - premda u stvarnoj borbi nipošto ne bismo započeli dodirivanjem ruku. Međutim, takav položaj dodirivanja ruku osigurat će ispravan oblik u početnom stadiju - odnosno ekonomičnost oblika.

Svaki učenik mora napasti IZ BAI-JONGA, bez ijednog suvišnog pokreta. Ali, tu se prevažnu osnovnu teoriju previđalo. Ako bilo koji učenik izvede pak sao (ili, kad smo već kod toga, bilo koju tehniku) suvišnim pokretima, vraća se u položaj dodirivanja ruku kako bi nepotrebne pokrete SVEO NA NAJMANJU MOGUĆU MJERU. Stoga uviđaš da je potrebno svladati položaj dodirivanja ruku kako bi se moglo prijeći na primjenu pak saoa s udaljenosti. Osim toga, učenik se mora vraćati u položaj dodirivanja ruku kako bi se s vremena na vrijeme podsjetio na izostavljanje nepotrebnih pokreta.

Na udaljenosti je pak sao mnogo zahtjevniji - bez ijednoga suvišnog položaja potrebno je pokrenuti ruku, a potom nogu u progresivnom, usklađenom napredovanju - nije ni čudo daje malo

bruce lee - umjetnik 2IV0TA

onih koji uspijevaju udariti uz jedan pak sao! Shvaćaš li sada zamisao ekonomičnosti pokreta? Sama teorija ekonomičnosti pokreta iziskuje vraški mnogo vremena za usavršavanje, da i ne spominjem "tehniku tri stadija" - u kontekstu pak saoa - a nakon učenja i svladavanja pak saoa na udaljenosti potrebno je udarcem nogom premostiti prostor do protivnika - sigurno se približiti.

Ovaj će ti prijedlog omogućiti beskonačno mnogo sati poučavanja. Dakako, moraš primjenjivati utvrđeni sustav, odnosno PONAVLJATI svaku pojedinu tehniku do savršenstva. Odmah počni raditi i sve naučeno primijeni uz EKONOMIČNOST POKRETA - tako ćeš udvostručiti svoju brzinu i vještinu.

Nadam se da sam ti usadio najvažnije pravilo našega stila - drži se programa koji sam ti dao, primjenjuj raznovrsnost i ne brini se previše zbog toga što tvoji učenici trebaju sve više i više da bi ostali s tobom - to je točno (samo) ako su sposobni savršeno izvesti sve čemu si ih poučio.

Upamti da čovjek mora pokušati tisuću puta da bi usavršio jedno judo obaranje. I, dakako, iskoristi vlastito iskustvo i maštu. Bit ćeš dobar.

Vjerujem u tebe, Bruce

osmi dio - pisma

8-C

"TKO SAM JA?" Upućeno Jhoonu Goo Rheeju32

Jhoon Goo,

uz pismo ćeš pronaći uputu Chucka Norrisa. Taje najnovija. Pokušat ću ti ih sačuvati ubuduće. Šaljem ti i druge slične upute, koje bi ti mogle pomoći.

(Bruce Lee priložio je sljedeće dvije pjesme, koje je napisao kako bi ohrabrio svojega starog prijatelja savjetujući mu da ne dopusti da okolnosti nepovoljno utječu na njega te da shvati daje svaki čovjek kapetan vlastite duše i nadzornik vlastite sudbine.)

Izvor, rukopis pisma Brucea Leeja upućenog Jhoonu Rheeju. Arhiva Jhoona Rheeja.

bruce lee - umjetnik života

Tko sam ja?

Tko sam ja?

To vjekovno pitanje

svaki čovjek postavlja

u nekom trenutku svojega života.

Premda gleda u ogledalo i

prepoznaje lice, premda zna svoje ime, svoju dob i svoju prošlost, ipak se u dubinama svojega bića

pita: "Tko sam ja?"

Jesam li gorostas među ljudima, vladar svojega svijeta, ili sam intelektualni patuljak koji nespretno sam sebi priječi put?

Jesam li samouvjereni gospodin pobjedničkog stila, rođeni vođa,

koji u trenutku uspostavlja prijateljstva,

ili ustrašeno srce

koje se oprezno šulja među

neznancima, koje drhti iza usiljena osmijeha, poput dječačića izgubljena u

mračnoj šumi?

Većina nas žudi biti jedno, ali strahujemo da smo drugo. Ali, MOŽEMO biti ono što težimo biti.

Oni koji njeguju

svoje prirođene instinkte,

koji su usredotočeni na dobro,

hvalevrijedno i izvrsno,

koji vjeruju da to mogu postići, primit će nagradu za svoje samopouzdanje.

A pritom će

otkriti istinski identitet

onoga tko ih gleda iz ogledala.

osmi dio - pisma

Kojoj vrsti pripadaš?

Skeptici su rekli: "Čovjek ne može letjeti." Tvorci su rekli:

"Možda, ali ćemo ipak pokušati", i naposljetku poletjeli prema jutarnjem sjaju, dok su nevjernici gledali odozdo.

Skeptici su nepobitno znali: "Konja nikada neće zamijeniti bučna naprava."

Pa ipak, kočije tvoraca, bez konja,

s vremenom su izašle na sve naše putove.

Skeptici su tvrdili daje Zemlja ravna ploča. Brodovi padaju s njezina ruba i to je to!

Pa ipak, neki su tvorci otkrili posve nov svijet i vratili se dokazavši daje ovaj planet kugla.

Ali, oni koji su uporno tvrdili: "To nije moguće" nisu postigli pobjede niti počasti. Već oni

koji su vjerovali i djelovali, dok su skeptici gledali izdaleka.

Na kraju, upozorio bih te da nam se negativnost vrlo često neopazice prikrade. Korisno je katkad zaustaviti sve misli (žamor briga, iščekivanja i ostaloga u našoj glavi) te potom okrijepljen odvažno nastaviti dalje.

Kao što održavanje zdravlja može iziskivati uzimanje neugodnog lijeka, tako sposobnost da činimo ono u čemu uživamo, često iziskuje i bavljenje nečime što ne volimo. Upamti, prijatelju, da nije važno ono što se dogodi, već je važno kako ti reagiraš na događaje.

Ti posjeduješ sve što je potrebno. Znam da ćeš pobijediti na ovaj ili na onaj način. Stoga, dovraga torpedo, punom brzinom naprijed! Sjeti se što kažu Kinezi: "Okolnosti? Dovraga, ja stvaram okolnosti!"

Mir i sklad, Bruce

bruce lee - umjetnik života

8-D

"PRETVARANJE PREPREKA U ODSKOČNE DASKE"

Upućeno Jhoonu Rheeju

Jhoon Goo,

pozdrav iz Los Angelesa gdje, kao i u mnogim dijelovima Amerike, posao ne ide najbolje. Nemoj me pogrešno shvatiti, to nije pesimistična izjava, iako stanje jest takvo kakvo jest, ali, kao i drugi, ti možeš izabrati kako ćeš reagirati. Pitam te, Jhoon Goo, hoćeš li svoje prepreke pretvoriti u odskočne daske prema svojim snovima, ili ćeš posrnuti na njima jer nesvjesno dopuštaš da tobom vladaju negativnost, zabrinutosti, strah i ostalo.

Vjeruj mi da su prepreke, velike ili male, prisutne u svim velikim stvarima ili postignućima, ali je važna čovjekova reakcija na njih, a ne same prepreke. Poraz nije moguć sve dok ga sam sebi ne priznaš. Nipošto prije!

Prijatelju, o prošlosti razmišljaj u kontekstu sjećanja i postignuća koja su ti donijela ugodu, nagradu i zadovoljstvo. Sadašnjost? Pa, o njoj razmišljaj u kontekstu izazova i mogućnosti te nagrada koje možeš postići primjenom svoje darovitosti i energije. A budućnost je vrijeme i prostor u kojemu je svaka tvoja vrijedna ambicija ostvariva.

Izvor, rukopis pisma Brucea Leeja upućenog Jhoonu Rheeju. Arhiva Jhoona Rheeja.

osmi dio-pisma

Sklon si tratiti mnogo energije na zabrinutost i iščekivanje. Prijatelju, ne zaboravi uživati u planiranju jednako kao i u postignuću jer je život prekratak za negativnu energiju.

Od puta u Indiju moja su leda tako-tako. Vvarner Bros i dalje je zainteresiran za Nijemu sviralu. Čekamo da čujemo koji će biti sljedeći korak, a trebali bismo ga doznati u sljedećih deset dana - odobrenje novoga budžeta, organizacija još jednoga pripremnog putovanja i tako dalje. Osim u Nijemoj svirali, nastupit ću i u

sljedećoj sezoni nove televizijske serije Longstreet. A tu je još jedan film u kojemu ću glumiti (jednu od tri glavne uloge) ako prezentacija bude prihvaćena, a to bismo također trebali doznati u sljedećih desetak dana.

Dakako, problem je u tome što sada želim nešto raditi! Zato sam razradio ideju za televizijsku seriju i trebao bih nešto znati kroz nekoliko tjedana. U međuvremenu radim na drugoj ideji za film koji bi se snimao u Hong Kongu (kineski film). Zato, akcija! Akcija! Nikada ne tratiti energiju na zabrinutosti i negativne misli. Dakle, tko ima toliko nesiguran posao kao ja? Od čega živim? Od vjere u vlastitu sposobnost za uspjeh. Istina je da me je ozljeda na leđima dobro zeznula za cijelu godinu, ali sa svakom nevoljom dolazi blagoslov jer šok djeluje kao podsjetnik da ne smijemo zapeti u rutini. Pogledaj kišnu oluju; kad prestane, sve raste!

Stoga upamti da čovjeku opsjednutom brigama ne nedostaje samo ravnoteža potrebna za rješavanje problema, već njegova napetost i razdražljivost stvaraju dodatne probleme njegovim bližnjima.

Dakle, što još mogu reći osim dovraga s torpedom, punom brzinom naprijed!

Praktičar borilačkih vještina kojemu su leđa u škripcu, ali je ipak otkrio nov izvor silnog uzbuđenja!

Bruce Lee

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

8-E

"SVE OVISI 0 STANJU UMA" Upućeno Larrvju Hartsellu33

6. lipnja 1971. godine

Dragi Larry!

Kako je tvoj kuk? Nadam se da vodiš brigu o sebi.

Potkraj ovog mjeseca snimat ću televizijsku seriju. Posrijedi je Longstreet, nova televizijska serija za nadolazeću jesen. Epizoda u kojoj ću nastupiti nosi naslov "Način šake koja zaustavlja".

S Nijemom sviralom nije se dogodilo ništa novo - to je pitanje vremena. Osmišljam novu televizijsku seriju utemeljenu na borilačkim vještinama. Nadam se da će se ostvariti - javit ću ti.

Bit ću na naslovnici sljedećeg izdanja časopisa Black Belt. Pročitaj ga, moglo bi ti biti zanimljivo.

Nisam upoznao tvoju obitelj, ali prenesi im moje pozdrave.

Čuvaj se, prijatelju, Bruce Lee

Izvor, rukopis pisma Brucea Leeja upućenog Larrvju Hartsellu, lipanj 1971. godine. Arhiva Larrvja Hartsella.

•»on

osmi dio - pisma

(Bruce je pismu priložio jednu od svojih omiljenih motivacijskih pjesama, koja veliča moč pozitivnog razmišljanja u teškim trenucima. Priložio ju je kako bi ojačao prijateljevu volju za oporavkom.)

Ako misliš da si poražen, poražen si.

Ako misliš da se ne usuđuješ, ne usuđuješ se.

Ako bi volio pobijediti, ali misliš da ne možeš,

gotovo je izvjesno da nećeš.

Ako misliš da ćeš izgubiti, izgubljen si.

Jer u ovom životu otkrivamo

da uspjeh ZAPOČINJE čovjekovom VOLJOM.

Sve ovisi o stanju uma.

Ako misliš da si nadmašen, nadmašen si.

Da bi se uzdignuo, moraš razmišljati visoko.

Moraš biti siguran u sebe

da bi mogao osvojiti nagradu.

Životne bitke ne dobivaju uvijek

jači ili brži.

Prije ili poslije

pobjeđuje onaj

TKO MISLI DA MOŽE!

bruce lee - umjetnik 2IVOTA

8-F

"VJEŠTINA JE ONDJE GDJE JE APSOLUTNA SLOBODA"

Upućeno Johnu34

Dragi John,

pogodio si u srž. Upravo sam se vratio sa zvučne montaže - posla je mnogo!

Čini se da je iskrenost sastavni dio tebe i, premda nismo dugo zajedno, odmah ti odgovaram sljedeće: neću imati vremena za poučavanje, ali sam spreman - kad mi to vrijeme dopusti - iskreno se izraziti ili ti se „otvoriti" djelovati kao svojevrstan putokaz putniku.

Moje će ti iskustvo pomoći, ali i dalje tvrdim da ti vještinu -istinsku vještinu - nitko ne može dati. Nadalje, vještina nikada nije kićenje ili uljepšavanje. Vještina je neprestan proces sazrijevanja (u smislu nepostojanja odredišta!).

Vidiš, John, kad budemo imali priliku vježbati, vidjet ćeš da tvoj način razmišljanja nije sličan mojemu. Naposljetku, vještina je sredstvo stjecanja "osobne" slobode. Tvoj način nije moj način, niti je moj način tvoj način.

Stoga, neovisno o tome hoćemo li se uspjeti sastati, dobro upamti da vještina "ŽIVI" ondje gdje je apsolutna sloboda. Vještina JKD-a doseže savršenstvo kad se svo znanje odbaci, kad je um (ako doista postoji takva supstancija) potpuno nesvjestan vlastitog djelovanja, kad 'jastvo" iščezne.

Sada moram na spavanje jer ujutro moram rano na posao, a potom na trening. Ovo je tek kratka poruka kolegi, praktičaru borilačkih vještina.

"Proces postajanja", Bruce

Izvor, rukopis pisma Brucea Leeja upućenog Johnu, oko 1972. godine. Radovi Brucea Leeja.

osmi dio - pisma

KNJIŽNICA ZELINA

BILJEŠKE

Uvod

1. Rukopis eseja Brucea Leeja "Na svome razvojnom putu", oko 1973. godine. Radovi Brucea Leeja.

2. Izjava Brucea Leeja iz intervjua Pierreu Bertonu, objavljena u Bruce Lee: VVordsfrom a Master, NTC/Contemporary Publishing Group, Inc., Chicago, str.ll.

3. Ibid., str. 37.

4. Rukopis bilješki Brucea Leeja "Osvrti na borilački put", svezak 1., oko 1970. godine. Radovi Brucea Leeja.

5. Rukom pisano pismo Brucea Leeja "Johnu" objavljeno je i na 167. stranici petog sveska The Bruce Lee Library Series: Letters of the Dragon, John Little (ur.), Charles E. Tuttle Publishing Companv, Boston (c), 1998. Linda Lee Cadwell.

6. Rukom pisana bilješka Brucea Leeja u njegovu primjerku scenarija za Longstreet, 27. lipnja 1971. Radovi Brucea Leeja.

Glavni sadržaj

1. L. Adam Beck, The Story ofOriental Philosophy, N.Y., 1928.

2. L. Frank N. Magill, Masterpieces of World Philosophy, N. Y.

3. Huston Smith, The World's Religions, 1957.

4. I'Ching, prijevod: Carry F. Baynes, N.Y, 1960.

5. Lao-tzu, The Way of Life, prijevod: R. B. Blakney, N.Y, 1955.

6. Glen Clark, Power in Athletics

7. Alan Watts, The Way of Zen, N.Y, 1957.

8. L. Adam Beck, Oriental Philosophy, N.Y., 1928.

bilješke

9. L. Adam Beck, The Story of Oriental Philosophy, N.Y, 1928.

10. Chang Chen Chi, The Practice ofZen, N.Y., 1959.

11. Tao, The Great Luminant, prijevod: Evan Morgan, 1933.

12. The Way of Life, Lao-tzu, prijevod: R. B. Blaknev, N.Y.,1955.

13. L. Adam Beck, The Story of Oriental Philosophy, N.Y, 1928.

14. The Book ofTao, prijevod: EJ. MacHovec, 1962.

15. Lao-tzu, Tao Teh Ching: A Way of Life, R. B. Blaknev, N. Y.

16. Eric Hoffer, The Passionate State of Mind, N.Y, 1954.

17. Ibid.

18. Kantonska riječ leung znači "zmaj". (Kineski nadimak Brucea Leeja bio je Lee Siu Leung ili Lee Mali Zmaj.)

19. Alan Watts, The Way of Zen

20. L. Adam Beck, Oriental Philosophy, N.Y, 1928.

21. Chang Chen Chi, The Practice ofZen

22. Introduction to Saint Thomas Aquinas, uredio Anton C. Pegis, Modem Librarv, New York, 1948.).

23. Iz rukopisa bilješki Brucea Leeja "Osvrti na borilački put" svezak 1. Radovi Brucea Leeja.

24. Rukopis bilješke Brucea Leeja iz njegovih bilješki za The Silent Flute, oko 1970. godine. Radovi Brucea Leeja.

25. Napomena: Malo je vjerojatno da je Bruce Lee izabrao taj naslov, jer u eseju govori o svim praktičarima borilačkih vještina sputanima tradicijom, a ne samo o jednoj vrsti, odnosno o praktičarima karatea.

26. Napomena: Bruce Lee je na margini uz ovu rečenicu zapisao: "Proširiti!" kako bi se podsjetio da tu misao namjerava naknadno obrazložiti.

27. Napomena: The Big Boss bio je naslov prvoga filma koji je Bruce Lee snimio za Golden Harvest. Taj je film 1971. godine u Hong Kongu porušio sve rekorde gledanosti. U Sjevernoj Americi naknadno je prikazan kao Fists of Fury.

bruce lee - umjetnik života

28. Izjava Stevea McQueena navedena u članku "Bruce Lee Touched the Lives of the Greats", objavljeno u Bruce Lee Memorial i Black belt Magazine's Best of Bruce Lee #2, Rainbow Publications (c),1975.

29. Napomena: Pearl Tso i cijela obitelj Tso bili su bliski prijatelji Brucea Leeja dok je, tijekom pedesetih godina, živio u Hong Kongu, a prijateljsku su vezu održali do kraja Bruceova života.

30. Napomena: Taky Kimura bio je jedan od Bruceovih najbližih prijatelja i pomoćni instruktor u Bruceovom kwoonu u Seattleu.

31. Napomena: T'ai kikje kantonski oblik mandarinskog izraza t'ai chi, unutarnjeg sustava borilačkih vještina na zapadu poznatog kao t'ai chi ch'uan. T'ai kik se odnosi i na jin-jang simbol. Bruceovo objašnjenje toga simbola pronaći ćete u eseju "Jin-jang" u drugom dijelu ove knjige.

32. Napomena: Jhoon Rhee smatra se "ocem tae kwon doa u Sjevernoj Americi" i bio je blizak prijatelj Brucea Leeja.

33. Napomena: Larry Hartsell bio je učenik Brucea Leeja u njegovoj Chinatovvn školi u Los Angelesu.

34. Napomena: John (prezime nije poznato) je bio prijatelj Brucea Leeja s kojim se dopisivao oko 1972. godine.

Obitelj Brucea Leeja želi zahvaliti:

za predanost, Johnu Littleu, čija je strast prema vještini i filozofiji Brucea Leeja potaknula objavljivanje ove knjige, i koji je satima istraživao, proučavao, komentirao i uređivao mnoštvo Bruceovih spisa, fotografija i uspomena te bilježio sjecanja njegovih prijatelja i učenika.

Adrianu Marshallu, koji je gotovo trideset godina zastupnik za imovinska pitanja Brucea Leeja, i koji je, pomno pazeći na interese svojega prijatelja Brucea Leeja, imao važnu ulogu u objavljivanju ove biblioteke.